

Marčnina anaka mesečno 26 Din,
za inozemstvo 40 Din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 8122, 8123, 8124, 8125 in 8126
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telef.
št. 440
Celje: Kocenova ulica 2. Telefon
št. 190.

Rekopisni se ne vračaja,
— Oglasi po meritu —

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125 in 8126
Umeratni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492
Podružnica Maribor: Aleksandrova ce-
sta 13. Telefon št. 455
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190
Razni pri pošti: dek. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praha št. 78.180;
Wien št. 105.241.

Ljubljana, 23. februarja.
Ob sklenitvi pravne pogodbe med
Vatikanom in italijansko vlado so ne-
katere preuranjene vesti napovedovale,
da bo obenem s pravno pogodbo sklen-
jeni konkordat uredi tudi cerkvene
razmere narodnih manjšin v Italiji. Pr-
vim vestem je sledil že čez par dni pre-
vidno stiliziran demanti, ki je svaril
pred prevelikim optimizmom v tem po-
gledu.

V tej zvezi je zanimivo, da povdarja
konkordat dolžnost duhovnika, da se
mora skrbno ogibati vsakega delova-
nja, ki bi bilo naperjeno proti Italiji ali
zakoniti oblasti. Seveda pa ne gre sub-
sumirati pod pojem protidržavne ro-
varjenja že vsako slovensko ali nem-
ško pridigo ali cerkveno petje v teh
jezikih. Rimska vlada bo imela nalogo,
da prepreči eventualno preveliko ozko-
srčnost krajevnih faktorjev v tem po-
gledu.

Italijanska vlada ima po konkordatu
pravico izraziti svoje politične pomisle-
ke proti kandidatom za škofovska, žup-
niška in druga cerkvena mesta. V du-
hu konkordata in znanega papeževskega
izreka o slovenskih duhovnikih bo, ako
bosta i Vatikan i Kvirinal v interesu
cerkve in države skrbela za to, da je
duhovnik tudi sin naroda, v katerega
sredi deluje. Konkordat daje italijanski
vladi pravico predložiti svoj ugovor tu-
di po izvršenem imenovanju in ustoliče-
nju škofa ali župnika. Ta določba je
silno raztegljiva, ker govori o prestop-
kih, ki bi jih duhovniki zagrešili v na-
rodnem ali državnem oziru.

Kar se tiče šolskega pouka sta se
Vatikan in Kvirinal sporazumela, da se
verski pouk vrši po tekstih, ki jih dolo-
či vlada in aprobra cerkev, obenem pa
konkordat povdarja, da na ostali šolski
pouk cerkev nima nikake zakonite in-
gerence. Po ekstenzivni interpretaciji te
odredbe ima torej vlada izključno pra-
vico predpisati italijanske, slovenske ali
nemške tekste za katekizme. Aproba-
cija teh tekstov, ki je pridržana cerkveni
oblasti, pa samo ob sebi umevno velja
samo za njihovo versko in dogmatično
stran.

Odredbe rimskega konkordata so v
mnogem pogledu splošnega načelnega
pomena. Predvsem je Sveta stolica ak-
ceptirala stališče izključne ingerence
države na šolski pouk, izvemski dogma-
tično stran katoliškega verojke. Važno
je nadalje, da se je Sveta stolica za-
dovolila samo s fakultativno uvedbo cer-
kvene poroke. Italija bo v bodoče ime-
la dva enakopravna načina poroke,
pred cerkveno in pred civilno oblastjo.
Pri nas se ravno sedaj pripravljajo in-
terkonfesijski zakon, ki bo priznal
poleg cerkvene tudi civilno poroko ter
kako v Italiji prepuščal državljanom,
da se poroče ali v cerkvi ali pa pred
predstavništvom državne oblasti. Oni, ki
se bali, da bi mogla ta reforma neugod-
no vplivati na pogajanja za konkordat
med našo državo in Vatikanom, more-
jo biti sedaj pomirjeni. V Vatikanu je
zmagalo liberalno, kompromisno stališ-
če, kar je tem pomembnejše, ker je Ita-
lija skozi in skozi katoliška država.

Načelno ne manj važna je tudi od-
redba, ki regulira ingerenco države na
imenovanje škofov in župnikov. To tež-
ko vprašanje je rešeno tako, da prizna-
va konkordat italijanski vladi pravico
veta ter daje možnost naknadne reme-
dure, kadar smatra to vlada iz nacio-
nalnih ali državnih vzrokov za potrebo.
Na tej bazi je sigurno dosegli pamet-
en sporazum tudi z našo državo.

Rimski konkordat je, kakor vse ka-
že, začetek nove mednarodne cerkve-
ne politike in bo tudi znatno olajšal ob-
novitev naših pogajanj s Sveto stolico,
ki so zastala večinoma baš na vpraša-
njih, katera so sedaj v rimskem kon-
kordatu načelno že rešena.

Pred obnovo pravoslavne škofije v Zadru

Beograd, 23. febr. r. Srbska pravoslavna
cerkev namerava v najkrajšem času izpol-
niti že leta izpraznjeno mesto pravoslav-
nega episkopa v Zadru. To važno mesto
je zavzemal pred vojno dr. Nikulin Milaš.
Po njegovi smrti je prišel za zadarskega
episkopa Dimitrije Branković, ki pa je
kmalu po prevaru šel v pokoj. Ko je Za-
dar pripadel Italiji, se je episkopska rez-
denca preselila v Šibenik, episkopsko me-
sto pa je ostalo nezaseljeno.

Po netunskih konvencijah, ki so bile
nedavno uveljavljene, ima pravoslavna
cerkev pravico do obnove srbske pra-
voslavne episkopije v Zadru. Pravoslavna
cerkev se namerava sedaj te pravice po-
služiti in prenesti sedež episkopata iz Ši-
benika nazaj v Zadar, ob enem pa imeno-
vati novega episkopa.

V cerkvenih krogih se omenja kot kan-
didat za zadarskega episkopa arhimandrit
dr. Vikentije Vujčić, rektor biskopje karlov-
škega pravoslavne bogoslovja. Dr. Vujčić
se je te dni mudil v Beogradu ter posetil
razne pravoslavne cerkvene dostojanstve-
nike.

Železniška nesreča v Nemčiji

Dortmund, 23. febr. (be.). Na glavnem
kolodvoru je zaradi napačno postavlje-
nih kretnic prevrnil drugi voz nekega ose-
bnega vlaka. Ubite so bile tri osebe in več
ranjenih.

Zakon o imenih podpisan

Kralj je zakon včeraj podpisal — Najvažnejše določbe novega zakona

Beograd, 23. februarja, p. Danes je
kralj podpisal zakon o osebnih imenih.
Zakon določa, da mora imeti vsak dr-
žavljan rodniško in krstno ime. Za dr-
žavljan tujih držav veljajo tudi na na-
šem ozemlju predpisi njihovih domo-
vinskih držav. Spore radi imen rešuje
prvostopna upravna oblast. Če pa je
pristojno sodišče glede na pravno dej-
stvo, ki vpliva v smislu odredb tega
zakona tudi na ime dotične osebe, iz-
reko že končno razsodbo. Je upravna
oblast pri določevanju imena vezana na
to razsodbo.

Čl. 7. določa, da nosi nezakonito dete
pravilno ločene žene ali vdove dekliško
ime matere. Čl. 9. določa, da mora do-
biti vsak otrok pri rojstvu svoje ime.
Določitev imena pripada očetu odnosno
nezakonski materi. V pomanjkanju za-
konitega očeta preide ta pravica na ma-
ter. Če tudi te ni ali če je bilo dete naj-
deno, pa na prvostopno upravno oblast.
Čl. 11. določa, da izgubi pozakonjenec
z adaptacijo rodniško ime nezakonske
matere in sprejme rodniško ime poza-
koniteta, če se adaptacija vpiše v ma-
tično knjigo. Čl. 12. predvideva popra-

viilo imena nezakonskega otroka, ki bi
bil vpisan v matično knjigo za zakon-
skega. V tem slučaju izgubi otrok oče-
tovo rodniško ime in se mu prizna
dekliško ime matere. Čl. 13. priznava
omozenim ženam pravico uporabljati
poleg moževega rodniškega imena tu-
di svoje dekliško ime, vendar pa le s
pristavkom »rojena«. Po čl. 14. sme že-
na po ločitvi zakona nositi še nadalje
moževu rodniško ime le tedaj, če je
bil zakon ločen brez njene krivde. Če
pa je bil zakon ločen po njeni krivdi,
sme nositi še nadalje moževu ime le z
njegovim pristankom. Čl. 157. priznava
adaptirancem pravico nositi poleg svo-
jega rodniškega imena tudi rodniško
ime pozakoniteta. Čl. 34. in 35. regulira
uporabo psevdonimov, gledaliških in
filmskih igralcev ter pisateljev in pesni-
kov. Upravna oblast I. stopnje sme ta-
kim osebam dovoliti začasno uporabo
izmišljenih imen, kadar nastopajo v tem
svojevstvu v javnosti. V privatnem živ-
ljenju pa jim je dovoljena izključno le
uporaba pravega imena.

Zakon stopi v veljavo z dnem, ko bo
objavljen v »Službenih Novinah«.

Težavni problem medverskega zakona

Zanimive informacije beogradskega tiska — Konkordat in medverski zakon — Civilna ali cerkvena poroka

Beograd, 23. februarja r. »Vreme« poro-
ča, da se med prvimi zakonskimi načrti
ministrstva ver nahajata načrt interkon-
fesijskega medverskega zakona in načrt
zakona o pravoslavni cerkvi. O teh načrtih
poroča »Vreme« m. dr. nastopno:

»Od vseh pripravljenih načrtov je naj-
važnejši osnutek medverskega zakona, ki
bo urejeval odnose med raznimi veroiz-
povedni, kakor tudi njihove odnose na-
pram državi. To bo osnovni zakon, v če-
gar okviru se bodo kasneje sestavili za-
kon o poedinih veroizpovedih. Ta načrt je
sestavil dr. Alaupović že l. 1919, ko je
bil prvič minister ver. Od tedaj se niso
mnogo oddaljili od tega načrta. Poskusi,
spraviti ta zakonski načrt pred Narodno
skupščino, so se vselej izjalovili. Največja
težkoča je obstojala v tem, ker se ni mo-
glo doseči pristanka predstavnikov vseh
veroizpovedi. Predstavniški katoliške cer-
kve so n. pr. stalno zahtevali, naj se skle-
ne najprej konkordat z Vatikanom in šele
nato naj se uzakoni medverski zakon. Že-
leli so, naj se medverski zakon prilagodi
konkordatu in ne obratno. Na tej zahtevi
vztrajajo še sedaj. Ko so bili nedavno pri
dr. Alaupoviću, so ponovno zagovarjali to
svoje stališče. Glavno stremiljenje dr.
Alaupovića gre za to, da se odstranijo
vse težkoče. Pri tem postopa oprežno in
počasi, ker smatra, da so verska vpraša-
nja zelo delikatna in da je prebivalstvo
najbolj občutljivo, kadar gre za vprašanje
vere.

Načrti zakonov o posameznih cerkvah
se morajo najprej spraviti medsebojno v
sklad, da se na ta način odstranijo mož-
ni pritožb s kakršnekoj strani. Češ da so

bile storjene eni ali drugi veri krivice in je
bilo eni več dano kakor drugi. Ti zakoni
bodo urejevali tudi materialne odnose
med državo in posameznimi cerkvami. V
tem pogledu se je pojavila ideja, naj bi dr-
žava določila posameznim cerkvam pa-
šalne vsote, da jih same uporabijo kakor
znajo. V tem primeru duhovniki ne bi več
bili državni uradniki, ter bi prelemtali pre-
jemke le od cerkvene oblasti. To bi odgo-
varjalo, kakor se smatra, predvsem na-
čelu verske avtonomije.

Važno je vprašanje, kako urediti bra-
no (zakonsko) pravo. Na tem vprašanju
so zainteresirane vse cerkve. Njihovi pre-
stavniki so skoro vsi proti civilni poroki
in zahtevajo, naj se prizna samo cerkvena
poroka. Tega vprašanja ne more reševati
le ministrstvo ver; precej časa ga prouče-
je že tudi posebna komisija v ministrstvu
pravde. Ministrstvo pravde bo pri rešitvi
tega vprašanja zaslišalo predstavnike mi-
nistrstva ver, vendar se smatra, da je mi-
nistrstvo pravde om meroadni forum, ki
naj to vprašanje končno reši. Med mero-
dajnimi činitelji se nahajajo odločni pri-
stadi tako cerkvenega kakor civilnega bra-
ka. Zdi se, da za enkrat prevladuje mišlje-
nje, naj se pristopi oba načina braka ter
ostavi državljanom samim, da izberejo po
svoji volji bračno formo. Ta rešitev bi se-
ve povzročila razne tehnične težkoče. Dr-
žavne in cerkvene oblasti bi morale vo-
diti posebne knjige poročenih ljudi in na
ta način tudi knjige rojenih in umrlih lju-
di, kar so doslej vodile samo cerkvene ob-
lasti. S tem pa bi bila državna adminis-
tracija obremenjena z velikim poslom.

Sestava novega zakona o prometnem oseboju še ni aktualna

**Važen komunik prometenega ministrstva — Najprej se mora iz-
gotoviti splošni zakon o državnih uslužbencih**

Beograd, 23. febr. p. V beogradske
in zagrebške tisku se je zadnje dni
mnogo razpravljalo o sestavi novega
zakona za prometno oseboje, ki naj bi na
novo reguliral tudi prejemke prometne-
ga oseboja. Navajale so se celo razne
številke in druge podrobnosti. Vse te
vesti pa so se izkazale za preuranjene
in neutemeljene. Prometno ministrstvo
je izdalo o tem nocoj sledeči komunik:

»V zadnjem času se širijo v dnevnem
tisku neresnične verzije o tem, da se
izdeluje v prometnem ministrstvu načrt
novega zakona o državnem prometnem
oseboju. Nekateri listi so objavili celo

podatke o povišanju prejemkov. Da za-
interesirana javnost ne bo napačno ob-
veščena, objavlja prometno ministrstvo
sledeče:

Vprašanje sestave novega zakona o
državnih uslužbencih je bilo na pristoj-
nem mestu res že sročeno. Dokler pa
ne bo določen splošen princip tega za-
konskega načrta, tudi prometno mi-
nistrstvo ne more začeti s končno ses-
tavo zakona o državnem prometnem
oseboju. Res pa je, da poklanja minist-
stvo personalnemu vprašanju že sedaj
najresnejšo pažnjo.

ter bo predaval o zgodovinskem oza-
lju ustvarjanja balkanskega jezikovnega tipa.
Predavanja bodo izšla potem tudi v knjigi.

Razsajanje hripe v Beogradu

Beograd, 23. februarja p. Mestni fizi-
kat je izdal danes naslednji razglas: Od 1.
februarja je bilo od zdravnikov prijavljenih
nad 400 obolen na hrip. Število oboleni
je brez dvoma še mnogo večje. Zadnje dni se
skoraj pri vsakem obolenju pojavljajo kom-
plikacije, često s smrtnim izidom. V svrhu
omejitve naraščajoče epidemije se zabranju-
je do nadaljnjega prekomeren obisk bi-
oskopsv. V bioskopih je strogo zabranjeno
kajenje. Prav tako se prepoveduje proda-
janje živin in okrepčil v javnih lokalih po-
tom tako zvanih krošnjarijev.

Vse napovedi prorokujejo toplejše vreme

**Ostra zima je pri kraju — Za toplejšimi dnevi pride še
morda reakcija, a na več tako huda**

Ljubljana, 22. februarja, r. Kakor vse
kaže, se bo letos uveljavil stari narodni
pregovor, da Matija led razbija. Vse
vremenske postaje soglašajo v svojih
vremenskih napovedih v tem, da bo le-
tošnji izredno dolgo trajajoči in ostri
mraz končno pojenjal in da dobimo
morda že v prihodnjih dneh toplejše
vreme, ki bo znatno pospešilo tavanje
snega. Dunajska vremenska postaja na-
poveduje že za jutri popoln vremenski
preobrat ter najavlja, da bo jutri okrog
poldneva začel pihati zapadni veter, ki
bo odrazil mrzlo plast zraka proti vzhodu,
z zapada pa bo prišel toplejši val.
Ta izprememba v ozračju bo imela za
posledico precejšen porast temperatu-
re. Ne da pa se že reči, ali ne bo zopet
nastopila prehodna reakcija, vsekakor
pa je gotovo toliko, da tako hudega
mraza, kakor smo ga imeli letošnje zi-
mo, ne bo več.

Ze danes je bilo opaziti v vsej sred-
nji Evropi dvig temperature. V zapad-
ni coni je mraz podnevi že skoraj po-
polnoma popustil in se je temperatura
poprečno dvignila na ničlo, a tudi v
vzhodnejši coni je mraz popustil za več
stopinj. Najhujši mraz imajo trenutno
še v Bolgariji, Rumuniji in Grčiji. V Av-
striji, na Češkoslovaškem in v Slove-
niji znaša danes povprečna temperatu-
ra 5 do 10 stopinj pod ničlo.

Konkretno najavlja dunajska vremen-
ska postaja za jutrišnji dan za naše kra-
je v glavnem vedro vreme s precejšnjim
dvigom temperature, ki pa ne bo tra-
jen. Sledila bo reakcija s snegom in
dežjem.

Beograd, 23. febr. p. Tekom današ-
njega dne je mraz že nekoliko popu-
stil. Vse kaže, da se bodo uresničile na-
povedi raznih vremenskih postaj, da se
bliži konec zime in da bo v kratkem
nastopilo toplejše vreme. Neobičajno
nizko temperaturo so zabeležili danes
samo še v Sarajevu in Kragujevcu, kjer
je zjutraj dosegla 30 stopinj pod ničlo.
Iz ostalih krajev so bile javljene slede-
če temperature: Ljubljana —15, Zagreb
—13, Beograd —16, Uvica —18, Skopje
—14, Kos. Mitrovica —13, Kotor 0.
Ker so snežni zameti večinoma že po-
jenjali, je tudi železniški promet že sko-
ro vzpostavljen z izjemo nekaterih
manjših prog v Srbiji in v Bosni.

V Nemčiji se boje poplav

Berlin, 23. februarja p. Nenadno južno
vreme nalaga oblastvom velike skrbi. Pov-
sod se boje poplav. Led na Labi tvori od

Hamburga do češke meje trdno ploskev,
ki bi lahko povzročila veliko katastrofo, če
bi se nankrat začela pomikati. Ob reki
je bila uvedena posebna varnostna služba.
Posebno močne so ledene mase okoli
Draždan, kjer jih bo treba najbrže raz-
streljevati. Sličen je položaj na Odri. Tu
di na Renu je nevarnost poplav zelo veli-
ka. Na Dunavu so že pričeli s pripravami
za razstreljevanje ledu.

Situacija na železnica

Beograd, 23. februarja p. O stanju pro-
meta je izdalo prometno ministrstvo nocoj
sledeči komunik:

Beogradska direkcija: Proga Batajnica-
Boljevci je očiščena in promet obnovljen.
Med Izvorom in Krivim virom se bližajo
očiščevalna dela koncu. Med Kremlinom
in Sarkanom je bil zastavljen vlak št. 374.
Promet na progi Stalac-Sarajevo je bil vs-
dan prekinjen in vzpostavljen šele zvečer.
Na progi Skoplje-Ohrid je promet preki-
njen med postajama Gostivar-Ohrid. V
splošnem vlada precejšen mraz. Na progi
Užice-Višegrad pih ledena buria.

Subotička direkcija: Promet normalen.
Zagrebska direkcija: Situacija na liskih
progih nespremenjena. Na progi Zagreb-Su-
šak vozi samo en par vlakov v obeh smer-
eh. Vreme je sicer mirno in vedro.
Ljubljanska direkcija: Potniški promet
je normalen. Vreme je vedro.

Sarajevska direkcija: Na Ivanplanini je
promet tovornih vlakov nemogoč. V osta-
lem pa je situacija nespremenjena. Vreme
je vedro.

Zimske nadloge v Grčiji

Atene, 23. februarja g. Na atenskih uli-
cah leži 30 do 40 cm snega, kar se ni zgo-
dilo, kar pomnilo ljudje. Po vsej Atiki
sneži od včeraj neprestano. Atene so od
zunanjega sveta odrezane. Telefonske in
brzojavne zveze je potrgal vihar, ki je po-
rušil tudi več hiš.
V grških vodah Sredozemskega morja
počiva skoraj vse promet z ladjami. Pire-
ja ni mogel zapustiti noben parnik. Ob obali
pri Kalcisu je zadel parnik »Holo« na pe-
čino in se potopil. Zaradi velikih snežnih
zametov trpi promet po vsej državi. Razen
tega prihajajo iz raznih pokrajin pritožbe
o pomanjkanju živil.

Situacija v Dalmaciji

Split, 23. febr. č. Danes se je v Dalmaciji
temperatura znatno zvišala. V Splitu je si-
jalo solnce brez vetra. V severni Dalmaciji
je vihar izruval desetletice vsakovrst-
nih dreves.

Problem nastanitve bolnega Trockega

**Trockega otroci so sami zaprosili zavetja za svojega očeta —
Levičarski listi zahtevajo, da vlada privoli naseliti Trockega
v Češkoslovaški**

Praga, 23. februarja g. Akcija komu-
niščne organizacije v Brnu za dovoljenje
naselitve Trockega v Češkoslovaški izvira
odtud, ker so se otroci Trockega brzojav-
no obrnili na organizacijo, naj se pobriga
za rešitev njihovega očeta. V brzojavki
sporočajo, da je bivši sovjetski komisar z
ženo in sinom zapustil Rusijo in je sedaj
v Angorji. Ena hči Trockega je umrla na
jetiki, druga pa je letična in živi v sana-
toriju v Turkestanu. Levičarski listi pri-
čakujejo, da oblasti ne bodo imele ugovora
proti bivanju Trockega kot zasebnika na
češkoslovaških tleh, ker je treba bolniku
ravno tako priznati azilno pravico, kakor
je uživalo Vranglovec in monarhisti. Naci-
onalistični listi nastopajo naravno proti
dovoljenju. »Narodni listi« pozivajo vlado
naj ne pusti v državo moža, čigar navzoč-

nost bi pomenila nevarnost za javno var-
nost in red.

Berlin, 23. febr. s. Po vesteh »Vorwärts«
iz Carigrada, je zdravniški svet v četrtak
ugotovil, da je Trockij obolen na akutni
malariji. Razen tega so prizadeta tudi
pljuča. Kakor pravijo želi Trockij, da bi
ga preiskal prof. Klemperer, ki naj bi zato
prišel v Carigrad, ako Trockij ne bo smel
potovati v Nemčijo.

Carigrad, 23. febr. d. V tukajšnjih po-
učnih krogih naglašajo, da je bila dolo-
ljena Trockemu samo začasna nastanitev
v Turčiji in da bo moral zapustiti turški
teritorij, čim bo omogočena njegova na-
stanitev v katerem izmed evropskih zdra-
višč. Po poročilih turških listov in red-
kih očividcev izgleda Trockij zelo slabo.

Akcija za likvidacijo Slavenske banke

**Ponudbo upravnega odbora za 20-odstotno poravnavo je up-
niški odbor odklonil in sklenil takoj izplačati akontacije v zne-
sku 15 odstotkov**

Zagreb, 23. februarja č. Ponudbo, ki jo
je stavil upravni odbor Slavenske banke
upniškemu odboru za 20% poravnavo, je
upniški odbor odklonil z motivacijo, da se
že s sedanjo gotovino v blagajni banke
more izplačati 25% kvota. K temu poroča-
jo nocojšnji listi:

»Ako bi se vzelo v poštev poleg te svo-
te v blagajni banke še onih 7 milijonov di-
narjev, ki jih je svoječasno obljubil upra-
vni odbor Slavenske banke, potem bi že
danes morala ponudba upravnega odbora
znati vsaj 30%. Pri tem pa niso všteta
družba, od katerih bodo nekatera sigurno
vsaj deloma realizirana. Razen tega je up-
niški odbor na seji v petek sklenil, da že
sedaj izplača upnikom 15% akontacijo.
Poleg teh materialnih razlogov je bila po-
nudba upravnega odbora odklonjena tudi
iz formalnih razlogov, ker ni v skladu z
določbami konkurznega zakona. Čl. 190
konk. zakona določa: »Za delniške družbe
morajo podpisati poravnalno ponudbo eden
ali več članov glavne skupščine, ki jih je
izvolila. V to svrho so člani ravnateljstva
oz. likvidator pooblaščen sklicati izredno
glavno skupščino, ki v smislu statuta od-
loča ali predlaga poravnavo.« Ker je bil

poravnalni predlog upravnega odbora Sla-
venske banke podpisan samo od enega
člana ravnateljstva, ki razen tega ni bil v
to pooblaščen od izredne glavne skupščine,
ker se sploh ni vršila, je upniški odbor po-
nudbo upravnega odbora odklonil tako iz
materialnih kakor formalnih razlogov.

Nastopna avdijenca našega dunajskega poslanika

Beograd, 23. februarja p. Včeraj je naš
poslanik na Dunaju g. Miloje Milolević v
svečani avdijenci izročil predsedniku av-
strijske republike dr. Miklasu svoja akre-
ditivna pisma. Poslanik je v svojem govoru
poudarjal, da bo tudi v bodoče delal za
ohranitev in poglobitev prijateljskih odno-
šajev med Avstrijo in Jugoslavijo. Pred-
sednik Miklas je v odgovoru izrazil svoje
zadovoljstvo, da je prišel na važno posla-
niško mesto prijateljske sosednje države
stari znanec in poznavatelj avstrijskih raz-
mer, ki je lahko prepričan, da bo našel pri
njem in pri avstrijski vladi vselej kar naj-
večjo podporo, da bi se medsebojni odno-
šaji še bolj poglobili in zliji v nerazdru-
žno prijateljsko zvezo.

Nova rekonstrukcija češkoslovaške vlade

Demisije ministrov Hodže, Gažika in Najmana — Spremembe v vladi so le osebnega značaja in ne tangirajo vladine parlamentarne večine

H. — Praga, 22. februaria. Komaj rekonstruirani Udržalov kabinet je pred tremi dnevi doživel novo rekonstrukcijo, prihodnji teden pa se pričakuje še nadaljnje spremembe na ministrskih stolcih. Te spremembe so vseskozi osebnega značaja in temelje na osebnih razlogih. V programu in delu vladne koalicije ni prav nikakih sporov glede naziranja, kakor bi lahko sklepala nepoučena javnost iz številnih demisij zadnjih dni. Vladna koalicija ima v parlamentu nesporno večino in vse spremembe v okviru koalicije in vladnih strank se gode izven parlamenta in brez njegovega sodelovanja ali vpliva.

O demisiji dr. Milana Hodže pravijo listi, da je prišla nenadoma, ker so glasila agrarne stranke še dan prej pisala, da je minister Hodža sicer bolan, da pa ostavke ne bo podal, marveč da ga bo med njegovim bolezenskim dopustom zastopal v ministrstvu njegov strankarski drug dr. Srdinko. Šele na sestanku predsedništva agrarne stranke z dne 20. t. m. so odločili o demisiji, ki jo je dr. Hodža takoj podal in predsednik Masaryk takoj sprejel ter obenem imenoval na Hodžino mesto dr. Antona Štefanka. Kakor o priliki Švehlove ostavke, tako ostane tudi v tem primeru vladna koalicija nespremenjena. Ostavka in novo imenovanje sta namreč samo notranja zadeva stranke. Vlada tu ni nikakor prizadeta in listi pravilno označujejo dr. Štefanka samo kot začasnega namestnika dr. Hodže.

Prihodnji teden bo odločeno tudi o demisiji ministra za izenačenje zakonov dr. Gažika, člana slovaške klerikalne stranke. Dr. Gažik je bil že davno v demisiji zavoljo nesoglasanja s politiko slovaških klerikalcev. S stranko je bil v stalnem sporu zlasti zaradi protičeške in madžaronske politike, ki jo je med slovaškimi klerikalci z vsemi sredstvi propagiral madžaron dr. Tuka. Nad slovaško klerikalno stranko se zdaj maščuje njeno madžarofilstvo in dr. Gažik, ki je iskren prijatelj sporazuma in sodelovanja s Čehi, je dobil lepo zadoščanje. Dr. Gažik je dal svoj portfelj na razpolago stranki, brž ko sta bila izključena iz klerikalne stranke poslanca dr. Juriga in Tomanek, dva katoliška duhovnika, ki sta ostro nastopila proti madžaronstvu in proti močnemu njegovemu vplivu v slovaški klerikalni stranki. Kakor vse kaže, bo iz stranke izključen tudi dr. Gažik. Slovaški klerikalizem ne trpi v stranki katoličanov in katoliških duhovnikov, ako zastopajo idejo narodnega edinstva s Čehi, zato pa imajo v stranki, ki ji načeluje monsinjor Hlinka, toplo mesto razni židje, ako so madžaroni in sovražniki Čehov.

Naslednik dr. Gažika bo bržčas dr. Labay, odvetnik v Ružomberku, ki ima v stranki večji vpliv nego dr. Geza Fritz, okrajni sodnik. Govore tudi o tem, da slovaški klerikalci niso zado-

voljni z manj pomembnimi resori in da zahtevajo zase važnejša ministrstva. Vendar v tem pogledu najbrž ne bo sprememb. Ako bi se pa Slovaki ne vdali, imamo pričakovati ostavko notranjega ministra dr. Černega, ki bi moral odstopiti svoje mesto kakemu češkemu klerikalcu, da se na ta način najde kak važnejši portfelj za slovaške klerikalce.

Nadaljnja sprememba zopet popolnoma osebnega značaja je ostavka prometnega ministra J. V. Najmana. Sama »Reforma«, organ obrtniške stranke, govori o tej demisiji kot o gotovi stvari. Levičarske stranke so že dolgo napadale ministra Najmana, pa tudi v lastni stranki se je pojavljalo nezadovoljstvo z njim. Vendar se Najmanu ne more očitati nič konkretnega, kajti pri današnjem stanju železnice ni mogel delati čudežev. Klubski tovariši Najmana, poslanec Mičoch zavrača trditve, da bi hotel postati minister železnice, stranka sama pa označuje kot kandidata na to mesto poslanca Horačka, podpredsednika poslanske zbornice.

V javnosti so vse te demisije izzvale živahno diskusijo. Najbolj je izzvala ostavka ministra Hodže. Levičarski tisk je videl v dr. Hodži naslednika dr. Beneša v ministrstvu zunanjih zadev in ga je zato ljuto napadel. Dr. Hodži očitajo vse mogoče stvari. Psegal je v zunanjo politiko, ko je pripravljal stike bivše hrvatske seljaške stranke z Macdonaldom, kar so mu preprečili; imel je incident v Bolgariji, kjer je opozicijski zemljoradniški stranki priskočil na pomoč z denarjem; davno že so mu očitali neke transakcije pri koburških veleposestvih na Slovaškem, zadnji čas pa tudi plačila ostrogonskemu nadškofu za zaplenjena cerkvena posestva. Vsi ti očitki označujejo samo vohemom napadov nanj in na njegovo vestransko delavnost. Bodočnost bo pokazala, koliko je resnice na vseh teh očitkih, zlasti po denarni strani. Dejstvo pa je danes le to, da je dr. Hodža bolan in da mujo potrebuje počitka. Dejstvo je pa tudi, da je Hodža politik, ki se je sicer začasno umaknil, ki pa se ne vda in ne umakne tako zlepa nobeni gnji. Doživel je že vse hušje napade in takrat se je stranka postavila zanj z vso svojo silo. To pot pa je stranka sicer pokarala senatorja Šrobarka zavoljo njegovih napadov na Hodžo in ugotovila, da Šrobark ni izčrpal vseh sredstev, ki bi jih bil moral kot član stranke, preden javno napade svojega tovariša, toda Hodži se je zdel ta opomin prekrat, zato je podal ostavko.

Vse ostale osebnosti, ki so podale demisijo obenem s Hodžo, niti od daleč ne dosegajo njegovega pomena, zato se o njih domala skoro ne govori. V ostalem sta bili ostavki Najmana in Gažika že davno znani in nista mogli biti kaka senzacija.

Coolidge daje obračun svojega dela

Vsa sporna vprašanja med Ameriko in Evropo so rešena — Predsednik svari pred političnimi zvezami — Odklonitev političnih zvez ne izključuje sodelovanja med narodi

Washington, 23. februaria s. Pri spominjski slavnosti Washingtonovega rojstnega dne je imel predsednik Coolidge svoj zadnji govor kot predsednik Amerike. Za to priliko je izbral temo Washingtonovi svirali pred političnimi zvezami in izjavil, da odklonitev političnih zvez ne izključuje sodelovanja z drugimi narodi. Zunanje-politični odnosi Združenih držav so trenutno vseskozi mirni. Vprašanja, ki so nastala po svetovni vojni, so v kolikor pride Amerika v poštev, rešena. Ameriška želja, da bi se oborožitve omejile, je znana. Ameriška vlada je z vsemi evropskimi vlada, razen Rusije, v najprejrejših odnosih. Naravno je treba od časa do časa

javno obrazložiti dejansko stanje in razčistiti položaj, ki bi lahko daljaj povod za zmede ali predsode, ter na ta način skrbeti za boljše medsebojno razumevanje. Vlade so si prijateljsko naklonjene in ravno tako bi morali biti narodi in časopisi. Zaupanje evropskih vlad do Amerike se je nedavno pokazalo v tem, da so soglasno zaprosile, naj bi ameriški državljani pomagali pri reševanju reparacijskega problema. Zedinjene države niso zveze z nobeno skupino tujih držav in zato ve vsa Evropa, da se lahko poziva na njihovo nepristranost. To sodelovanje pa v vsakem oziru odzgovarja nazorom Washingtona, ustanovitelja naroda.

Minister Najman ni demisioniral?

Praga, 23. febr. h. Demisija železniškega ministra Najmana se demantira. Češkoslovaška stranka obrtnikov in srednjega stanja o tem še ni sklepala. Vprašanje demisije je ministra za izenačenje zakonov dr. Gažika še vedno ni rešeno.

Sovjeti izganjajo zadnje bojarje

Moskva, 23. febr. s. 45 knezov in drugih plemičev, ki se jim je dosedaj posrečilo ohraniti del svojih posestev, je bilo na poziv pravosodnega ministrstva razlaščenih in izgnanih iz države. Med temi zadnjimi ostanki fevdalne Rusije so v ruski zgodovini znana imena Obolenski, Seremetje, Nariškin in drugi. Vs ti so živeli na svojih posestvih komaj 15 km daleč od Moskve. Agrarni urad je skušal že od leta 1925, pregnati lastnike z njihovih posestev, vendar kmetje niso podpirali tega postopanja, dokler ni vlada odredila ponovne preiskave o stvari. Razlaščena posestva bodo spreminili v vzorne državne ekonomije.

Hoover imenoval svoje sodelavce

Washington, 23. febr. d. Novi predsednik Hoover je imenoval sledeče osebnosti v svoj kabinet: za državnega tajnika zunanjih zadev Stimsona, za zakladnega tajnika Mellon, za tajnika notranjih zadev Wilburja, za mornariškega tajnika Adama, za generalnega poštnega mojstra Valterja S. Browna.

Pred ostavko španskega diktatorja?

Madrid, 23. febr. s. »Nacione« objavlja članek, v katerem izjavlja, da bo Primo de Rivera napravil v svoji diktaturi zadnjo pomembno gesto s tem, da bo odredil plebiscit, ki bo predložil državi osnutek ustave in zakon za nove občinske, pokrajinske in parlamentarne volitve. Na dan, ko se bo sestal parlament, bo imel kralj na razpolago 400 mož, izmed katerih bo lahko izvolil člane svoje vlade, ne da bi pri tem računal na Primo de Rivero, ki bo najbrže ostal poslanec. Primo de Rivera bo že vnaprej prostovoljno odstopil, ker je mnenja, da po dolgi diktaturi ni več dovolj prečn, da bi mogel vladati v okviru zakonov liberalne ustave.

Bolgarska pogajanja za protivojne pakte

London, 23. febr. č. »Times« poroča iz Sofije, da namerava bolgarska vlada poleg pogajanj, ki jih vodi za zaključitev arbitražnega in protivojnega pakta z Madžarsko in Turčijo, predlagati tudi češkoslovaški vladi zaključitev slične pogodbe. Bolgarska vlada je že ukinila prve potrebne korake v Pragi in smatra se, da se bodo v kratkem pričela oficijelna pogajanja.

Ameriški senat proti intervenciji v Nicaragvi

Washington, 23. febr. (be.). Na predlog o razložitvi je ameriški senat sprejel resolucijo, s katero oddanja s prvimi julijem kredite za ameriške čete v Nikaragvi.

Uradniške zahteve

Beograjski »Cinoviški glasnik« objavlja na uvodnem mestu članek o rešitvi uradniškega vprašanja, ki pravi med drugim:

Pri proučevanju uradniškega vprašanja, se niso na enak način upoštevale dve strani, ki so važne. Ena je moralna stran; državnim uslužbencom, naj se zadržijo stalnost v službi, in sicer na ta način, da bi postali neodvisni od vseh neodgovornih vplivov v službi in da bi mogli na ta način vse svoje sile objektivno in pošteno posvetiti samo državi in narodu. Druga stran je materialna; Državnim uslužbencom naj se določijo skromni, toda primerni in zadostni prejemki, da so na ta način oproščeni vsakdanjih malih, toda težkih skrbi za eksistenco.

Da uradniško vprašanje ni bilo pod režimi pred 6. januarjem niti v enem niti v drugem pogledu rešeno, ni čudno. Kakor tudi mnoga druga pomembna vprašanja, od katerih je odvisen napredek in bodočnost države, se je tudi to vprašanje neprestano odpravilo v ozadje ali pa se je njegovo rešitev predvidevalo pod vidom strankarskih interesov.

Kakšni so izgledi sedaj po 6. januarju? Predvsem moramo ugotoviti, da že prvi koraki predstavnikov novega režima vidno naglašajo, da je treba to važno in usodno naše vprašanje rešiti drugače, kakor doslej. Razumelo se je, in se naglašja, da brez polne in zdrave rešitve uradniškega vprašanja ni ureditve državne uprave, a brez te je zopet izključen vsak napredek in vsak izboljšek v državi.

Mi predpostavljamo, da se pri reviziji uradniškega vprašanja ne bo moglo cilj te revizije razumeti drugače, kakor v smislu polne moralne in materialne varnosti in zavarovanja vseh onih, katerim je poverjeno, da bde nad najvišjimi interesi države in naroda.

V moralnem pogledu je treba, da se izgradi trajen in soliden sistem, ki bo urejeval vse službene odnose državnega uslužbenca, njegovo kretanje in napredovanje v službi, njegovo neodvisnost pri delu, njegovo svobodo opredeljevanja v vseh konkretnih primerih, ki jih bo moral reševati.

Na vprašanje saniranja našega proračuna se gleda navadno pod vidom redukcije odvišnega in nekvalficiranega osobja, da bi se na ta način boljše nagradili oni, na katere namerava država v bodoče računati. Tako pojmovanje te strani uradniškega vprašanja ni pravilno. Le da smo tudi prepričani, da prihranki z redukcijami odvišnega osobja niso v nobenem razmerju s potrebnimi povzvišanji prejemkov. Mirno lahko trdimo, da tudi povzvišanje prejemkov za 50 odst. ne bi pomenilo za veliko število državnih uslužbencev njihovo popolno materialno zavarovanje. S sedanjim kupno močjo denarja je nemogoče zadostno in primerno plačati število uslužbencev, ki jih striktno potrebujemo in z zneski, ki so predvideni za osebne izdatke v državnem proračunu. Kako težko pa bi bilo povečati proračun, zlasti za osebne izdatke v sedanjih razmerah, nam ni treba še posebej naglašati. Zato rešitev uradniškega vprašanja ne more priti tako hitro, kakor bi bilo sicer potrebno. Bodimo pripravljani na to, da na to rešitev še nekaj časa čakamo.

Upokojeenci za ureditev svojega položaja

Sarajevski »Glasnik« umirovljenike objavlja spomenico, ki je bila izročena N. Vel. kralju. V tej spomenici se med drugim naglašja: »Vsakokrat, ko je državna uprava urejevala in povzviševala prejemke aktivnih uslužbencev, so bili isti razlogi, da se na enak način postopa tudi z upokojeenci. Če se je postopalo drugače, to ni bilo v skladu ne s pravicami upokojenih državnih uslužbencev, ne z obvezami države, ki jih je prevzela s službenimi pogodbami. Predvsem pa ni bilo prav, da je država iz preureditve službenih prejemkov potom zakona o uradnih od 31. julija 1923 izključila prej upokojene državne uslužbence.

Enako protipravilno je država postopala, ko so bili državni upokojeenci prikrajšani za ureditvijo draginskih doklad.

Z uredbo o prevetih kronskih upokojenec na dinarske pokojnine 1. julija 1927, DR. br. 88.808 te protipravilnosti z daleka niso bile popravljene, ker so s to uredbo kronski upokojeenci samo izenačeni z onimi upokojeenci, katerim so bile pokojnine odmerjene na podlagi nezadostnih prejemkov po zakonu od 14. marca 1922.

Dosedanje postopanje državne uprave z državnimi upokojeenci ni samo v nasprotju s pravom, temveč tudi s socijalno pravičnostjo in s človečnostjo, ki zahteva, naj se namram vsem državnim uslužbencom izvaja isti postopek. S temi načeli nikakor ne more biti v skladu, da državni upokojeenci, ki so bili kasneje upokojejeni, prejemajo kolikor toliko zadovoljivo prejemke, da pa drugi, ki so tudi služili zvesto in pošteno, trpe pomanjkanje, ne da bi bili kaj zagrešili, temveč samo zaradi tega, ker so bili prej upokojejeni. Tega ti uslužbenci niso zaslužili. To dokazuje tudi primer drugih kulturnih držav: Francija, Nemčija, Italija, Avstrija, Češkoslovaška in Madžarska so istočasno s povzvišanjem in z ureditvijo prejemkov aktivnih državnih uslužbencev na enak način izboljšale tudi prejemke vseh svojih, prej upokojenih državnih uslužbencev. To je uvidel tudi zakonodajni odbor Narodne skupščine, ki je 1. 1923. proučeval načrt zakona o uradnih. Tedaj so bili od tega odbora sprejeti v čl. 239. in 240. določbe, ki pa so v zadnjem hipu pred izglasovanjem izpadle.

Memorandum našteva dalje takov. Reiserjeve odredbe ter prosi kralja, naj bi se pri reviziji uradniškega zakona v polnem obsegu upoštevale.

Le Brix priletel v Indijo

Allahabad, 23. febr. (lo.). Tu je pristal francoski letalec Le Brix in nadaljuje takoj noč svoj polet v Saigon.

Avdijence

Beograd, 23. febr. p. Danes so bili v avdijenci na dvoru finančni minister dr. Švr. Ijuga, zagrebški univ. profesorja dr. Saljković in dr. Zarnik ter bosiljgradski župan dr. Pavlović.

Začetek pogajanj z Bolgarijo

Beograd, 23. febr. p. Komisija, ki ima na logo skupno z bolgarsko komisijo proučiti vsa vprašanja, tičjoča se medsebojnega prometa na jugoslovensko-bolgarski meji, je danes odpotovala v Piro. Po ogledu na listu mesta bo komisija odpotovala v Niš, kjer se bodo vršila končna pogajanja glede ureditve obmejnih vprašanj.

Sofija, 23. febr. (ri). Na seji znanjopolitične komisije bolgarske zbornice je zunanji minister Baco izjavil, da se bodo pričela meseca marca jugoslovensko-bolgarska pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe. Končno je izjavil Burov, da so pogajanja za sklenitev turško-bolgarske trgovinske pogodbe končana in da bo podpisana v Angori.

Francoska gospodarska delegacija v Beogradu

Beograd, 23. februaria p. Semkaj je prispele danes delegacija francoskih gospodarskih krogov, ki proučuje vprašanje globljitve medsebojnih gospodarskih stikov. Delegacija je dopolnje posetila ministrskega predsednika generala Pero Žvkovića, opoldne pa je bila v avdijenci na dvoru. Tekom popoldneva so člani delegacije posetili tudi prometnega ministra dr. Korosca ter razpravljali z njim o možnosti eventualne zgraditve francoske tovarne za izdelavo in popravilo vagonov in lokomotiv.

Kraljevo spominsko darilo vdovi Pavla Radića

Zagreb, 23. februaria. č. Danes je zagrebški veliki župan dr. Zoričić v spremstvu svojega tajnika izročil po naročilu kralja vdovi pokojnega Pavla Radića fotografiji prestolonaslednika Petra in kraljeviča Tomislava.

Konferenca o novem tiskovnem uradu

Beograd, 23. februaria. č. Dopoldne se je vršila v zunanjem ministrstvu dnevna konferenca ministrov Uzunovića, dr. Srškića, dr. Švriljuge in dr. Kumanudija. Na konferenci so razpravljali o reorganizaciji tiskovnega urada, kakor tudi o reorganizaciji zunanjega ministrstva. O sklepih konference ni bilo ničesar objavljeno.

Iz zagrebskega mestnega zastopa

Zagreb, 23. febr. n. Danes se je na magistratu vršilo ves dan posvetovanje novih mestnih zastopnikov; sklenjeno je bilo, da se prihodnja redna seja mestnega zastopa vrši v sredo 27. t. m. Na tej seji bodo izvoljeni vsi potrebni odseki, na kar se bo pričelo z rednim delom.

Popust za prevoz moke v pasivne kraje

Beograd, 23. februaria. č. Prometni minister je odobril 25% popust na železnih za prevoz moke v pasivne kraje v svrhu prebivalstva.

Seaton Watson o Jugoslaviji

V četrtak zvečer je predaval v londonskem radiju publicist Seaton Watson o naši državi. Po uvodnih besedah jugoslovenskega poslanika Gjurića je Watson izjavil med drugim naslednje misli:

Jugoslavija šteje komaj 10 let, a je ena najlepših in najzanimivejših držav v Evropi. Tudi najpestrejša je. Umetniški se v njej divijo živim barvam narodnih noš in spomenikov še iz srednjega veka. Jugoslavija je država z večino kmečkega prebivalstva. Tovarn ima malo. Srbija je prava kmečka zemlja. Kmečki voditelji, ki so zmagali in dali svobodo Srbom, so bili neustrašeni ljudje, imeli pa so tudi diplomatske sposobnosti. Svoj cilj so dosegli s prav malo znanju pomočjo, temveč največ s svojo lastno močjo. Posebno značilna črta te države je divna in bogata epika; hvala in lirski pesmi se pojo že veke. Zanimivo je tudi, da ni velikih razlik med književnim jezikom in kmečkim dialektom.

Slovenija je najvzhodnejši del Alp in kdor ne želi bivati v gosti naseljenih krajih Švice, se lahko navduši nad lepotoami severozapadnega dela Jugoslavije. Potnik najde povsod dobre hotele, redna prevozna sredstva in prijazno delovno ljudstvo.

Dalmacija je dragulj kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in Split eno najzanimivejših mest v Evropi. Neprecenljive vrednosti so tudi zgodovinski ostanki, zlasti oni iz rimskih dob. Ni čuda, da klje iz te zemlje umetnost. Znanj kipar Ivan Meštrović je rojen v kmečki hiši najsiromotašnega kraja Dalmacije. Dalmatinci so vztrajni in hrabri mornarji, ki so po vojni podvojili svojo trgovsko mornarico. Dalmatinski narod je živel pod oblastjo in vplivi bizantinskih, rimskih, benečanskih in dunajskih oblastnikov, ostal pa je vedno slovanski.

Predavatelj se je s toplimi besedami spomnil tudi Črne gore in Bosne, nato pa prešel na dvoje največjih mest kraljevine, na Beograd in Zagreb. O Beogradu je dejal, da nima ničesar posebnega za turiste, a da vzbuja pozornost onih, ki ljubijo in spoštujejo ustvarjanje ter energično in aktivno življenje. Zagreb ima staro kulturo. Mnogo je dolžan velikemu vladiki Strossmayerju, ki je eden od duševnih činiteljev jugoslovenskega ujedinjenja. Zagreb je bolj »buržoazen« kakor Beograd.

Predavanje je bilo zaključeno s priščinimi besedami o kralju, češ da človek ne more govoriti o sili jugoslovenske kraljevine, da ne bi mislil pri tem na narodnega vladarja, ki je simbol narodnega edinstva in v katerega zaupa vsa Jugoslavija.

Eksplozija v Arkovi tovarni v Zagrebu

Zagreb, 23. febr. č. Danes okoli 9. dopoldne se je pripetila v Arkovi tovarnici silna eksplozija. Eksploziral je veliki parni kotel. Kotel se je ves razpočil in njegove težne konstrukcije so se zvrle tako, kakor bi bile iz lepence. Porušil se je tudi dober del zidu strojnega oddelka, razen tega pa je eksplozija povzročila na strehi veliko odprtino. Razume se, da je raztrgalo v strojni oddelku tudi transmisije. Na detonacijo so prihiteli delavci iz ostalih oddelkov ter ljudje iz ulice. Več kosov železa je padalo na dvorišče tvornice. Neki delavec, ki je bil v trenutku eksplozije pri kotlu, je bil k sreči le lažje ranjen.

Zvonimir Rogož odide v Prago?

Praga, 23. februaria. h. Po časopisnih vesteh je uprava češkoslovaškega Narodnega gledališča v Pragi v pogajanjih s članom ljubljanskega Narodnega gledališča Zvonimirjem Rogožom za stalni angažma. Kakor znano, je Rogož nedavno gostoval v Pragi z velikim uspehom.

Otvoritev novega gledališča v Zagrebu

Zagreb, 23. febr. n. Nocoj ob pol 8. je bila svečana otvoritvena predstava v novem zagrebskem gledališču v Frankopanski ulici s slavnostno predstavo »Črne kraljice«. Gledališče je najmoderneje opremljeno in ima 620 sedežev ter prostora za 120 stožič.

Razstreljevanje ledu pri Beogradu

Beograd, 23. februaria. p. Glede na možnost južnega vremena, ki bi povzročila naglo naraščanje vod, je danes beograjska topniška brigada po naročilu polidelskega ministrstva pričela razstreljevati led na Dunavu. Led je tako debel, da ga s topovskimi streli ni bilo mogoče prebiti. Vojski so morali na več krajih položiti mine. Šele tako se jim je posrečilo razbiti ogromno ledeno plovce in pripraviti svobodnen odtok vode. S tem je odstranjena nevarnost, ki je grozila železniškemu mostu v slučaju večjega navala ledu iz gornjega toka Save in Dunava.

Grozovit umor na Poljskem

Varišava, 23. febr. g. V pretekli noči je izbruhnil v municijemski skladišču pri Bydgošču požar, ki ga je bilo s posredovanjem vojaštva mogoče zadušiti prej, predno je prišlo do eksplozije. Zorela je samo stražnica. Ko so vdrl v hišo, so našli v njej strasno razmesarjeno truplo stražnika. Neznani storilec je odsekal žrtvi obe nogi, ter ji izrezal srce. Morilec je očitno zanetil požar, da bi zabrisal sledove o umoru.

Morilec Filipin obsojen na vešala

Znoimo, 23. februaria g. Danes je porotno sodišče izreklo sodbo nad večkratnim morilecem Filipinom in ga obsodilo na smrt na vešalih. Porotniki so po triletnem posvetovanju vsa štiri glavna vprašanja o krivdi potrdili. Zagovornik morilca je prijavil ničnost. Filipin je spretel krivdorek in kazen brez posebnega razburjenja.

Ameriško pomorsko oboroževanje

Washington, 23. febr. (be.). Ameriški senat je odobril kredit 12 milijonov dolarjev za gradnjo novih arizark.

Dvanajst ciganov — žrtve mraza

Bukarešta, 23. febr. g. V bližini vasi Seace so našli 12-člansko cigansko družino zmrznjeno v gozdu. Kakor so ugotovili zdravniki, so ležali cigani že več tednov mrtvi.

„Štampa Male antante“

Pred nekaj dnevi so nekateri listi objavili vest, da se je v Beogradu vršila letna glavna skupščina »Štampe Male antante«, na kateri je bil izbran nov upravni odbor. Zagrebške »Novosti« so se v ostrem članku razpisale o vlozi te novinarske organizacije, ki bi imela predstavljati jugoslovanski tisk v skupni Mali antanti tiska, ki pa je v resnici le preostanek iz bivših partizanskih režimov, ki so v »Štampo Male antante« jemali liste in novinarje, kateri so potem dobivali subvencije za potovanja v inozemstvo. V novi upravni odbor so zopet prišli 4 beograjski novinarji ter po 1 zagrebški in ljubljanski, dožim največji listi iz Zagreba in Ljubljane sploh niso zastopani. »Novosti« zahtevajo, da se ta ustanova reorganizira in iz nje res napravi reprezentanca velikega jugoslovenskega tiska v Mali antanti.

Sedaj se je javilo tudi Jugoslovensko novinarsko združenje ter je objavilo sledečo komunikacijo:

»Takozvana »Štampa Male antante« obstoja že več let v Beogradu. Organizirala se je neodvisno od Jugoslovenskega Novinarskega združenja in se oddvojila od vseh novinarskih organizacij v državi, ne išče nikakršnega sodelovanja in ne pripušča nikakršne kontrole. Te dni smo čitali v listih, da je nekoličnovinarjev izvršilo konstituiranje nove uprave Male antante tiska, kar so vzele zagrebške »Novosti« za povod, da objavijo članek. Jugoslovensko novinarsko združenje se je že enkrat ogladilo od Štampe Male antante, kar ponavljati tudi pri tej priliki, uverjeno, da nihče ne bo več sprevljal te samozvane novinarske organizacije nekaterih novinarjev, ki drug drugega volijo za odbornike, v zvezo z Jugoslovanskim novinarskim združenjem.

Jasna, a potrebna beseda.

Hmeljski trg

Zatec, 23. februaria. h. Tendence zelo mirna. Povpraševali so za srednje in provostno blago v cenah 1250 — 1550 Kč za 50 kg. Do sklepa v tem okviru je prišlo zelo redko, ker posredovalci počajo prodajati in čakajo, da se bodo cene znižale, ko bo odnehal mraz. Izredna zima povzbuje stroške manipulacije pri embalaži in ekspediciji. Kupci počajo plačevati višji cen. Do 22. t. m. je bilo v Zatecu javno beleženih 98.920 meterskih silotv žateškega hmelja lanske žetve.

Naši kraji in ljudje

Kako se izvaja akcija naših dobrotnikov za reševanje bedne dece

Poslovanje posebne pisarne v upravnistvu »Jutra«. — Nekaj novih primerov grozotne bede na deželi. — Nakazovanje prve pomoči po načelu: »Dvakrat da, kdor hitro da!«

Za čim hitrejšo razdeljevanje podpor bednim otrokom v Ljubljani in širši Sloveniji je direkcija »Jutra« uredila v upravnistvu posebno pisarno, kjer se prošnje sprti rešujejo na ta način, da se na dopise od strani verodostojnih priporočiteljev takoj nakazujejo naročila za prvo pomoč deloma brzojavno, deloma z ekspresnimi odgovori (kjer ni brzojavne postaje). Razume se, da vse režijske stroške nosi »Jutra« samo. Tako smo tekom zadnjih dveh dni oddali že celo vrsto nuje pomoči, ki obstoja v naročilu za nabavo primernih količin živil. Obenem zastopniki redakcije tudi v območju Ljubljane razdeljujejo najbednejšim družinam pomoč v živilih in obleki. Kolikor so pri posameznih prošnjah potrebne poizvedbe, se istotako rešujejo naglo — in tako je upati, da pridejo v kratkih dneh zapored na vrsto vsi, ki so podpre zares potrebni.

V naslednjem objavljamo zopet par slik skrajno hudega pomanjkanja, ki smo ga ublažili s takojšnjo prvo pomočjo:

— Uredništvu »Jutra«, odsek za pomoč najrevnejšim z obleko in živežem. Čital sem v Vašem cenjenem listu poziv k akciji za pomagane najrevnejšim slojem. Dovolim si opozoriti naslov na šestčlansko družino, ki jo poznam kot najbednejšo med bednimi in kot najpogostejšo pomoči. Je to 68 let stari vihar Ciril Pfajfar, bivajoč v Hrastovcu, občina in pošta Zavrče v Halozah. Ima ženo in 4 otroke od 5 do 13 let, ki so popolnoma brez obleke in obuvala. Družina nima že od oktobra niti kosčka kruha, ne krompirja in niti fižola, ampak živi samo od koruznega močnika, kuhanega z otrobi vred in zabeljenega s kisom, ako je slučajno pri hiši. Da jedo večina neslano jed, mi ni treba povdarjati, in da žive v nezakurjeni sobi brez pohištva in posteljne opreme, je umevno. Njih postelje obstoje iz kupa slame, a kot pogrinjala jim služijo stare krpe ali vreče. Beda te družine je taka, da jih je le kost in koža ter so otroci popolnoma izčrpani in tuberkulozni, med tem ko je oče za delo nesposoben, a čez zimo v tamošnjih vinorodnih krajih sploh ni dobiti najskromnejšega dela in zaslužka. Živel sem že 20 let med prostim ljudstvom in poznam tudi velikomestno bedo, a enake gori opisani se nisem videl. Izključeno je v tamskajši občini ali okolici dobiti milodarov, ker je prebivalstvo revno in po večini brez kruha in drugih najpotrebnejših življenjskih sredstev, a tudi občina nima sredstev za tako dobrodelno akcijo. Zato si dovolim p. t. naslov opozoriti na te sirote in v imenu njih najvjudneje prosim, da se jim, ako je sploh dana kakšna možnost pomoči, pomaga z živežem, obleko ali v denarju. Jaz od svoje strani si kot državni uslužbenec odtrgam mesečno od svojih skromnih prejemkov ter pomagam sirotam, a ta pomoč je neznatna in spriču bede ne zaleže. Poskrbel bom, da bo potem časopisja izvedela javnost za vsako sočutje, katero se bo izvršilo za te bedne sirote, ki si v pomanjkanju življenjskih izkušenj, ne znajo sami pomagati ter so vse življenje le objekt izkoriščevalcev, ki za bedo in pomanjkanje nimajo čustev, ker sami niso bili nikoli lačni. Z odličnim spoštovanjem Simon Rižnar, Ljubljana, Kongresni trg 16 I.

Na to priporočilo je »Jutra« takoj odpisalo krajevnim faktorjem in občinam, kjer živi opisana družina, naslednje naročilo:

— Opozorjeni smo, da biva v Hrastovcu 68 let stari vihar Ciril Pfajfar, ki ima ženo in 4 otroke, vsi skupaj na trpe strašen glad. Prosim Vas, da na naš račun preskrbite tej rodbini za prvo pomoč 50 kg črne moke, 5 kg sladkorja, 3 kg masti, po 2 kg soli in žitne kave. Če dobite krompirja in ima Pfajfar šrambo, mu lahko preskrbite tudi 50 kg krompirja in 10 kg fižola. Pokličite Pfajfarja k sebi, ali pa mu pošljite živila na dom. Storitve to čimprej. Nam pošljite račun, da Vam takoj nakažemo denar.

Iz Škofije Loke smo prejeli prošnjo osmih otročičkov, katerih oče je že od novega leta dalje brez vsakega zaslužka, mati pa bolehna. Na takojšnjo informacijo smo se preverili, da ta poštna družina zares živi v nezaluzno trpi bedo. Pet otročičkov hodi v šolo in se vsi pridno učijo in lepo obnašajo. trije najmlajši pa so še doma. Komaj so si opomogli od hrube, pa nimajo čisto niti suhe skorjice kruha. Brzojavno smo naprosili prijatelja v Škofiji Loki, naj na naš račun kupi tem otrokom 100 kg moke, 10 kg sladkorja, 5 kg masti in 5 kg žitne kave.

Nadalje smo od zanesljivega priporočitelja prejeli pismo, da je v okolici St. Janža na Dolenjskem nedavno umrl rudar J. L., ki je ženi zapustil 6 otrok v starosti od 6 do 17 let. Zdej je tudi njihova mati prikovana na bolniško posteljo — in vsa družina neusmiljeno gladue in prežaba. Brzojavno smo naprosili rudniškega uradnika g. Rainerja v Krmelju, naj na naš račun preskrbi tej družini za 300 Din živil.

Iz Mokronoga smo bili obveščeni, da živi v tamošnji okolici v borni koči

družina v takemle stanju: oče je na očeh popolnoma onemogel in ne more delati, mati bolehna, imata pa tri ljubke sinove. Starejša dva (10 in 7 let) sta pridna v šoli, najmlajši (3 in pol leta) prezeba s staršema v koči. Družina je brez vsakih sredstev. — Naprosili smo g. informatorja v Mokronogu, da kupi na naš račun za te fantke 20 kg moke ter po 2 kg masti, sladkorja in žitne kave.

Naj navedemo le še en primer: Iz Štor pri Celju nas je človekoljubna gospa opozorila z daljšim opisom na neko vdovo, ki živi s svojimi štirimi otročički v največji siromaštvu, in na neko brez invalida, ki ima troje malih otrok in se trudi zanje, kolikor je more, pa vendar trpe strašno pomanjkanje. Naprosili smo gospo, naj vsaki izmed obeh družin kupi na naš račun po 20 kg moke, po 2 kg masti in žitne kave ter po 5 kg sladkorja.

Tako se oživotvarja akcija naših dobrotnikov po načelu: »Dvakrat da, kdor hitro da!«

Prisrčno društveno slavlje v Središču

Središče, 18. februarja.

V nedeljo, 17. t. m. smo imeli v Središču prisrčno društveno slavlje, ki se je izvršilo sicer na skromen, priprost način, ki se je ravno zato nosilo obeležje prisrčnosti in intimnosti.



Na izredno dobro obiskanem občnem zboru Obrtnega društva, ki se je vršil ta dan in ki je po svojem lepem in resnem poteku podal pravo sliko življenjske zmožnosti tega agilnega društva, je članstvo enodušno in z največjim odobravanjem sprejelo predlog društ. odbora, da se ustanovitelj društva in njega dolgoletni predsednik, g. Jakob Zadravec, parolinar in veleposelnik v Središču, kot zaslužni prvoboritelj slovenskega obrtništva imenuje častnim predsednikom in članom društva.

Po izvršenem občnem zboru se je podal društveni odbor na dom prvotvorenega svojega častnega člana in mu izročil diplomu, krasno umetniško delo naše slikarice, gospe Marijete dr. Robičeve. Diploma je bila predmet splošnega občudovanja.

Društveni predsednik je ob tej priliki pozdravil slavljena in podčrtal njegovo zaslužno delo za napredek in dobrobit obrtništva. S svojim požrtvovalnim delom, vztrajnim in energičnim, s trudom, vedno usmerjenim v čistem interesu obrtnega stanu, je znal zgraditi g. J. Zadravca iz svoje osebnosti jak, plastičen pojav v našem narodnogospodarskem življu; njegova osebnost pomenja v gospodarskem življu, rekli bi, arhimedovo točko, na kateri se pomikajo že nad četrto stoletja vse glavne poluge naporov in uspehov slovenskega obrtništva. Nekoč, ko bodo obmolknile simpatije in antipatije, ko bodo ugasnili vsakdanji kriteriji osebnih razpoloženj, ko bodo nehale vsakdanje intrige, takrat, ko bo spregovorila zgodovina, bo zapisano ime g. Zadravca na častnem mestu. Ni pretiravaje, ako trdimo, da bi o njegovem delu bilo potrebno napisati celo študijo, ako bi se hotela podati vsaj približna slika njegovih zaslug.

Koliko mu je bilo izvojevati bitk, koliko je bilo borbe, da se vsaj deloma očisti raznega trnja težka pot k razvoju in napredku našega malega privrednika, obrtnika in trgovca!

Središko obrtno društvo je zadostilo svoji in vseh obrtnih krogov srčni potrebi, ako mu je izročilo viden znak spoštovanja, hvalečnosti in priznanja.

Po izročitvi diplome, za katero se je g. Zadravec zahvalil v izbranih besedah, je slavienec zadržal ves odbor v svojem gostoljubnem domu in ga z njemu lastno ljubeznivostjo pogostil.

Tako je najlepše poteklo to slavlje, ki ni imelo na sebi niti sledu parade in ki je pomenjalo vse prej kakor kak profan akt kurtoazije.

O svetem Matiji

Iz Maribora nam za današnjo nedeljo piše star prijatelj:

Zima še vedno pritiska. Danes je sveti Matija, a kakor se vidi, nas je tudi on zapustil. Zato ga ponovno prosimo:

Preljubi naš sveti Matija, ki nam led običajno razbija. Vsi čakamo t-žko na njega, da reši nas zime in snega.

Zatorej, ti sveti Matija, ta zima nam prav nič ne prija, udari po pločti ledeni in zimo v pomlad spremeni.

B. Zk.

Slovenski rudarji na Holandskem

Heerlen, 15. februarja.

V povojnih letih se je pričela premogokopna industrija v Holandiji — posebno v provinci Limburg, zelo razvijati. Domači, kvalificirani delovni moči v Holandiji ni bilo dovolj na razpolago. Posledica je bila da je bil prihod inozemskih rudarjev v Holandijo vedno večji, tembolj, ker so bili začetni zaslužki izredno vabljivi, vsaj so znašali celo po 14 gld (ca 280 Din) za št. t.

Prvi Slovenci so prišli v Holandijo v letih 1924. in 1925. iz francoskih in belgijskih rudnikov ter iz nemških in westfalskih in aachenskih rudnikov. Zaradi slabih takratnih delovnih razmer v imenovanih rudnikih ni bila za slovenske delavce težka odločitev, odpotovati za delom v Holandijo. Zadnje dve leti prihajajo v Holandijo tudi slovenski delavci iz domovine (iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika) in Slovenci iz Primorja. Tudi nekaj Hrvatov in Srbov je dobilo delo v holandskih rudnikih.

Središče limburgske premogokopne industrije je Heerlen in so naši ljudje zaposleni predvsem v revirjih: Oranje Nassau, Staatsmijn »Hendrik«, »Emma«, »Laura« in »Maurits«. Vseh naših ljudi je sedaj zaposlenih v holandskih rudnikih okrog 3000 moških, ki imajo deloma tudi svoje družine pri sebi.

Lastniki holandskih rudnikov so francosko-belgijske akcijske družbe in holandska državna uprava.

Delo je v holandskih premogokopih težko. Večina dela se v premogokopih vrši v mokrem in morajo ponekod stati rudarji do kolen v vodi. Oboleni rudarjev sicer še ni v večjem obsegu za znakovati vendar je gotovo, da bo težavno rudarsko delo imelo za posledico opasne revmatične bolezni. Nevarnost plinskih eksplozij v holandskih rudnikih ne obstoja. Uvedeno je osomurno delo in je delo stalno, delajo se polni štiti, mnogokrat tudi nadure.

Zaslužek znaša za rudarja-kopača sedaj 5½ do 7 gld za št. t. Rudarji so zavarovani za slučaj bolezni, invaliditete in nezgode. Tozadevni predpisi so slični zakonu o zavarovanju v Nemčiji. Rente prejema tudi inozemci, ki stalno bivajo v Holandiji. Nujno potrebno je, da se sklene med našo državo in Holandijo recipročna pogodba za socialne davjate. Seveda bo pa morala biti recipročna pogodba za naše rudarje ugodnejše sklenjena, kakor je pa bila v zadnjem času med našo državo in Nemčijo, ko so bili interesi naših rudarjev naravnost oskodovali in jim niso bile zavarovane niti pravice, katere so že sedaj uživali.

Prehrana rudarjev je v Holandiji dobra: živeža je dovolj in prodaj v delavskih konsumih in v trgovinah. Življenje je cenejše kot v Franciji, Belgiji ali Nemčiji. Isto velja za obleko in obutev.

Oženjeni rudarji z družinami stanujejo v rudarskih kolonijah, ki so jih zgradile rudniške uprave in občine. Vse rudarske kolonije se ponašajo z novimi, udobnimi in higiensko vzornimi zgradbami. V vsako stanovanje je napeljana elektrika in plin. Vsako stanovanje ima vrtiček, svoj vhod in obstoji iz kuhinje ter najmanj iz dveh do štirih sob. Dana je možnost, da rede družine tudi perutnino. Najemnina je odmerjena po številu sob in znaša 3½ do 5 gld mesečno za sobo. Naistražje je prepovedano oddajati sobe v rudarskih kolonijah v podnajem.

Samci in oni oženjeni rudarji, ki nimajo pri sebi družine, morajo stanovati v takozvanih »Burschenhausih«, ki so last rudniških uprav. V enem »Burschenhausu« stanuje čez sto rudarjev. Vsak rudar ima svojo, zadostno opremljeno sobico in je obenem preskrbljen v domu s prehrano in pranjem perila. Hišni red je izredno strog, kar je vse hvale vredno.

V privatnih stanovanjih stanuje v Holandiji zelo malo rudarjev.

Rudarski revirji so tudi v pogledu javne uprave cest in čistoče prvostveno preskrbljeni. Vse večje ceste so asfaltirane.

Zadnji čas so se na pobudo in po vzhledu westfalskih narodnih strokovnih organizacij pričeli tudi organizirati

Pri železniških težkočah, zmagi, zmanjšanjem občutka za tek, zapeki, pritisku na jetra, tesnobi, trenju udov, zaspasnosti povzroči kozarec »Franz Josefov« grenčice takojšnje poživljenje zastale prebave. Zdravniška sporočila iz troničnih dežel slave »Franz Josefov« vodo kot važen pripomoček proti grizli, kakor tudi železničnim obolenjem, ki nastopajo v zvezi z mrzlico. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Moj ljubi mladič!

Odlej si moraš kožo vedno, predno se obrleš, ureti z

NIVEA-CREME

Videl boš, da ojaša britje in prepreči vsako ranitev kože. Saj sam vem NIVEA KREMA je edina kožna krema, ki vsebuje Eucerit, in v tem temelji njen učinek. Ne pušča nobenega bleška za seboj in stori, da izgleda mladostno in dobro negovan. Je nočna in dnevna krema obenem. Se danes ti pošljem zavojček.

222

Danes!

Najnovejši Ufa-film

Mornarska Karmen

(Carmen von St. Pauli)

Drama str. tne, opojne ljubezni deklice iz hamburškega pristanišča in mladega, neizkušenega mornarja

Jenny Jugo in Willy Fritsch

St. Pauli središče zakonskih zabavišč. Na nočnem straži. Skrivni os na d. k. i. c. V op. u. s. a. t. Tihotap. ka družba. V m. e. ž. a. n. l. i. k. e. Ljubezen, ki uničuje. Slike bajne lepote. Krasa vseuma.

Predstave ob 3., 5., 6., 8. in 9. uri

Telefon 2124

Danes!

ELITNI KINO MATICA.

slovenski rudarji v Holandiji. Dne 27. januarja t. l. je bila ustanovljena Jugoslovenska podporna jednota, ki bo imela svoje podružnice v vseh holandskih rudarskih revirjih, kjer je zaposlenih več Slovencev. Jugoslovenska podporna enota ima svoj sedež v Brunssumu pri Heerleu. Zanimanje je za novo organizacijo vsesplošno, posebno zato, ker je osnovana strogo na strokovni podlagi, brez kakršnihkoli verskih ali političnih ozadij. Organizacija bo štela in posredovala za naše ljudi predvsem v vprašanjih izplačevanja rent, ženitovanjskih dovoljenj, potnih listov in bo iz svojih fondov podpirala članstvo ob boleznih in brezposelnosti.

V holandskih rudnikih so med rudarji poleg Jugoslovenov zastopani v večjem številu Čehi, Poljaki in Nemci, ki so organizirani v svojih strokovnih organizacijah.

Otroci naših rudarjev obiskujejo holandske šole. Učni uspehi ne morejo biti posebno poveljni, ker povzroča neznanje jezika velike težave. Solci je za slovenskega rudarja v Holandiji težko, če vsaj za silo ne obvlada nemščine. V slošnem imajo naše ljudi v Holandiji radi, ker so pridni delavci.

Teden dni javnih okrenčevalnic

Ljubljana, 23. februarja.

Upajmo, da je najhujše za nami. Dnevi in noči več tako strupeno mrzle in živo srebro v termometrih se ne stiska do skrajnih mej. Da je že nekoliko topleje je opaziti na živahnem prometu na ulicah, kjer ljudje vsaj v omedlinskih urah zonet kakor navadno postajajo tu in tam v gručah. Izvoščki se ne pritožujejo več tako hudo, postrežniki so dobrovolnejši in na trgu med branjavkam je zopet živahno.

Solnce nje snež kar vidno in s streh se odtekajo goste kapi vode. Po tleh imamo nekaj ur dnevnih se prevezi mokrote, vendar zjutraj in zvečer še vedno skeli v usesa. Še vedno si manemo roke od mraza in jih stiskamo globoko v žep. Tudi korak nam je v večernih in jutranjih urah hitrejši, kajti vsakdo gredo do neke čim prej na cili in stoji na tolu. Tako dela vsakdo, ki hod okrog z založenim železdem. Toda mesto ima toliko lačnih ljudi. Še vedno so domoljci in popolnoma napolnjeni okrenčevalnice, ki jih je uvedel socialni oddelek mestnega magistrata. Gori v ogrevalnici na Dmajski cesti se še nadalje sliša sleherni dan na toplem pri peči do sto brezposelnih revežev, ki brezposlo no delu in zaslužku. Ob 7. zjutraj se polovica okrog naslonja prvi gostje. Stari in mladi moški neobitnih lic, upadlih obrazov, pa tudi moške, v katerih je še veliko moči, ki bi pomagali na prodaj in samo čaka na odjemalce. Od nekod se prisrce sklanja otrok: heja, zdajle bom na na toplem!

Za hla prisrcejo med odradale, se v tranku pomakajo med nje, sklanjajo k peči. Mnogo se govori o prestani noči. Ta to je preživeli v baraki, kjer križe miraz skozi šranje, drugi z zasnelim stanovanjem na podetresu, kjer to dihi zima, strahoten, oni neke v vagonih, kjer imajo doma skoro boli mrzlo kakor na zimo.

Taj sem se enaki skel v februarjske ceste, se širokosti mladi širokopleči dečlo.

Seveda, ker se potenaš in nočeš domov, zaflebaš blodi tovariš, k orenša malen trevočen zavese na nočto.

Odrasli in gledalci, se nasmehavajo ali odganjajo, kakor lip noč nido nevi in kakor noč občuti ta ali oni mizerijo mlade otroške duše.

Približa se osma ura in tedaj se poročila izražajo. Vse odhiti v bližino okrenčevalnic: v Delavske zbornice in Domovino. Takrat so že napolnjeni tudi šolarji v šiski, v ljudski kuhinji in pri Sv. Florijanu.

Pred tednom otvorenje javne okrenčevalnice so dosegli svoj humanitaran namen, da nudijo potrebni in toplem slojem vsaj kaka gorlo okrenčeval. Okrenčevalnice so začele delovati 15. t. m. v noči no. no. no. Takrat ni bilo med siromašnimi sloji še pravzaprav zanimanja za to pravico, naša pa je bil takoj v soboto na okrenčevalnice za večji naval. Od nedelje dalje je število obiskovalcev rapidno naraščalo.

ter je zdaj doseglo 3000. Vsi dobe poleg čaja še prav tečen in dober pšeničen hlebec po 10 dkg. Dostikrat se zgodi v okrenčevalni kuhinji, kjer je večji naval, da pride kruh. Seveda potem zapozneli z nevoljo pijo sam čaj z limono. V mestu je 6 okrenčevalnic. Največji naval je vsak dan v kuhinji Delavske zbornice na Miklošičevi cesti, kjer se nahaja tudi Borza dela, dalje v dijaški kuhinji »Domovina« v Gajevi ulici, v dnevno zavetnici v Florijanski ulici, pa tudi v stari okrenčevalnici v Ljudski kuhinji, v bivšem očinskiem uradu v Spodnji Šiški in v zavetnici za enomozle v Japljevi ulici in obisk precej velik.

Prva delavska parna pekarna na Tržaški cesti dobavlja sedaj dnevno nad 2900 hlebov, ki jih računa po 40 par. Po podatkih, zbranih pri socialno-političnem uradu na magistratu, je bilo v enem tednu razdeljenih med siromašne sloje okoli 29 tisoč hlebov. Po znanju cenak je veljavna 1. Sarabon dobavila okrenčevalnicam v enem tednu že 765 kg sladkorja, 27 kilogramov čaja in večje število limon. Delavska parna pekarna je naznanila socialno-političnemu uradu, da no prihodnje dni dobavila večjo količino kruha brezplačno, da se tako oddolži napram siromašnim slojem.

Dokler ni bila v okrenčevalnicah uvedena kontrola, so se vršile mnoge zlorabe. Znanje ljubljanske barabce, ki družace niso zločinski tipi, so izkoristile priliko ter hodele s svojim posodam po čai celo po 10 do 15-krat. Pravilo, da je bil v tem pogledu zelo podoben neki mal dobrovolnik, ki je baie potem čačček, nosil v neko gostilno.

Število brezposelnih je v februarju naraslo za več odstotkov. Socialno-politični urad je meseca januarja razdelil med najpotrebnejše brezposelnice, ki jih je bilo 179, večje podpore, ki so dosegle svoto 34.683 dinarjev. V februarju so že danes podpore zelo preslele to svoto. Kadar brezposelnih tvorijo privatne nameščenci, kovinarji, trgovski sodrudniki in čevljarji pomočniki.

Slovenski steklarji v Parčinu

Steklar, zagorjanski rojak piše iz Parčine:

Rojake bo gotovo zanimalo, kako živimo daleč od doma. Kar se tiče življenja in obleke se nimamo pritožiti. Eno je dražje, drugo pa cenejše kakor v Sloveniji in tako se vse izenači. Dosti cenejše pa so pi. jaje, kar seveda nam delavcem nikakor ne more biti v prid.

V zadnjem času dosti trpimo od mraza in burje, ki je čisto tako močna, da meče stare in slabotne ljudi po tleh. Ka ar divja jakozvana košava, zastaja človeku diha in v sneženem metlezu ne vidi niti par kos rakov pred seboj. V takem str. snem vremenu pa prihajajo seljaki dve lo tri ure daleč na delo v tovarno in so od neg do glave zasneženi. Na vprašanje, kako se post. itijo, odgovarjajo, da shvala Bogu do broš. Seljski delavec prinese v svoji torbici malo koruznega kruha, ki mu gre tako v slast, da se mu kar čudimo. Ljudje so skrajno skromni in vajeni vseh mogo. čih težav. Njih življenje je do skrajnih me. ja primitivno. To se vidi tudi na soli, ki je blizu steklarne izven mesta. Sola je eno. razredna in poučuje se v njej tri do štiri letnike tako, da zasede prvi dve kloni prvi razred, drugi dve drugi in tako naprej. V takih razmerah je ponk seveda težaven. Cilji elementarnega noutka se pa le doseže in upati je tudi, da se bo prosvetni krog razširil tudi v naše kraje, kjer je veliko število nepismenih ljudi.

Dolgotrajna vojna deha je zapustila tem krajem mnogo nalezljivih, zlasti venerič. nih bol. Bolani ljudje nimajo zadostne zdravniške pomoči in za nas steklarje je nevarno, da se ne okužimo, ker nas več rabi pri delu eno in isto pipo.

Kraj je sicer romantičen, a ta roman. tika ni za nas. Mnogokrat mislimo z du. motožjem na lepe izletne točke svoje do. movine, kakor na Sv. Goro, Sv. Planino, Kum in Mrzlico. Ko pridemo nazaj, homo znali lepe domače kraje veliko bolj ceniti.

VALCKOV VECER

dne 2. marca t. l. na Taboru za stare in mlade

Preokret k boljšemu vremenu?

Za nekaj dni napovedujejo meteorologi toplejše vreme. — Zanimiva poročila o stanju temperature širom Slovenije. — Posledice zadnjega mraza.

Ljubljana, 23. februarja.

— Saperlot, prijatelj, že dve stopnji nad ničlo. Sveti Matija bo s sekuro udaril po ledu in ga razbil. Sveti Gregor bo že lahko tčke ženil!

Tako vremensko napoved in v Zvezdi pri vremenski hiši izrekel star Ljubljancin, tipičen vremenski prorok, ko je popoldne opazoval termometer v Zvezdi.

— Kaj razbil? Raztopil ga bo kakor začreže železo sneg. In to v nekaj dneh! Pogledaj barometer! Kako je skočil doli! Pristavi njegov drug opazovalec barometra. In začelo se je temljetno uganibanje, kakšno vreme nastopi prihodni teden po svetem Matiji, ki jutri gdnije. Mnogi so s strahom tolmăčili domnevske vesti o naglem vremenskem preobratu, ki nastopi baš v nekaj dneh tako, da bo sneg kar shlapel. Razgovarjali se so tudi o tem, če bodo piščiki, ki se vedno žde in se skrivajo pred mrazom, kmalu zagostile svojo svatovsko pomladansko pesem. Druga leta ob tem času je bilo v tiolskih drevedih in nasadih že veselo žvrgolenje in prepevanje. Letos je še vse tiho.

Mrzlo ozračje, ki je večerj še z vso silo tiščalo na celo Slovenijo, se je odmaknilo holi proti jugozapadu. Mraz je davi dosegel v Sarajevu —33 stopinj Celzija, dočim se je davi temperatura v Sloveniji zelo dvignila k ničli. K večerjnim vremenskim poročilom o mrazu dodajamo danes še nekatera zanimiva, ki so nam došla po pošti. Tako so v St. Vidu na Dolenjskem beležili: v torek —17 stopinj, v sredo —17, v četrtek —27 in v petek —33 stopinj Celzija. Na postaji Slovenjgradec je bilo večerj ob 7. —26 stopinj Celzija mraza, jasno in 90 centimetrov sneza. V Podsedri, kozjanski srez na večerj zjutraj —29 stopinj Celzija.

Barometer iz začel od večerj rapidno padati in je popoldne v Sloveniji padel za 15 točk. Dočim je večerj zjutraj kazal barometer 780 je davi še samo 765. Temperatura se je povsod znatno približala ničli. Davi je bilo skoro po vsej Sloveniji oblačno. Sonce je šele pošljalo proti popoldnevu.

Jutranja vremenska poročila

o stanju termometra v raznih drugih krajih se glase:

Bohinjska Bistrica —14 (—20), oblačno. Kranjska gora —10 (—21), jasno. Jesenice —10 (—16), oblačno. Trzin —10 (—16), oblačno. Kamnik —14 (—18), jasno. Ljubljana gl. kolodvor —15 (—20), oblačno. Celje —12 (—20), oblačno. Brežice —12 (—16), oblačno. Dravograd-Meža —12 (—23), oblačno. Maribor gl. kol. —7 (—21), Ljutomer —10 (—24), Kotoriba —15 (—25). St. Janž na Dolenjskem —15 (—28), Novo mesto —13 (—22), oblačno. Kočevje —17 (—22) in Rakek —6 (—19).

Položaj na železniških progah v Sloveniji je splošno neizpremenjen. Mraz je zjutraj ovira nekoliko promet. Vlaki vozijo z večjimi zamudami. Tovorni promet se normalno razvija. Zagrebška direkcija je danes obvestila ljubljanske, da bo lška proga od Plazke do Knina prosta vseh zame-tov šele v 15 ali 20 dneh.

Posledice hude zime okrog Zagorja

Šele sedaj, ko je nehala snežiti, je mo-goče zvedeti, koliko škode je prizadel mraz v okolici Zagorja. Največ je trpela divjad in ptice. O mrazu so poginjale celo ptice roparice. Tako je našel neki železničar zmrglega jastreba. Opazovali so soka, ki je sestradan občeplal na veči, odkoder se je mrtev prevrnil v sneg. Jate divjih gosi, ki so za nas kaj nenavaden pojav, so iskale zatočišča v toplejših potokih. Mediji in Kotredženci in so prišli na svoj račun gotovo tudi lovci brez pravice. Na zagorskem semjišču so »sklitali« dvojce sestradanih jerebic. Vrane se spretavljajo v tropah išoč hrano povsod — pozabile so na vsako previdnost. Ptice pevk je poginila velika množica.

Domaa živalina ni trpela nič manj. Hlevi so se ohladili tako, da je večina živine prehlajena. Neki posestnik iz Jesenka pri Čemšeniku je moral zaklati dva prašiča, ki sta od mraza tulila vse noči. Še huše je bil prizadet drug gospodar iz Sv. Ožbalta pri Trojanah — zmrgnili sta mu v hlevu dve kravi.

Sadno drevje ni utrpelo preveč škode, le orohom je pokal lub, tako da se bo marsikateri usulil. Čebelarji bodo morali omesti marsikaj panj, ker so vse slabšeje družine »obstale«. Ljudje se boje, da bo uničena ozimina; krompir in repa zmrgzujeta.

To dobro stran pa ima letošnja zima, da je mraz uničil večino škodljivcev, ker je zemlja premrznila globoko. Sadno drevje bo šlo kasneje v cvet, zato je pričakovati bogato sadno letino. Upati je, da se cene ne bodo dvigale, ker se obeta zdravo leto, le toče se ljudje boje že sedaj.

Naj bi pratikarije le uganili pravo. Obetali so toplo leto brez ujim.

Posledice mraza v slovenjgraškem okraju

Pišejo nam: V slovenjgraškem okraju je hudi mraz že vsem povzročil mnogo škode, največ pa sadjerejem. Drevje pada, saj ni čuda, če smo danes v petek zjutraj ob 8. imeli —26 stopinj C. kar ljudje v februarju še ne pomnijo. Ptice zmrgzujejo in ginevajo, ker so brez hrane. Divje rase in gosi so pri-tekle čisto blizu človeških bivališč v nadi, da dobijo hrane, a našle so smrt. Še vrane nimajo miru, ko pridejo in posedajo po drevju okoli hiš. Nekateri jim nastavljajo zanke ali jih pa postrele.

Promet se ni urejen. Mešana vlaka št. 9132 in 9131, ki sta zaradi snežnih zametov izostala, še nista vpeljana. S tem se ovira osebni promet, ker morajo potniške vlake skoraj na vsaki postaji premikati, da tovrni promet popolnoma ne izostane. Čas je, da se izostala vlaka zopet vpeljeta, ker tako ne trpijo samo trgovci, ki ne dobijo svojih pošilk, ampak tudi dijaki, ki se pripeljejo z mešanecem v šolo.

Morda bo zanimala še naslednja zimska prigoda: Pretekli teden sta prišla na tukajšnji progi pod železniški stroj dva vola, ki ju je hlapec gnil od potoka domov. Prvega je strjel le lažje poškodoval in ga vrel pod nasip, odkoder je mirno nadaljeval svojo pot, kakor bi se mu nič ne zgodilo. Drugega je s stroj tak nesrečno prijel, da ga je vlekel skoraj 1 km daleč do postaje Sv. Jerdert, kjer ga je prevozil. Zanimivo je to,

da nista niti strojevodja niti kurjač opazila nesreče.

Pomanjkanje vode na — Savi

Tudi to hudomušnost si je privoščil letošnji mraz. Z Ježce nam pišejo: Velike težave je napravila tudi našim vaščanom dolga trajajoča huda zima. Čeprav je že začela popuščati, je vendar za slovo ustavi-la celo vodo Od Save do Aleša je povsod zamrznjen vodovod, enako tudi po nekaterih ostalih hišah v vasi. Celu v toplih hlevih je prenehala teči voda. Kmetije, ki rabijo dosti vode tudi za živino, so pramo-rani voziti jo od sosedov, bližje Save stanujoči pa hodijo ponjo kar na Savo, kjer jim je zajejanje prav otežkočeno zaradi zamrznjenih bregov. Vodovod talajo na vse načine, toda nič ne izda. Ljudje pravijo, da je mraz pritisnil »notri«. Tudi mnogo krompirja in repe jim zmrgzule po kletih. Če sedaj stopiš v kako klet, je notri hlad-nejše nego zunaj. — Zelo prav nam je prišlo zadnje »Jutrovo« pojasnilo, kako je tre-ba ravnati z zmrgznjenim krompirjem in z ostalimi poljskimi prideki.



Novomeški dogodki

Posestnikov sin France S. z Mirne peči, rojen 1. 1901, se je te dni sprl s svojim bratom in ga pretepel. Oče se je zaradi tega ozmerjal, kar je tako vplivalo na raz-burjivega Franceta, da se je podal na oče-tovo gošo, da ko poslopje in se iz jeze obesil. Dogodek je vzbudil v novomeški okolici mnogo govoric.

V bolnici milijen bratov v Kandiji je umrl za ozeblinami 20 letni Jože Kobe, de-lavec na Radolbi. Pokojnik je šel pred dve-ji povesceljači s svojimi tovariši v neko gostilno pri Semicu. Vinjen se je napotil d-ov ter spotoma zaradi strupenega mra-za tako ozebel, da so ga morali odpeljati v novomeško bolnico, kjer pa mu niso mo-gli več pomagati.

Na Gorjancih obstoji že nekaj tovarna in žaga za lesne izdelke »Radodba«, kjer je zaposlenih nad 200 lesnih delavcev. To-varna je last Hrvatske eksportne banke. Te dni je opazil nočni čuvaj p ed kanti-no tri velike volkove. Hitro je pozval di-rektorja g. Bruna Berbašiča, ki je prihitel s puško in oddal na volkove več strelav. Prestrašeni so jo ubrali v gozd, kjer jih preganjali kljub vestnemu zasledovanju niso mogli izslediti. Volkovi so se bržkone pritepli na Gorjance iz kočevskih gozdov, od koder sta jih pregnala silovit mraz in velik sneg sestradane v bližini človeških bivališč. Zanimivo je, da so hlapci druge-ga dne z veliko težavo spravili konje iz hleva, ki so se od strahu pred volkovi tre-sli po vsem životu. Umetnost bi bilo, da bi napravili lovci v kratkem pogon na volk-ove.

Največji mraz v Sloveniji beležimo ne-dvomno na Dolenjskem. V Novem mestu je kazal termometer v petek 29 stopinj pod ničlo. Sreča za meščane je, da so pričeli kmetije dovažati drva v mesto. Prodajajo jih 80 do 100 Din meter.

Zaradi pomanjkanja vode imamo zelo slabo električno razsvetljavo. Da bi jo zboljšali, so pritegnili v akcijo pomožni stroj, ki stoji na parni žagi »Deska« v Br-slinu. Ker ni premoga, bo moral v kratkem prenehati z obratovanjem. Grozi nam tu-di, da zapro iz istega vzroka mestni vodo-vod.

Kmetije imajo v vsaki hiši bolnika. Mraz jim je napravil občutno škodo na ozminih in na sadnem drevju. Ker je bilo lani za-voljo velike suše holi malo pridelkov, pre-de huda za živeč. Kmetije prinašajo na trg, komaj še kakšno žito, maslo, mleko in tu pa tam jajca. Krompir je večinoma zmrgznjen, ker kmetije niso pričakovali tako hude zime in tudi niso zavarovali svojih kleti pred mrazom. Zavoljo pomanjkanja žita, koruze in krompirja, ni bilo šos na sejnih dobro rejnih prašičev, kakor smo jih bili vajeni druga leta.

Poroke, porodi in smrtna kosa v Beogradu

Sej beograjske občinske sanitete je za leto 1927 sestavil zanimivo statisti-ko o porokah, rojstvih in smrtih v Beo-gradu. Bilo je 1. 1927. v Beogradu sklen-jenih 1998 zakonov, od tega 1235 pravoslavnih, 344 katoliških, 89 židovskih in 33 mohamedanskih. Večina se je že-nila na jesen (55), pozimi pa 444. Stati-stično je dognano, da se v Beogradu najbolj pridno ženijo uradniki. L. 1927. se je namreč v Beogradu oženilo 661, dočim n. pr. trgovcev le 185. V zlati ženitbeni dobi od 20. do 30. leta sta-rosti se je poročilo 1116 moških in 1174 žensk. V drugi se je poročilo 266 moških in 242 žensk, tretjič pa 20 moških in 11 žensk.

Kakor kaže statistika je v letu 1927. odpadlo na vsak novi zakon po dvojce otrok. Rodilo se je namreč vsega sku-paj 3792 otročičkov. Statistika povdarja, da je največ porodov v delavskih slojih, najmanj pa v uradniških. Ne-zakonskih otrok je bilo 1. 1927. le 399. Glede umiranja navaja statistika, da Beograjčane najbolj kosi smrtna kosa v februarju, najmanj pa v septembru, oktobru in novembru. L. 1927. je skun-o umrlo 2932 Beograjčanov, od tega 1618 moških in 1314 žensk, kar je po-polnoma normalno glede na znatno ve-čino moškega prebivalstva v Beogradu

Gospodarstvo

Zakon o kontroli kmetijskih pridelkov pri izvozu

Zadnja leta se je v inozemstvu pojavila vedno ostriša kritika glede kakovosti kmetijskih pridelkov, ki jih izvažajo mnogi izvozniki Jugoslavije. Pred vsem so se pritožbe nanašale na češplje iz Srbije in Bosne, ki se izvažalo v Avstrijo, na Češko in v Nemčijo. Iz vseh teh držav so že leta 1927. prihajale pritožbe, ki jih je leta 1928. bilo posebno mnogo in so sko-raj vse vedno končale z izjavo, da se češ-peli iz Jugoslavije ne bo več kupovalo. Dognalo na se je da so mnogi izvozniki to zakrivilli sami, ker so pred odposilja-njem blago kvasili (namakali) da bi bilo težje. Razen tega je bilo polno primerov, da ni bilo poslano blago naročene kaka-vosti. Enaki nedostaki so se zgodili pri izvozu pšenice in živine v Grčijo. Mnogi izvozniki se niso niti sramovali mečati pe-sek v pšenico da bi na tak elup način prevarili inozemskega odjemalca. Glede živine pa so se prav tako vršile golufije. Solunski kupci postavljali n. pr. pozori-voza »bez fire«, to pomeni da se živina 24 ur pred dohodom na solunski trg ne sme krmiti. Dognano pa je bilo, da je samo od 1. do 15. oktobra 1. l. šlo iz Dževdžellie proti Solunu 56 vagonov rozate živine ki je bila — dasi kupljena od solunskih tr-gocev pod pogojem »bez fire« — vse-eno v Dževdžellie dobro namrjena. Četudi prevoz od Dževdžellie do Soluna ne traja niti dve uri. Pri takem ravnanju smo solunski in soloh erški »rg za našo pše-nico skoraj popolnoma izubili glede ži-vine pa smo se tudi sami izrinili z našo nesolidnostjo kar tako sprotito izkorističalo Bolgari Rumuni in Rusi.

Podobnih nepravilnosti v našem izvozu je bilo v zadnjem času polno in zato je skrajni čas, da vlada v interesu našega kmetištva in našega gospodarstva soloh podvzame nalenegričnejše korake. To se pripravlja, a v dokaz služi zakonski na-črt, ki se pripravila v trgovskem minist-rstvu. Glavne določbe načrta so sledeče:

V sporazumu med trgovskim in kmeti-škim ministrom se bodo izdale uredbе (pravilniki), ki bodo določale pogoje za izvoz posameznih kmetijskih pridelkov. Za vsak važnejši pridelek se bo torej v okviru zakona lahko napravil pravilnik za izvoz. Izvrševanje predpisov takih pravil-nikov bodo nadzirale posebne strokovne komisije. Osebe, ki bi poskušale izvažati blago kakršno ne odgovarja pravilnikom bodo izročene sodišču. Kaznovane morejo biti z globo od 100 do 100.000 Din.

Tožiti morajo kontrolni organi, sme pa tudi vsaka družba eseba. Kazen zadene le lastnika izvoznškega podjetja, nezo tudi vse uslužbenice ki so sodelovali pri pripravljanju predpisov neodgovarjajočeg-a blaza za izvoz. Kdor denarne kazni ne bi mogel plačati, tistemu se denarna kazen spremeni v zaporno in sicer tako, da se za vsaki 100 Din računa 24 ur za-pora vendar more zaporna kazen znašati največ eno leto. Trgovinski minister dobi razen tega pravico, da kaznovanemu izvozniku prepove izvrševanje obrti na-dalje za dobo treh let. Vse denarne kazni iz tega zakona se imajo stekati v poseben »Fond za poboljšanje kmetijske produk-cije«, ki se naloži v državni hipotekarni banki a pravilnik za uporabo fonda po-dpišeta trgovinski in kmetijski minister.

To so glavne določbe važnega zakon-skega projekta. Ni dvoma, da bodo vsi pošteni ljudje v naši državi tak zakon po-zdravili z odličnim navdušenjem in željo, da bi stopil čimprej v veljavo ter da bi se potem tudi čim najbolj strogo izvajal.

Reekspedicija lesa za izvoz

Kakor poročajo iz Beograda je promet-no ministristvo dovolilo reekspedicijo lesa za izvoz na postaji v Brezovici. Prometno ministristvo je s tem pristalo na predlog ljubljanske Zbornice za TOI, ki je ob pri-liki konferent o uvedbi reekspedicijske ugodnosti za lesne pošiljke koncem de-cembra preteklega leta, priporočala, da bi se ta ugodnost dala postaji Brezovici, kjer je mogoče urediti ležarinske prostore in skladišča in kjer je tudi zahtevana kontro-la najlažje izvedljiva. Postaja Rakek nam-reč ne more zadostiti niti potrebam lokal-nih interesov. Z uvedbo reekspedicije se bo izvozni trgovini z lesom omogočilo praktično izkoriščanje ugodnosti, predvi-dene v točki 4/VIII. lokalne tarife, t. j. uporabe izvoznih tarif na pošiljatev grad-benega lesa, ki so oddane na prevoz z lo-kalnimi tovornimi listi in naslovljene na kako obmejno železniško postajo, da se tam pred izvozom sortirajo. Za presajo važnosti te ugodnosti naj omenimo, da se v Sloveniji preko Rakeka izvažajo letno 5 do 8 tisoč vagonov lesa. Mnogo tega lesa se je pošiljalo na italijanska reekspedicijska skladišča, kjer se je sortiralo. To delo se bo odslej lahko izvršilo pri nas. Ker bo pri odposiljanju blaga preko reekspedicijske postaje v Brezovici v Italijo prišla v poštev izvozna tarifa bo razlika v tovrnini znat-na, tako n. pr. v relaciji Slovenjgradec — Brezovica okrog 600 Din, Ribnica — Brezo-vica 350 — 400 Din itd. Odlok prometne-ga ministra bo v kratkem objavljen v »Službenih Novinah«.

Žitni trg

Na vojvodinskem žitnem trgu tudi pre-tekli teden kupčiji ni bila preveč živinava. V skladu s čvrstjejo tendenco na ameriških borzih in na budimpeštanski terminski bor-zi so se cene pšenice in moki zadnje dni dvignile. Baška pšenica se je tekom tedna podražila od 247,50 na 250, banška pa od 249 na 245. Moka »c« stane danes v Novem Sadu 350, za mare pa 352,50. Tudi na ljub-ljanski borzi so se cene dvignile, in sicer za baško pšenico od 292,50 — 295 na 305 do 307,50. Baška koruza stane v Vojvodini 262,50, na ljubljanski borzi pa notira 310 do 312,50. Laplatske koruze trenutno ni v Sloveniji ter je pričakovati, da bo pri novih pošiljkih cena nekoliko višja.

Slovenski mlini ne obratujejo in tudi ne-kateri vojvodinski parni mlini so ustavili obrat zaradi pomanjkanja premoga. Ker so zaloge moke pri slovenskih mlinskih poše, je Slovenija sedaj navezana na vojvodinski moko, ki pa zaradi prometnih težkoč pri-haja v Slovenijo zelo nerodno. Sečaji pa se vojvodinske postaje branijo prevzemati pošiljatev za Slovenijo, češ da promet pri-nas še ne funkcionira, odnosno da so pro-ge proti Zagrebu zatrpane.

Prometno ministristvo je predvčerajšnjim izdalo odlok, po katerem se za izvoz žita in moke v Avstrijo preko Jesenice in Maribora dovoli 25 % popust na normalno izvozno ta-rifo. Zaukrat je malo verjetno, da bo ta ugodnost omogočila izvoz pšenice, ker bi morale biti naše cene znatno nižje, če bi hoteli uspešno izvažati. Trenotno pa ni pri-čakovati nižjih cen, ker so dovozi na trg zelo slabi in se na trgu razpoložljivo blago porabi za domači konsum.

Donos neposrednih davkov v 1. 1928

Generalna direkcija neposrednih davkov je sestavila statistiko o plačilu neposrednih davkov v 1. 1928. Po tej statistiki je bilo v naši državi lani vplačanih na neposredne davke 1774,1 milijona Din napram 1705,5 milijona v 1. 1927. Napram 1. 1927. so se to-rej državni dohodki od neposrednih davkov povečali za 68,6 milijona Din (napram pro-računu znaša višek 95,3 milijona Din). Po-samezne davčne oblike so dale napram letu 1927. naslednje dohodke (v milijonih Din):

	1928.	1927.
neposred. davki in doklade	765,6	766,6
uradniški davek	105,4	69,0
davek telesnih delavcev	102,6	33,8
invalidski davek	138,7	150,1
komorska doklada	61,8	75,7
davek na poslovni promet	214,4	185,4
izredna doklada	392,5	436,1
vojnika	2,1	1,7

Po posameznih pokrajinah pa je razdeli-tev dohodkov od neposrednih davkov na-slednja:

	1928.	1927.
Srbija in Črna gora	597,7	438,2
Vojvodina	456,4	412,4
Hrvatska in Slavonija	343,2	355,1
Slovenija	205,2	227,8
Bosna in Hercegovina	203,0	219,1
Dalmacija	58,5	52,9

Kakor je iz gornjega pregleda razvidno, se je razmerje vplail med posameznimi pokrajinami zboljšalo. Slovenija je lani pla-čala na neposrednih davkih za 22,6 milijona Din manj kakor leta 1927., Srbija s Črno goro pa za 69,5 milijona Din več.

— Kmetijski inženjerji pri konzulatih. V teku zadnjih deset let se je že ponovno po-javila želja kmetijskih krogov, da bi se pri važnejših konzulatih nastavili tudi kmetij-ski strokovnjaki kot poročevalci samo za kmetijske zadeve dotične države, v kateri službujejo. Jugoslavija bi na ta način samo posnemala druge države. Tako ima Nemčija kot svoja poročevalca za Jugoslavijo celo enega svojih najboljših vseučilišnih profes-orjev. Amerika ima svoje kmetijske ata-šeje v Evropi, ima jih Češka itd. Za Jugo-slavijo prihajajo v poštev za tako službo dr-žave, ki kupujejo naše kmetijske prideleke, nadalje države, ki so naši največji konkurenti glede kmetijskih pridelkov in končno države, ki bi po svojem stanju lahko bile naše učitelje za kmetištvo. Prihaja torej v poštev okoli deset držav. Tak kmetijski ataše bi poročal vse, kar v dotični državi opazi važnega v pogledu povzditve kmetij-ske produkcije in glede našega uvoza. S tem bi se obenem pripravil tudi material za trgovska pegazanja z dotičnimi državami. V zadnjem času se je tak predlog zopet pojavil. Stavilo ga je »Udruženje agronoma v Zagrebu«. Ker je predsednik tega »Udru-ženja« sedanji kmetijski minister gosp. dr. Frangeš, zato je verjetno, da se bo tokrat za predlog tudi vlada resno zanimala.

— Katere družbe z o. z. plačujejo druž-beni davek. Družbe z omejeno zvezo so bile po dosedaj veljavnih zakonih dolžne plačati občo pridobitino, ako glavica ni pre-segala 250.000 Din, drugače pa posebno pri-dobitino. Novi zakon o neposrednih davkih ne pozna te razlike. Ker pa dopuščajo do-lažila pravilnika širšo in ožjo interpretacijo, je finančna direkcija v Ljubljani odredila, da je vprašanje, katere družbe z o. z. so dolžne plačevati družbeni davek, presojati po naslednjih smernicah. Člen 74. pravil-nika za izvrševanje zakona o neposrednih davkih navaja kot bistven pogoji za obvez-nost podjetij družbenemu davku javno po-laganje računov. Temu davku so podležni zavezanci tudi v primeru, če mora podjetje pokazati poslovne račune izven kroga druž-benikov organu, ki je pozvan, da štiti javne interese. To so koncesiji podvržene družbe (§ 3. zakona o družbah z o. z. od 6. marca 1906), ki izvršujejo železniške koncesije, iz-daajo zastavna pisma ali fundirane bančne zadolžnice, ter zbirajo in prevajajo izseljen-ce, dalje družbe, ki izvršujejo bančne posle in družbe, ki (v smislu § 62. navedenega zakona) izdajajo zadolžnice na imetnika, dolne zadolžnice, čeprav tudi na ime, bla-gajniške liste, in če sprejemajo hranilne vloge. Družbenemu davku so nadalje zave-zane tudi družbe z o. z., ki morajo imeti v smislu citiranega zakona nadzorstveni svet (to so družbe z osnovno glavico preko 250 tisoč Din in več kakor 50 članov ter vse družbe, ki morajo po pravilih imeti nad-zorstveni svet). Slednjič podlegajo družbe-nemu davku vse družbe z o. z., ki morajo po družbeni pogodbi razglasiti letne račune v novinah, ali jih razgrniti na javen vpo-gled. Družbe z o. z., ki po gornjih načelih ne plačujejo družbenega davka, morajo do-konca t. m. vložiti prijavo za pridobitino, odnosno če tega v določenem roku ne mo-rejo izvršiti, prositi za primerno podaljšanje roka, da se obvarujejo zakonitih posledic.

— Fuzija Agrarne in industrijske d. d. v Beogradu z Jugoslavensko združeno banko d. d. v Zagrebu. Kakor poročajo iz Zagreba, sta upravna sveta imenovanih zavodov skle-nila predlagati na obnem zboru, katerega skličeita obe banki že v naslednjih dneh, fu-zijo na ta način, da prevzame Jugoslavenska združena banka Agrarno in industrijsko ban-ko, za katere stanje garantirajo njeni ve-leledničarji. Jugoslavenska združena banka zamenja delnice Agrarne in industrijske ban-ke za svoje ter povša v ta namen lastno delniško glavico. S tem vstopi Oesterrei-chische Creditanstalt für Handel und Ge-werbe na Dunaju, v katere koncern spada Agrarna in industrijska banka, v vrsto ve-leledničarjev Jugoslavenske združene banke. Oesterreichische Credit-Anstalt na Dunaju je delegirala v upravni svet Jugoslavenske združene banke svojega direktorja Friderika Ehrenfesta.

— Legaliziranje cesil za reklamacije voz-nine za našo državo samo fakultativno. Ne-davno smo poročali o razpisu generalne di-rekcije državnih železnic, v katerem se za-hteva pri cesiji reklamacij glede voznine in izubliženih stvari legalizacija cesije, kar povzroča gospodarskim krogom nepotrebne stroške in silnosti. Kakor poročajo iz Beo-grada, je sedaj prometni minister odredil, da se v vsakem primeru zahteva cesija sa-

mo pri inozemcih, pri naših državljanih pa samo fakultativno. Če organi železnice po-znajo osebo, ki ima cesijo glede preveč pla-čane voznine ali glede odškodnine, ne bo potrebno, da se cesija legalizira, če pa do-tično osebo ne poznajo, lahko zahtevajo, da se legitimira in da mora biti cesija legali-zirana.

— Denarni zavodi in kreditna kontrola. Iz Beograda poročajo, da bo kreditni infor-macijski osek pri Narodni banki pričel de-lovati koncem marca ali početkom aprila. Te dni je potekel rok za prijavo denarnih za-vodov, ki hočejo sodelovati pri tej kreditni kontroli. Prijavilo se je okrog 50 denarnih zavodov, predvsem manjših in srednjih, dočim se večji moderni bančni zavodi večino-ma niso prijavili.

— Informativni izlet gospodarskih krogov v Anglijo. Jugoslovenska Express Agencija d. d. v Zagrebu, Trg Kralja Tomislava 17, bo letos spomladi priredila izlet gospodarskih krogov v Anglijo in Škotsko, ki bo trajal 21 dni in bi znašali stroški približno 6 tisoč dinarjev. Izlet bo organiziran tako, da bo udeležencem omogočen posej vseh važ-nejših gospodarskih centrov pod vodstvom strokovnjaka. Interesenti naj prijavijo svo-jo udeležbo gori navedeni agenciji nepo-sredno, kjer dobijo tudi potrebne informa-cije.

— Uvedba zlate valute v Švici. Iz Berna poročajo, da bo upravni svet švcarske Na-rodne banke stal obnemu zboru delničar-jev predlog glede prehoda k zlati valuti. Prisilni tečaj bankovcev (od 30. julija 1914) se ima odpraviti. Končnega namena valut-ne reforme, to je zamenjava bankovcev v kovane zlate novce, zaenkrat še ni mogoče doseči, ker druge merodajne države se niso prišle k popolni zlati valuti. Zato je pred-vieno, da se zamenjava bankovcev omo-goti po želji banke v zlatih novcih, zlatu v šibkah ali pa v zlatih devizah.

— Zlati zaklad evropskih novčaničnih bank se je lani povečal za 43 milijard Din. Po stati-stiki Avstrijske Narodne banke, se je lani zlati zaklad evropskih novčaničnih bank povečal za 767 milijonov dolarjev (43,5 milij-ard Din) na 4249 milijonov dolarjev. Pove-čanje zlatega zaklada evropskih novčaničnih bank je znak konsolidacije v evropskih de-narnih znakih.

— Ruski državni dolg je 1. decembra pre-t. leta znašal 1750 milijonov rubljev. V gospo-darskem letu 1927./28. se je povečal za 555 milijonov rubljev, v prvih dveh mesecih l. 1928./29. pa kar za 453 milijonov rubljev. Ves ta dolg sestoji iz sovjetskih notrašnjih posojil, ki se plaširajo deloma prisilnim po-tom predvsem v mestih.

— Dobave živil. Dne 6. marca se bo vr-šila pri komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani očetlarna licitacija glede dobave živil (testenine, zdrob, riž, fižol, čebula, mast, sladkor, čaj, olje, kis, cikorija itd.). Pogoji so na vpogled v pisarni ome-nene komande. — Dne 8. marca pa se bo vršila pri komandi 32. artiljerijskega polka v Ma-riboru očetlarna licitacija glede dobave živil (fižol, riž, zdrob, kava, sladkor, moka, teste-nine, rezanci, marmelada, rozine, cikorija, jemen čebula, milo itd.). (Pogoji so na vpo-gled v pisarni ome-nene komande).

— Dobave. Strojni oddelek direkcije dr-žavnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. marca ponudbe glede dobave 1000 kg španskega trstin in 5000 kg kalcinirane so-de; splošni oddelek pa do 2. marca ponud-be glede dobave 500 kg formalina za desin-fekcijo ter glede dobave zimnatih omelice, metel, krtač, sidla, pisanih cunj za brisa-nje in čiščenje kovin. (Pogoji so na vpogled pri posameznih oddelkih.) Delavnica držav-nih železnic v Mariboru sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave železa in tekla

Domače vesti

Najnужnejša pomoč razdeljena

Naša zbirka je prekoračila 30.000 Din v denarju in 20.000 Din v blagu

Ljubljana, 23. februarja

Že včeraj smo si ogledali barake za Bežigradom in nasproti artiljerijske vojašnice ob Vodovodni cesti, pozno zvečer smo pa svoja poizvedovanja po najrevnejših in najbrevnejših družinah v veliki koloniji barak, ki sega skoraj od nove cerkve pa prav do šole v Šiški. Obiskali smo seveda tudi vse revne družine, ki smo za njih naslove zvedeli pri dobrih ljudeh v Šiški, in konstatare, da so prav tako potrebne pomoči, kakor barakarji, čeprav si ne upajo ali jih je pa sram prositi za pomoč.

Najstrašnejše slike zapuščenosti in zamarnosti otrok smo našli v šiški smilarni, skupini popolnoma gnilih barak z raztrganim betonom na tleh, ostankom vojaškega kopališča v svetovni vojni.

Danes smo poiskali najbrevnejše družine v barakah na Galjeviču pod Rakovnikom in v baraki za mestno klavnico. Težko se je odločiti, kdo je najbolj potreben, ker so reveži vsi brez razlike, ki morajo v tem mrazu živeti v barakah.

Pravi čudež je, da barakarjem otroci niso zmrznili. Čevlji primrzajo na tla — otroci so pa bosi. Kadar so tako srečni, da si kupijo malo krompirja, ga morajo imeti snaravljena v postelji, da ne zmrzne. Te postelje so pa tudi brez žimnice in kvečemu gleda gnila slama iz njih. Če pa na kak način pridejo do košare trsk ali premoga, kurijo vso noč, da jim deca ne pogine od mraza. One najhujše noči so mnoge matere prešlele s svojimi malimi v naročju, da so jih grele z lastno gorjoto in jim tako rešile ugašajoče lučke življenja.

Danes smo razdelili hrano in obleko najsiromušnejšim v barakah na Galjeviču, za šolo na Prulah in prišli z razdeljevanjem za mestno klavnico. Potrebni, mučno potrebni so vsi, saj delavci, zlasti zidarji, tesarji, pleskarji in mnogi drugi nimajo dela. S kidanjem snega ali pa na kolodvoru vjamejo kakšna kovača — drugega na nimajo nič. Mnogo, prav mnogo rodninskih očetov je pa bolnih in obnemoglih.

V glavnem imamo že jasno sliko, kje je beda najhujša. Za silo smo že pomagali barakarjem na Grudnovem na-

brežju, za šolo na Prulah, na Galjeviču in za klavnico, iz drugih barak imamo pa zbrane informacije, tako da bo prihodnji teden razdeljevanje šlo naglo izpod rok.

Razen barakarjem smo razdelili podpore tudi družinam v najskečajnejši potrebi tudi po vsem mestu, poleg tega pa ekspresno in brezovno nakazovali pomoč po vsej Sloveniji.

Naša v ta namen ustanovljena pisarna je polna prosilcev, pošta nam pa dostavlja neprestano od srca pretresljive slike bede in siromaštva z vseh strani.

Kdor ima kaj hrane, odej, volnenih stvari, naj jih še prinese! Trgovci z živili priskočite nam na pomoč!

★

Danes smo prejeli za našo zbirko od manufakturne tvrdke A. Potokar 12 otroških spodnjih oblek v vrednosti 400 Din, od tvrdke A. Snoj v Ljubljani razno blago v vrednosti 400 Din in od g. Josipa Selovca v Ljubljani toplo odejo ter 11 kom. toplega perila in jopičev. Posebno se je izkazal Podmladek Rdečega križa iz Dola pri Ljubljani, ki nam je pripeljal nekaj sto kg hrane (krompirja, fižola, kaše itd.) ter je dobil od nas informacije živež mogel takoj tudi sam razdeliti. Slava mladim plemenitim srcem!

V denarju so nam poslali:	
ga. Majcenovič Linci, Radmerje	100.—
g. Peter Skala Podvin	30.—
gdč. Poldka Bavdek, učiteljica, Vinica	100.—
gdč. Zora Blinc	50.—
g. Vinko Ogorelec, Škofljica	100.—
g. Barbič-Radonič, vinska trgovina, tu	150.—
ga. Marija Fronner	50.—
Neimenovan železničar	30.—
g. inž. Štern Evgen, Ljubljana	500.—
C. K.	100.—
Slavi Gaj, Ljubljana	200.—
Neimenovani	20.—
Neimenovani	30.—
Pomlad rdeč. križa dekliške šole v Kamniku	50.—
Skupaj	1410.—
Z včeraj izkazanimi	28.930.—
Skupaj	30.340.—

Za nadaljnje darove prosijo

direkcija »Jutra«

se ne bi omejevali ob pogledu na te izstradane ljudi. Hitimo jim pomagati, da jim bomo mogli nuditi vsaj nekoliko podpore! Denarna sredstva sprejemajo iz prijaznosti upravnika »Jutra« »Slo. Naroda« in »Slovenca«. Da pa ne bo pri upravi kakih pomot, prosimo vse darovalce, da pri pošiljavi točno označijo, da je znesek namenjen za Rdeči križ. Po končanem nabiranju bomo imena vseh darovalcev objavili v časopisih.

♦ **Izprembe v orožniški službi.** Doseđani komandant orožništva za okraja Kočevje in Logatec kapetan K. Giorgevič je kot adjutant premeščen k komandi polka v Ljubljano. Na njegovo mesto je premeščen v Kočevje kapetan Krešimir Grozdanič.

♦ **Izpremembe v šolski službi.** V šolski službi so premeščeni naslednji učitelji, oziroma učiteljice: Alojzij Vrabčič na Jesenice, Katarina Rihar na meščansko šolo na Rakeku, Ida Lah-Gros v Črešnjevec pri Mariboru, Neža Wunderer-Roškar na Cven v Ljutomerem okraju, Marija Cizelj-Prašnikar v Mekinje pri Kamniku, Runa Jevčič k Sv. Miklavžu pri Mariboru in Josipina Šušteršič k Sv. Kunigundi. Trajno pa so upokojeni: Josip Bernik v Celju, Gabrijela Vuk-Sadar na Vrhniki Ana Trstenjak-Lajb pri Sv. Miklavžu, Franc Srebrnič na Viču, Marija Bernik-Javoršek v Domžalah, Antonija Bohanec-Mikota in Ana Tomšič-Krašovec v St. Vidu Metod Vunder v Rečici, Marija Meško v Mostah, Marija Slamnar-Vučič v Ljubljani, Ferdo Rosenstein v St. Jurju, Marija Onič-Capuder v Šenkovem Turnu, Josip Bernik v Celju, Marija Arh v Novem mestu, Marija Zidar-Kleinfelder v Lembergu, Marija Levstik v Zagorju, Ivan Svoboda v Dornovi, Sabina Serajnik v Konjicah in Josip Haine pri Sv. Križu pri Ljutomeru.

♦ **Finančni direktor potoval v Beograd.** Finančni direktor g. dr. Josip Povalec je službeno odpotoval v Beograd. Vrnil se bo 1. marca ter bo od tega dne zopet sprejemal stranke.

♦ **Kongres jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov** se pričenja danes v Beogradu. Udeležujejo se ga delegati vseh sekcij v naši državi. Udeleženci kongresa, ki so v državni službi, so dobili v to svrhu dopust.

♦ **Slovesna promocija dr. Malarona za častnega doktorja tehnike.** Rektor univerze prof. dr. Milan Vidmar je v spremstvu dekana tehnične fakultete profesorja inž. Viktorja Gostiše in dekana juridične fakultete profesorja dr. Rada Kušeca obiskal g. dr. Danila Malarona in mu uradno sporočil, da je ljubljanska tehnična fakulteta soglasno sklenila, v priznanje zaslug, ki jih ima on za ustanovitev ljubljanske univerze, zlasti pa za realizacijo prvega tehniškega študija, s katerim se je ljubljanska univerza začela udeleževati, podeliti mu časten doktorat tehnike in da je ta fakultetni sklep univerzitetni svet vzel soglasno na znanje. Slovesna promocija se bo vršila ob priliki proslave 10 letnice obstoja ljubljanske univerze.

♦ **Dobrodelna akcija kraljevnega odbora Rdečega križa.** Kakor smo že poročali, zbira od nedelje 17. t. m. dalje kraljevni odbor Rdečega križa prostovolne prispevke za gladojuče in po kruti žitni prizadete sloje. Pomanjkanje, ki ga morajo nekatere družine prenašati v tem času, je tako obupno, da bi bila vsaka beseda preslabla, ako bi jo hoteli opisati. Bolezen, slabo stanovanje, majhen zaslužek, pomanjkanje tople obleke, prezebanje — vse se je nagromadilo na te uboge reveže. Ni ga srca, ki

slovenskih do znamenitega raziskovalca prof. dr. Wolfa iz Inomosta kot neustrašnega in dobrega poznavalca. Nikdo ga ni mogel pogrešati, kdor je hotel priti v čarobno podzemlje krasa. Saj je bil prvi, ki je upal zlesti v tedaj še majhno odprtino neodkrita Divaške — Rudolfove jame, ki je bila tedaj last SPD v Trstu. Vodil je na tisoče ljudi po vseh jamah, ki so razsejane po okoliščini Divače in Škocijana. Gotovo ga bodo dolgo ohranili v lepem spominu ne samo Divačani in okoličani, ampak tudi vsi tisti neštevilni železničarji, ki so kedaj služili v Divači. Bodi mu lahka kraška zemlja!

♦ **Smrt med našimi ameriški rojaki.** V Clevelandu je umrla Helena Moranova, rojena Peruškova, v starosti 56 let. Pokopnica, ki je živel v Ameriki 24 let, je bila rodom iz Velikega vrha pri Rakeku. Istotam so umrli: Fran Kurent, star 43 let, rodom iz St. Ruperta na Dolenjskem; zapuščena žena in petoro otrok. Umrla je nadla Marija Aistrova, rojena Volanova, rodom iz Trnovca pri Krškem ki se je izselila v Ameriko pred 25 leti.

♦ **Rezervni oficirji,** ki se žele včlaniti pri Zvezi rezervnih oficirjev v Ljubljani, katere področje obsega celo kraljevino, naj javijo z dopisnico svoj naslov nakar se jim bodo poslane pristopne tiskovine in pravila. Članarina za leto 1929 znaša 40 dinarjev, vpisnina pa enkrat za vselej 10 dinarjev. Pristopne tiskovine in ustmena poasnila se daje v društveni pisarni v Ljubljani Kongresni trg 1-II (Kazino), vsak delavnik od 18. do 19. ure. Izven Ljubljane stanujoči člani pa dajo tudi ob drugem času ustmena poasnila, ako sporoče tako željo vsaj dva dni prej potom dopisnice Zvezi. — Zveza rezervnih oficirjev v Ljubljani.

♦ **PLANINKA** zdravilni čaj čisti in osvežuje ri Originalni paket 20 Din Proizvajalekarna Mr Bahovec, Ljubljana

♦ **Davčna uprava Ljubljana-okolica** razglašajo: Odmerni oddelek za neposredne davke ter davčne uprave, ki se je dosedaj nahajal v prostorih bivšega davčnega okrajnega oblastva v Hrenovi ulici 11, se je z dnem 20. t. m. preselil v svoje nove prostore v justični palači na Miklošičevi cesti, in sicer v sobo št. 107, ki se nahaja v II nadstropju nad uradnimi prostori bivšega davčnega urada Ljubljana-okolica.

♦ **Specijalne cigarete za zagrebški velesejem.** Vodstvo Zagrebške velesejme je pri upravi monopolov izposlovalo, da se bo za prihodnji velesejem v Zagrebu izdelalo en milijon specialnih cigaret Vardar, ki se bodo prodajale posetnikom velesejma. Tobačna tovarna v Sarajevu je dobila nalog, da izdela te cigarete iz najčistejšega hercegovinskega tobaka. Prodajale se bodo cigarete samo na razstavem prostoru z dnevom otvoritve velesejma 20. aprila dalje.

♦ **Hrvatski pevci v Bolgariji.** Hrvatsko pevsko društvo »Lipa« iz Osijeka bo priredilo turnejo po Bolgariji s koncerti v Sofiji, Plovdivu, Stari Zagori, Plevnu, Varni, Bargasu ter po ugodni liniji nazaj do Sofije, kjer bi se eventualno priredil še drugi, zaključni koncert. »Lipa« bo nastopila z reprezentativnim programom iz hrvatske vokalne glasbe. Na državni meji bo »Lipi« priredila prisrčen sprejem Bolgarska muzikalna zveza, ki je prevzela tudi organizacijo turneje in priredbe koncertov. »Lipa« se bo podala na turnejo po Bolgariji meseca junija.

♦ **Pustolovščina »kneza Murata«.** Novosadska policija je te dni izročila tamkajšnjemu okrajnemu sodišču raznih policijskim oblastvom že dobro znanega Aleksija Fjodorova. Ta ruski dezertjer je leta 1923 pobegnil iz sovjetske artiljerije ter se sedaj potika po Jugoslaviji in Italiji. Pod imenom »knez Murat« je nastopal v oddelkih krogih ter navezal ljubavna razmerja zlasti s starejšimi damami, katerim je obljubil ženitev ter jim izvajal znatne denarne zneske, mnoge pa je pripravil ob ves imetek.

♦ **Nova številka »Skovirja«** je izšla včeraj z zelo posreženimi slikami in pestro vsebino. Posamezne izdaje stane 2 Din in se dobi v trafikah vseh večjih krajev Slovenije. Četrtno stane samo 10 Din. »Skovir« je edini slovenski humoristični časopis in izhaja že drugo leto. Naročite se na »Skovirja«, da bo mogel humoristični tisk uspevati tudi med Slovenci! 160

♦ **ITO — zobna pasta najboljša!**

♦ **Hripa in influenza.** V zadnjem času se zopet pojavlja hripa, ki je splošno predmet razgovorov. Se imamo vsi pred očmi strašne posledice te epidemije iz leta 1918. Po zadnjih vesteh izgleda, da sedanja epidemija ne zavzema takšnega obsega kakor v l. 1918. Končno ne vemo niti točno, ali je to hripa ali pa morda samo influenza. Sicer pa je popolnoma vseeno ali se ta bolezen zove hripa ali influenza, ker ima lahko tudi influenza hude posledice. Moramo se torej pravočasno obvarovati pred tem zlom. Kako bomo to najlažje napravili? Znano je, da skoro vse bolezni prehlada nastanejo zaradi infekcije skozi usta; potrebno bo torej, da energično desinficiramo usta in grlo. Od znanih zdravil so nekatera preslaba, druga preostra. Kemijsko snov, ki jo vsebujejo pastile Panflavin odlikujeta dve glavni lastnosti: hitro delovanje in neškodljivost. V primeru, da se je bolezen že pojavila, se mora infekcija pravočasno ugonobiti z uplivanjem na temperaturo. Najprikladnejše sredstvo v to svrhu je salicilna kislina, ki jo vsebuje v neškodljivi formi aspirin. 206

♦ **Kyffhäuser-Technikum,** kopališče Frankenhauzen, uživa že od nekdaj kot politični učni zavod velik ugled in zaupanja širokih krogov. Je to višji tehnični učni zavod z obširnimi poskuševalnicami in laboratoriji za vzgojo inženjerjev v tehniki slabega in lakoga toka. Poleg tega elektro-tehnični inštitut obstajalo še posebej strokovni oddelki za gradbo splošnih in kmetijskih strojev kakor tudi za železne

SENZACIJA LJUBLJANE!!
Človek moške lepote

VLADIMIR GAJDAROV

v najmočnejšem orijentalnem veehilmu:

„Ugrabljenka iz Maroka“

Triumfalni uspeh včerajšnje premijere!!
GAJDAROV... strasten v ljubavi, hraber v boju, grozovit v osveti!!!!
Danes ob 11., 3., 5., 6., 8. 9. K n „Ljubljanski dvo“.

in delovodski kurzi. Letni semester se bo začel 9. aprila. Prijave se morajo vpsolati čimprej, ako hočejo priti v poštev za prihodnji semester. Vodstvo inštituta ima že izza 26 let prof. Huppert.

♦ **Avto-ometna družba Pečnikar.** Vozni red Ljubljana - Sv. Jakob in Dol: Ljubljana: prihod 7.45, odhod 8.00 v Dol, prihod 10.30 iz Dola, odhod 11.20, prihod 13.30 odhod 17.10, prihod 18.05, odhod 18.10 — Sv. Jakob: odhod 7.15, prihod 8.45 v Dol, odhod 8.55 iz Dola, prihod 12.00, odhod 13.00, prihod 17.45, odhod 17.45, prihod 18.50. Ob nedeljah in praznikih vozi avtobus. Odhod iz Ljubljane: 8.00, 11.30, 14.00, 17.00, 20.00. Prihod v Ljubljano: 7.00, 10.30, 13.30, 16.00, 19.50.

♦ **Društvo zobnih zdravnikov za Slovenijo** vabi svoje člane in druge gg. kolege k mesečnemu sestanku v petek 1. marca ob 20. uri v stranski sobi restavracije »Emona« v Ljubljani. Dr. g. Rodoschegg bo demonstriral praktične zobozdravniške instrumente, dr. F. Logar pa zanimive primere iz zobne rentgenologije.

♦ **Strokovna zadruga zidarskih mojstrov in studenčarjev za ljubljansko oblast** v Ljubljani opozarja vse člane, da se sigurno udeležijo občnega zbora zadruge, ki se bo vršil v nedeljo 3. marca ob 9. uri v pritlični dvorani Zbornice za Tol. Beethovnova ulica 10.

♦ **Tkanina »ETERNUM«** glavna zaloga za Jugoslavijo pri I. Medved, manufakturna.

♦ **Popoldanska avtomobilska zveza Škoda Loka-Ljubljana in Kranj-Ljubljana** zopet otvorjena.

♦ **Opozorjamo na današnji oglas nove konfekcije Drago Gorup & Co**

♦ **KASELI, PREHLAD, HRIPAVOST, PLJUCNE BOLEZNI** sigurno zdravi Sirofen. Dobiva se v lekarnah.

♦ **Darujte »Podpornemu društvu slepih«** v Ljubljani Wolfova ulica 12.

♦ **Oblike kemično čist. barva, plisira in lila tovarna JOS. REICH.**

♦ **Sadjarji,** ki pričakujejo v svojih sadovnjakih obilno in zdravo letino, pomnite, da je to danes nemogoče doseči brez temeljitega škropljenja in mazanja dreveja z Arborinom. »Chemotechna«, Ljubljana, Mestni trg 10.

♦ **Adlerwerke, vorm. Heinrich Kleyer, A. G., Frankfurt a. M.** ena naistarejših nemških tovarn avtomobilov znana po svoji kvaliteti in 6 v 8 cilindriških vozovih se je odločila izdelovati cenejšo 4 cilindriško tip. Ti vozovi, ki se ne razlikujejo na zunaj od 6 cilindriške tipe, bodo stali franco Ljubljana, ocarinjeni s kompletno opremo 70.000 Din za odprte in 80.000 Din za zaprte 4 do 5 sedežne avtomobile. Prvi vozovi nove tipe prispejo koncem februarja v Ljubljano ter bodo promptno dobavljivi pri glavnem zastopstvu avtomobilov »ADLER«, Ljubljana, Ahacilva cesta 10.

37 kjer je burka imela velik uspeh. Gostje nastopijo v vodilnih vlogah in sicer igra vlogo »Svetnika« g. Hlebič vlogo »Ovčjaka« g. Reš in vlogo, »grofa Skale« g. Pešl. Občinstvo bo dana prilika, da vidi v Ljubljani marljivo delavce kranjske Narodne. Posetite predstavo. — Vstopnice se dobe v nedeljo dopoldne tudi v Sentjakobski knjižnici.

♦ **Znižanje cen v kopališču OUZD.** Da se bodo kopališča OUZD lahko posluževali najširši sloji, je urad določil za torke, srede in četrtke od 8. do 12. ure znatno znižane cene: kadne kopeli 8 Din, pršne kopeli 4 Din vstevši perilo in milo. Parna kopel stane vedno 11.50 s perilom in je odprta za moške ob torkih in sobotah, za ženske, ob sredah in petkih od 14. do 19. ure. Masiranje stane 5 Din.

381

♦ **Huda nezgoda na glavnem kolodvoru.** Včeraj okrog 8.15 se je pripetila na glavnem kolodvoru huda nesreča, katere žrtev je postal 31letni premikač Anton Smrajc, doma iz Tomačevega. Smrajc je nastopil jutraj službo na glavnem kolodvoru, kjer je bil zaposlen pri premikanju tovornih vagonov na tirih ob skladiščih. Ob imenovanem času je hotel na tiru št. 3 podložiti pod tovorni vagon coko. Nesrečniku pa je pri tem nenadoma spodrsnilo, vendar se je še toliko nagnil v stran, da ga vagon ni zadel, pač pa je vstaknil pod kolo levo roko. Kolo mu je šlo čez prste ter mu odtrgalo vse razen palca. Tovariši, ki so prihiteli na njegov krik, so ponesrečenca takoj dvignili ter obvestili o nesreči čez ležišnega zdravnika dr. Avramoviča, ki ga je za silo obvezal, nato pa odredil, da so ga prepeljali z rešilnim avtom v splošno bolnico. Ponesrečeni Smrajc je uslužbenec kot premikač na železnici že nad štiri leta in bi imel pravkar postati definitiven. Po končanem okrevanju ga bo železnica upra v gotovo prevzela zopet v službo ter mu odkazala lažje delo.

♦ **Nepošteni prodajalci premoga.** V neki gostilni v Kolodvorski ulici so jo primahal delavec Jože, ruski emigrant Ivan in delavec Viktor ter začeli prodajati premog, ki so ga imeli v vrečah. Za njimi pa je vstopil stražnik, ki je vse tri aretirjal in jih odvedel na policijo. Aretirani so bili zaradi tega, ker so kradli premog na kolodvoru in ga prodajali okrog po mestu. Že dan popreje je bil aretirani tudi četrti njihov tovariš nekaj Anton Č., ki ga je stražnik zalotil pri tatvini. Med begom st je zlomil nogo in so ga morali odpeljati v bolnico.

♦ **Prodžen berač.** Stražnik je ustavil na Marjinem trgu 26 letnega Jožeta S., ki je nadlegoval pasante ter jih prosil miloščine. Mladji berač pa se je obnašal tako drzno, da so se pričeli ljudje zbražati. Ako je naletel na koga, ki mu ni bil voljan dati daru, je pričel Jože razsajati in kričati na ves glas ter obkladati mimoidoče s psovskami. Stražnik je nasilnega Jožeta

♦ **Repriža burke »Svetnik«** na Sentjakobskem gled. odru. Danes v nedeljo ponavlja Sentjakobski oder izborna burka »Svetnik«, ki kateri so se dosedanjí posetniki tako izvrstno zabavali. Pri tej predstavi gostujejo nekateri člani gledališkega odra Narodne igralnice v Kranju.

♦ **Nagrani slušatelj.** Z ozirom na včerajšnje našo notico o nagradi gdč. F. Achaznicevce doznavamo, da so dobili istotako I. nagrade za svoje seminarske naloge še naslednji gospodje: v javnopravnem seminarju: Koren Viljem; v kazensko-pravnem: Kramberger Robert, Kušej Gorazd in Mirko; v narodno-gospodarskem: Košenina Karel, R. Z. Nedeljkovič, Peruška Martin, Romih Josip, Sattler Franc in Umnik Ivo.

♦ **Rad opustite trgovine prostovoljna obl. dovoljena**

♦ **Razprodaja celokupne zaloge klobukov in čepic po tovarniških in najnižjih cenah**

Velika izbira — Ne zamudite ugodne prilike!

BLAŽ JESENKO

Ljubljana, Stari trg 11.

Višnegorski selem

dne 25. t. m. se rad seima v Žabni, k se vrš št. dni. orolaji in en teden priznaje in se bo vsi dne 4. marca t. l.

2933 a Mestno župništvo V šnjazora

♦ **Danes vsi na radio koncert**

v gostilni k Rahnetu na Selo kjer se točilo pristna štalerska in dalmatinska vina po najnižji cenl. Gorka in mrzla ledla.

slednji pograbili ter ga tirali na policijo kjer so ugotovili, da je nasilnež celo posestnik hiše v ljubljanski okolici, pa se navzlic temu bavi z beračenjem. Poleg tega je Jože že 17 krat kaznovan zaradi raznih težjih in lažjih prestopkov. Jožeta so izročili sodišču.

— Dve drzni tatvini denarja v frančiškanski cerkvi. Hotelirka Marija Rabičeva iz Mojstrane, ki se je nahajala te dni v Ljubljani, je posetila včeraj zjutraj frančiškansko cerkev, ker se je vsedla v eno prvih klopi in pristopila po maši k obhajilu. Med tem, ko je šla k oltarju, je pustila na klopi svojo ročno torbico, v kateri je imela nad 900 Din gotovine. Ko se je vrnila zopet v klop, je Rabičeva prestrašena zapazila, da je torbica na nepojasnjen način izginila. Istočasno je bila okradena tudi soproga višjega finančnega svetnika Matilda Rantova, kateri je tat v enih okoliščinah odnesel 500 Din gotovine. Obe okrovdovanki sta opazili, preden sta šli k obhajilu, v bližini samo neko usmiljenko, ki pa je pozneje izginila. Policija domneva, da je obkrožila usmiljenko zlorabila kakšno profesionalno tatica.

— Jesih so ukradli. V noči na 20. t. m. je bil Riku Ruparju, trgovcu na Tržaški c. iz zaklenjene veže ukraden sodček spirtovega kisa, držel 78 litrov, v vrednosti 600 Din. Ukradeni sodček nosi znamko trdvice »Produktions vinskog iz spirtovega kisa, družbe z o. z. Ježica«. Na sodčku je vžigana št. 389.

— Tatvina ali pomota. Progovni čuvaj France Čarman iz Kamnika, je imel predsončnim neznanostno smolo. Prišel je popoldne v Ljubljano in nakupil v trgovinah večjo množino moke, riža, čokolade, sladkornja in slanice ter raznega perila, kar vse so mu zavili v večji zavoj, ki ga je odnesel na večer na gorenski kolodvor, kjer ga je položil pred odhodom vlaka na mizo v čakalnici. Tam se je zapletel z znancom v pogovor in je pograbil zavoj šele, ko je bil že skrajni čas da se požuri na vlak. Istočasno, ko je pa vzel zavoj v roke, iz zapazil, da je to čisto drug zavoj, ki je bil njegovemu močno sličen, vendar ni bil pravi. Njegovega je namreč že prej odesel namenoma ali pa tudi samo omotoma neznan človek. Čarman je moral ostati zaradi tega v Ljubljani, kjer je oddal naprtni zavoj na policijo, dočim do svojega nikakor ni mogel priti. Čarman je oškodovan za okrog 700 Din.

— Ukraden vozček. Branjeva Marija Kavčičeva iz Komenskega ulice je pripeljala po Kopitarjevi ulici dvokolesni vozček, ki ga je pustila nekaj trenutkov zunaj pred trafiko brez nadzorstva. Vozček je bil kmalu spazil neznan tat ter ga odpeljal domov. Mogoče si je vozček, ki je bil že star, prilastil celo kdo, ki mu je manjkalo kuriva in je les kratkoma razkral in sežgal.

Iz Celja

— Podpirajte »Jutrovo« akcijo za siromašno mladino! Žeteli bi bilo, da bi tudi celjski imovitejši krogi podprli s primernimi prispevki »Jutrovo« akcijo za siromašno mladino. Doslej 8. nismo mogli zabeležiti nikakega odziva v našem mestu, pač pa smo prejeli že več prošnji siromakov za podporo. Prispevke v blagu in denarju sprejema podružnica »Jutra« v Celju, Kocenova ulica 2., telefon 190.

— Z državne realne gimnazije. Pouk na državni realni gimnaziji v Celju je ukinjen že nadalje do vstopenja 28. t. m.

— Beračenje na celjskih ulicah. Zadnje dni je opažati na celjskih ulicah silno mnogo beračev in beračic vseh starosti in najprejstih zunanosti. Med njimi se nahajajo tudi nekaj 8 do 14 letnih deklet, ki na hrbe na pritisk staršev ustavljajo mimoidoče in jih s sklenjenimi prežbljimi rokami prosijo za milodare. Na vsak način bi bilo treba to javno sramoto spraviti s celjskih ulic in prežbljimi sirotam pomagati s podporami iz javnih sredstev.

Namočena polenovka

odslej stalno v zalogi pri tvrdki
ANTON FAZARINC, CELJE

Iz Maribora

— Za uvedbo nedelnežnega d'lovnega časa v kurilnici. Delavski zaupniki v mariborski kurilnici državne železnice so izročili načelnikom kurilnice spomenico, v kateri predlagajo, naj bi se uvedel tudi v kurilnici nedelnežni delovni čas, kakor ga imajo že nekateri mesecev v delavnicah državne železnice. Če pristane železniška direkcija na ta predlog, bodo tudi v kurilnici delali neustavno od 6. do 14. ure.

— Pravnica - svetlokalnica Rakuša. Slovenska ulica 15, zraven Ljubljanske kreditne banke se priporoča.

— Razsvetljava na državnem mostu. Že ponovno so opozorili časopisi na dejstvo, da je državni most čez Dravo, kjer se vrši ogromen osebni promet, mnogo premalo razsvetljen. Sedaj so se odločili odstraniti ta nedostatek in nekemu arhitektu je bila že poverjena naloga, naj napravi načrt za razširjenje in izboljšanje razsvetljave na državnem mostu, ki je v Mariboru kot lepa zgradba le v ponos.

— Uprava mariborskega pododborja Udruga rezervnih oficir 1. raitnika nanaša, da izposluje brezplačno železniške legitimacije za leto 1929, vsem onim članom ljubljanskega pododborja, ki so poravnali pristojbine za železniške legitimacije za leto 1928 a jih niso prejeli. Tozadnevne prijave je poslati na upravo pododborja.

— Redukcija avtobusnega prometa. Mestno avtobusno podjetje je ukinilo zaradi slabega obiska z jutrišnjim dnevnim avtobusno progo št. 6. Glavni trg-Melje.

— Pričetek ponke na mariborskih šolah. Prosventni inspektorat mariborskega velikega županstva, javlja, da se prične jutri, v ponedeljek reden pouk na mariborskih gimnazijah, realni in državnih učiteljskih. Ljudske in meščanske šole, na ka-

teri pričenjajo s poukom v torek 26. t. m. in pa došče meščanske šole, kjer prične pouk v četrtek 28. t. m.

— Na zadnji poti je spremljala v petek občje priljubljenega realca Devana Lavrenčiča, sina prokurista podružnice Ljubljanske kreditne banke v Mariboru do kraja sočustvujočih prijateljev in znancev: profesorski zbor realke z ravnateljem g. Zupančičem, dijaštvo, skavti in kroji. Začni spreved je vodil pokojnikov katehet V. zadnji pozdrav je zapelo umrlemu Devanu pevsko društvo Jadran. Ob odprtem grobu sta se pa od pokojnika poslovila katehet Bogovič in stegovodja skavtov.

— Mariborsko gledališče uprizaro danes popoldne nad vse veselo burko s petjem in godbo Lumpacij-vagabund kot ljudsko predstavo po zelo znižanih cenah, zvečer pa priljubljeno razposajeno zabavno opereto Adieu Mimmi po znižanih cenah. Jutri bo gledališče zaprto, v torek 26. t. m. bo ob 20. premijera »Romea in Julija« za A. abonma.

Iz Zagorja

— Smrtna kosa. V četrtek je umrl po dolgi bolezni, ki si jo je nakopal v vojnem času na frontah, 40letni rudar Franc Kozelj. Njegov pogreb v soboto popoldne je pričal, kako zelo je bil pokojnik priljubljen v kraju in širši okolici. Bodi mu blag in časten spomin.

— Občni zbor bratovske skladnice. V nedeljo 3. marca se vrše volitve v bratovsko skladnico in obenem občni zbor članstva. Veliko število članov je v hudi zimi zbolelo in je občutno prizadeta bolnišnica blagajna. V bolnišnici stanju je nad tisoč oseb, dasi je tekoma tedna še okrog 100 delavcev zopet nastopilo službo.

— Nadaljevanje hude zime. V petek zjutraj, ko smo že pričakovali, da bo mraz začel popuščati, je bilo na zagorski postaji 21 stopinj pod ničlo. Zaradi mraza in snežnih zametov trpi najbolj prebivalstvo na hribovih. V Kumljskih hribovih so vse žage in mlini v ledu. Edini Feletov mlin še meje, da dobi prebivalstvo vsaj nekaj živeža. Uvoz so sneženi plazovi popolnoma onemogočili. Največ snega je v Konjšci in na Grašici. Tu prebivalci ne morejo od doma.

Iz Prekmurja

— »Švejk« v Ljutomeru. Sobočanci, ki so našli tudi pustolovščine dobrega vojaka Švejka, so želi z njimi tolik uspeh, da je Sokol v Ljutomeru naprosil bratsko društvo, da gostuje s istim komadom tudi v Ljutomeru. Sobota se je radevolje odzvala laskavemu vabilu in v nedeljo dne 24. t. m. se vrši ob 15. v društvenem domu Sokola prva predstava. To je prikratk, da gostuje Sobota v Ljutomeru, pričakuje mo pa, da ne bo zadnjikrat. Izvedeli smo, da vodita oba odra pogovore za stalno izmenjavanje gostovanj. Ideja je vsekakor posrečena in bo lahko rodila marsikatero korist.

Da najboljši je to zna

COLOMBO CEYLON CAJ

Donosi

BLOKE. Bločani smo bili pretečeni teden 6 dni popolnoma odrezani od ostalega sveta, tako, da nismo dobili tudi 4 dni pošte. Od nedelje do srede je bil položaj povojen in se je bil promet zopet odprl. Dva dni pa je divjala zopet taka burja, da je vse delo, ki je bilo izvršeno na cestah, uničeno in bo potreba iste zopet znova razkdati. Vozniki so morali v takozvanem suhem mostu odpreči vprežno živino, sani polne lesa pustiti v zametih sredi ceste ter so morali vsi premrli na svoje domove. Temperatura je sicer povoljnija vendar zanjamojemo še vedno -16. Hripa je zadnje čase tudi ponehal, vendar je še veliko število bolnikov. Zivali v gozdih in ptiči bodo skoro iztrebljeni. Pouk v šolah je prestal. Veliko škodo radi snega utrpeli naši posestniki zaradi tega, ker ne morejo dobavljati mlečnih mleka in so posamezne vasi, ki že tri tedne niso oddale mleka. Ker je mlečna industrija skoro edini vir dohodkov, je škoda precejšnja. Ljudje se tolažijo, da bo po ostri zimi ugodna letina. Prav bi bilo, da bi se ta pobožna želja naših ljudi uresničila in bi tudi Bločani postali deležni dobrot dobre letine.

RIBNICA. Redke so vesti iz našega prajaznega trga. Niti zima nas ne gane, da bi se bahali z rekordi nizke temperature. Toda gledališče lutk tukajšnje meščanske šole nas je po enoletnem odmoru presenetilo dne 1. in 3. t. m. s predstavo pravljice »Kralj Lavrina« Lani ustanovljenice se je lani odlikovalo z lepe neprisiljeno igro. Poredni Gašperček je postal ljubljene naših malčkov. Letos so nastopili z lutkami sami otroci in pokazali v igri veliko spretnost in vztrajnost. Posebno razbojnika sta izredno ugajala. Gašperčku pa se je smejala vsa dvorana. Pričakovali smo, da nastopijo mali igralci še enkrat, pa je mraz preprečil ponovni nastop. Zelo skromni smo, za pečko tičimo in bomo o rekordih v mrazu in drugem, kar pa je tudi pri nas, čeravno ne beležimo dnevnih novic. Gledališče pod vodstvom njegovega začetnika in voditelja g. strokov. učitelja Janka Trošta želimo čim čpši razvoj in upamo, da nas kaj kmalu razveseli s kako novo prireditvijo.

ZGORNJA SSKA. Zadnji nedeljo je naše poštvovalno Prosventno društvo Vodnik uprizarilo lepo narodno igro Manice Komanov »Prisrce o polnoči«. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Avtorica drame se je prijazno odzvala vabilu in je bila navdušeno sprejeta. Društvo ji je poklonilo krasen šopek z lovoričevim venčkom in trobojnic. Pisatelje se je za ovacije toplo zahvalila. Uprizoritev je bila dobra po zaslugi pridnega režiserja g. Pirša in njegovih dobrih igralcev. Bili so seveda tudi mali nedostatk, ki jih je pripisati nekaterim i. vncem. Očeta Požarja bi želeli malo bolj moškega in njegovo Meto bolj starikavo. Upoštevali pa veliko nadarjenost obeh igralcev. Anka je odigrala svoj vloga nad vse častno. Lerala jo je z ljuboznijo in z globokimi občutki. Odičlen je bil tudi cigan Marko. Naravnost presenetil nas je Izvrstna tipa sta bila tudi brodar Koritnik in Lovrinka. Tudi skupine kmetov, deklet, fantov in ciganov so bile

ljubke in pristne, nekatere nenadkriljive. Vsem igralom želimo najboljši uspehe. Predstava se ponovi danes istotom, ob istem času in v istih prostorih. Na njo opozarjamo vse naše goste ter jih prosimo, da nas zopet množično obiščejo.

Zanimiva pravda po tiskovnem zakonu

Kje je »kraj izdajanja« in kje »kraj tiskanja«?

Tiskovni zakon otvarja vsak dan nova vprašanja, ki se potem rešujejo na sodišču. Vračamo se tudi na novo vprašanje, kje so bila v nekdanji judikaturi rešena že pred več kot 50 leti. Nastala so ta nova vprašanja po nekonzistentni dikciji tiskovnega zakona, ki pa ni nikakršna izjema, ker se novi zakoni skoraj vsi glase prespšno in mnogokrat nedoločno. So pa tudi določbe, ki so namenoma drugačne, kakor določbe o isti stvari v starih ali inozemskih zakonih. V takih slučajih se mora ugotoviti, kaj je hotel reči novi zakon, in kaj zakonodajalec. Takšni pomisleki so nastali tudi glede razkovanja polna in dolžnosti tiskarja, urednika in izdajatelja. Naš tiskovni zakon poima izdajatelja lista ne definira, marveč predpostavlja ta pojem kot znan. Obenem pa določa, da morata urednik in izdajatelj stanovati na kraju, kjer list izhaja. Tudi kaj se pravi »izhajati«, zakon ne definira, marveč tudi ta pojem predpostavlja kot znan. Stari avstrijski tiskovni zakon je sicer delil istotako in je predpostavljati je polne kot znane, kakor tudi večina drugih tiskovnih zakonov. Definirala jih je pri nas šele judikatura. Razlika pa je bila ta, da je po starem moral izdajatelj oddati oblastvno dolžnostne izvode, nakar je lahko sledila ev. konfiskacija. Naš tiskovni zakon pa nalaga dolžnost oddaje dolžnostnih izvodov tiskarju. Izdajatelj pa mora izdajanje lista in vsako spremembo v zasedbi uredništva, tiskarne itd. prijaviti krajevemu tiskovnemu oblastvu. Iz tega je državno pravdnikstvo sklepalo, da mora biti tiskar in tiskarna v istem kraju, kakor urednik in izdajatelj in obratno, češ, ni mogoče tiskati in predložiti dolžnostne izvode lista na drugem kraju, kakor tam, kjer je list prijavljen, ne pa tam, kjer »izhaja«, in kjer stanujeta izdajatelj in urednik. Zgodilo se je pa nato tudi pri nas slučaj, kakršen v novinski praksi sploh ni redk, da namreč v manjšem kraju, kjer je ena sama tiskarna želi koe izdati list, katerega pa ne želi tiskati baš v tej tiskarni in je zato prisiljen dati ga tiskati v kakšni drugi tiskarni izven svojega bivališča. Tako se je zgodilo v Kočevju, kjer je ena sama tiskarna, je pa vendar razen drugih kočevskih listov prišel izhajati tudi še list »Samouprava« in nemški »Wahrheit«, urednik in izdajatelj obeh je v Kočevju, kjer tudi lista izhajata, tiskata se pa v Ljubljani. Prijava je bila vložena v Kočevju, dolžnostni izvodi so se predložili v Ljubljani. Državno pravdnikstvo je bilo dosledno menja, da ker se list tiska v Ljubljani, mora tudi izdajatelj in urednik stanovati v Ljubljani, a ker tega ni storil, marveč je stanoval v Kočevju, da se je pregrešil proti policijsko-tiskovnemu predpisu (čl. 13 in 79 zot., tožba po uradni dolžnosti), kateri pregrešek se kaznuje v denarju do 3.000 Din ali z zaporom do 3 mesecev. Obtožen je bil urednik in izdajatelj g. Jonko iz Kočevja. Deželno sodišče v Ljubljani ga je oprostil z motivacijo: Zakon nikjer ne brani, da ne bi smela izdajatelj in urednik, ki v nekem mestu stanujeta in tam vršita svoj uredniški in izdajateljski posel, pustiti redigirani tekst napisati v tiskarni izven bivališča. V takšnem slučaju mora pač tiskar oddati dolžnostne izvode onemu oblastvu, ki je za tiskarno krajevno pristojno, ne tudi za urednika in izdajatelja. Na to se šele sme pričeti razširjevanje in sicer s tem, da pošlje tiskar

naklado izdajatelju, kateri potem na kraju svojega stanovanja prične z izdajo lista, kateri torej »izide« na sedežu izdajatelja in ne na sedežu tiskarne.

Z drugimi besedami, novi tisk. zakon ni v tem pogledu ukrenil nobene druge izpremembe, kakor to, da je predložitev dolžnostnih eksemplarjev naložil tiskarju, v ostalem so pa stari predpisi ostali nedotaknjeni in z njim tudi vsi tradicionalni pojmi in judikatura. Protij tej oprostiti sodbi je javni tožitelj prijavil pritožbo ničnosti na Stal sedmorice v Zagrebu kot najvišje sodišče, ki bo morda izdalo načelno sodbo — ali pa tudi ne, ker tudi judikatura najvišjega sodišča še ni ustaljena.

Dr. K.

Belokranjsko pismo

Še o zagonetni smrti ženina in neveste. — Ustanovitev davčne uprave v Metliki. — Mraz in njeza posledice. — Smrt zaslužnega Belokranjca.

Metlika, 22. februarja. Kakor je »Jutro« poročalo, so našli pri Hrestakovih na Rakovcu pri Metliki pretečeni četrtek zjutraj v postelji mrtva: ženina Jožeta Frlana, sina bivšega načelnika občine Vivodina, ki se je priženil k Hrestakovim, in nevesto, domačo hčerko Marjijo. Po zatrevanju njenih staršev sta bila oba še prejšnji dan zdrava, dasi sta tožila o nekih bolečinah v prsih. Seveda se je o vseh mogočih vzrokih njune smrti mnogo ugibalo in se še danes ugiba, osobito pri prostem ljudstvu, ki se veruje v vruče. Ker ni bilo mogoče ugotoviti zadržanjenja z ogljikovim dvokisom, če bi bila sama zanesla v sobo žerjavo, ker ni v sobi peč, je sodna oblast odredila obdukcijo v svrhu ugotovitve pravega vzroka smrti. Obdukcija se je izvršila šele v torek, ki pa tudi še ni mogla ugotoviti ničesar pozitivnega.

Pred nekaj dnevi je »Jutro« prineslo članek, v katerem iznaša potrebo ustanovitve davčne uprave v Metliki. K temu bodi poopravljeno, da ima okrog 700 (ne 300) davkoplačevalcev iz sosednjih oddaljenih hrvaških občin Radatoviči, Sošice, Ribnik, Balj in Vivodina svoja posestva na področju metliškega sodnega in davčnega okrožja. Naša deputacija, ki je posetila finančno direkcijo v Ljubljani in finančno ministristvo v Beogradu, je dosegla, da se ustanovi davčna uprava tudi v našem mestu, kar je seveda važno i za naše mesto samo i za vse davkoplačevalce. Ker pa je generalna direkcija stavila gotove pogoje, bo vsekakor naša mestna občina morala temu primerno zvišati svoj proračun. Upamo pa, da bo pri prihodnji sestavi državnega proračuna zopet država prevzela tudi te stroške, ker je ustanovitev davčne uprave pri nas tudi za državno blagajno veliko večje koristi, nego bi jo stali stroški z vzdrževanjem uprave.

Predvčerajšnjim smo zabeležili na prostem zopet — 28. Zadnji dnevi so sicer solnčni, toda z burjo, tako, da se sneg nikamor ne premakne. Snega smo imeli pri nas 1.28 m brez zametov, v Podgori in Zagodcu v Poljski dolini pa 2.20 m. Naši vinogradniki zatrjujejo, da je trta uničena, kar je za tukajšnje prebivalstvo najhujši udarec. Razen tega jih je mnogo prizadelo, ker jim je v hlevih zmrazil živina, osobito prešči, celo nad 1 leto stari. Obenem je večini po kletih zmrazil krompir, tako da ne bo niti blaga za seme.

Tudi pouk v šolah je bil ukinjen skoraj po vseh šolah v Beli Krajini za več dni. V Gradcu v Beli Krajini je po kratki bolezni izdihnil svojo dušo šele v 56. letu starosti g. Franc Vinkšelj, trgovec in starosta Sokola. Pokojnik je bil blage narave, značilen in vztrajen borec za napredno in nacionalno idejo. Posebno Sokol ga bo pogrešal. Bil je tudi delaven član Gasilnega društva in dobil si ga povsod, kjer je bilo treba delati. Kako je bil ugleden, je bil pričel njegov pogreb, katerega so se

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani. 23. februarja 1929. Višina barometra 308.8 m.

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga	Smr vetra	Obilno	Padavine
opazovanja				%	in brina	0-10	Vrsta
Ljubljana		656	-12.8	8	NNE 1	10	
Maribor		618	-10.0	80	mirno	5	megla
Zagreb	8.	644	-11.0	80	SSE 1	10	
Beograd		764	-11.0	70	ENE 0	10	
Sarajevo						0	
Dubrovnik							
Skoplje	7	769.8	-12.0	80	S 1	8	
Split		764.8	-1.0	20	NNE 0	8	

Solnce vzhaja ob 6.50, zahaja ob 17.38, luna vzhaja ob 17.6, zahaja ob 7.14. Najvišja temperatura danes v Ljubljani: -0.4, najnižja -15.4.

Tudi ta teden je obvladala naše vreme velika kontinentalna anticiklona, ki obsega domala vso Evropo in je seveda samo najzadnje delo ogromnega evrazijskega maksima zračnega tlaka, ki sega čez Sibirijo in srednjo Azijo tja do severnega Tihega oceana. Vendar je evropska anticiklona do neke mere samostojna formacija, ki je imela tudi ta teden svoje središče nad Skandinavijo in baltskimi državami. Njen vetrovni vrtnec je poganjal ves teden ledeno mrzli zrak čez Rusijo od severa na jug ter čez Balkan in srednjo Evropo proti jugozahodu, odnos, zaradi. Zato piha burja na Jadranu brez oddiha.

Sredozemska depresija se je pred tednom ni oddaljila od nas in se odmaknila v južnejše dele Sredozemskega morja; njeno središče je ostalo ob Sibiriji. Topla južna struja je ostala sprito teza omejena na skrajni evropski jug, pri nas pa je segel mrzel vzhodni tok v velike višine, zakaj tudi najvišje alpske meteorološke opazovalnice, ki so imele v času snežnega meteža močan jug, javljajo v tem tednu burjo. Od sielskega depresijskega območja pa se je ločil poseben depresijski vrtnec ter odvihral čez Malo Azijo proti Kavkaziji; na njegovi severni strani se je mrzel severni zrak le še bolj zagljal proti jugu in jugozahodu, tudi nad pokrajine, ki so pred dnevi imele že povodnje, kakor n. pr. Makedonija.

Atlantska depresija se drži stacionarno nad oceanom okrog Islandije; njen vpliv pa je ostal omejen prav samo na ocean, zakaj večina Anglije in Francije je bila v desegu mrzlih vzhodnih vetrov. Tudi proti severu vpliv atlantske depresije ni segel tako daleč kakor poprej; sprito teza so n. pr. Spitzbergi izven njenegega območja in imajo sedaj polarni mraz.

Koncem tedna je pričela na severu aenadoma sprememba. Nekatrat atlantske depresije je posegel čez Skandinavijo proti severnemu delu Baltskega morja. Zaradi

tega je močan južnozpadni veter pričel naganjati toplejši atlantski zrak v baltske predele. Depresija se je v baltskem območju naglo očičila ter se jela širiti proti jugovzhodu, poliskajoč pred seboj anticiklono. Sprito teza se je južnozpadni, odnosno zapadni veter nad osrednjim Evropo močno ojačil, najprej v višinah, potem pa vedno nižje. Pri nas smo imeli v petek še sever v oblakih, v soboto pa že severozapad.

Po zadnjih vesteh napoveduje dunajska meteorološka postaja za nedeljo južno vreme. Zelo verjetno je, da poseže jugozapad tudi do nas, vendar se mora vzeti v račun, da nastopi vremenska sprememba običajno pri nas nekoliko, do en dan kasneje nego na severni strani Alp. Tudi se ne sme prezreti, da se poglaviti vzrok vremenske spremembe, to je depresijsko središče, premika severno ali celo severovzhodno od naših krajev, učinek spremembe pa nam bo prišel od jugozapada, namreč kadar potozne depresijskega zračna črnila pri Baltiku zrak s Sredozemskega morja nase. Kolikor hitreje se pomika in razširja depresija, toliko hitreje nastopi jug, seveda ako se ta čas njena smer ne preokrene. Novosadska vremenska centrala je napovedala še nekaj dni mraza; zelo verjetno je, da se bo napoved za centralne in južne dele države obnesla. Pri tem je pripomniti, da se vremenske napovedi izdajajo za posamezne geografske predele posebej, ne pa za vso državo skupno in da je treba na to pri poročanju posebno paziti. Včasih med napovedjo za Beograd, odnosno Vojvodino in za Slovenijo skoro ni razlike, povečini pa je ogromna.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: V severnih Alpah oblačno, bolj toplo in sneg. V južnih Alpah nespremenjeno. Na vzhodnem robu Alp bo temperatura po kratkem dvignu zopet padla. Morda bo tudi snežilo, in sicer sprva z dežjem.

udeležila v velikem številu ne samo domača društva, ampak posebno številno Sokol in gasilci iz Metlike, Crnomlja in od drugod. Ob odprtem grobu se je poslovlj od pokojnika podstarosta novomeške sokolske župe in starosta metliškega Sokola br. Dako Makar. Izvabil je vsem navzočim solze v oči. Pri pogrebu je neumorno igrala metliška mestna godba, a pevci Sokola iz Metlike so pred hišo žalostni in na grobu zapeli žalostinke. Bodi pokojniku lahka belokranjska zemlja, mi mu bomo ohranili trajen spomin.

Najboljši v materialu in konstrukciji in najlepši v opremi so šivalni stroji in kolesa „Gritzner“ in „Adler“ za dom obrt in industrijo le pri

IOS. PETELINC

L'ud ana

polet Prešernova

spomenika ob vodi

Pouk vozenia brezplačen

Večletna garancija

Zahtevajte ponudbe



Ze 32 let

stoji v službi bolnih in zdravih. bolečine ublažujejo Fellerjev Elks-fluid, kateri je pohvaljen v mnogobrojni priznanicah i iz najvišjih krogov. Uporabljen na znotraj in zunaj se je izkazal uspešen pri revmatičnih bolečinah, živčnih bolečinah, pri šibkosti, pa tudi drugače kot brza pomoč. Dobiva se povsod, poizkusna steklenica 6 Din, dvoina 9 Din. Ako ga nimate, naročite ga po pošti, vsaj za 62 Din naravnost pri lekarnari Feller, Stubica, Donia. Elzart 45 Hrvatska. Za prebavo pa: Elsa - krogljice 6 škatlic 12 Din.

Vse imetnike srečk

Državne razredne loterije iz prejšnje kolektur DRAG. R. KOLAKOVICA, se opozarja, da lahko od 20. t. m. svoje srečke II. razr. zamenjajo za III. razred pri spodaj naznačeni tvrdki, kateri je Državna razredna loterija odstopila daljno predprodajo.

Glavna Ovlašč. Kolektura 2825

ALEKSANDER R. PAVLOVIĆ, Obiličev V-

nac 35, Beograd.

Kupimo les:

mehak, rezan, vrste I. II. III.

bukov: rezan in okrogel

žel. prage: hrastove, bukove

Okrogel les: la hlode

hrast, javor

Bukova drva, cepljena

Plačilo v gotovini

Natančne ponudbe le s

skrajno ceno:

Celje, poštini predal 21.

Kupim

strojnica in oralni stroj

še v dobrem stanju ali povsem novo. Strojnica mora biti 2 m dolga in za obrat sposobna. Vrtalni stroj naj bo priločno močan in na strojni pogon. Ponud

Iz življenja in sveta

Prerokovanje iz zvezd

Ameriški novinar Arretta Watts je obiskal v New Yorku znano astrologinjo Evangelino Adamsovo,

da bi se informiral podrobneje o njeni prastari okultni stroki, ki jo sama prakticira že dolgih 35 let. Med obema se je razvil interesanten pogovor, iz katerega posnemamo najzanimivejša mesta. »Vprašanje, ki mi ga ljudje najčesteje zastavljajo, je to,« je dejala miss Adamsova,

»ali napovedujejo zvezde nesreče

ali lahko naznanjajo stvari, nad katerimi nimajo ljudje nobene kontrole. Moj odgovor na to je: Ne! Zvezde kažejo samo na okoliščine in prilike, vsak se pa lahko izogne nevarnostim, če jih napovedujejo. Usoda trka na vrata, toda mi smo vratarji, ki jih lahko odpremo ali pa ne. Astrologija nam pomaga do pametnejših odločitev.«

Smrt Rudolfa Valentina

Primer usode, ki se ji ne izogne. L. 1925, je Adamsova naznanila, da bo v tem letu stal na višku slave, a vendar bo njegova pot podobnejša poti kakšnega kometa nego zvezde stalnice. Leta 1926, bo težko obolev. Njegova smrt bi morda izostala, da ga niso operirali baš pod neugodnimi planetarnimi vplivi. Adamsova je napovedala z isto takšno točnostjo smrt Carusa, kralja Edvarda in predsednika Hardinga.

»Moramo vedeti,« je dejala, »da je področje astrologije intelektualna, spiritualna in materialna plat življenja. S tega vidika ne moremo govoriti o »dobrih« in »slabih« planetih. Tako imenovani »slabi« planeti

vzgojujejo značaj in razvijajo spiritualno stran.«

Adamsova šteje med svojimi klijenti številne znane osebnosti in ne samo iz Amerike, temveč tudi iz Evrope. Zlasti gledališčniki in borzijanci hodijo k njej po nasvete.

»Kakor hitro me povpraša kakšen klijent glede borznih transakcij, ugotovim najprej, ali ima na tem polju sploh srečo. Če mi da do zvezde pozitiven odgovor, navedem za takšne posle najpripravljen čas. Več pa tudi ne povem. Končni uspeh je

odvisen od človeka samega

O vsem me ljudje povprašujejo, večina vprašanj se nanaša na ljubezen. Vendar sem opazila, da se moderno ženstvo zanima v naraščajoči meri za to, da-li ima sposobnost za poslovno življenje, bodisi v trgovinski ali finančni stroki.

Tudi moški so se, zlasti od vojne dalje, precej spremenili. Bavijo se manj s čisto zakonskimi vprašanji in zahtevajo več duševnega umevanja s strani žensk. V ženski iščejo moške danes bolj tovarišice v delu in igri, vendar ne sme izgubiti popolnoma svojega ženskega značaja. Mnogi moške so mi rekli, da so ženske s kakšno poklicno izobrazbo boljše življenske tovarišice nego tiste, ki samo doma sedijo.

Največja korist astrologije je pač v tem, da utegne dati staršem kakšen primeren nasvet, kadar gre za izbiranje poklica otrokom.«

V teku razgovora je Adamsova povedala še sledeče:

»Osebe, ki so rojene

pod istim znamenjem

kažejo v splošnem isto karakteristiko. Kdor se je rodil med 31. januarjem in 30. februarjem bo n. pr. v življenju obvladan po humanitarnem, znanstvenem in filozofskem znamenju Vodnarja, če bo Uranus, ki je odgovoren za nove

ideje, nova stremjenja, njegova usodna zvezda. Pod takšnimi okoliščinami so se rodili n. pr. Abraham Lincoln, Dickens, John Ruskin, Edison in mnoge druge slavne osebnosti.

Ljudje, ki so se rodili med 23. julijem in 23. avgustom v znamenju Leva in s solncem kot usodno zvezdo, so hipnotizirajočega, ustvarjajočega tipa. Sem spadajo n. pr. Napoleon, Shaw, Mussolini.

Na ta način se da dokazati vpliv zvezd na človeško življenje z neštevilnimi primeri.

Stojim na stališču, da je treba zvezdam verjeti in se po njih ravhati.

Celo veliki Napoleon je imel

svojega astrologa,

čigar nasvete je vedno upošteval. Kadar ga ni poslušal, je doživel vedno poraze, n. pr. ob bitki pri Waterlooju. Med modernimi je n. pr. Mussolini, ki ne stori ničesar odločilnega, ne da bi prej povprašal zvezde. Ker je rojen pod srečno zvezdo, je ušel tudi atentatom, ki so bili uprizorjeni nanj.«

Lindbergh ne sme več letati!

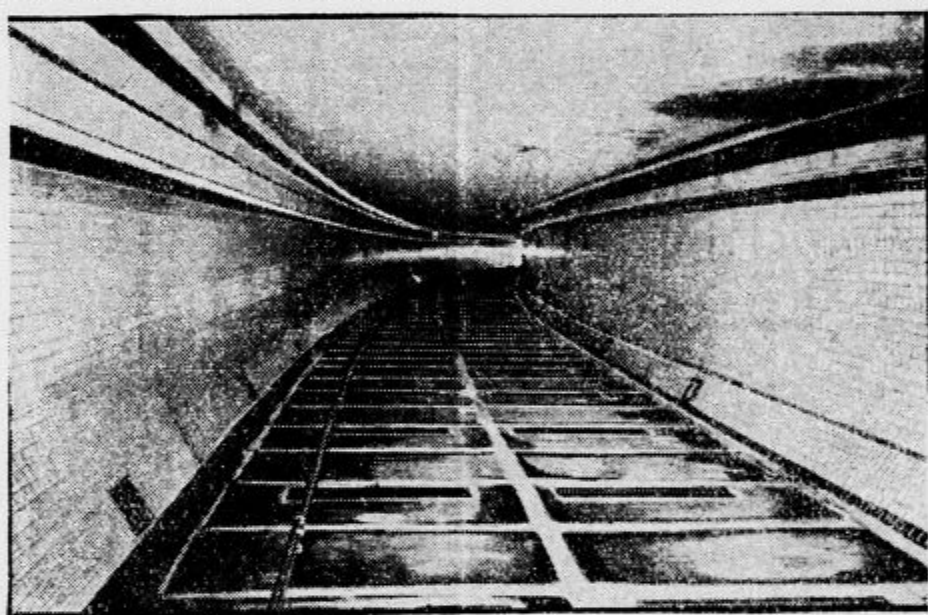
Iz New Yorka poročajo, da je opaziti tako v javnosti kakor v tisku in v uradnih krogih močno gibanje, ki gre za tem, da bi Lindberghu prepovedali nadaljnje letanje. Američani se boje, da bi se njihov ljubljenec radi svoje znanje prednosti ponesrečil in zlasti odkar se je zaročil s hčerko ameriškega poslanika v Mehiki Morrow, čedalje težje prenašajo njegove polete. Pravijo da si je pridobil z dosedanjimi junaštvji že dovolj slave in da mu ni treba svoje kariere zaključiti s smrtno nesrečo, pa naj bi ga pokazala v še tako pogumni luči.

Pred nekaj dnevi je objel val razburjenja vse Zedinjene države, ko se je raznesla vest, da se je podal v viharjem vremenu proti Fort-Myersu v Floridi. Tisočglava množica ga je strah-

ma pričakovala na cilju in ko ga ni bilo, so že vsi menili, da ga je doletela nesreča. Vendar se je izkazalo, da je bil le prisiljen pristati kakšnih 10 milj pred ciljem. Na nekem barometru, ki se je vršil te dni, je novi predsednik Hoover nagovoril ravnatelja družbe Airways, Curtissa, da bi moral »Linda« zaposliti na zemlji, ker je gotovo, da za bo zraku prej ali slej vzela kakšna katastrofa. Na to je Curtiss odgovoril Hooverju, da bi bilo še boljše, če bi dali letalcu mesto ravnatelja zračne plovbe v trgovinskem državnem tajništvu. Hoover se je samo nasmehnil, kar smatrajo za dokaz, da bo Curtissov predlog upošteval. Vsekakor Lindbergh ne bo več dolgo strašil Američanov po zraku. Ali ga bo vzela nesreča ali pa ga bodo s silo prikovali na zemljo.



Solnce med zvezdami lepote
all miss Evropa — Če hočete, tudi miss Madžarska



Vhod v podzemski predor pod reko Hudson

v New Yorku. V tem predoru se je primerila prošli teden stražna katarakta s podzemsko železnico, ki je zahtevala mnogo človeških žrtev.

Italijanska mesta se ne smejo proletarizirati

Prefekti vseh italijanskih pokrajin so prejeli navodila glede priseljevanja v mesto. Po teh dispozicijah je treba dotok delavcev v mesta čim bolj omejiti. Osebe, ki n. pr. niso pristojne v Rim ter ne morejo dokazati rimskega meščanstva, bodo kratkim potom izgnane iz mesta. Vse to v primeru, da niso zaposlene in so že delj časa brez kruha. V Rimu se ne bo v bodoče smel naseliti noben delavec, ki ni izrecno bil pozvan v prestolnico zaradi kakšnega določenega dela. Hišni posestniki in stranke ne bodo smeli oddajati takim osebam ne stanovanj, ne sob. Policija bo v bodoče vodila še strožjo evidenco prebivalstva in bo v primerih nasprotovanja določbam kaznovala tiste, ki ne bodo ravnali v smislu teh predpisov, z denarno globlo in zaporom.

Spomini otroške dobe

Nekateri se spominjajo najrazličnejših stvari iz svoje otroške dobe, drugi pa malo ali nič. Navadno segajo spomini do četrtega ali tretjega leta. Nemci socialist dr. Reichardt je preštudiral životopise 2000 oseb z različnimi mladinskimi spomini. Pozornost je vzbudil primer, da je nekdo trdil, da se spominja svojega krsta. Ko so ga prinesli v cerkev, je prišel prvič v stik s pokvarjenim zrakom. In to da mu je ostalo v spominu? Zanimiv pa je primer švicarskega pesnika K. Spittelerja, ki se spominja raznih dogodkov iz svoje prvega leta.

»Življenski eliksir« čebelnih matic

Dva znana kanadska učenjaka z vseučilišča v Torontu, slavni odkritelji insulina prof. Banting in prof. Jackson, se bavita ta čas s proučevanjem tiste posebne hrane, ki jo pridružujejo čebele delavke svojim maticam. Razni proučevalci čebel so v novejšem času izrazili mnenje, da je odvisno samo od različne prehrane, če se tvorijo v čebelnih državah razne kaste, kakor kasta kraljice, delavk, vojnikov in trovov. Vsekakor mora vsebovati hrana ličnik, ki vzraščajo v kraljice, kak-

šne skrivnostne snovi, ki jim dajejo večjo rast in daljše življenje. Te snovi hočeta omenjena učenjaka najti, da bi jih uporabila eventualno v korist človečanstva.

Volkovi napadli šolo

Iz Carigrada poročajo, da so postali v sedanji hudi zanj volkovi strašna šiba. V celih tropskih se približujejo celo mestom in večkrat so napadli vozeče in na postajah čakajoče vlake. Iz Čerkenkijeja pa poročajo o prav posebno predrznen napadu. Ob belem dnevu so preskočili zid okoli šole v bližini vasi, baš ko so se otroci odpravljali domov. Začeli so loviti otroke, ki so se razbežali z divjim kričanjem na vse strani. Učitelj in nekoliko pogumnejši mož je priskočil s puškami in palicami in po divjem boju so zverine pregnali. Štirje volkovi so bili ubiti, a na žalost so pobrali s tal tudi tri čisto razmesarjene otroke in več težko ranjenih.

Petletne žene in vdove

V Indiji je po zadnjih ljudskem štetju 12 milijonov poročenih žen pod 15. letom svoje starosti, 300 tisoč žen je starih pet let. To so po naših polnih še pravi otroci, pa so mnoge teh deklet že matere. V Indiji je 295.556 vdov pod 15. letom, 15 tisoč jih še ni dovršilo svojega petega leta. Vlada hoče zvišati poročni čas, da se deklice primeroma razvijejo, toda tak predlog je bil v indijski skupščini odklonjen s 54 proti 36 glasovom.



Zora voda

proti sivim lasem!

Ne barva, temveč vrača sivim lasem prejšnjo naravno barvo.

Zak, zašči. Odobrena od zdravstvenega odseka pod št. 1793-20. kot za zdravje popolnoma neškodljiva. Uspeh sigurno in trajen. Cena steklenici brez poštnine Din 35.—

ZORA VODA I. OREL, Zagreb Duga ulica 32.

Lekarnam, drogerijam, parfumerijam, brivnicam in trgovinam mešanega blaga damo v komisijo.

Ideal miss Evrope - gospodinja in mati

Želi si moža harmoničnega temperamenta, brez muhavosti in velikodušnega — Najljubša ji je glasba, vseh pa ji je tudi ples — Zaljubljena še ni bila

V našem listu smo že večkrat pisali o tem, kako je prišlo do izvolitve plavalase male Madžarske za kraljico vseh evropskih lepotic in nismo pozabili poudariti, da pomeni njena zmaga v prvi vrsti zmago neizumetne naravnosti. Druge tekmovalke so si pokvarile svoje šanse že v naprej, ker so se pojavile pred razsodniki s pobarvanimi obrazi in celo lasmi.

Najbolj nevarna konkurentinja ji je bila Rusinja

Francoski umetniki so menili soglasno, da nima nobeno živo bitje tako čudovito lepih, črnih, velikih oči. Te oči so bile tako lepe, da sta dva člana razsodišča zahtevala, naj si jih umije, ker nista verjela, da bi bila njih lepota naravna. Toda izkazalo se je, da niso bile

pesmi. Pravijo, da igram izborno Lisztovo skladbo. Tudi sport me veseli in tenis mi tako ugaia, da sem nastopala že na turnejah, pa sem imela pri tem le malo sreče. Zabavam se rada in sem strastna plesalka. Lomljeni ritmi jazz-muzike me nepopisno očarujejo. Mati me je zaradi te plesalne strasti že mnogokrat karala. Pogostoma obiskujem gledališče in tudi kino, vendar dam prvo prednost Bernard Shaw in Charlie Chaplin sta moja ljubljena.

Njena naziranja o modernih dekletih

»Če primerjam dekliške tipe, kakršne nahajamo v starih romanih, z modernimi dekleti, vidim, da zaslužijo zadnja vsekakor prednost. Moderno dekle je duševno živahnejše, inteligent-



Ali jih poznate? — Med petnajsterimi je ena sama kraljica!

Zgoraj v prvi vrsti: od desne na levo: miss Madžarska (miss Evropa), miss Francija, miss Anglija; v drugi vrsti: miss Danska, miss Italija, miss Španija, miss Avstrija; v tretji vrsti: miss Rusija, miss Irska, miss Poljska, miss Grška; v četrti vrsti: miss Nerečija, miss Holandija, miss Jugoslavija in miss Rumunija.

pobarvane niti oči niti dolge trepalnice. Že bi bila zmagala, tedaj pa so zvedeli, da je Rusinja samo po materi, dočim ji je bil oče ruski Nemec. Ker torej ni bila čisto krvna Rusija, so jo diskvalificirali — vsekakor čudno postopanje, tem bolj, ker tudi zmagovalka ni pristna Madžarka.

Razume se, da je doživela zmagovalka Simonova po svoji izvolitvi takšne slavnosti, kakršnih je deležna le malokatera ženska. Predsednik Doumergue jo je povabil k sebi v avdienco, darovi so ji pričeli deževati iz vseh strani, tudi iz najpreprostejših ljudskih slojev. Toliko jih je prejel, da je morala v hotelu naročiti posebno sobo zanje. Neka turška princesa, ki ložira v istem hotelu, ji je darovala čudokrasno staro skrinjico, v kateri so bili shranjeni nad vse dragoceni uhani. Avtomobilska tovarna Renault ji je ponudila avto 40 k. s., modne trgovine jo obspajajo z dragimi toaletami, oboževalci z ženinimi ponudbami, varijeteli, filmska podjetja in gledališča ji ponujajo angazmane s sijajnimi plačili. V prvi zmešnjavi je sprejela tudi v resnici ponudbo nekega budimpeštanskega operetnega gledališča, toda kmalu potem je pogodbo razdrila. Ostali hoče preprosto dekle, kakršna je bila prej. Zelo značilna zanj je

izjava,

ki jo je dala novinarjem, ko so prišli na obiske.

»Moje ideje so staromodne,« je dejala. »Hočem postati dobra gospodinja in mati, ker lepota še ni vse.

Obsuli so me s pogodbami za kabarete in kinematografe, pa jih ne bom sprejela. Čudim se ljudem, ki menijo, da bi morala postati igralka ali pevka, ker sem zmagala na tekmovalstvu. Če bi imela kakršnekoli talente v tem pogledu, bi bila že davno poskusila svojo srečo.«

Njeni načrti

»Udeležila se bom še lepote tekme v Galvestonu,« je nadaljevala, »nato se vrnem domov. Vedno sem bila srečna in ne uvidim, čemu bi morala spremeniti svoje življenje. Hočem se poročiti kakor vsako normalno dekle, in sicer z moškim, ki bo ustrezal mojim idealom. Ni treba, da bi bil krasotec, nasprotno, bilo mi bi zelo neprijetno, če bi bil mož, ki bi se lahko udeležil kakšne »lepote tekme za moške«. Predvsem ne bi smel biti muhav, ker harmoničen temperament napravi življenje še enkrat prijetnejše. Potem mora biti velikodušen, imeti pravi dolžnostni čut in priatelji ga morajo ljubiti in spoštovati. To je najboljši dokaz za vzoren značaj. Zaradi mene je lahko črn ali plavalas, lep ali grd, makar reven — če ima prej omenjene lastnosti, ga bom vseeno ljubila.«

Kaj jo zanima

»Najljubše opravilo mi je glasba in predvsem ljubim stare ogrske narodne

neje in samostojnejše. Je lahko lepo in koristno obnem. Lepota ni več privileg nekaterih. V starih časih so postavljali ljudje stole na cesto, da so lahko videli znamenito lepotic, ko se je peljala mimo. Danes razširja mlado dekle vesepovod svetlobo in solnce s svojo lepoto in svežostjo, doma, v pisarni, kjerkoli se nahaja. In te lepoti, ki ni vse, se pridružuje neka naravna čistilnost, delovnost in izurjenost, ki izpopolnjuje podobe mladega dekleta današnjih dni.«

ali je bila kdaj zaljubljena,

je odgovorila, da še n'koli. Pač pa razmišlja doskraj o času, ko bo žena idealnega moža in ji bo sijaj teh dni in radost, da je bila zmagovalka na takšni lepotni tekmi, samo še spomin na mlade dni.

30 milijard dolarjev v ameriških bankah

Imetje ameriških bank je doseglo po izveštvju državne oblasti stanje, kakršno še ni bilo zabeleženo v zgodovini gospodarstva Zedinjenih držav. Koncem lanskega leta je znašalo vse imetje 7635 ameriških bank 30.589.186.000 dolarjev, za 2 milijardi več od lani. Leta 1886, je imelo takratnih 2686 bank imetje 2.474.544.000 dolarjev.



Z mednarodne razstave mačk v Parizu

Mačji tip iz osrednje Afrike



Edén izmed smučarskih prvakov v alpski deželi

Švicar Adolf Thom, ki si je priboril prvo smučarsko darilo uglednega ženevskega dnevnika

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

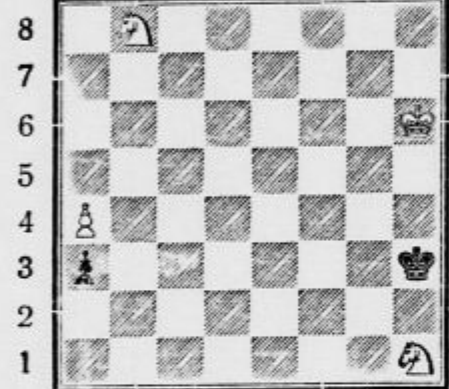
Med šahovskimi figurami, med katere kmetov ne štejemo, so skakači najslabotnejši. Navada je, govoriti pred vsem o težkih in o lahkih figurah. Težke so trdnjave in dama, lahke lovci in skakači. Kralj stoji osamljen v sredini svojega dvora, je pa v končnici jako pomembna figura.

Začetniki in manj veščih šahisti imajo navadno velik respekt pred skakači in zato bodo neradi priznali, da so skakači zadnji med figurami. Pa je vendar tako. Seveda eksistirajo izjeme, vsaj navidezne izjeme. Toda če kedaj nadkriljuje skakač lovca ali celo trdnjavo, ni to njegova zaslug. Njegova izjemna moč tiči potem v poziciji.

Skakač je približno toliko vreden kot trije kmeti. Lovci nekoliko več. Skakač in dva kmeta ali pa lovec in dva kmeta odtehtata trdnjavo. Tri lahke figure ali pa dve trdnjavi nadomestita damo.

Skakač sam, pa tudi lovec sam na koncu igre ne more zmagati. Dva lovca z lahko uničita sovražnega kralja, dva skakača ga ne moreta. In vendar je mat z dvema skakačema možen v gotovih pozicijah. Baš ta mat ima nekaj presenetljivega. Kot redek pojav ima za šahista svoj prav poseben čar. To nam kaže na primer sledeča jako mična kompozicija Rusa Gurviča, ki živi v Baku.

a b c d e f g h



Beli: Kh6, Sh1, Sb8, a4

Črni: Kh3, a3

Črni kmet na polju a3 maršira v damo. Beli ima dva skakača. Toda beli kralj je daleč, skakača pa stoji tako nerodno, da ne eden ne drugi ne more zadržati nevarnega sovražnega kmeta.

V težkih situacijah, če stoji pod grožnjo, ki ji ne vidi direktne parade, poseže izkušeni igralec po indirektni obrambi. Ideja Gurvičeve kompozicije je indirektni boj proti črnemu kmetu. Skakača vzmirjata rjega kralja, da prideta v boljše pozicije in nevarni črni kmet triumfira končno prepozno po katastrofi svojega kralja:

Beli Črni
1.) Sh1—f2+ ———
Napadeni kralj ima štiri poteze. Interesantno je pogledati si jih:

a) 1.) ——— Kh3—h2
2.) Sf2—g4+
in skakač gre v prihodnji potezi na e3, odkoder skoči še pravočasno na c2 in zadrži kmeta.

b) 1.) ——— Kh3—g2
2.) Sf2—d1 a3—a2
3.) Sd1—e3+ K poljubno
4.) Sc3—c2

c) 1.) ——— Kh3—g3
2.) Sf2—e4+ K poljubno
3.) Sc4—c3

Očividno mora torej črni odgovoriti 1.) ——— Kh3—h4
Vedno če se postavi kralj diagonalno v razdalji dveh kvadratov nasproti skakaču, je dalj časa varen pred njegovimi napadi. Beli torej nima več indirektnih obramb proti črnemu kmetu, vsaj s prvim skakačem ne. Ostane mu samo še drugi skakač, ki pa le na nepričakovan način poseže v boj.

2.) Sb8—c6! ———
Seveda prvi sedaj črni kmet napreje.

3.) ——— a3—a2
Beli pride očividno s svojim drugim skakačem prepozno. In vendar zadnji poskus

3.) Sc6—d4! ———

ni zaman. Če namreč črni brez premisleka postavi z
3.) ——— a2—a1
novo damo na šahovnico, pride takoj presenetljiva katastrofa

4.) Sd4—f5+ mat.

Josip Kostanjevec:

Križišča

Nalahko je snežilo, mrgolelo je pred očmi. Po glavni trški cesti je drdral eleganten voz, v katerem je sedela dama, vsa zavita v kožuho, da so se komaj razločevala nje mlada jasna lica. Venomer je zula samo na desno, leva strn česte s pritičnimi hišmi je očividno ni zanimala.

»Kmalu bova na celju, gospodična,« je dejal kočijaž, mlad živahen dečko, »doktorjeva hiša se že smeje skozi metež. To bo doktor gledal, že dolgo ni bilo tako čedne gospodične v njegovi čakalnici. Hi rjavček, teci!«

Pobožal je rjavčka z bičem po hrbtu in ta e ves hvaležen pospešil korake ter že čez nekoliko minut obstal pred zdravnikovim stanovanjem. Dama je lahko izstopila ter krenila proti vodu.

»Tukaj počakaj, fant, kmalu opravim in vrneva se potem takoj proti domu. Pogrnj konja!«

Toda fant je čakal dolgo, dolgo. Prestopal je z noge na nogo, trepljal konja po bokih, oziral se proti vratom in gori na okna ter prisluskoval ako se že ne bodo oglasile gospodičine stopinje v veži.

»Nič, še vedno nič,« je mrmral pri

Če pa v zadnjem trenutku črni kralj posegne iz opasne svoje pozicije, zadrži skakač z lahkoto na c2 ali b3 kmeta.

Mat je brez dvoma izredno lep. Studija je duhovita in zelo instruktivna. Kaže pa tudi kako slabotni so pravzaprav skakači. S kakšno lahkoto bi zadržal en sam lovec kmeta, ki ga v igri dva skakača lovita z velikanskimi finesami.

Zanimiva šahovska knjiga

V založbi Otto Levin-a v Kissingenu na Bavarskem je pravkar izšla knjiga »Das grosse internationale Schachmeisterturnier in Bad Kissingen«, ki poroča o zadnjem turnirju tega svetovno znanega kopališča (avgusta 1. 1928).

Knjigo, ki ima 180 strani je napisal dr. Tartakower, veliki šahovski mojster in priljubljeni šahovski pisatelj. Malo tako lepih publikacij ima šahovska literatura in Tartakower je s tem svojim delom preskosil samega sebe.

Začetek knjige krasi več posnetkov delov kopališča, ki je zaslovelo, ko je Bismarck začel zahajati tja. Zanimiva je tudi zgodovina Kissingena, sestavljena v kratkem uvodu. Tam čitamo, da že Tacitus govori o tem lepem kraju.

Poročilo o turnirju je zelo točno. Takoj po tem poročilu pa pride dolg članek Tartakower-jev o teoretičnih rezultatih turnirja. Vse močnejše začetke partij najdemo tu temeljito obdelane.

Seveda je glavni del knjige posvečen partijam turnirja. Nisem se videl tako obširno goslarinih iger in malokdo je tako vestno in tako duhovito secciral partije velikih mojstrov kot Tartakower v tej knjigi. Tartakower je očividno več kot velik igralec. Njegova šahovska filozofija, njegov teoretični sistem njegovo razumevanje tajnosti igre, vse to dviga poročilo o bojih v Kissingenu visoko nad običajna turnirska poročila. Zdi se mi, da mu je v tej panogi kos samo še dr. Aljechin, ki je napisal dve krasi knjigi o turnirjih v New-Yorku in letih 1924 in 1927.

Našim šahistom, ki iščejo temeljite izobrazbe, moramo to zadnjo Tartakowerjevo publikacijo priporočati z vso vneto.

Kino

Skrivnost individualnosti

Napisala Dolores Costello.

Kaj je skrivnost individualnosti pri filmskih igralcih? Zakaj v filmu občudujemo bolj tega kakor onega igralca? Pravimo, da nam ta igralec ali ona igralka najbolj ugaja med vsemi, da je prirednejši, živahnejši, da stvar bolje razume itd. Skratka, dotični igralec položi več osebnega v svojo igro, več individualnosti. Pri presojanju filmske umetnosti je individualnost vselej na prvem mestu.

Osnovne komponente vsake filmske individualnosti so življenje, čar in inteligenca. Toda ženska utegne imeti vse te lastnosti, pa vendar ne bo uspešna pri filmu. Pri igralci je osnovna lastnost vitkost, čeprav življenje ne daje prednost vitkim ženskam. Malo je žensk na svetu, ki bi vobče ne imele nikakega elementa lepote, a vendar bi v filmu ne uspele, ker jim manjka čar.

Ako želimo biti lepe vnanosti, mora biti v prvi vrsti v redu naša duševna in telesna zdravje. Amerika živi tako intenzivno, da se napetost začne že zjutraj ob osmih, in čisto se primeri, da smo še ob dveh ponoči na nogah: svoje živce izrabljamo do skrajnosti.

Filmanje zahteva velikih naporov, mnogo večjih, kakor si jih predstavljajo oni, ki film gledajo. Filmski aparat je prečudna, a hkrati tudi strašna stvar. Da se pred njim daste najbolje, je neobhodno potrebno, da ste v »formi« ali »kondiciji«. Kondicijo pa si ohranite s posebnimi metodami.

Moja je metoda taka: Živim po dieti, ki pa jo večkrat menjam. Meso jem enkrat na dan, zelje dvakrat, dopolne pa samo kavo in kruh. Popoldne popijem skodelico čaja, za večerjo imam meso, zelje in salato. Kadar sem zaposlena s filmanjem, spim po osem ur na dan, a preden zaspijem, se trudim, da mislim na kaj lepega; to je psihološko velikega pomena.

V ateljeju vselej zahtevam, da mi dovolijo tekot dneva vsaj pol ure odmora. Te pol ure zaprem oči in se zamislim v najlepše stvari na svetu. Čeprav je kratek ta odmor, vendar dela čudeže, oči se mi odpočijejo, mozeg osveži in živčni centri ožive. Vse to vpliva na energijo, svežost duha in živahnost, iz vsega tega pa izvira lepota. Sele nato pridejo na vrsto kozmetična in druga sredstva za povečanje lepote.

Razen tega se mora vsaka igralka navaditi pravilne hoje. Doseže jo najbolj zanesljivo z naslednjo vajo: denite si na glavo primerno veliko knjigo, hodite po sobi in segajte po kakršnikoli stvarci, pri tem pa

se knjiga na glavi ne sme niti najmanj premakniti. Vaja zahteva sicer precej truda, vendar ga je vredna. Da si ohranite pravo linijo, vam priporočam tole vajo: oblecite si lahno, ohlapno obleko, ležite na tla in dvignite noge nad glavo, ne da bi jih upognili v kolenu. V začetku se vam bo vaja videla močno težka, toda že prav kmalu jo boste brez težkosti ponovili desetkrat in večkrat. Ali ste že kdaj stali na glavi? Ta vaja je med filmskimi igralkami posebno priljubljena. Niti ni tako težka kakor bi se zdela na prvi pogled. Položite roke na tla, tako da počiva vsa teža vašega telesa, kadar se vzpnete, na lakhte. Potem dvignite počasi in oprežno telo s tal, naposled pa se vzpnete še z nogami in sicer tako, da vam gledajo prsti navpično navzgor. Spustite se nato nalahno spet na tla in pazite, da ne padete z vso težo telesa na tla.

Urjenje mišic koristi v dveh pogledih: ne samo da pomaga utrditi mišice, temveč tudi odstranjuje nakazno nabiranje tolske. Po moji sodbi se da mnogo doseči s pametno izbiro sporta. Naj navedem sportne panoge, ki nam ohranijo dobro telesno kondicijo (ako jih seveda zmerno gojimo!); tenis: eno uro na teden, plavanje: eno uro na teden, šetanje: najmanj pol ure na dan, skakanje: deset minut na dan, lahanje: za eno, ki radi lahajo. Tudi golf je koristen sport. Potrebno je tudi ohraniti harmonijo med dušo in telesom, zato priporočam redno čitanje dobrih knjig. Reševanje križank sveži duha.

Vsi ti nasveti se utegnijo komu videti komplicirani, da celo nezmiselnii, a vendar se po njih ravnavo filmske zvezde. Če stvar resno premislite, se boste zanesljivo uverili, da je vredno nekoliko žrtvovati za dolgošarmac ali ščarac in njegovega filmskega ekvivalenta — individualnosti.

Filmski igralci o svojem poklicu

Napisal Charles Darnont.

Nekaj sodb odličnih filmskih igralcev o holliwoodskih prilikah. Poslušajte:

Emil Jannings: Kolikor sem mogel dogmati, je igralcu, ki hoče v Hollywoodu postati zvezdnik, potreba garderoba zvezdnika. ročnost akrobata, hladnokrvnost gostilničarja, lepota revijske girl in zakrknjenost agenta za aluminij ob slabem poslu.

Clara Bowova: Imej v mislih svoje največje razočaranje, pridi v Hollywood in bodi pripravljena, da boš doživela še desetkrat večje razočaranje.

Bebe Danielsova: Zberi najprej vse križanke, ki jih tvoji prijatelji še niso rešili, kupi si nekaj kovčgov, napolni si jih s samimi zagonečniki, vse to vzemi s seboj v Hollywood, da si s tem krajšaj čas, ko boš čakal na pismene odklonilne odgovore raznih filmskih tvrdk.

Esther Ralstonova: Kakor hitro prideš v Hollywood, se takoj odpravi v Los Angeles, poišči si tam službo in pozabi na filmske ateleje.

Florence Vidorjeva: Človek, ki bi hotel kot zvezdnik v Hollywoodu danes kaj doseči, mora imeti potrpežljivost čipkarja in pogum oceanskega letalca. Če imaš ti lastnosti in toliko gotovine, da boš vzdržal šest mesecev, pridi in poskusi svojo srečo! Po preteku te dobe boš pač temeljito ozdravljen.

Richard Dix: Naloži svoj denar v hiše, akcije ali karkoli, kjer boš zanesljivo dobil svoje obresti. Zasluži si najprej toliko denarja, da ne boš odvisen od sveta, in pridi potem v Hollywood z upanjem, da boš nena- nekaj dni dobil zaposlenje po 5 dolarjev na dan.

Adolphe Menjou. Natrpna omara je najvažnejša stvar med važnimi. On ali ona, ki bi hotela postati slavna zvezdnika (to se pravi, da bi nastopila dva krat na teden, misliti na kaj več, bi bila utopija), morata brezpozojno imeti s seboj najmodernejšo garderobo, če hočeta biti dorašla vsem zahtevam družbe po dnevi in po noči.

Filmski drobiž

Nemška družba »Terra« je angažirala Elizo La Porta za film »Pravice onih, ki še niso rojeni«.

Hans Schwarz je končal film »Prečudne lazi Nine Petrovne«, v katerem igra glavno vlogo Brigita Helm.

Lon Chaney in Estelle Taylorjeva pripravljata film »Džungla«.

Esther Ralstonova igra z Janningsom »Idilo v Alpah«.

Colleen Moore namerava baje pustiti film. Murnau je dokončal film »Naš vsakdanji kruh«. Glavni vlogi glumita Charles Farrell in Mary Duncanova.

John Barrymore je pod režijo Ernesta Lubitscha v Skalnati gorah (Rocky Mountains) snemal film »Kralj Bernine«.

Ana May Wong pojde h gledališču. V nekem londonskem gledališču bo nastopila v komadu »Krog križa«.

Lak za nohte

na dkg samo v drogeriji A. Kanc sinova, Ljubljana, Židovska ulica. 15574

Radio

Izvleček iz radio-programov:

LJUBLJANA (577 m 4 kw), ZAGREB (309 m 0.7 kw), PRAGA 349 m 5 kw), BRNO (441 m 3 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), BERLIN (484 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 20 kw), STUTTGART (380 m 4 kw) DUNAJ (517 m 15 kw), LONDON (Davenport 1604 m 25 kw), RIM (448 m 12 kw), BUDIMPEŠTA (558 m 20 kw), STOCKHOLM (Motala 1380 m 30 kw)

Ponedeljek, 25. februarja.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba. — 13: Napoved časa in reprodukcijska glasba. — 13.30: Stanje voden v borzne vesti. — 17: Koncert radio-orkestra. — 18.30: Čestitice. — 19: Francosčina. — 19.30: Prikrita tuberkulozna obolenja. — 20: Večer radio-kvarteta, izvajajo člani kr. opere: ga. Jera, Bravničar, Feršnik, Eržen. — Različni plesi: Gavotte, menuet, valček, tango, blues. — 22: Poročila in napoved časa. — ZAGREB 13.15: Reprodukcijska glasba. — 17.30: Popolninski koncert. — 20.30: Prosto za prenos. — PRAGA 16.30: Popolninski koncert iz Bratislave. — 19.05: Slovenski program iz Bratislave. — 20.05: Slovenski program iz Bratislave. — 20.05: Najstarejši kabaretni repertoar. — VARŠAVA 17.55: Popolninski koncert lahke glasbe. — 20.20: Prenos večernega koncerta iz Krakova. — 22.30: Godba za ples. — DUNAJ 11: Popolninski koncert. — 16: Koncert kvarteta. — 19: Dunajska plesna godba za časa baroka. — 20.05: Koncert Marxovih skladb. (Simf. orkester, petje, violina in klavir.) — Narodne pesmi. — BERLIN 16.30: Pevski in klavirski koncert. — 20: Radio-komedija. — 21: Orkestralni koncert. — Godba za ples. — FRANKFURT 16.35: Moderni plesni »Slagerji«. — 20.15: Koncert dunajskega tenorista E. Arnolda. — 21.15: Klavirski koncert s spremljevalnim orkestrom. — LANGENBERG 17.45: Pevski in violinski koncert. — 20: Collegium musicum: Mozartove skladbe. — 21.20: Nadaljevanje koncerta. — Lahka glasba. — STUTTGART 16.35: Koncert iz Frankfurt. — 20.15: Prenos pevskega koncerta iz Frankfurt. — Lahka glasba. — TOULOUSE 21.30: Orkestralni koncert. — 22.35: Operne arije. — BUDIMPEŠTA 9.15: Popolninski koncert. — 12.05: Ciganska godba. — 17.40: Popolninski koncert. — 19.30: Odiomki iz opere »Miss Amerika«. — 21: Koncert orkestra in solistov. — 22.30: Godba za ples. — LONDON 19.45: Klavirski koncert. — 20.45: Pevski koncert in voljska godba. — 22.35: Koncert komorne glasbe. — RIM 17.30: Prenos iz filharmonije: koncert čeliste A. Bonuccija. — 20.45: Orkestralni in pevski koncert. — STOCKHOLM 18.30: Lahka godba. — 20.05: Prenos zborovskega koncerta iz kr. glasbene akademije. — 20.50: Nadaljevanje koncerta.

Torek, 26. februarja.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba. — 13: Napoved časa in reprodukcijska glasba. — 13.30: Stanje voden v borzne vesti. — 17: Koncert radio-orkestra. — 19: Nemščina. — 19.30: Naravoslovno predavanje o plinah. — 20: Duetni večer: klavir-harmonij, klavir-violina in dvopevi. — Koncert radio-orkestra. — 22: Poročila in napoved časa. — ZAGREB 13.15: Reprodukcijska glasba. — 17: Poljuden popolninski koncert kvarteta. — PRAGA 16.30: Popolninski koncert orkestra. — 19.05: Koncert lahke glasbe. — 20.20: Poljuden koncert orkestra in solistov. — 21.20: Koncert Mozartovih skladb. — 22.20: Lahka godba. — BRNO 20: Koncert orkestralnega društva: češka glasba. — 22.20: Prenos koncerta iz Prage. — VARŠAVA 17.55: Popolninski koncert orkestra. — 19.30: Prenos iz gledališča v Poznanju: Verdijeva opera »Ples v maskah«. — DUNAJ 11: Popolninski koncert. — 16: Orkestralni in pevski koncert. — 17.35: Glasbeni program za deco. — 20.05: Nepoznane Schubertove pesmi. — 20.30: Humor v glasbi. (Orkester in solisti.) — BERLIN 16.30: Orkestralni koncert lahke godbe. — 20: Zabaven večer. — FRANKFURT 16.15: Prenos koncerta iz Stuttgarta. — 19.45: Koncert na citre. — 20.15: Veseloliga. — LANGENBERG 17.45: Večerni koncert orkestra. — 20: Poezija iz delavskih vrst. — 20.30: Orkestralni koncert. — 21.30: Nadaljevanje koncerta. — STUTTGART 16.15: Popolninski koncert: fantazije in arije iz priljubljenih oper. — 19.45: Koncert orkestra in solistov. — 20.15: »Undina«; Ponquijeve pravljice z Lortzingovo godbo. — Moderni »Slagerji«. — TOULOUSE 20.40: Instrumentalni koncert. — 21.40: Arije in pesmi. — 22: Koncert orkestra in solistov. — BUDIMPEŠTA 9.15: Koncert voljske godbe. — 12.05: Klavirski koncert. — 17.40: Ciganska godba. — 20: Igralski večer. — 21.45: Pevski koncert s klavirjem. — LONDON 19.45: Klavirski koncert. — 20.15: Lahka godba. — 20.25: Koncert Beethovnovih skladb. — 20.45: Orkestralni in pevski koncert lahke glasbe. — 22.40: Mešan večer. — RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Koncert komorne glasbe. — Leoncavallova opera »Glumaci«. — STOCKHOLM 18.30: Lahka godba. — 19.45: Večerni koncert orkestra in solistov.

Popravek — Ljubljana

Torek

18.30: Antologija slovenske lirike, predava g. Bratina. — 20: Finžgarjeva drama »Naša kri«.

REKORDNE REZULTATE samo s TUNGSRAM Barijevimi REKORD CEVMI

Sreda, 27. februarja.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba. — 13: Napoved časa in reprodukcijska glasba. — 13.30: Stanje voden v borzne vesti. — 17: Koncert radio-orkestra. — 18.30: Pisatelj Milčinski pripoveduje pravljice. — 19: Srbohrvaščina. — 19.30: Pomen antike za razvoj evropske kulture. — 20: Prenos iz opere. — 22: Poročila in napoved časa. — ZAGREB 13.15: Reprodukcijska glasba. — 17.30: Poljuden popolninski koncert. — 20.35: Večer arij in pesmi. — 22: Reprodukcijska glasba. — PRAGA 19.05: Koncert godbe na pihala. — 20: Zabaven večer. — 21: Odiomki iz čeških oper. — BRNO 17.55: Pevski koncert s klavirjem. — 19.15: Prenos iz gledališča: Puccinijeva opera »Tosca«. — VARŠAVA 17.55: Popolninski koncert orkestra. — 20.10: Večerni koncert solistov. — 22.30: Lahka godba. — DUNAJ 11: Popolninski koncert. — 16: Koncert orkestra in solistov. — 20.45: Dramski večer in koncert lahke glasbe. — BERLIN 17: Pevski koncert s klavirjem. — 20: Kalmnova opera »Predpusta vila«. — Lahka godba. — FRANKFURT 16.15: Prenos koncerta iz Stuttgarta. — 20.15: Starejša in moderna godba na pihala. — 21.15: Prenos komornega koncerta iz Stuttgarta. — LANGENBERG 17.45: Popolninski koncert: moderni skladatelji. — 20: Koncert delavskega pevskega zbora. — 21.20: Večerni koncert orkestra. — Lahka glasba. — STUTTGART 16.15: Popolninski koncert. — 20.15: Prenos programa iz Frankfurt. — 21.15: Koncert komorne glasbe. — TOULOUSE 22.30: Moderna godba za ples. — BUDIMPEŠTA 9.15: Koncert ciganske godbe. — 12.05: Koncert tria. — 17.40: Simfonični koncert orkestra. — 20: Koncert madžarske komorne glasbe. — 21.30: Pevski večer. — 22.10: Koncert ciganske kapele. — LONDON 19.45: Klavirski koncert. — 20.15: Lahka godba. — 20.45: Koncert na dveh klavirjih. — 21.05: Deliščeva opera »Lakmé«. — 23.35: Nadaljevanje opere. — RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Operni večer. — STOCKHOLM 18.30: Glasba za kmete. — 19.45: Koncert starih pesmi. — 20.30: Igralski večer in godba za ples.

Popravek — Ljubljana

Sreda

18: Dr. Böhm predava o morju.

Salonit
cementno azbestni škrlit
je za pokrivanje zgradb najboljši material.

Rešitev zadnjih dveh križank

Rešitev križanke »Pierrot«

Vodoravno: 1. za; 3. voda; 5. Han; 6. rama; 7. ruda; 10. ps; 12. Zevs; 16. ara; 17. vino; 19. Pat; 20. za; 21. terasa; 22. so; 24. koga; 26. bik; 28. ta; 29. ta; 31. salna; 35. trla; 35. otava; 36. otvor; 37. ara; 38. do; 40. at; 42. tema; 45. ar; 47. banana; 48. pa; 49. rom; 51. tara; 52. lev; 53. aplis; 54. Ra; 55. peska.

Navpično: 1. zora; 2. Adam; 3. vir; 4. Ana; 7. raza; 8. ura; 9. da; 10. Pierrot; 11. snaga; 13. sp; 14. vas; 15. stol; 17. vek; 18. osa; 23. kitara; 25. klavir; 26. Bata; 27. kava; 29. kitar; 30. Atos; 31. so; 32. na; 33. to; 34. ar; 38. denar; 39. omara; 41. para; 42. tat; 43. Ana; 44. lava; 46. rop; 48. pes; 50. mi; 52. le.

Rešitev križanke »Riba«

Vodoravno: 1. col; 6. alca; 8. Din; 10. kos; 12. Ra; 14. Koreja; 18. Pir; 19. el; 20. Mura; 21. oda; 24. Re; 25. os; 26. 27. nas; 28. krat; 29. list; 31. mag; 32. io; 33. in.

Navpično: 1. te; 2. po; 4. od; 5. Likurg; 6. as; 7. Ares; 9. no; 10. Kir; 11. oreš; 13. el; 15. Ema; 16. jus; 17. ar; 21. or; 22. da; 23. ata; 25. Oto; 26. dan; 30. si.



Najboljše najtrajnejše, zato naicenejšel

in razblinili so se oblaki. Solnce se je prekazalo, sneg se je vsipal z obcestnega drevja, na katerem je trepetalo še zadnje listje. Pod vozom se je talilo, cesta se je naglo odlegala.

Daleč naokoli, ki se videlo po vsej prostorni ravnini, ki so jo stražili v polkrogu sivi molččki velikani, kipeci visoko proti nebu.

Ta mnekako sredi ravnine, med borovci se je hipoma prikazalo visoko svetlo poslopje in poleg njega nekoliko manjših hiš. Vse je bleščalo v solnčnih žarkih, vse se je zibalo kakor bi bilo živo, kakor bi prihajalo nasproti in pozdravljalo z odprtimi rokami.

»To je moja domačija, moja last,« je izpregovorila po dolgem molku gospodična in pokaala proti poslopju. Sreča in ponos na vso to lepoto sta sijala iz njenih globokih oči, z njenega lepega obraza.

Zdravnik se je dvignil s sedeža in ves zadiavljen opazoval pestro sliko, ki se je zrcalila pred njim. Vedno večja je bila, vedno lepša.

»Častitam,«

Kraljestvo mode



Prehodni kostumi

Zenske imajo dosti vzroka veseliti se, da se je povrnili v modno, ker napačno damo mladostno, je vedno zelo aparen, obenem pa pripraven za vsako priliko. Če hočemo imeti v resnici praktičen kostum, mora biti kolikor mogoče skromen in enostaven po obliki, da ni preveč podvržen dnevnim spremembam mode. Zato tudi ne sme siliti v nas po svoji obliki, zlasti ne po svoji barvi. Značilno za novo modo kostuma je dejstvo, da je jopica popolnoma preprosta in ravna, med tem ko je krilo največkrat zvončasto, kar zlasti povdarja mladostno noto.

Vedno bolj poskušajo ateljeji, da bi vzeli kostumu njegovo zelo resnobno obliko na ta način, da bi bile oblike bolj mehke in mične, kar so dosegli zlasti z različnimi ovratniki. Zato srečamo razen že znanih ovratnikov, ki so podobni moškimi, večkrat tudi ovratnike na način šalov in pa take, ki so zanimivi zaradi svojih reverjev.

Sukno za kostume je zelo preprosto in, če je vzorčasto, so vzorci vedno iste barve, tako da blago ni vsiljivo, pa vendar elegantno.

V glavnem prihajajo v poštev krepaste tkanine, ki jih nova moda zaradi njih poročnih struktur zelo rada uporablja.

Neutrálne barve najrazličnejše vrste so najbolj priljubljene: beige, pškovo siva, siva, razen tega veliko število rdečih tonov, ki pa morajo biti prav tako, kakor zeleni odtenki, zelo motni, da delujejo elegantno.

Pod jopico nosimo preprosto bluzo iz lepega materiala. Neiskana preprostost bi, slevni moment!

Da moramo nositi h kostumu najenostavnejši klobuk, je za modno damo umevno samo ob sebi.

Prav tako morajo biti čevlji preprosti in brez vsakega okraska, da se s karakterjem kostuma dobro skladajo. Tudi material čevljev je seveda zelo važen. Razni nizki čevlji, ki jih najraje nosimo pri kostumu, so iz fine teletine z vidno prišitimi podplat ali pa tudi iz kačjih kož.

O linijah novih kostumov, ki bodo spomladi v modi, naj nas informirajo naše slike, ki že na prvi pogled obetajo največji uspeh te praktične mode.

Jopico, ki se ne zapevja in ki nima ovratnika, je torej zato najbolj podobna telovniku, z ozkim pasom iz irhovine, vidimo na prvi sliki. Namesto ovratnika je spredaj zavozlana rula v barvi rokavice, ki imajo tako široke stulpe, da imajo v njih prostora rokavi jopice. K tej preprosti jopici nosimo zvončasto krilo, tesno se prilagajajo klobuk pa to obleko najlepše izpopolnjuje. Omenjamo le še to, da je za tak kostum najprikladnejše drobno karirano blago, recimo zelo moten pepita vzorec, ki vedno dobro učinkuje. Zelo apartni so mali roglati reverji dru-

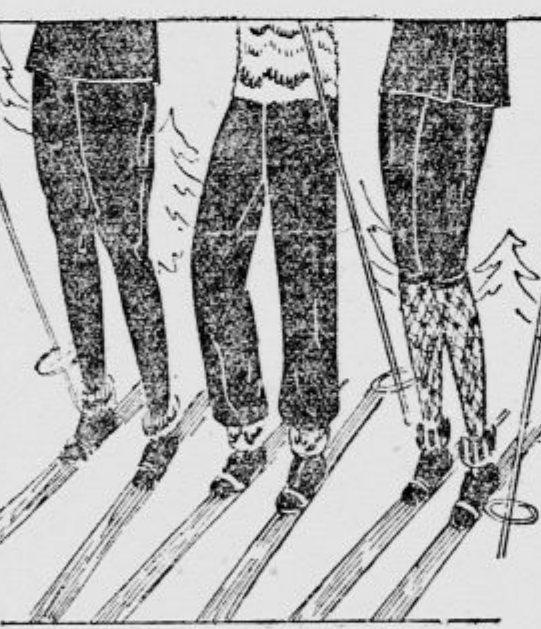
gega modela, ki je tudi prepasan z ozkim pasom. Namesto priljubljenega kožuhovinskega obročka, ki se ga dame ogibajo, češ da ne deluje pomladansko, nosimo letos raje dolg ozek šal, ki je neprisiljeno ovit okrog vratu in zataknen za pas.

Seveda nosimo še vedno kakor prej tudi kostum na način smokinga, ki je posnet po moški modi in je po najnovejših predpisih nekoliko vsločen. Letos nosimo samo oblike z dvema vrstama gumbov. Kako je pa mogoče smoking z eno vrsto gumbov združiti z modernimi mehkejšimi linijami, vidimo na zadnji sliki. Spodnji rob modela je zaokrožen in zapet z enim samim gumbom, ima reverje, ki padajo kakor kaka ovratnica. Med tem ko nosimo k temu fantastičnemu smokingu, ki obeta postati višek pomladanske mode, zvončasto krilo, moramo imeti pri smokingu z dvema vrstama gumbov vedno le ravno krilo.

Tudi še v bližajoči se spomladanski sezoni bodo moderni kratki kožuhovinski repovi, ki se zlasti podajo temmodrim in črnim kostumom.

Nekaj za „fantke“

Moda, ki smo jo videli v božiču in ob novem letu na mednarodnih sportnih toriščih, nam še ni mogla pokazati zadnjih novosti, ker se je lahko izpopolnila in izkristalizirala šele tekom sezone. St. Moritz, ki je tudi, kar se tiče sportne mode, na prvem



mestu, je letos pokazal nenavadno bogastvo, največji rafinament in izredno lepoto modnih kreacij, ki se prilagajajo tako smučarjem kakor tudi zasneženim pokrajini.

Amerikanka, ki pravzaprav tudi v Švici dikтира sportno modo, je letos pomagala glavno vrednost na krogi smučarskih hlač in med tem, ko smo dosedaj nosili samo norveško

obliko (srednja slika), je bilo letos videti tudi mnogo drugih fason, ki so zelo zanimive. Zelo mične in gotovo bolj graciozne, kakor so bile dosedanje hlače, je nova Military-oblika, ki je podobna hlačam nekdanjih hrvaških špičarjev in je torej zgoraj ohlapna, spodaj pa ozka ter se prilaga nogi kakor nogavica.

Prav tako je nova tudi moda kratkih ameriških sportnih hlač, ki niso tako široke kakor knickerbokerji in so spete spodaj z ozkim pasčkom iz istega blaga.

Okras klobukov

Beseda nakit je bila iz mode pokrival že več let popolnoma črtana, ker smo nosili same negarnirane oblike. Zadnji čas se je pa jel zopet pojavljati nakit, seveda se zelo skromen. Čeprav so se dame bale, da okra-



šeni klobuki ne bodo lepi, so se morale pripraviti, da niso imele prav, ko so videli najnovejšo kreacijo.

Zato približujemo nekaj zanimivih idej in sicer zgoraj mično čepico iz klobučevine s svetlejšimi žametnimi disti, na levi baret s kratkim čepom iz čepilnih perca, na desni pa čeladi podobne klobučevine klobuk s kovinskim ornamentom, v našem slučaju z apartnim ptičem z razprtimi krili.

Gotovo bodo novi skromno okrašeni klobuki v kratkem zamenjali negarnirane oblike, ki se bodo obdržale le za sport in štrpaci.

Zdravstvo

Zdravniška posvetovalnica

G. D. V. v Š. Ogļenčeva kislina (CO₂) ni strupena, ampak samo za dihanje neprikladna (iresperabena); močno strupena je pa druga spojina ogljenca z kisavcem, namreč ogljenčev monoksid (CO), ki nastaja vedno, če ogļje tli, ne da bi imel kisavec možnost v dovoljni množini spajati se z njim (z ogļjencem), torej npr. v zaprtih ali priprtem prostoru, v katerega ne prihaja dovolj zraka, kar se npr. dogaja, če npr. zaprem zakopnice na peči, če imam v sobi živo žarčice ogļje postavljeno v loncu pri neoprtih oknih ali vratih; če v enakih odnosih likam z likalnikom napolnjenim z žarčim ogļjem itd. Razni svetilni plini, zlasti naš navadni svetilni plin, vsebujejo večje ali manjše količine ogļjenčevega monoksida in so prav radi njene tako strupeni. Vdihani monoksid se spoji s krvnim barvilom (hemoglobinom) v krvčkah v spojinu, ki ni zmogla več za sprejemanje kisavca, potrebnega za naše življenje. Ker se je torej izpremenil to „notranjo respiracijo“ sicer oskrbujejo oksihemoglobin v CO — hemoglobin, pride do kemičnega zadušenja (notranjega zadušenja). Zato ni misliti, da je ponekoreenec že rešen, če odpremo okna, prezračimo prostor, ali pa bolnika prenesemo na kak odprt balkon ali pod mlo nebo. Če je otravanje toliko napredovalo, da je večja količina v poštev prihajajočih krvnih elementov postala kemično ohromljena in nespособna za nadaljnjo potrebno vsprejemanje kisavca, je smrt neizogibna. Pa tudi kjer se je ponekoreenec posrečilo rešiti, ni mogočkar stvar s tem končala, da so se zopet osvestili in da so užili neposredni nevarnosti. Mnogi dolgo, včasih tudi celo življenje trpe na posledicah zastrupljenja. Kako strupen je ogļjenčev monoksid, je razvidno iz dejstva, da izredno majhne množice plina primorane zraku lahko vodijo do otravitelj in smrti. Osebito je plin opasen za speče ljudi, ki se pogosto prebude, vstanejo celo iz postelje nimačo več moči, da dospajo do oken, ali do vrat, da bi vsaj mogli prekiniti nadaljnjo zastrupljanje, ker na polji, dolgi samo par korakov, preje pocipajo nezavestni na tla. — Svetilni plin je splošno znan kot strupen, in se izpla po smradu, ki ga razširja, tako da ta njegova lastnost prepreči vsako leto nebroj nesreč. Svar pa postane drugačna, če plin izgubi svoj duh, kar se zgodi, če prodira skozi mivko, pesek, mokro žaganje itd. torej skozi material, v katerem si filtrira in izgubi svoj značilni duh. Tako

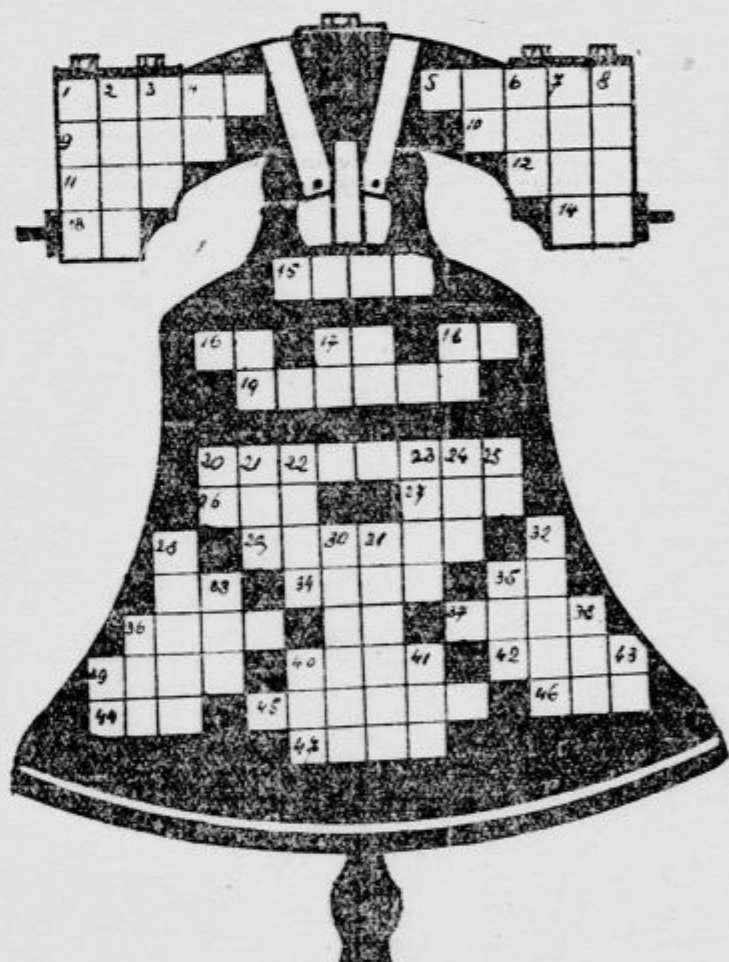


V kavarni se očuvate najlažje nalezenja, ako uporabljate redno okusne ANACOT - PASTILE dra Wandera

je močno, da ti v svojem stanovanju niti nimaš plinske napeljave, a je v sosesčini počila plinova cev, iz katere vhaaja plin po gramozu in razpokah, in po teh smradu prost vstopa v stan in te umori. Iz tega vzroka tudi druge vrste svetilni plini, takozvani „cvodni plini“, ki ga je upravljal iz vroka, ker nima duha, smatrajo za sila nevarnega, parfimirajo nalaše v plinarnah s primernimi dišavami. — G. A. V. v L. Ker je la pojav sicer navaden v starosti, neprimeren vašim letom, ne bo nekaj v redu v vašem solzovodnem aparatu. Morda so solzovodne cevke zamašene, morda je nos bolan, vzrokov je lahko več in raznih. Nasvetovati vam v vašem primeru ni moči drugega, kot to, da se obrnete na spretnega okulista, ali se prijavite v ambulatoriju za očesne bolezni v oblastni bolnici. — «Debeluha». Kaj malega bi radi napravili proti svoji debelosti? Če vam še to ne bo preveč! Torej: jeste vsaj malo manj, malo maš in olja, malo kruha, krompirja, močnatih jedi in slaščic. Tudi pijte malo, tudi vode ne. Ne zavijajte slanij jedi. Telovadite jutraj, koj ko vstanete in preden gresle spat, kakih 5—10 minut. In sedaj pride najhujše! Itranite se vsaj tretji dan samo od 2 litrov mleka in 1 stare suhe žemlje! — G. M. T. v V. Z ozeblim nosom so težave. Poskusite skozi daljša večkrat na dan pomazati nos s sledečim zdravilom: galuna 2 gr, boraksa 2 gr, tinctura benz. 5 gr, aqua rosarum 150 gr. — Zvečer si namažite nos z mazilom: tili-

ola 4 gr, katre 2 gr, cinkovega oksida 5 gr, lanolina 15 gr. — Zjutraj si zmijte mažo z bencinom. — G. A. C. v P. Nam ni znano, da bi kak pajek, vsaj v naših krajih ne, povzročil kako kožno bolezen. Dasi pa je la podmeana sicer malo verjetna, je vendar ne izključujemo. Vsekakor se pa to pri naših pajkih ne more zgoditi z ugrizom ali pikom. Pajki tropičnih dežel pa seveda morejo povzročiti že težka obolenja. — Pajke, ki svoje žrtve otrujejo in s svojim strupom omamijo, odnosno ohromijo, je smatrati vse za zastrupene. Seveda nam pa s svojimi predobnimi napadljivimi organi ne morejo do živca. — «Alma» «Rhusma» (Turcorum) vsebuje strup in je jako strupen orijentalški preparat. Če bi ga res kje dobili, bi mogli priti do nje samo ilegalnim potom, ali pa je neučinkovita, ponarejena potvorba. — G. P. A. v T. Umivajte se s sledečo raztopino: boraksa 20 gr, galuna 10 gr, strojilne kisline 15 gr, vode 500 gr. Nato se napašite s sledeči pudrom: salicilove kisline 1 gr, vinske kisline in borove kisline po 3 gr, cinkovega oksida 50 gr, lojevca 60 gr. — G. D. M. v C. Po vašem mnenju se morfinistov ne da zdraviti ne doma, ne v odprtih zavodih. Iz mnogih odprtih sanatorijev prinašajo včasih ti bolniki več morfina, kot so ga prinesli pri vstopu seboj. Zato mislimo, da prihajajo za resno zdravljenje edino zaprti oddelki, odnosno psihiatrični oddelki v poštev. Sicer je škoda skrb, razburjenje, trpljenja in denarja.

Križanka „Zvon“



Pomen besed.

Vodoravno: 1. Igralec ljubljanske drame, 5. Evropsko mesto, 9. Pelenonški kralj, 10. reka v Sloveniji, 11. orožje, 12. raj pri starih Slovanih, 13. medmet, 14. predlog, 16. reka v Italiji, 17. kem. znak za kovino, 18. grška črka, 19. francoska avtomobilska znamka, 20. babilonski kralj, 26. žensko ime, 27. del leta, 29. grško podzemlje, 34. država v zadnji Indiji, 36. ang. pomorsko oporišče, 37. levi pritok Rona, 39. grški junak, 40. veznik, 42. bolgarski kan, 44. kitajska vera, 45. država v Sev. Ameriki, 46. predplačilo, 47. darilo sv. 3 kraljev.

Navpično: 1. Tibatanski svečenik, 2. atenski kralj, 3. vas pri Ljubljani, 4. rimski denar, 6. reka v Franciji (fonetično), 7. planota v Aziji, 8. reka v Sloveniji, 20. medmet, 21. ženski glas, 22. reka v Belgiji, 23. prvi oče, 24. mestno zabavišče, 25. veznik, 28. važna iznajdba, 30. morsko kopališče v zgor. Italiji, 31. glej 29. vodoravno, 32. krona papeža, 33. Babilonski bog, 35. ribarska potrebščina, 36. medmet, 38. reka v Nemčiji, 39. vstavi, 40. osebni zaimek, 41. gora v Mali Aziji, 43. primorski veznik.

ne namene, ko so ga že po prvih obiskih dobodra spoznali. Njegov cilj je bil: bogastvo, kopičenje vseh dobrot, ki so dosegljive, pa naj bo pod kakršnimi koli pogoji, samo da ne pride z zakonom preveč navzkriž. Pri tem je rastele seveda tudi njegov notranji nemir in polasčala se ga je vedno večja živčna razdraženost.

Njegova žena Berta je bila popolnoma nasprotnega značaja. Po svoji materi je bila podedovala vse lepe lastnosti, ki dičijo nše slovenske matere. Čiste in jasne so bile njene misli, vedra nje duša in radodarne nje roke. Nihče ni v poterebi zastoj potrkal na njene duri. Bile so vedno odprte. Poleg tega so bile vedno obrnjene njene oči na vse, kar je bilo lepega na domu in v bližini ter daljni okolici. Zato so jo čislali vsi, ki so jo poznali ter so spoštljivo hodili mimo nje. Po svojem očetu je dobila ono veliko počtenost, ki je bila vsikdar neprecenljiva last naših očetov, dedov in pradedov.

Tako sta se za življenje združila dva človeka, ki nista bila ustvarjena drug za drugega, ki sta priplula v zakonski jarem vsak od nasprotni strani in tudi pozneje odšla vsak po svoji poti na nasprotno stran.

Med onimi inteligenti, ki so češče

zahajali k dr. Malecu v posete, je bil tedanji trški sodnik Cigale, mlad človek, visokorastel, zelo izobražen mož. Z zdravnikom sta si bila dobra, saj je tako zahtevala že njiju služba. Ko je bil zdravnik zaposlen, sta navadno posedala z Berto v njeni sprejemni sobi ter se pogovarjala kakor dva najboljša prijatelja. Dr. Malec ni bil niti najmanj ljubosumen; ako ni bilo sodnika le en dan k njima, ga je celo pogrešal in se pritoževal proti ženi.

Tako so potekali dnevi vedno enakomerno brez posebnih dogodkov. Toda vse se je v kratkem izpremenilo. Berta je zanosila. Takoj ko je spoznala to svoje stanje, je bila vsak dan bolj zamišljena in je najraje posedala sama v svoji sobici pri kakršnem koli delu. Njena domišljija je razgrevala in palila njeno notranjost, vstajale so pred njo prelestne slike bodočnosti, vse ožarjene in prežete s solnčnimi žarki, ki se je v njih zrcalila največja sreča, kakršne so deležni samo izvoljenci božji.

Bližalo se je najboljšje sporazumevanje z možem, ki mu bo podarila dete, nad vse oblagodarjeno z najlepšimi telesnimi in duševnimi lastnostmi. A prihajali so, zlasti proti koncu nosečnosti, tudi težki in bridki trenotki, ki so

krvavo bičali njeno dušo. Dete je prišlo na svet hromo in nerazvito, iz medlih oči ni zasijal žarek, ki bi pokazal pot v svetle, življenja vredne dni. Ali se ga bo upala pokazati njemu, prinešti ga mu na rokah in položiti v njegovo naročje, dase ga nagleda in da se za vselej izpremeni njegov zagneten značaj? Vsakokrat se je ob takšnih mislih stresla, in ne vroča glava je zahrepenela po hladilu, po kakršnem koli. Navadno se je zatekla vun iz trga na polje, med redke rjave, ozke poti obkrožujoče, vedno rahlo šumeče lesove. Njih atinjstvena pesem jo je božala z vso nežnostjo kakor nekdanj roka materina, in silna bol njene duše je pomagala ponehlovala, izpreminjala se v rahlo nezavedno melanholijo.

Med tem se je bližal dan poroda. Dr. Malec ga je bil natančno vneprej povedal. Tako je bilo za ta svečani dogodek vse pripravljeno do zadnje malenkosti. Toda proti zadnjemu so bili dnevi vedno bolj dolgi in noči ni hotelo biti konca. Berta je bila vsa izmučena in težko je čakala rešitve. Medtem ni sprejemala nikogar, tudi sodniku Cigaletu se je oprostila.

Nekoga dne v tistem času je bil dr. Malec še bolj zamišljen kakor navadno. Dolgo časa je po končani ordi-

naciji nemirno hodil po svoji sobi. Nazadnje je pristopil k oknu ter pritisnil vroče čelo ob sipo. Zunaj je bil lep poznojesenski dan, ki je vabil na prosto, kjer je cepalo zadnje listje raz dreva, edinega trškega drevoreda in so žarele zadnje jesenske cvetlice po otožnih vrtovih ob posameznih hišah. Tudi zdravnik je vabilo ven, toda danes ni utegnil tega vabila poslušati, neprijetne skrbi so glodale v njegovi notranjosti. Tačas se je vrnila Berta s svojege vsakdanjega izprehoda nenavadno zgodaj. Dr. Malec se je obrnil ter potegnil z dlanio preko svojih črnih las. V njem je tisti hip dozorl sklep, ki je že dolgo vznemirjal njegove možgane, katerega izvršiti si dosedaj ni upal. Neka čudna, pri njem nenavadna malodušnost se ga je vedno lotevala, kadar se je pripravljval na odločilno besedo. Dvomiti je začel sam nad seboj in svojim vplivom na druge, zlasti na svojo ženo. A sedaj se je hipoma otreles vseh pomislekov, vsa njemu lastna energija e je dvignila in samozavestno je stopil čez prag soprogine sobe...

Dolgo časa je ostal pri njej. Poslovil se je česle, ko so ga nujno klicali k nekemu smrtno bolnemu posestniku, uro hoda oddaljenemu od trga. Voz je že čakal pred hišo in nemudoma oddrdral

z zdravnikom do bolnika. Berta je gledala za njim, dokler ga je bilo videti. A ko ji je na zadnjem ovinku pred začenjajočim poljem izginil izpred oči, i oje nenadoma obšla huda lakoba, da se je opotekala proti divanu, kamor je omahnila. Popadle so jo porodne bolečine prečasnno, a poklicala je dekle, da je šla po babico, ki je bila slučajno doma in je takoj odšla. Še predno se je vrnil zdravnik, je povila dvojčka, oba neverjetno razvita in močna.

Tisti večer je sedelo v Franckovi gostilni več gostov kakor navadno, bil je namreč tedenski sestanek trške elite. Med gosti so obile seveda tudi dame, ki si niso dale kratiti pravice, da ne bi ob teh večerih spremljale svojih mož in da ni bilo prevelike tišine ob dolgi mizi v največji Franckovi sobi.

Pri slabokrvnosti

po prestani težki bolezni uživajte samo

Chinoferrin

Dobi se v vsaki lekarni.

Ko so se prikazala znamenja na nebu...

Pred 414. leti 10. februarja 1515. so naši predniki drhteli pred znamenji na nebu. Reši nas šibe potresa, kuge, lahote in vojske!

Vse je šlo čez nas. Vse, kar obetajo znamenja na nebu, smo prestali, kar nas je v zrelih letih. Zato so se nam pa pokazala zopet znamenja na nebu in oznanila z mavricami okrog solnc, da je končana povodenj nesreč.

Zbegani, ker se ne moremo pretepepi z vsemi šibami več živeti v mirne čase sreče, iščemo po večnih zapovedih nature ohraniti in v boljše čase peljati vsaj svojo deco. Novemu, srečnemu rodu je namenjeno naše delo. In kdor

tudi duše. V te temne globine skrbi in obupa naj posijejo ogrevajoči žarki v ljubezni do bližnjega gorečih src!

Zgledi naj vzbude pogum v potrth, da bodo zaupali svoje težave dobro mislečim, potem šele bo mogoča pomoč. Akcija za deco naj prepriča nezane mučence, da ni treba obupavati, še manj pa obupati, ker je na svetu še mnogo usmiljenja in dobrote. Ta krepčilna tolažba skritih trpinov je prav tako dobro delo kakor pomoč gladnim in premraženim otročičem. Zato pa darujte z zavestjo, da ne pomagata samo deci, temveč obenem lajšate trpljenje tudi na mnogo drugih straneh.



Mršava kura greje pet lačnih ptičkov

ima še srce v prsih, ne kamna, in se ozira po pogoriščih zadnjih desetletij, vidi z radostjo, da je med sivim, mrtvim pepelom še mnogo, mnogo vročega življenja, še mnogo dobrih src, ker zlata ne more pokončati niti ogenj, niti čas.

Kadar smo pisali o otrocih, pa če smo jih pošiljali na morje ali jih razveselili z darili za praznike, vedno smo čutili, da vsa javnost naše delo spremlja s simpatijami. Ko smo pa pred tednom poklicali svoje naročnike in prijatelje na pomoč revnim otrokom, ki toliko trpe pred mrazom, smo ostrmeli; kakor ob največji nevarnosti in nesreči domovine so se že prve dni oglasili darovalci iz vseh slojev. Ne z malenkostnimi vsotami, temveč z zneski, ki pomenjajo za vsakega resnično žrtev. Delavčeva žena, uradniška vdova, z

Najbolj očitne so neznosne posledice splošno slabih razmer, pomanjkanja in hude zime gotovo v barakah.

Največja kolonija je na Kodeljevem za Mladinskim domom. Po valoviti in globoko raztrgani poti na desnem bregu Ljubljane leži v snegu strahotna vas, ki jo po vsej pravici imenujemo Sibirija. Z ene strani črne, umazane reke gleda majhen zvonik kapele samostana, kjer pobožne redovnice v čast božjo prostovoljno legajo v krste, v teh razmetanih kolibah pa prenočujejo nedolžni, napol nagi in gladni otroci v najhujšem mrazu prav za prav pod milim nebom. Takih bornih, le za silo iz slabih desk in zavržene pločevine zbitih kočic je 25 in čez. Najredkeje imajo dvojno steno, na giasu bogatašev so pa srečni lastniki dveh ali treh ometanih bajt. Strehe so trhle, tla so gnila,

drhteč zaboje. Mokra in malo ledena so tla, ker ni zakurjeno. Ob malem železnem, seveda mrzlem štedilniku je postelja, v njej pa med cunjami glava pri glavici, greje jih pa velika kokoš. Otroci so topi in apatični napram vsemu. Največji človeček stoji na postelji, bled in dolg je, ker ima na sebi ozko hlačo do pete. Mislim, da nič drugega ne pokriva teh stegnjenih koščic. Se prsti na suhih nožicah so beli od mraza.

»Ali so zdravi?«
»O ja, samo driskajo, ker mi uidejo s postelje na tla.«

Prehlade se, kaj pa, ker so bosi, na zmrljih tleh. Samo če bi največji imel dobre čevlje, da bi lahko šel kaj iskat, tako pa mora mama vse znositi skupaj, medtem na otroci pobegnejo iz gnezda. Pet jih je, od 6. let do 8. mesecev. Vso zimo morajo biti dan in noč na postelji, da ne zbole. Notri tudi teče in mama je že trikrat padla s stola, ko je mašila luknje v strehi.

Oče prilaja pozno ponoči iz službe in težko, ker ima kilo, in zelo rad ima otroke, pravi žena.

Stara, dobro oblečena kmetica, vasuje pri sosedih. Pestuje in zavija v težko svojo ruto rdečo, živahno punčko. »Premožna sem bila, pa sem prepisala sinu. Ven me je vrgel, sedaj sem pa tukaj, reva.« Nič več ne joče, le dete miluje.

Tam na oni strani ob železnici za Kolinsko tovarno so brez konca dolge črne barake polne železničarjev. Tam je tudi mati z enajstimi otroci.

Višje gori ob Martinovi cesti na Friškovicu so tudi velike barake. Lepa so v njih stanovanja, saj so stene ometane.



Ledene sveče v barakah za artiljerijsko vojašnico

»Ali bo kdaj boljše?« je edino, sto-krat ponovljeno vprašanje.

Naprej, že ob kolodvoru, zopet one črne, dolge barake. Rusi so v njih. Ne vprašamo jih po imenih! Kaj naj počno s sentimentalnostjo!

Za Bežigradom je velika podrtja, polna ljudi.

Nasproti artiljerijske vojašnice se črni nizka, črna trohoba. Kako more nositi pezo brezštevilnih rumenih ledenih sveč, ki jo skoraj zagrinjajo. Led pritiska barako v zemljo, da se sveče že skoraj dotikajo snega. Zraven nje je majhna, prav tako črna kočica za samo eno stranko. Velika je že deloma prazna, pa je vendar še 10 družin v njej.

Kako čudno je, ko človek stopi v čedno, počitnično in pospravljeno sobo. Nezakurjeno je. Mlad delavec sedi pri mizi in mirno piše. Ne motijo ga širje lepo umiti otroci, saj se bo moral privaditi tudi petemu. Od najstarejšega z 10 leti pa do najmanjšega so vsi zdravi in okrogli. »Oni morajo biti siti, potem pa jeva midva. Mnogo ni, pa že gre za silo, kakor pač moreva z 200 Din na teden. Pijem ne, žena nas pa zašije, ker je izučena šivilja. Poglejte stroj pa ni dela.« Žena pa vdano v bridko usodo in mirno izpopolnjuje pretresljivo sliko življenja pridnega in solidnega delavca: »Da, samo če bi vsaj toliko zaslužila s šivanjem, da bi lahko kurila. Ob onem hudem mrazu so bili otroci ves teden v postelji in noč in dan sem jim grela opeko — sedaj pa komaj se skuham. Kdaj bo spet pomlad!...?« Zunaj je zavriskal škinkovec. Zdrzniti so se in utihnili tudi otroci — po materinem licu je zdrčala solza. O, ti predobri ptiček!

Hudi časi so, da se je obrnila Gradaščica navzgor in se ognila mestu. Pod barake je zavila, ta skromna gorjanska hči, kakor bi jih prišla obiskat in tolažiti. Ljubljana je pa zamrznila kakor taktat, ko so dekleta z Gorenjske prišle po otroke in za njimi uradniška vdova z rudarjevo ženo in s čevljarjem z Dolencem.

Dosti je reve na doželi, ali prišli so pomagati v mesto. Kdo jih je vodil? Upiram se, nekaj me pa prijemlje s tako silo, da moram napisati: zemlja, polja, gozdovi kličejo nazaj one, ki so jih zapustili in šli sreče iskat v mesto. Koliko trpe tu zapeljani od varljivega mestnega sijaja, kako razočarani hiraio in kako za svoje nade ogoljufani umirajo! Svoje izgubljene sinove kliče dobra mati nazaj, da jih ogreje in pogosti. In jim zopet da dom, saj ima za vse prostora.

Kdo bo pa sprejel starčka, ki je pred tremi desetletji bil povabljen iz tuje dežele, naj pride našim ljudem pokazat, kako naj negujemo svojo grudo, da bo zadovoljna z nami in nam bo obilno ro-

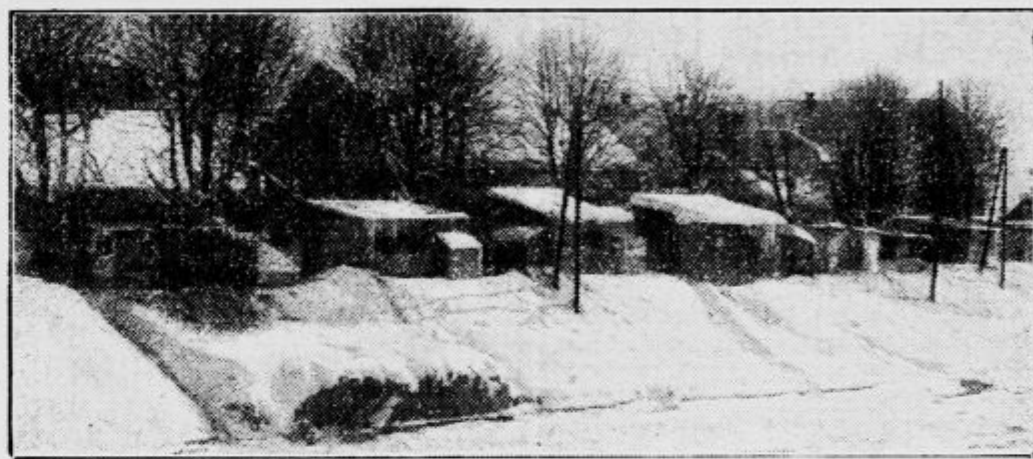
dila. Ko je vse lepo uredil in vzljubil nase zemljo — je opravil. Rhapec Jernej je s svojimi konji vozil po mestu in pošteno preživljal sedem otrok. Lepi so bili prihranki varčnega moža, v slabih časih so pa skopneli. Postarani mož je garal se za štiri vnuke. Jel je hujšati in hujšati: so začeli tudi njegovi konji. Že davno ni bilo takega snega in še nikoli tako slabih cest v Ljubljani kakor letos, da so konji ob pičli hrani komaj še vlekli. Potem pa železnica ni več pripeljala premoga v Ljubljano in prvi konj je padel. Pred dobrimi štirinajstimi dnevi je pa moral prodati drugega za 500 Din, da nasiti svoje najljubše, vse svoje vnukce. V najslabši ljubljanski baraki je prebil s svojo izstradano družino najhujši mrz, da je zbolel. Beli onemogli starec pripoveduje svojo

znotraj... Zaradi otrok, da ne spre-gledajo prezgodaj, kako žalostno je življenje. Oče je gotovo materi podob-nen. Gotovo, ker v tej kletki visi na steni kletka poleg kletke s kanarčki. Vse žvrgoli in poje in toplo je v tem zavetju, čeprav je štedilnik mrzel.

Ves rob mesta okrog in okrog je v barakah. Visoka, žlahtna gospa Ljubljana, v samo žido te je oblekla Slove-nija, za kraljico te ima. Pa bodo rekli, da ne znaš biti kraljica, ker se robovi tvojih svilenih kraljevskih oblačil vla-čijo po blatu.

Tako smo se jih že privadili, da barak niti v mestu ne vidimo več. Saj so ljudje potrepljivi.

Ob železnici so povsod, Šiška jih je tudi polna. Tam v Mestnem logu so in prav doli pod Rakovnikom, pa za klav-



Kolonija na Grudnovem nabrežju za Ljubljano

storijo in joka, s solzami oblita poljub-lja njegova žena roko, ki ji je nepriča-kovano prinesla pomoč, otročki pa sede na opekah, ki jih jim je ogrela stara mati, in se ne premaknejo z njih, ker je tako prijetno. Čevljičkov nimajo. Če so jih pustili na tleh, so primrznili, ko so jih pa dali sušiti ob štedilnik, so se pa sežgali.

Kmalu, da ni nikdo tako iz srca hval-ježen dobrotnikom, kakor ta izmučeni trpin.

Tudi aristokrati so med temi ljudmi. Bleda žena kakor iz slonove kosti, z žarečimi očmi in malimi, drhtečimi ro-kami. Sama skrb in ljubezen za pet otrok. Prav prijazno in domače, kakor starega znanca brez najmanjšega vzne-mirjenja me je sprejela v kuhinji, ki ni večja kakor kmečka omara. Komaj se-žen je široka, dolga pa ni tri metre. »Pa stopimo v sobo, da ne bomo tako na tesnem« sem dejal. »Gospod, ne mo-remo, saj je to vse naše stanovanje.« Snaga in red, da je skoraj preveč geo-metrično, saj ni niti gube na posteljni odeji, niti praška nikjer, tudi če bi z be-limi glaci-rokavicami potegnil po ste-r. Tudi nobene glave zopernega vonja, če-prav jih na tleh komaj 6 kvadratnih me-trih prenočuje sedem. Kako je to mo-gotve, ve le mati z rahlim, malo otož-nim smehljajem, morebiti pa prav zato z nekim samozavestnim vedrim od-bleskom v lepih, jasnih očeh. Take so matere, ki jim teko solze iz oči le na

nico in ne vem še kje. Povsod. Na Izanski cesti so v njih celo prava sta-novanja, topla in čedna. Tudi one pod Rakovnikom so zgradili mestni tesarji. Vsaj take so, da človek lahko za silo biva v njih.

Ko se oko navadi na barake, jih več ne vidi. Čudno je pa vendar-le, da vi-dim, odkar hodim po teli zaslihih biva-lščih, že povsod barake. Tudi dvonad-stropne in trdno zidane. Seveda z ope-ko krite, kar pri barakarjih pomeni vi-sek bogastva. Palače stojijo na njih, pa-lace jih nosijo nad seboj. Ali niso naj-bolj vlažne, najbolj plesnive in najbolj nezdruge tiste barake po kletih in pod-strešjih. Krona vseh barak je pa seve-da grad. Da so grobnice na pokopališ-ču so v primeri s temnimi in smrdli-vimi kasematami kar komfortne in higijenske vile, smo že pisali, ki pa menda še vedno gnojica iz stranišča, slavne grajske prestolne dvorane, odteka v stanovanja.

Smiliš se nam, gospa Ljubljana, ker trpiš madeže blata prav na diadem. Nak, kot kraljica se pa nositi ne znaš!

Znamenja so se prikazala na nebu in so oznanila, da je vse podrt za nami, mavrice nam kažejo nove bele ceste. Vse se trka skesano na prsa: Sami smo krivi...

Iz plamenov spoznanja vstaja nova Ljubljana, bela kraljica naroda, z dia-demom zlatih src nad čelom. Sverlejša so kakor tri solnce na nebu!

Po slovanskem svetu

O rodoljubnem delovanju čeških žena med vojni so čisti časopisi razmeroma malo pi-sali, daši je bilo tudi češko žensko v listih težkih časih na višku svoje naloge. Kakor češki legionarji na fronti, češki emigranti v inozemstvu in češki patrioti v domovini, tako so tudi češke žene med vojni hrabo-ly in uspešno ostale na braniku za ogrožen ob-last svojega naroda in si pridobile nevelji-vih zaslug na vseh področjih narodne obrambe. Kakor pa so našle zasluge čeških rodoljubov javljeno priznanje, tako se je do-leži omalovaževalo in podcenjevalo v češki javnosti delovanje patriotskega češkega žen-stva. Zato je hvalovredno, da se je založni-štvo »Znenskega Obzora« v Pragi odločilo jav-nosti pokazati, da češko žensko med vojni ni v izvrševanju patriotskih dolžnosti nič zaostajalo za moškimi, marveč jih je v nar-skoterem oziru celo nadkriljevalo. Knjiža, ki jo je izdal »Znenski Obzor«, nosi naslov »Duch češke ženy za valky«. Uredila jo je gospa Ana Zieglosova, znana češka pisat-elica, ki je pre-lanskom dobila II. državno nagrado za književnost. Uvodno pesem je napisal tudi pri nas znani pesnik Viktor Dyk. Njegova oda trpljenju, samozatajeva-nja in junstva češke žene, izzvani v razne hrdivosti (junstvo) mužu, poltačivših stany tak neni volke, tak hrdivosti ženy, izmed prisrcevo, ki so jih napisale po pre-tožni večini češke žene, navačamo tele po-sebno zanimive in uspele sestavke: Renata Tyřova: »Češko srce«. Ana Černikova: »Žene-mučenice in junakinje svetovne voj-ne«. A. Zieglosova: »V vojnih letih«. D. N. Hala: »Češkoslovaška kurirka«. N. Vit-kova: »Češka žena pred vojno in po vojni«. M. Šarotka: »Žena in vojna«. T. Turnero-va: »Bojevnice, mučnice, zmagovalke voj-nih let«. Knjižo bo vsak čital z užlitkom, zato jo toplo priporočamo vsem, ki razumejo češki.

Dr. Antonin Ha'n v risbi in karikaturi Dr. Antonin Ha'n, simpatični češki politik in kulturni delavec, dober naš prijatelj, je nedavno tega, kakor smo obširno poročali, slavil svojo 60-letnico. Njegovi tovariši iz za-znanega omladinskega procesa I. 1894. so izdali v prslavo njegovega jubileja zbirko uspešnih njegovih karikatur, ki jih je napra-vil slikar Pavel Malý. Posebno uspele so karikature: dr. Hajn in napadalec, dr. Hajn in dr. Masaryk, dr. Hajn in dr. Kramář, dr. Hajn v predsedstvu poslanske zbornice.

Zaradi razžaljenja maršala Pilsudskega Urednik Wasiliewski v Varšavi je v svojem listu pred meseci ostro napadel maršala Pil-sudskega, dolžeč ga raznih nečestnih dejanj, ki jih je ba-je zagrešil kot vojni minister. Državno pravdnštvo je vložilo proti Wasi-

liewskemu tožbo in sodišče je urednika ob-sodilo na leto dni težke ječe, kar je nena-vadno visoka kazen. Obseda je vzbudila v poljski javnosti veliko pozornost.

Bolgarski kovanci. Ravnanstvo bolgar-ske Narodne banke razglašja, da bo dala ban-ka še tekom tega meseca v promet srebrne kovance, ki naj nadomestijo papirnate no-včanice po 5, 10, 20, 50 in 100 levov. Te no-včanice, ki so prav silne češkim bankovcem, bodo vzete iz prometa. Iz srebra bo tovan denar po 20, 50 in 100 levov. Bolgarska je prva država na Balkanu, ki skuša po mož-nosti omejiti obtoč papirnatega denarja.

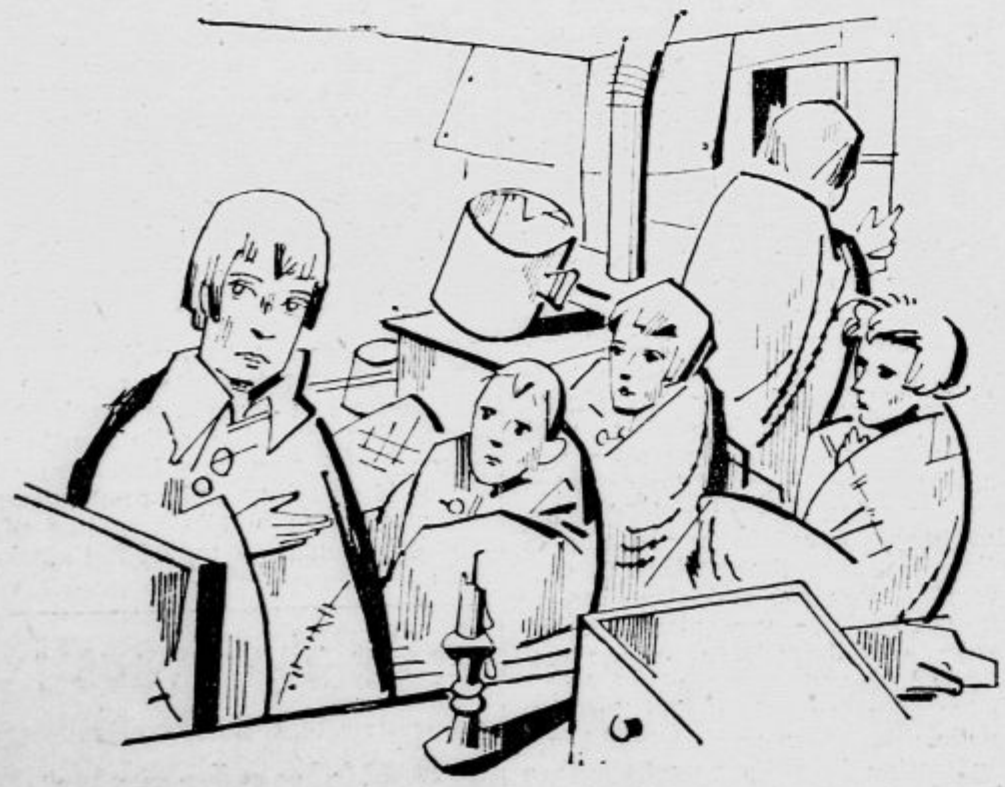
35-letnica omladinskega procesa v Pragi. Dne 21. t. m. je poteklo 35 let, odkar je bila izrečena sodba v tizvi, mladinskem procesu v Pragi. Napredna češka omladina se je leta 1890. začela organizirati in je stopila v stike tudi z ostalo slovansko mladežjo. Tako je prišlo do prvega kongresa slovanskega študentstva I. 1891. v Pragi. Drugi kongres je bil na Dunaju I. 1892. Bil je to pokret izra-zilo revolucionaren in protiaustrijski, kar se je zlasti pokazalo naslednje leto, ko je dijaštvo v Pragi v zvezi z narodnim delav-svom organiziralo velike protiaustrijske de-monstracije, ki so dosegle svoj višek 17. av-gusta 1893. Policija je aretirala nad 100 di-jakov in narodnih delavcev. Vodila se je ob-tožna preiskava, iz katere se je končno rodil takozvani omladinski proces. Bilo je obto-ženih 74 mladih ljudi radi veleizjaje in jav-nega nasilstva. Izmed teh jih je bilo obso-jenih 68 na težko ječo, v celam 120 let. Med obsojenici so bili tudi: pokojni dr. Rašin, senator V. Klefáč, poslanec dr. Soukup, po-kojni K. St. Sokol, poslanec dr. Hajn, in-dustrijalec I. Ziegloser, zagovarjal pa jih je poleg drugih odvetočnikov sedanjih primator Prage dr. K. Baxa. Vsi omladinari, v kolik-or še žive, igrajo ugledno vlogo v češkem javnem življenju. Po prevratu so se združili v politični klub »Omladinu devadesetni-kur, ki je lani med drugim privredil lepo uspešno »Slovanski večer«, na katerem se je razpravljalo samo o aktualnih slovanskih vprašanjih.

Pleša

In izpadanje las je največ-ja nesreča za staro in mlado. V 24 urah zastavi-mo izpadanje las za vedno z ohranimo vse njihove sile, hraste in menajo z



»ESPARCETTE« od dr. Durrant & Cie. Pariz — Lasje, bodo ozdraveli in zopet bujno rasti. Za uspeh garantiramo — Garnitura stane 60 Din. CENTIFOLIA, kozmetički zavod, Zagreb, Jurjeva 6. Zabeležite brezplačne ilustrirane prospekte!



Kulturni pregled

Neprilike najstarejšega kulturnega zavoda v Sloveniji

K vprašanju ljubljanske državne knjižnice

Beograjska »Politika« je priobčila dne 9. I. m. članek o delovanju Narodne biblioteke v Beogradu iz l. 1298. Zdi se nam umestno, da se ob tej priliki spomnimo in z njo primerjamo najstarejši zavod te vrste v državi, t. j. našo državno študijsko ali licejsko knjižnico v Ljubljani.

To je naša čez stoletna v papir in črke izpremenjena duševna truda in dela. Skromni so njeni naslovi. Vendar že samo dejstvo, da sega nje ustanovitve 145 let nazaj v preteklost, ji daje častiljivost in čar silnih tradicij in redke solidnosti Marsikateri tujec, ki se ustavi v našem mestu, si zaželi videti njene zaklade. Tem večje pomenice tičijo v njej za nas Slovence, saj nam je bila dolga leta edino ognjišče znanstvenih stremeljenj, ognjišče, ki so ob njem ostale tople in žive tradicije vsakega kulturnega hotenja od Schoenleuba in Valvasorja pa preko operozov, Zoisovega krožka in starih, mnogo obetajočih početkov univerze do dneva našega osvobodjenja in dokončnega razmaha. Od 1831 dalje je imela knjižnica pravo do enega izvoda vseh tiskanih produktov francoske literarne in znanstvene produkcije; postala je neprecenljiv muzej dela naših literarnih mož. Ob pomoči mecenov, primerno avstrijski državi dotaciji in umni izbiri pa je nabavila na tisoče drugih del znanstvenega značaja in služila pridno vsem rednim možem, ki so se bavili z znanstvenim knjižničarstvom.

Prekrat je postavil knjižnico pred nenadno, mnogo višje naloge. Od ustanovitve ljubljanske univerze vrši ona de facto funkcije univerzitetne biblioteke; naslov in iz njega izhajajoče ugodnosti v domačem in mednarodnem svetu jo čakajo v bližnji bodočnosti, čim bo sprejel novi zakon o univerzah. V novi lastni državi pa je dobila pravo do dolžnostnih izvodov vse Jugoslavije in prevzela s tem službo informatorja in živega posredovalca med kulturnim sredstvom, čigar faktor je, in življenjem ostale države. K temu nalogama pa je prišla še tretja: postala je obča, centralna narodna knjižnica vsega slovenskega naroda, kar je bila deloma že po svojih tradicijah. Če pomislimo, kakšna usoda je doletela stare tržaške in goriške slovenske tiskarne v njihovi domovini in kakšna jih še čaka, nam bo razumljivo, da se je naša knjižnica vrgla z vso verno na zbiranje izvenkranjskih slovenskih knjig in časopisov.

Vse navedene funkcije pa naj knjižnica vrši v prostori, ki so že davno pretesni. V tem oziru je imel naš zavod že od nekdaj stalne težave. Potres 1805 jih je bil le še povečal. L. 1907 je dobila knjižnica v novi zgradbi II. drž. gimnazije na Poljanah v začasno uporabo levo pritličje in en vogal obeh nadstropij, poudarjamo, da v začasno uporabo, ker obča porazdelitev prostorov je takšna, da jih je mogoče z majhnimi stroški preurediti za šolske namene. Pri tem je bilo odmerjenega za knjižnice magacine toliko prostora, da bi zadostoval le za deset let predvidenega obratovanja.

Prišla pa je vojna, prišlo osvobodjenje in oba zavoda, knjižnica kakor gimnazija, sta prišla radi prostora drug v večje zadrege od drugega. Inventarni katalog knjižnice je presegal 46.000 knjižnih del, med katerimi štejejo mnogo po 50-100 zvezkov (n. pr. letniški časopisi, publikacije akademij in drugih učenih društev), tako da je vsota zvezkov presegala 150.000. Stiska v dvajsetih magacinih je že toliko, da je bilo treba zastaviti z omarami tudi prostore na hodnikih, stopniščih, med okni in celo v kleti. Vključ tu je novemu prirastku knjig na razpolago le še par polic. Sprav rokopiisov in prvotiskov, zbirke, ki je v državi brez para, pa niti daleč ne zadostuje predpisovarnosti.

Petoro pretesnih sob v pritličju mora služiti ne samo notranjemu bibliotekarskemu delu, temveč tudi uradovanju z občinstvom. Jasno je, da trpi pri tem škoda ena kakor druga stran. Tako je bilo treba od 28 sedev, ki so na razpolago občinstvu v čitalnici, okupirati celih deset, da se pridobi nujno potreben prostor za notranjo manipulacijo. Zato je danes v čitalnici prostih sedev samo še 18, stranke, ki so upravičene zahtevati pri svojem delu nemoteno zbranost duha pa so žal na ta način občutno ovirane.

Užnost in skromnost naše čitalnice je posebno vidna, če jo primerjamo z zagrebško (seizadno 1913) in njenimi 316 sedeli ali z beograjsko Narodno biblioteko, ki ima 120 sedev. In vendar za njima po svojih nalogah prav nič ne zaostaja, da, ona je v primeri z beograjsko poosestrimo celo bolj obremenjena. Po pravkar priobčeni statistiki izkazuje namreč Beograd za l. 1928 le 3317 obiskov, to se pravi, vsakega uradnega dne je bil zaseden komaj deseti del tamošnje

čitalnice. Temu nasproti je imela čitalnica 4659 obiskov, torej 1342 več. (Pri nas pride po en obisk že na vsakega 17-tega ljubljana, pri Narodni biblioteki pa komaj na vsakega 75-tega Beograjčana). Poleg tega se bila v minule letu v Ljubljani izposojena na dom 1903 dela v 2518 zvezkih medtem ko se Beograd s tem delom sploh ne bavi. In ker pride vsak uradni dan razen v počitniških mesecih najmanj 18 oseb, je danes naša čitalnica faktično že popolnoma zasedena.

Obisk pa je od leta do leta večji... In čim bo naša knjižnica sestavljena od univerze, tedaj bo v interesu napredka almae matris stonilo pred našo javnost z vso nujnostjo vprašanje stave univerzitetne biblioteke.

Takrat se bo seveda oglašil tudi neizgovinljivi g. Budžet in vprašal: »Jeli taka stvar naši državi vobče potrebna?« Kakor je odvisno od volje tega gospoda, je namreč organizem naše knjižnice že danes zapisan nečastnemu življenju. Za nabavo knjig in vezavo slonega letnega prirastka na broširanih knjigah, časopisih in novinah je namreč v budžetu predviden neznatni znesek 10.000 (beri deset tisoč) D in vendar bi zahtevala le vezava najnujnejših revij in časopisov najmanj trikratno vsoto. Zaradi tega je vsak nakup najbolj zahtevnih novih znanstvenih del popolnoma izključen. To delstvo pa postane tembolj kričeče, ko vemo, da spravlja isti budžet z vagonskimi reparacijami knjižnicami pošiljkami vred Narodno biblioteko v Beogradu v tako izobilje, da je upravniki tega sredstva zavoda za l. 1926. mogli vrniti glavni državni blagajni vsoto 120.000 Din kot neporabljeno — prišedeno...

K sreči je našla ljubljanska Pepelka med privatniki nekaj mecenov, ki ji po svojih skromnih močeh pomagajo s knjižničnimi darovi, a so ji priskrbeli tudi gmolet na pomoč. Vendar upajmo, da bo tudi naša prepotebna znanstvena institucija našla pri odločitvah faktorjih enako umevanje kakor beograjska posestrima in da bo mogla bolj brezskrbno zreti ž njo vred v boljšo bodočnost. J. R.

Zapiski slovenskega lovca

Znana je knjiga velikega ruskega novelista Turgenjeva »Lovčevi zapiski«. O tem leposlovnem delu trdimo vrednostno trdijo, da je vplivalo na carja Aleksandra II., osvoboditelja ruskih kmetov. Turgenjev je bil lov samo sredstvo, da proučuje kmete, da spozna njihovo dušo in uči druge, da jo spozna in vzljubi.

Si parva licet Slovenec smo pravkar dobili svoje »Lovčeve zapiske«. Čitljiva tendenca pa je obrnjena v drugo smer: lov je samo sredstvo, da človek spozna naravo, da proučuje živali in njihovo dušo in uči tudi druge, da jo spozna in vzljubi.

Vladimir Kapus, dober kramljalac o prirodi in živalstvu, znan čitateljem »Jutra«, »Življenja in sveta« in nekaterih strokovnih listov, je izdal svoje lovске spomine. Čitatelj, ki bo prebral 21 v tej priklupni knjigi zbranih črtic, se ne bo naučil kako se uspešno meri s puško na živali, niti se ne bo upeljal v nove skrivnostne proslave lovske »latinsčine«: to tudi niso lovске zgozdbe, ob katerih bi se čitatelj žele lasie. Ne, ta knjiga bo navdala lovec in nelovce z večjo, intimnejšo ljubeznijo do prirode. Njen osnovni ton je ljubeč: priroda se odraža bolj v piščevem čuvstvanju nego v intelektualnem opazovanju; zato imajo te črtice pesniški značaj. Iz istega vira poteka avtorjeva topla ljubezen do živali, ki jim ne daje preveč občutiti groze svoje lovske puške ter ne v znamenju čitalniških instinktov z opisi krvavih dogodkov. Vpliv te mladine in starih koristne knjižne utegbe bi blagodejno pisec prenaša tudi na živalstvo humanitarne načela.

Vsaka črtica je ljubka slika življenja v prirodi, iz slednje drhti ljubezen do živega stvarstva. A skoro vsaka ima tudi pridozpisno jedro: avtor opazuje običajne raznih živali in zaima slike njihovega življenja v prosti prirodi. Kapusova knjiga se v marsičem približuje pri nas že popularnim »Novelam iz živalskega sveta«, hrvaškega zoologa Miroslava Hirtza, dasi jih ne dosega po literarnem nivoju in posebi še po stilistični dovršenosti.

Knjiga je čedno opremljena. Ima več lepših slik v prilogi na krednem papirju. Pica zasluži v polni meri, da ga podpremo tudi materialno s kupovanjem te knjige, ki jo je pogumno izdal na lastne stroške.

*) Lovski spomini Vladimira Kapusa. Samozaložba. Ljubljana 1929.

Nevill Forbes †

Kakor smo že na kratko sporočili, je nenadoma umrl profesor slavistike na vseučilišču v Oxfordu Nevill Forbes. Med Angleži je bil malo ljudi, ki bi se zanimali za slovansko kulturo, zato je smrt tako agilne osebnosti kot je bil pokojni Forbes, tem težja izguba, zlasti še, ko je minilo jedva nekaj mesecev od smrti drugega poznaveca Slovanov, dr. Harolda Williamsa, urednika »Timesa« in lektorja ruskega narodopisa na londonskem vseučilišču.

Nevill Forbes je bil učenjak, ki se ni bavil s političnimi zadevami, izvzeimši v vojni čas, ko je deloval kot ekspert za slovanske zadeve v britanskem mornariškem ministruvstvu in nekaj časa v Solunu. Oxfordsko stolično slovanskih jezikov je zasedel že l. 1910 kot naslednik W. R. Morilla; po vojni je postal redni profesor. Znamenita so njegova predavanja »The Position of the Slavonic Languages at the Present Day« (Položaj slovanskih jezikov v sedanjosti); spisal je več slovnice za slovanske jezike in prevajal iz posameznih književnosti.

Najbolj sta mu bili pri srcu srbohrvaščina in ruščina, dva najbolj blagoljubna slovanska jezika. Njegova slovnica srbohrvaškega jezika za Angleže je znanstveno solidno delo, ki že samo zasluži hvalažnost vseh Jugoslovenov; Angleži, ki jo rabijo ali še bodo rabili, bodo bližji tudi Slovincem. Forbesova pozornost je veljala celo lužiskim Srbom; z redko toploto in s srčnim interesom je opazoval z britanskega otoka duhovno življenje posameznih slovanskih narodov in slovanstva v celoti.

Njegovo prezgodnjo smrt, konec učenja kove osebnostne tragedije, obžalujejo vsi, ki so poznali Forbesa in njegovo delo.

»Rudare« iz sodobnega življenja, ki jo je uprizorilo Akademsko dramsko gledališče.

V drugo polovico sezone vstopajo slovanska gledališča z obsežnimi programi. Moskovsko Veliko gledališče studira novo opero Vasilenkova »Sin solca« in šosta kovčev »Nose« — V Majhnem teatru žanje nadaljnje aspehe komedija K. Treneva »Zena«. Opisuje rodniško življenje inženjerja Grušina, ki po revoluciji ne sprejme sodelovanja z novo družbo in se zavé šele potem, ko ga zapusti lastna žena in postane bojevnik za nove žen-ke pravice. Studij istega gledališča je pripravil komedijo »Slepar«, opisujoč pustolovca iz Moskve, ki postane v majhnem provincijalnem mestu velik junak — Meierholdovo gledališče je s povratkom svojega vodje prebrilo krizo in vstopa v drugo polovico sezone z novo igro Majakovskega »Stenice«. V tej čudni groteski se bivši komunist Prisytkin pripravlja, da začne novo, meščansko življenje; ženi se s hčerko nekega brivca, toda med gostijo izbruhne požar, ki v njem vsi poginejo. Petdeset let pozneje najdemo učenci in razvaline Prisytkinovo truplo in ga vzbude v novo življenje. Svet pa se je medtem docela izpremenil; od cele nekdane generacije ni ostalo drugega, kot Prisytkin in stenice. Prisytkina postavilo v zoološki vrt, kjer ljudje z grozjo opazujejo njegove čudne navede in običaje. Kaj je hotel povedati Majakovski? Delavec, ki zapusti svoj razred in hoče živeti po »meščanskemu«, je stena, ki ji v novi družbi ne bo mesta...

Leningrajski prvi državni umet. studio je pripravil »Blokado« Vseva Ivanova še pred nieno moskovsko premiero. V sovjetski Rusiji je štejejo med najboljše v vsej sezoni. V okviru kronstadskega upora je orisan razkroj celega javnega in zasebnega življenja kot neizogibna posledica revolucije, ki na razvalinah starega ustvarja z ogromnimi žrtvami nov svet.

Broširana ali vezana knjiga?

S tem vprašanjem se bavi berlinski »Die literarische Welt« v duhoviti koseriji »Bücher, die man nicht heiratet« (Knjige, s katerimi se ne ženimo). Knjige so kakor ženske: nekatere ljubijo, a le izdati; druge so ti prehodna petošolska ljubezen; z nekaterimi stopiš v »razmerje«, ki lahko traja dolgo ali kratko in ki utegne biti celo globlje nego zakonsko, pa se vendar ne boš z njimi ženil; ker je v knjigoljubstvu dovoljeno mnogočlenstvo, lahko vsak izobraženec (in težko si je misliti izobraženca brez vsakeršne knjižnice) neprestano živi v teh toli različnih odnosih.

Knjige, ki jih ljubijo le izdati, nimajo moči, da bi te osvojile; prehodno ljubezen posveča zgolj takim, ki te naglo vnamejo in hitro razočarajo ali jih hitro pozabiš. Vazneje je »razmerje«: s tako knjigo živiš, njeni elementi prehajajo vate, slednjič pa le zavreš kot svezni porabljenega papirja. Nemara se tudi oženiš s tem »razmerjem«? Zakaj ne? Imel si »zakon na poskušnjo« in če te knjiga navdušila, kupiš novo, boljše izdajo ter jo uvrsti na polico, v zbirko svojih »drugih polovic, duševnih namreč.

Poglavitna je prav za prav samo ta zbirka, tu so knjige, ki imajo svojo vrednost za vse življenje in ki bi po njih nemara še tvoj sin posegel. Ni vsaka knjiga za to. Danes izhaja (v tujih jezikih) silno veliko knjig, ki se ponujajo s kričečo reklamo, v resnici pa jih je malo, s katerimi bi se hotel »oženiti« za vse življenje. Torej »zakon na poskušnjo«, »razmerje« od danes do jutri! V literaturi je to dovoljeno, če nisi slučajno literarni zgodovinar ali kritiki; tu imaš popolno svobodo za vse vrste »ljubezni«.

Jedro vsega tega je prav za prav tem: kakšne knjige naj kupuješ, vezane ali broširane? L. W. opozarja na nesorazmerno ceno vezanih in nevezanih knjig. Nevezana je natisnjena na enakem papirju, čeprav izda za njo 1-3 marke manj nego za vezano. Koliko knjig je takih, ki so ti zgolj prehodna ljubezen, razmerje, flirt? Te torej predrago plačuješ. Knjiga, ki ima za te trajno vrednost, s katero se »ženiš«, ne sme biti drugačna kot vezana. Broširane knjige niso nikdar »definitivne«; njih tudi ne spoštuješ tako kot vezane.

Tak je nemški sistem Francoz. postopajo drugače: Ondi izide skoro vsaka knjiga v dveh, treh izdajah: na slabem papirju za majhen denar, na finem papirju in vezane ali za vezavo namenjene za znatno večji znesek. Najprej se s knjigo seznaniš, živiš z njo v poskusnem zakonu in se šele potem, ko si jo dober spoznal, odločiš za to, da jo lepo, vezano, vsega spoštovanja vredno uvrstiš za dolga leta na knjižno polico. »Zakon na poskušnjo« pa mora biti čim bolj poceni.

Tako je pri velikih narodih. Pri nas je seveda vse to veliko enostavnejše; dvojne izdaje kot pravilo bi bila v naši književni mizeriji prehud luksuz. Vzlic temu je vse to zanimivo, zakaj — kje je slovenski izobraženec s knjižnico, ki ne bi imela tuje-

jezičnih knjig? In za te veljajo zgornje besede o flirtu, ljubezni in zakonu s knjigami.

Anekdote o A. G. Gribojedovu

O velikem ruskem dramatik A. S. Gribojedovu čigar stoletnice smrt se je ondan spominjal kulturni svet, smo že priobčili literarni članek. V izpopolnitve še nekaj drobca:

Gribojedov se je dolgo obotavljal, kaj naj postane: pesnik ali glasbenik. Da le opustil klavir, je bila kriva svojevrstna nezgoda:

Neka mlada ruska igralka je bila priateljica kneza F. Grof L., ki je bil vanjo zaljubljen, je prosil Gribojedova, naj mu pridob igralko. Gribojedov je prišel neko uro v igralkino stanovanje, vtaknil umetnico v sobolji kožuh, jo odnesel čez stopnice in odpešal v kočiji na grofovo stanovanje. Ta dogodvščina se je končala z dvobojem pri katerem je grof izžubil življenje. Gribojedov pa je knez odstrelil prst, češ, da ne bo mogel več igrati na klavir.

Tako je postal poet.

Na potu v Perzijo je Gribojedov bival nekaj mesecev v gruzinskem glavnem mestu Tiflisu. Tu se je zaljubil v zalo, komaj 15-letno princezo Nino Čaročevadse. 35-letni poslanik in 15-letna princesa sta se takoj vžele. Na svatbi so bili na njuno zdravje tudi zahrbiti Perzijci, ki so ga dali čez tri mesece umoriti.

Princesa Nna Čaročevadse je bila samo 3 mesece poročena z Gribojedovim, vendar mu je vzlic svoji rožni mladosti in prelesti lepoti ostala zvesta do smrti. Danes je ona gruzinska narodna junakinja: mieno vzorno zvestoba opeva gruzinske narodne pesmi. Počiva poleg svojega moža v Tiflisu.

Grob Gribojedova in njegove žene vidiš še danes pri samostanu sv. Davida v Tiflisu. Tu se vsako nedeljo zberejo gruzinska dekleta z granitnimi kamenčki v rokah. Te kamenčke mečejo na zemljo, če se kamenček prime vlažnega zidu, tedaj to pomeni, da bo devojka še tisto leto naša bodrega soprona.

Tako ovičalo grob ruskega dramatika naivne, a tople gruzinske legende.

GLOSE

Stvarjenje duha

Začnimo kar pri pesnikih od kraja: V začetku Bog nam ustvaril je Prešerna! — Ta je notranjih sil podoba verna, kako iz mroka dan duha nastaja.

Za njim stopili so v praznoto raja še Levstik, Stilar, kmolce duša verna; nato pa Askerc, ki ga moč nemirna je mladih sil obglavila ko zmaja.

Potem prišel je Otonov »Čez plan«... A ker je dan ostal še skrit za durmi, počakaj ga odšel je Cankar vstrani! —

Mar nam res sije zdaj v berlinskem »Sturm« skoz okno v svet duha veliki dan, kot ga oznanil je naš nov — Nutmi? Satorus.

Repertoarji

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

LJUBLJANSKA DRAMA.

(Začetek ob 20., izpremembe označene.)
Nedelja, 24. ob 15.: Utopljena. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven — Ob 20.: Vdova Rošinka. Izven.
Ponedeljek, 25.: Utopljena. D.
Torek, 26.: zaprto.
Sreda, 27.: Vdova Rošinka. C.
Četrtek, 28.: zaprto.

LJUBLJANSKA OPERA.

(Začetek ob pol 20., izpremembe označene.)
Nedelja, 24. ob 15.: Faust. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. — Ob 20.: Poljska kri. Opereta. Gostuje gosp. Ilić. Izven.
Ponedeljek, 25.: zaprto.

MARIBURSKO GLEDALIŠČE.

Nedelja, 24. ob 15.: Lumpaci — vagabund. Ljudska predstava po zelo znižanih cenah. — Ob 20.: Adieu Mim. Znižane cene. Kuponi.
Ponedeljek, 25.: Zaprto.

ŠENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER.

Nedelja, 24.: »Svetnik«. (Gostovanje članov Nar. čitalnice v Kranju.)

Osnovna in srednja šola v Ameriki

V večini držav severoameriške unije se začneja šolska vzgoja bodočega državljanja že v njegovem šestem letu; v nekaterih državah v sedmem, v drugih pa celo v petem, vendar je treba za slednje posebnega dovoljenja. Otroški vrtci: niso neznani, toda najdemo jih zgolj v večjih mestih. Večina ameriških otrok vstopa v osnovno šolo (primary school) brez vsakeršne priprave, z zmedenimi pojmi o najbolj preprostim predmetih in s slabim znanjem angleščine. Mnogi otroci priselencev znajo komaj nekaj angleških besed; šola ima dolžnost, da jim da osnovno podlago civiliziranega sveta: čitanje, pisanje, računanje, pravilno izgovarjanje, da jim vsepi nekaj socialnih pojmov (domoljubje, državljanstvo, temeljno znanje o narodnem gospodarstvu, o začetkih človeškega razvoja itd.) in naposled osnovno poznavanje kulturnih čimitev (glasbe, slovstva in slikarstva). Vse to v osmih, na juzu celo v sedmih letih. Kako ozromen je ameriški učni načrt, bomo razumeli le tedaj, če pomislimo, da že angleški pravopis silno izčrpa sile mladih učenec, zlasti če

so sinov tujih narodnosti. Celotni 8. šolskega letnika se morajo vsak dan naučiti doma 12-20 angleških besed, da jih naslednje jutro pravilno izgovarjajo pri pravopisni skušnji. Pouk o družbi in o narodnem gospodarstvu je sila obsežen; pri nas izve komaj dovršeni gimnazijec o socialnem življenju toliko kot mora vedeti vsak šolarček v Zedinjenih državah. Kako natančna je šele vzgoja k patriotizmu! V vseh osem in štiridesetih državah Unije se morajo otroci vsako jutro pokloniti ameriški državi zastavi, o prezidentih pa se uči deca še več kot se je učila deca v avstrijskih šolah o Francu Jožetu. Silno napredno so ameriške šole v modeliranju, rezbarstvu, v uvaianju deca v dobro književnost. Sprito te obsežnosti učnega gradiva ni čuda, če tolikani trpi temeljitost; odtod proslula ameriška površnost in polovičarstvo v vseh nepraktičnih zadevah.

Značilno je, da je vzgoja mladih Američanov od 14. leta starosti skoro izključno v rokah učiteljev. Učiteljstvo ni baš temeljito pripravljeno za svojo poklic. V nekaterih državah so učitelice absolutne osemrazredne ljudske šole, družno pa za dostojne navadna srednja šola. Učiteljstvo je v primeri s prijemiki zasebnih namščencev plačano sila mizerno, zato se mladi spsobni možje niti ne potegujejo za učiteljsko službo. Učiteljice pa vstopajo v službo zgolj za nekaj let, dokler se ne omože. Vse osnovno šolstvo je podrečeno občinam država se le redko kdaj vmeša v te zadeve. Samo v večjih mestih obstoje tako zvali »Commissioners of education«, ki pa se volijo z javnim glasovanjem. Države podpirajo šolstvo s prispevki iz državnih davkov; ta denar pa gre bolj za nove osnovne šole ali za ustanovitve srednjih šol nego za učiteljske plače. Učni načrt velja le v širokih mejah, sicer pa ima vsak šolski vodja pravico, da odloča, kaj se bo poučevalo.

Zadnji stadij razvoja ameriške osnovne šole je upeljava tako zvan nižje srednje šole (junior high school). Le ta je kombinacija sedmega in osmega letnika osnovne šole s prvim letnikom srednje šole (high school). Srednje šole so samo v mestih, take šole pa se ustanavljajo pri večjih osn. šolah in jih učenci sila radi obiskujejo, ker podaljšajo učenje zgolj za eno leto, pa so vendar dovršili že »nižjo srednjo šolo«.

Ameriška srednja šola je prav zanimiva šolska naprava. Je člen med osnovno šolo, t. j. šolo za vsakega in koledžem, t. j. šolo za one, ki se jim hoče višje izobrazbe in večje časti. Znatno del absolutnov ljudskih šol je daleč od ciljev, ki jih ima osn. šola; mnogi ne znajo izgovarjati niti najbolj vsakdanjih besed ne poznajo pravopisa, kamoli stila; njih vednost iz domoznanstva, zgodovine, prirodnih ved so čisto kaj neznatne. Srednja šola pa nima namena, da bi ločila pripravljene od neprilavljene, sposobne od nesposobnih; nj naloga je v Ameriki nasprotna: vsem brez razlike daje zavetja in skuša iz vsakega učenca narediti to, kar je pri njem mogoče. Mladence vodijo v srednjo šolo raznagi; ta ali oni se pripravljajo za studij na koledžu, oni pa le za trgovino, ali za me-

sto tovarniškega mehanika. Ti, ki bodo pozneje prestopili na koledž, se že takoj v začetku uče drugih predmetov nego ostali. Tako skuša ameriška srednja šola ustrezati na razne strani; v ta namen ima tako zvali izbirni sistem (elective system) in skupinski sistem (group system). Prvi obstoji v tem, da se učni predmeti razdele v obvezne, izvoljene in neobvezne. Kdor se hoče izkazati, da je dovršil srednjo šolo, mora imeti izvestno število edinic (units), t. j. določeno število letnih ur v posameznem predmetu. Ker pa se vsak predmet poučuje še enega predmeta eno leto. Navadno zahtevajo od absolventa srednje šole petnajst dovršenih edinic, med njimi nekaj obveznih in nekaj prostovoljno izvoljenih. Zbog tega so med absolventi iste srednje šole velike razlike; nekatere sprejmejo v koledž, drugih pa tudi ne, če nimajo zadostnega števila edinic iz zahtevanih predmetov.

V nekaterih srednjih šolah se lahko studira karkoli, od filozofije do nevrologije. Ponokd je izbirna svoboda dijakov omejena; predmeti so razdeljeni v nekaj skupin, n. pr. priprava, tehnična, trgovska. Pripravna pomeni: za one, ki se pripravljajo za koledž, ostali dve pa sta že tako »koč strokovni šoli«. Prav iz teh tipov ednjih šol so se razvile specialne srednje šole, ki obstoje le v velikih mestih: lacične, trgovske in tehnične. Srednje šole pa, ki združujejo več takih specialnih ipov, se imenujejo kozmopolitske (cosmopolitan high school).

Tudi srednje šole imajo podobne napake in slabosti kot osnovne: preširok učni načrt, premajhno pripravljenost učenec in nezadostno izobrazbo učiteljev. Vrh tega polagajo znatno preveč na telovadbo, zlasti na sport.

Na srednjih šolah se takisto poučujeta sociologija in narodno gospodarstvo, ki zavzemata vedno več prostora, dočim se drugi predmeti umikajo: tako n. pr. zgodovina in latinščina. Matematika in moderni jeziki ne gredo ne naprej in ne nazaj. — Srednje šole so javne; vanje lahko vstopi vsak državljan, ki pa mora vztrajati dolgo čeno dobo, da šola absolvirja. Dober dijak jo dovrši v štirih letih; manj nadarjeni pa si lahko podaljšajo studij na daljšo dobo. Učitelji srednjih šol so plačani boljše od osnovnošolskih, pa tudi bolj izobraženi. V nekaterih državah obstoje posebne šole za izobrazbo takih učiteljev, tako zvalne normal (normal schools). Solanje traja dve leti in je po osnovi najbližje učnemu redu na koledžih.

Sicer pa so med ameriškim srednjimi šolami tolikšne razlike, da so nekatere na isti višini kot koledži, druge pa komaj prekašajo nivo nižje srednje šole. Če vam prešeta Američan: »Absolviraj sem srednjo šolo«, ga morate takoj vprašati: »Katero?« Če imenuje kak zakotni kraj, lahko takoj zmajete z glavo.

Srednje šole v Ameriki silno naraščajo po številu in obsegu. Točne statistike sicer nimamo pri roki, vendar se ne motimo, če trdimo, da šestdeset odstotkov absolutnov osnovnih šol prehaja na srednje šole.

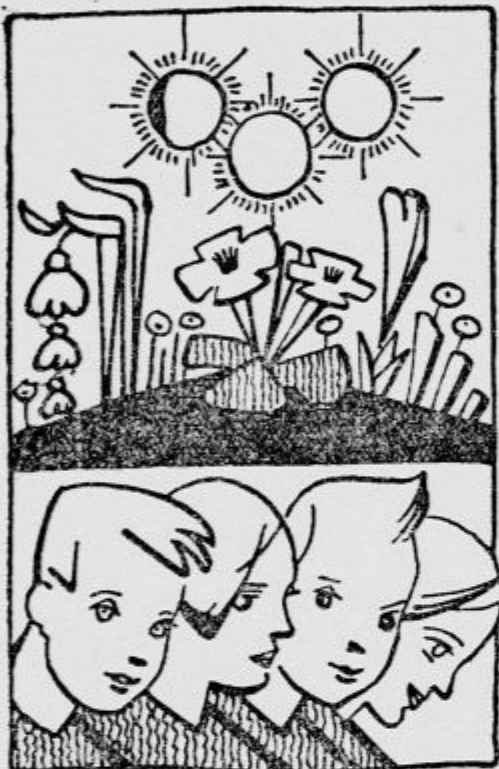


Utva:

Zunaj je zima...

Zunaj je zima,
zunaj je mraz;
a k deci v zapeček
pomlad hodi v vas.

Majdica sanja:
»Jaz čujem, kako
zvoneči cingljajo
pod Šmarno goro.«
Mitja prisluhne
in pravi: »Saj res,
že tudi trobentice
silijo vmes.«



Lenčica misli:
»Če stisnem oči,
zagledam ravan,
kjer v vetru se ziblje
spomladni žetran.«

Zaspani Boštjanček
telefon s peči:
»Joj meni, zdaj videl
pa solnca sem tri!«

Zunaj je zima,
dan je meglen,
ni solnca, od strehe
visi kap leden;
in mamica tarna:
»Nič več ni polen!«

Pikec

Ljubica in njen bratec Ljubček sta sedela na eni strani ognja, babica pa na drugi strani. Babica je pripovedovala Ljubici in Ljubčku istorijo, med tem pa je zaspala in ona sta mirna čakala, da se zbudi in jima pove še konec.

Tedaj se je zunaj začel rahel šum. »Nekdo je pred vrati,« je rekel Ljubček.

»Veter bo,« je odgovorila Ljubica. »Bodiva mirna, da ne zbudi babice.«

Tisti mah se je od zunaj vnovič začel šum.

»In vendar je nekdo pred vrati,« je rekel Ljubček.

»Mislim da šelešči listje rožnega grma,« je odvrnila Ljubica. »ne morem iti k vratom, ker babica spi; pa bom vendarle poskusila.«

In Ljubica je prav tiho vstala; neslišno da ne bi zbudila babice, je po prstih premerila sobo in lahno pritisnila na ključko. In kdo je stal pred vrati? Majhen kuža!

Bil je siromak ves moker in je tre-

pešal od mraza; milo je pogledal Ljubico in Ljubčka in pomahljal z repkom, češ: »Ali smem noter? Zunaj je tako pusto.«

»Le noter,« je šepnila Ljubica, »babica spi.«

Mali kuža je ves drgečoč stekel v sobo in se zleknil pokraj ognja na tla. Pogledal je Ljubico in Ljubčka in rekel: »Tukaj bi rad zmerom ostal.«

Tedajci se je babica prebudila. »Glej no, zadrževala sem bila,« je rekla. Nataknila si je naočnike: »Glej, glej, kaj pa je to?«

Ljubica ji je povedala o šumu pred vrati.

»Mislim, da je sosedov ovčarski pes,« je rekla babica.

»Tako rada bi videla, da bi zmerom ostal pri nas,« je rekla Ljubica. »Kaj meniš babica, ali bi hotel? Krstili bi ga za Pikeca.«

Babica je rekla, da ne ve, ali bo to prav. Toda ko je dež ponehal, je šla z Ljubico in Ljubčkom in Pikecem k sosedu in ga vprašala, ali bi hotel dati Pikeca.

»O, kar imejte ga,« je rekel sosed. In potlej so šli vsi srečni domov in Pikec je bil najšrečnejši med vsemi.

Razbojnik Kozoglav

Bradat grdavič, črn in kozav — tak je bil ropar Kozoglav. Strašno so se ga ljudje bali.

Mlad ko je bil, ga mamka boža, hvale.

— Ti moj kodravec, jej, moj Kozoglavček!

A fant je mlad lagal in zgodaj kradel. V kuhinji rad predale je pretikal. Najprej sladkorčke, potlej je denar izmikal. Namesto v šolo, hodil je na pašo, pozneje pa: namesto da bi delal, raje v krčmi suče čašo.

Umre mu mati. V svet se je potepel. Ob cestah družil se s cigani, lenuhi, postopači, rokovanjci. Prežal v zasedah na trgovce in romarje, otimal blago iz krošnje na denar iz mošnje. Novce je vse pognal po grlu.

Nekoč... Temna je bila noč, v deževju na vejevju je plašno šumelo li-



stje. Truden koraka skozi gozd samotni žid Abraham, oprtan s težko culo mož popotni.

— Stoj! ga prestreže Kozoglav, z vrvo ga zveže.

— Denar sem, ali glavo!

— Kako? Denarja nimam in ne morem dati Glavo imam, pa je ne maram žrtvovati.

Tedajci Kozoglav v desnici zavilhti bodalo. Hropeč se zgrudi bedni Abraham. O, le še malo — pa je izdihnil.

Pa pride Kozoglav naslednji dan po cesti v mesto. Po sejmu sem in tja koraci. In ga birči zasači. Krvave madeže na njem presteje, roke uklene, noge mu v okove dene. Na pranger sredi trga ga postavi in ljudstvu zbranemu tako pravi:

— To je razbojnik Kozoglav, nepridiprav — prišel je prav — pravici v pest Kosmata je njegova črna vest!

Se rabelj zraven pride. Ljudi kar strah obide. In rabelj s prstom naji

pokaže, klofuto mu primaže — in reče godrnjavo:

— Ha temu bomo vzeli glavo!

Tako se je zgodilo. Naj strašna zgodba bo v svarilo:

Kdor laže mrlad, postane tat. Kdor krade, ropa. Kdor ropa, ubija. Kdor ubija — sam zapade glavo.

Knofek

Pred dobre pol ure je šla mimo okna moja hčerka Roža, ki ji pravimo »Knofek«. Mimogrede je pritisnila ustca na steklo, zaklicala: »To je poljubček zate!« in izginila za vogalom. V jutranjem hladu se še vedno pozna dih njenega gobčka, natančno vidim na šipi odtis njenih zaokroženih, melkih ustnic. Vsak hip se ozrem v okno, če ni morda izginila slika, ki sta jo ustvarila jutranji hlad in otroški dih. Mislim na Knofka.

Sedaj na pomlad je Knofek razbojnik. Med robidjem v našem vrtu je njeno skrivališče, in kadar »pokaže iz gošče s svojimi bleščečimi očmi izpod ognjenordečega, širokokrajnega slamnika, bi se tresel vsakdo, ki jo zagleda, a ne od strahu in groze, ampak od smeha. Zakaj iz teh oči sije vse drugo kakor krvoločnost. Jaz moram mimo njenega brloga, da me napade. Plane nadme in sika in piha kot stroj, kadar spušča paro; to smatra menda za bistveno lastnost vseh razbojnikov. Zveče me v brlog in mi pokaže svoj plen: stara punčka z odbitimi nosom, ki je itak njena, prazna, zarjavela pločevinasta škatla in nekaj velih regatovih cvetov. A zdajci razbojnik zakriči — kunc ga je bil ugriznil.

Knofek ima dva kunca, črnega in bellega. Ime jima je Ajček in Ajka. Ajčku je ponujala krušno drobtinico — za grah veliko — in Ajček je havalnil in jo pri tem ugriznil. Nič se ne pozna, ampak ta strah! Kdo bi bil pričakoval od Ajčka, ki ima svilenomehko dlako, tako zavrtnost!

»Ajka je bolj pridna,« zatrjuje užaljeni razbojnik, »tako milo me je pogledala, ko me je Ajček ugriznil.« In usmiljeno poboža Ajko po glavi in hrbtu.

Ajka in Ajko je dobila za god. Jutra smo jih neopaženo vtihotapili na vrt. Gledal sem z okna, kaj bo. To je bilo zanjo pravo doživetje. Najprej je ostrmela in iz prs se ji je izvil vzdih: Oooo! Ooooo! Ooooo! Potem je po vrsti pogledala svoje bratce in sestrice in vpraševala z nemimi pogledi: ali je kaj takega mogoče? Ali niso to le sanje? Je to res zame?

Stopil sem na vrt.

»Očka!« je vzkliknila. »Črni ima na glavi belo liso, in beli ima ružava ušesa in črni je zdale tako naredil — in je poskočila kot zajček — in beli je tako naredil — in si umila zobček. Ni se mi zahvalila dala mi niti jutranjega poljuba, niti ni voščila dober dan. In vendar so se zahvaljevale njene srečne svetle oči in tren-tajoči srček Božala je kunca s tresočo roko po glavi. »Kako imajo srčkana ušesca!«

»Da,« jo je podražil bratec, »ušesca so res srčkana odrezali jih bomo in postavili v vazo na mizo.«

»Oh, nikar ne govori tako, sicer me bo ponoči strah,« je začel Knofek in si mašil ušesa. Slednjič se je oglasila mama: »Ali si se že zahvalila?«

»Saj res,« hiti Knofek. »Hvala lepa, mamica! Hvala lepa očka!«

»Tudi dobro jutro mi še nisi voščila!«

»Oh, dobro jutro! — Očka, glej, je, je, beli je.«

Sele zvečer pred spanjem se pokaže prava hvaležnost. Blazine zletijo na tla, tesno me objame in pravi: »Tisočkrat hvala, da sta mi dala Ajčko in Ajko.«

»Ali jih imaš rada?«

»Straaaaašno!« in me še tesneje objame. »Kako dobro, da vaju je narava naredila!« Knofek ve, da so mize, stoli, obleka in kranjske klobase človeško

delo, a rože, ljudje, dež in gosenice delo narave.

»Kje pa je narava?« sem jo zvito vprašal. Pa mi je odgovorila kratko in gladko: »V zraku!« in me zraven takko pogledala, kakor bi hotela reči: Kaj niti tega ne veš?!

Naposled smo jo pokrili in se poslovili. A ko stopi mama čez četrto ure v sobo, je Knofek že spet pokoncu in jo pokliče:

»Nu, kaj bo spet!«

»Rada bi ti nekaj povedala!«

»Nu, kar povej!«

»Ne, na uho bi ti povedala!« Mama stopi do postelje in Knofek ji šepetaje zaupa: »Kadar sem vesela mi srce strašno bije! A ne povej tega nikomur!«

Se preden smo dali Knofka v šolo, jo je mama učila čitanja. Knofek čita:

»Re-pa.«

»Včeraj smo jo imeli za kosilo! Mamica, kdaj bomo spet imeli prisiljeno zelje?«

»La-že.«

»Veš, mamica, zadnjič se je Majda zlagala. Rekla je, da njena mama odputuje in da bo potlej dobila mačeho. To je laž, ali ne? Saj mačeh sploh ni! Samo v pravljicah so.«

Knofek čita: »Ju-nij.«

»Kaj je junij?« vpraša mama.

»Junij, junij — je oktober!«

»Sul-tan.«

»Joj, mamica, zadnjič je Nero razbrskal mojo gredo, in ko sem ga oštel, se je postavil predme takole. — Knofek je že na tleh na vseh štirih — in me izzivalno pogledala.«

Knofek rad pole in posluša pesmi. Zadnjič jo je naučila sestrice: »Kie so moje rožice — Včeraj sem to slišal peti na vrtu, letala je okrog gredice, venomer naokrog in pela z zategnjenim, močnim glasom:«

»A spomlad je šla od naas, vzela jih je zima, mraaz.«

Čedalje glasneje je pela, čedalje bolj je hitela na okrog, in po licu ji je polzela debela solza. Da, smrt jo časih zaskrbi. Nekoč ni mogla zvečer zaspati. Pa je prišla iz dolgega časa na čudno misel. Poklicala je mamo na pomoč: »Tako se bojim, da ne bi umrla za slabokrvnostjo!«

... Ozrem se po dihu na steklu, in žalbog, solnce se dviga in dih izginja.

Knofek ima prijatelja, šestletnega Mitjo. Zelo ga ima rada, zato ga je vprašala: »Ali boš moj soprog ko bova velika?« Knofek se zna tudi imenitno izražati. Mitja se je branil, najbrže zato, ker ni on že prej prišel na to misel. Knofek je prigovarjal: »Dam ti dva cukrčka. Ali me boš poročil?« Mitja je pomislil našobil ustnice in naposled malomarno dejal: »Nu, naj bo!«

Knofek rad stavi. Nedavno smo pričakovali gostov, in na mizi je stala potica. Nenadoma se odpro vrata v sobo prikoraka Knofek z rokami na hrbtu: »Očka, stavi va, da bom našla tvoji hlači gumb, ki si ga davi izgubil!«

»Dobro, a za kaj?« Seveda je že davno iztaknila potico.

»Za kos potice!«

Če bi jaz dobil stavo, bi dobil torej kos svoje lastne potice. Lani je bila še bolj neumna. Prišla je k meni in prosila: »Mamica, daj mi jabolko!« Ker nima navade, da bi prosila, jo je mama vprašala: »Kaj boš z njim?«

»Z Mitjo sem stavila za jabolko, ali mu bom dala svojo zeleno frnikolo ali ne. Zdej sem mu dala frnikolo, torej mu moram dati jabolko.«

Dobila je dva jabolka, enega za Mitjo enega zase, in dva poljuba, enega od očeta, enega od mame; moja žena in jaz meniva, da je treba to posebno vrsto neumnosti nagraditi.

Sedaj ni več tako neumna — ne, vsak dan je pametnejša.

Solnce je posijalo v okno in popilo otroški poljub na steklu.

(Po Ottu Ernstu.)

Za spretne roke

Kemično kolo

Znaš napraviti stroj, ki ga ne žene ne para, ne elektrika, ne voda? Ne? Pa ga poskusimo!

Iz cinkove pločevine izrežemo kozarcu primerno veliko kolesce, ki ga v sredi z žebeljem prevrtamo. Skozi središče vtaknemo pletilno iglo in jo postavimo na kozarec kakor kaže slika. V kozarec nalijemo nato toliko raz-



redčene solne kisline, da je kolesce malo manj kot do osi v tekočini. Opazili bomo takoj, da se vzdigujejo na površje drobni zračni mehurčki. Čez nekaj časa pa se prične kolesce samo od sebe vrteti — in se vrti toliko časa, dokler ne izgine. Kako to? Kdo vendar žene kolesce? Če si bistre glave, boš kmalu uganil. Solna kislina namreč razjeda cink. Zaradi tega postane spodnji del kolesca lažji in zgornji težji del se zasuče navzdol. To se godi toliko časa, dokler ne razje solna kislina vsega kolesca. To je zelo prijeten kemičen poskus, ki ti bo napravil obilo zabave. Samo pazi moraš, da ne razliješ kisline! Sicer si pokvariš obleko, se pa tudi opečeš!

Šale za male

Mati: »Nu, sinko, zakaj se ne veseš liš igrač, ki si jih dobil za rojstni dan?«

Tonček: »Ker mislim na batine, ki jih bom dobil, kadar bom igrače poslomil!«

Učitelj: »Stanko, koliko je polovica od petih?«

Stanko (ves nesrečen svojemu sosedu): »Vidiš, zdaj me pa ima!« — rečem, dve, mu bo premalo — če rečem tri, mu bo preveč!«

Vse mora biti fotografirano

V tivolskem drevoredu se pogovarjata dve deklici: »Kaj ne, Zdenka, kadar bodo fotografirali tvojo punčko, mi podariš sliko!«

Učitelj: »Janez, pazi, kaj te vprašam! Če podariš bratu pol jabolka in mu dam jaz še dve čeli jabolki, koliko jabolk ima potem?«

Janezek zmaje z glavo.

»Nu, kaj je?« ga vpraša učitelj.

Janezek: »Jaz bratu ne dam pol jabolka!«

»Da, da, v sili vrag še muhe je!« je končal stric Nande svoj govor.

Nekak: »Stric, kaj pa je to v sili?«

Stric: »Kadar se mu ne godi dobro!«

Nekak: »A kaj je, kadar se mu do bro godi?«



Najin prvi lov na tigre

»Pazi!« je šepnil g. Radcliffe. Še trenutek in iz trave je planilo nekaj velikega, progastega ter se s srditim rjovenjem zaletelo v slona strica Sama.

Slon je zavreščal od bolečine, obrnil se in planil v beg. Stric Sam je vzkliknil. Vinov strel je zletel daleč mimo cilja. Tudi g. Radcliffe ni pogodil zveri; najin slon sicer ni pobegnil, toda zdrnil se je in to je dovolj, da svinčenka zgreši pravo smer.

Tiger — krasota ga je bilo videti — je zbežal v drugo ploskev visoke trave, kakih dve sto metrov od močvirja. »Zvrstite se! Zvrstite se!« se je spet začelo povelje g. Baigreeja.

Gonjači so iznova zvrstili slone; z utripajočimi srci smo naglo zasledovali zver. Toda šest sežnjev še ni bilo za nami, ko se je tiger s strašnim rjovenjem iznova pripodil iz skrivališča. Niti najin slon niti slon strica Sama se ni ustavil tako da ni nobeden izmed naju utegnil ustreliti. Gospodar džungle je še enkrat izzivajoče zarjovel.

Kakor bi hotel reči: »Prav nič se vas ne bojim!« — ter izginil v visoki travi.

»Ali ni krasen?« sem vzkliknil.

G. Radcliffe je odgovoril: »Veliko

posla bomo še imeli z njim.« In res je bilo tako.

Slone smo kmalu pripravili, da so se spet spustili na gonjo, toda »mahavti« so bili postali jako oprezni. Spet smo začeli rjovenje in spet je šinil krvoločnež na plan; a to pot je bil prebiter za ubogo Moti. Nekaj je zavreščalo, nekaj je telebnilo — in že smo videli Moti, kako se je valjala v travi. »Mahavti« ji je pal s hrbta — in kako jo je popihal! Ne konj ne hrt ne bi bil mogel hitreje teči.

Če bi bil tiger planil nanj! Toda sloni so trobili tako strahovito in gonjači so tako neznansko gnali svoj »Va! va!« da je gospodar džungle samo opazil Moti s šapo — hvala Bogu, da nisem bil v njeni koži! — in se neranjen vrnil v travo, zakaj nobeden izmed naših strelcev ga ni bil zadel.

Res, sloni so bili tako nemirni, da je celo gospod Baigree preložil: »Nemogoče je pomeriti!«

Moti se je trepetaje pobrala in dolgo je trajalo, preden se je »mahavtu«, ki se je spet pojavil sam Bog si ga vedi odkod, posrečilo, da jo je pomiril.

»Zvrstite se!« je spet zaklical g. Baigree; toda sloni in gonjači so bili še vsi prestrašeni od pravkaršnjega do-

godka. Moti se kar ni dala pripraviti, da bi se bila iznova približala travici. Noga ji je krvavela od merjaščevega čekana, lice pa od tigrove šape.

»Prasica!« jo je zdaj zmerjal »mahavti«. »Zbijem te, da se sploščiš kakor mlinec!« Srdito jo je pehal z okovanim drzalom; toda suški in grožnje, vse je bilo zaman.

»Culo (daj, pojdi), jutranji biser! Dvojnat niz koravd ti ovijem okoli glave.«

Laskanje je še manj zaleglo. Moti je trdostravno mežikala s svojimi drobnimi očmi. Bilo je, kakor da mu odgovarja: »Ne maram in ne maram!«

»Mahavti« se je končno naveličal jalovega truda.

Naposled so pogovorili ostala dva gonjaška slona za nov poskus in vsi smo jeli z napetostjo čakati, kaj bo. Prišlo je kakor blisk in strela.

Črta gonjačev se je pomikala proti slonom, na katerih smo sedeli mi. Od daleč smo videli travo, kako je valovala pred nami. G. Radcliffe je ustrelil, toda njegovo zrno je samo oprasnilo zver. Tiger se je potuhnil, hoteč se ogniti naše črte mimo g. Baigreeja.

Da bi mu preprečil to namero, je g. Baigree velel svojemu gonjaču, naj po-

žene slona naprej. Gospodar džungle je to opazil; sluteč, da je zajet, je mahoma pobesnel, zarjovel, da nas je mraz prešinil, in navalil na nas.

Slon g. Baigreeja, ki ni bil prvič na takem lovu, se je dobro držal. Ko je tiger naskočil, je g. Baigree ustrelil in ga zadel v obraz. Preden si utegnil reči: »Amen!« je bil tiger slonu že na glavi.

Z eno svojih ogromnih šap ga je udaril po čelu, z drugo se mu je zapel v uho. Slon je zavreščal in pal na kolena; toliko da ni g. Baigree zletel iz svoje »havde«, sovražniku naravnost v smrtonosni objem.

Na srečo se tiger ni imel kam opreti z zadnjimi nogami, tako da je pal spet na tla. G. Radcliffe je ustrelil in ga zadel v nogo. Toda »progasti« se je hotel boriti do kraja; pograbil je slonovo nogo z zobmi ter se obesil nanjo kakor buldog.

Kaj bi bil dal, da sem mogel ustreliti! Toda slon, tiger in »mahavti«, vsa trojica se je motovila pred menoj kakor živ klobčič.

G. Baigree se je popravlil v »havdi«.

Videl sem ga, kako se je nagnil naprej, držeč puško pripravljeno v roki.

»Pok!« je treščil strel. Zadel ga je v glavo. Tiger je padel!

Mrtve! O ne! Z novim rjovenjem se je junako pobral na noge. Kake oči! Kakšni strašni krempji! In kako blizu so nam bili oni večer!

Drugi strel. Ta ni bil Baigreejev, ampak iz Vinove puške. Pogodil je tigra v srce.

Toda Vin ni bil edini, ki se je odlikoval. Slon g. Baigreeja se je spravil spet na noge, postavil krvavečo nogo na sovražnikovo truplo, dvignil rilec visoko v zrak in zmagovito zatrobil.

In glej, tudi Moti boječa Moti, je okorno priklopuštrala naprej; z vresčanjem, ki je pomenilo na pol strah, na pol zmagovalje je zasidala svoje dolge okle v ubitega sovražnika.

»Va! va!« je navdušeno kričal ves zbor gonjačev.

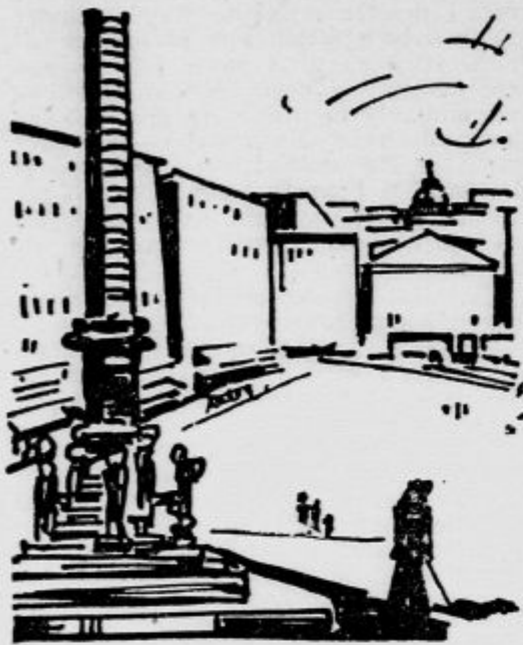
»Slavno je poginil,« je rekel stric Sam. »In kak imeniten dečko je. Od-krijem se mu na čast.«

»Čestitam ti, Vin,« je z nasmeškom dejal g. Baigree. Moji dobri Vin je od radosti zardel kakor mak.

Pet ali šest »mahavtov« je imelo posla s tigrom, da so ga naložili enemu izmed gonjaških slonov ki je veličastno odnesel svoj tovor domov.

Tisti dan in še dolgo potlej je bil Vin srečen kakor škripanček.

Poljske impresije



Varšava

— Zapičil si se v srce poljske države. — Tak občutek imaš pred glavnim kolodvorom, ki leži v sredini mesta. Čim dalje greš, tem širši je prostor okoli tebe. Tramvaji se razhajajo kot rdeči žarki in vedno več je med njimi sivih ulic. Kmalu si ustvariš sliko, kakor da leži mesto pod teboj in ti se pečuje v aeroplanu.

Toda za Varšavo je potrebna precejšna vaja. Vzameš si listek za prvo tramvajsko linijo, potem za drugo, po čez, pešiš se z velikimi avtobusi, zvežeš v svojih predstavah predmestja: Prago, Mokotov, Polja, postaviš točke: univerza, Staro mesto, Saški vrt in praznino nekdanje ruske cerkve, politehnike etc. Kadar greš po ulicah, si zapomniš centrale gospodarskih podjetij, banke, založbe, potem jih urediš v kroge okoli teatrov, hotelov in bioskopov, ali pa nanizaj na ravne ulice gospodskih drevedov Ujazdovski. Iz vsake teh točk vodiš žile in odtenke na vse strani, v vse province države, v vsa mesta, tja do mejnih postaj Slezije, na Veliko Poljsko do Prusov, do morja severnih Slovincov Pomorje, do vzhodnih Prusov, ki bivajo v zaledju svobodnega mesta Gdanska in sami še spadajo čez hodnik — k nemški državi. Dalje, kamor ne seže velika odvodnica — reka Visla, na sever in vzhod vodijo niti iz Varšave čez Vilno v Litvo, čez Brest v Rusijo, čez Lvov k Črnemu morju. Zdi se ti, da čutiš utrip vreten, ki tečejo v Bialostoku in Lodzu, utrip črnih valov na vrelci nafte, grom valjarn dotokov, kako vse priklepa nase. Ne nadoma v teatru, na koncertu se zaveš nečesa in vprašaš: Ali res zmore? Ni dvoma. Velika gospodarska in upravna črnica sesa vse sokove širne pokrajine, priklepa nase vse vrednote, vse ljudi.

Ozreš se in iščeš smeri, kam odteka življenje tega mravljiska. V ušesa hrni radio. Nad mestom plava zrakoplov.

Letališče

Avioport je na koncu Topolove ulice, na polju. Ponizne barake leže ob vhodu. V določenih urah oživijo kakor korita za velike ptice roparice, ki priletavajo in odletavajo — vsaka s svoje strani in svojo pot: Gdansk, Bukarešta, Dunaj, Berlin. Pritajeno ležijo kot mrtve, potem zabrnijo, telo se dvigne, bori se z nevidno v.šino Olimpa.

Gledam, in zdi se mi, da vidim mehanizem strojev, ki so črni kot delavci. Kam leti? V Bukarešto, na Dunaj in od tam drugi: v Pariz, London.

Invalid

Ulica Novi Svet je za Maršalkovsko najbolj živa arterija Varšave. Vrsta kinematografov promet še povečuje, a bližnja univerza pripravlja nekakšno sprehajališče za mladinjo.

Tu sem ob 8. uri zvečer začuden ob stal pred kopico ljudi. Slušal sem, da govorijo o mrazu 32 stopinj in ostrem



vetru. Mnogo se lahko zgodi v taki zimi. Mogoče je človek zmrzniti in obležal na cesti, kjer ga nihče ne pozna. Ko so se gledalci razmaknili, je ležal pred menoj gol človek. Kadar se je stresel, so padali z njegovih udov umazani kosi strgane obleke. Revž jih je

pritiskal nase in lovil z rokami. Roke pa niso bile roke. Plave kuhovnice, plave in lesene. Jokajoče roke. Ljudje so metali invalidu denar in govorili o njem. »Čemu leži v mrazu na mrtlem tla-ku?«

»Mora. Berač je.«
Odšli so in tudi jaz sem odšel, da se umaknem drugim. Zdaj ne vem, kdo nam je dal moč, da razumemo tako stvar, kakor bi nas bil kdo sunil — na primer — ker smo na ulici vlemesta.

Aristokracija

Drugi večer se je na istem mestu ustrelil major baron Harting. Ta baron ni s prejšnjim revežem prav nič v sorodu. Čeprav po činu višji, nima tako internacionalne logike, ampak neko svojo, aristokratsko.

Zgodba njegovega življenja je kratka. Ustrelil se je na ulici opolnoči, ker ga je tam ušla odlična — dama. V restavraciji, kjer je častnik gostil svoje znanke, je nastal konflikt, ki bi ga morali rešiti na vojaški komandi mesta. Kako in zakaj se je dama pridružil majordomu sovražniku, ne vem. Prisolila mu je — oz. udarila ga je.

Majordom je potegnil revolver in se ustrelil v senco. Bil je na mestu mrtve. Pogovarjal sem se s Poljaki o tem dogodku. Zadeva spada v svet časti, ki jo viteški sloj še ceni.

Sprava honoru

V zadnjem času so se množili v Varšavi politični dvoboji in često se je »pojedinec« končal smrtno. Ko je socialistični poslanec Nedzialkowski odklonil poziv na tak dvoboj, so nekateri častniki opozorili, da poimovanje časti ni več jasno in da za dvoboje sploh nimamo pravih pravil, ker sedanji kodeks priznava le šlaho. Istočasno so sodišča začela deliti ostre kazni zmagovalcem in zdaj se vršijo priprave za nova pravila. Splošno je ostalo nedotakljivo prvo pravilo, da je klofuta zadosten vzrok za dvoboj. Pravi nasprotnik pa je le kolega v činu in zato aristokratu le aristokrat. Dama za svoje žalitve ne odgovarja, v skrajnem slučaju jo zastopa njen vitez.

Tradicija

Poljska šlaho je ohranila svoje običaje in skrbno čuva dokaze pokolenja. V rodbini N., kamor me je bil uvel prijatelj in rojak G. S., imajo pravi muzejček in odlični arhiv. Več sto let stari dokumenti pričajo o prihodu viteza Hanke iz Inflantov in o zgodovini njegovega rodu do naših dni. »Drevo« dinastije Hanke-Battenberg-N. sega v kraljeve rodbine Španije, Bolgarije, Anglije, na tudi v Nemčijo in deli usodo Romanovih v Rusiji. Zanimiva je tudi vojaška kariera teh plemičev, vojvod in knezov; nekatere članice rodu še kraljujejo, druge pa žive vsaj v spominu daljnih sorodnikov, ki so nanje ponosni.

Rodbina N. živi v svoji stari hiši, ki leži blizu kraljevega gradu v starem mestu in ima zdaj novega lastnika. Spomine hrani najstarejši brat. Vsi pa gojijo kult svojega rodu. Ljubijo svoj rod in zasledujejo njegovo usodo. Galerija prednikov obojega spola sega nazaj do 17. stoletja in v arhivu so njihovi fermari, poročni dokumenti. Zanimivi so prvi dokumenti v poljskimi, potem peščastimi, sedaj pa v poljskih in poljsko-ruskih, grbi in pa potrdilo plemstva od ruskega cara.

Pod Wieliczko

Navzdol gre 700 stopnic, naprej pa rov. Kakšen je bil svet na vrhu, se ne spominjaš več. V polmraku te nese občutek drugega sveta, ki ga je ustvarila fantazija. Zdi se ti, da si zaslišal petje. Stena v rovu postaja svetlejša, na desni strani se odpre prepad. Kot velika potopljena ladja.

Na dnu se premika temna masa ljudstva, ki je priplaval na rovi in se tukaj razlila. Včasih udari ob steno in se odbije. Pesem se dvigne, splava kot plamen in preleti ves tla svet. Kakor luč, ki umira v solnih kristalih. Požene se in pada, izgine.

Nespremenljiv je le svet živih oltarjev. Marja hodi, zmajal dalje, vedno bližje, z živo kretnjo in vsa negibna. Pred njo pojejo angeljski in vsi svetniki, vsi izklesani iz solnega kamna. In Kristus na križu — mrtve, visoko nad množico razpet, kot okamenela ptica.

Od vhoda je zaprsketal rudarska godba in raztrgala vse črne svet. Glasovi instrumentov treskajo v steno in krušijo oltarčke. Kot netopirji lete temne sence nad nami in obkrožajo Krista. V kotu vztrepetava bas, pisajoče izleže žviga iz rova. Množica se ne gane. V starinske gube nabrana masa je otrnila od vrha stopnic do tal pod najgloblji zaseko. V ozadju se je še dvignila pesem, poletela nad glavami in jih pokrila s težkim mrakom. Potem se ni več ganila. Do konca maše je dogoreval mrak, kakor luč solnih kristalov, ko tone z ladjo.

Po maši se je vsula množica po spodnjem rovu v dvorano. Na desni strani leži nekoliko višje majhno jezero. Tam je rov z deskami zaprt. Vsi se vračajo v veselilno dvorano, a iz previdnosti si še mimogrede ogledamo izhod z liftom. Kdo ve, če je svet nad nami vreden onih jutranjih 700 stopnic.

Profesor Brückner piše, da so Poljaki prejeli nekaj neznosti in šeg od Ukrajincev v XVI. stoletju. Takrat so si po tatarsko že brili glave. Novi označevalci poljskega naroda na piše neke, da mu grozi »pokolječenje šene«, t. j.

da postaja njegov karakter — ženski. Gotovo je, da moramo šteti tudi poljube k lastnostim slovanskih Francozov, kakor si Varšava lasti naziv »vzhodnega Pariza«.

Tam, kjer se je ustavil čas

Režim na starem gradu — Davek na revščino — Pri brhki deklini — Gospod kamerdiner — Zima 1918 — Nogavica na prekli

Našel sem na starem gradu še vse tako, kakor je bilo pred petnajstimi leti, ko sem bil zadnjikrat tam gori, in kakor je bilo menda tudi pred petdesetimi leti in še več. Še vedno je ves svet naokoli, kamor sega oko, grajska last, krasna polja, travniki in gozdovi, neizmerni gozdovi... Še vedno veselači grof — prej stari grof, zdaj mladi grof — tam zunaj po Dunaju, Berlinu, Parizu in bogve kje povsod in zapravlja denar, ki teče neusahljivo iz tega bogatega, ogromnega posestva. Še vedno gospoduje na gradu »ta stara grafiņa«, zdaj že 80-letna dama, kadi cigare in ječno udarja s palico ob tla, kadar se krega nad posli, še vedno imajo oskrbnika, ki lomijo slovenščino in kujonira kmete, ki morajo za v najem vzeto graščinsko njivo odraiti polovico pridelka ali pa delati toliko dni tlake, še vedno čeblija v parku nemške guvernantke, še vedno... Skratka: Nič se ni izpremenilo, prav čisto nič. Tu je šla mimo svetovna vojna in je šel mimo prevrat in vse druge novotarije brez vsakega sledu. Tu se je ustavil čas v pravem pomenu besede.



Stoji, nekaj se je pa vendarle spremenilo tudi na tem mogočem gradu, dier deutschen Trutzburg im Wendenlande, kakor ga je njega dni opeval nemški pesnik. To pa sem spetoma zvedel od stare ženske, ki mi je ponujala košarico jagod, in se potožila, kako so zdaj grajski tudi za take reči hudotni. Nekdaj si po graščinskih hostah lahko pobiral vse, noben ni nič rekel. Zdi se moraš tudi za to plačati, za jagode kakor za borovnice, za gobe in za dračje. Drugače ti borštnar, če te dobi, vzame vse in še naznanje te povrh zaradi tatvine. Bog se usmili, kakšni časi so to za reveže!

Da, prečudni časi, sem pomislil in se podal še malo dol v vas, da vidim in slišim, kako je tam dandanes in kako se kaj godi ljudem.

Pa sem zavil v vaško krčmo, znano mi še od prej. V veži se srečava z brhko deklino, ki je ravno prihitela iz kleti s štefanom vina. Na moj pozdrav ji je za hip obstal korak, pogledala me je kakor začudeno, vrnila mi po malem premisleku »Dobro dan«, ne baš preveč prijazno, in zgnila v sobo.

Tam je okoli velike mize, s plaščom in iedačo bogato založeno, sedela glasna vesela družba, in sem videl na prvi pogled: Botrinjo imajo. Drugih gostov ni bilo. Pozdravim in sedem k drugi prosti mizi kraj vrat.

A kaj me vsi tako pogledava? Ali je tujec tukaj tako nenavadna prikažen? Malo mi je bilo neprijetno ob misli, da sem morda tem ljudem neveden, ker jih moja navzočnost moti v njihovi intimni zabavi. Pa saj je to gostilna, sem si dejal, in dolgo tudi ne ostanem, samo da se malo pokrepčam. Bil sem žejen in lačen in sem čakal, da mi postrežejo.

Postrežbe pa ni bilo, kar sem sprva opravičeval s tem, da imajo pač dosti opraviti z botrinjo, saj je brhka deklini venomer letala ven in noter in nosila na mizo, da se je že kar šibila. Zato sem si med tem zapisaval v notes svoje beležke, vmes pa včasih malo poškilil tja na družbo, če opazim morda kakšen znan obraz. A ga ni bilo. Troje starejših možakarjev, debelčasta babica, mlada čedna botrica in mlad korenjaški boter, v kotu zaljubljeni fant in deklica, ki sta se ves čas držala obeta, v sredini pa in glavna oseba: belolas striček-saljivček, ki je vsak čas kako sprožil, da so se vsi smeiali. Zdi se pa še eno povedal, to pa boli na tiloma, pomemskujčo na mene, in sem vedel, da je ta šla na moj račun. Kar me je neizmerno razveselilo. Saj se imam itak na smu, da sem pust človek, zato mi nič bolj ne ustreže, kakor če morem biti komu v zabavo. Pa sem stričku veselo pomežiknil nazaj in se mu s tem na mah priklopil, kakor se je pozneje pokazalo.

Ampak brhka deklini je med tem že

Eno lastnost pa imajo Poljaki, ki mi prav nič ni všeč, to je, da nas ne poznajo. Slovenci smo pri večini to kar nismo, Slovaki, Slavonci, Dalmatinci in vse, je mi ne.

I. G.

Gripa!



Od strokovnjakov priporočene za varstvo proti vnetju grla, prehladu kakov tudi gripi. Prave Panflavin pasile v gornjem originalnem omotu se dobe v vseh lekarnah.

Spotoma pa sem veliko premišljeval in tesno mi je bilo pri srcu. Pa mi je v moje olajšanje prišel v spomin dogodek, ki sem ga doživel v tistih prevratnih dneh tam neke v okolici Sarajeva. Zimske nedelje, ko sem bil na lovu in sem se srečal z gručo seljakov. Bili so moške iz treh sel, večinoma znanici moj, na čelu jim gazda Simo, ki je nesel zastavo. Zastava je bila dolga prekla, na njej kos belega platna, rdeča nogavica in pa modrikasta krpa — narodna zastava. Korakali so v četi, molče, resnih, svečenih obrazov.

Na moje vprašanje: kam? je bil kratki odgovor:

— Eto, brate, došao agrar. Radoveden sem šel za njimi.

Cili je bil bližnji dvorec, preje last nekega bega, zdaj last nekega tujca.

Ko so seljaki prikorakali pred dvorec, sem tam zadaj čez polje že videl bežati oskrbnika na hitrem konju.

Seljaki so vstajali. — U ime naroda i pravde! — je rekel gazda Simo in zasedel zastavo na vrata. Potem so zburavali in starešine so razdelili zemljo po potrebi in po pravi.

Nadalje se je potem kuhala ta stvar na sarajevski vlad. Lastnik se je pritožil. Bil je čehoslovski državljani, torej tembolj sitna stvar. Poslali so orožnike, orožniki so se vrnili: »Ne moremo postreljati naroda!«

Lastnik se je pritožil v Prago, in našo vlado je dolgo skrbelo, kaj bodo rekli v Pragi. A v Pragi navsezadnje niso rekli nič, ampak si najbrže mislili: Kaj se hoče? Bosanci so pač naredili tako, kakor smo tu doma naredili tudi mi.

In tako je seljakem ostala zemlja, v tistem dvorcu tam je pa zdaj šola.

Tako je znamenala rdeča nogavica na prekli.

Josip Fr. Knaflic.

Revmatizem. trganje v kosteh, gih, išijas, zdravi naj-
uspešneje REUSANAL PASTA
Dobi se v vseh lekarnah. Proiz-
vaja lekarna ARKO, Zagreb.
Ilica št. 12

Novosti Šentjakobske knjižnice v Ljubliani

Priobčnje knjižničar Matija Rode.

(Nadaljevanje)

Mal J.: Slovenci v desetletju 1918—1928. Zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine. 440 str.

May K.: Krizej po jutrovem, Potopisi in povesti s slikami. I. knjiga, 1. Jezero smrti, 2. Moj roman ob Nilu. 440 str.

Insua A.: Strijeje ljubavi. Roman. 112 str. Ossendowski F.: Robovi sunca. 112 str.

London J.: Priča s užnjem mora. Priča sa kanbalskih ostrva. 113 str.

Dorgoles R.: Odiazak. Roman. 112 str. Steno F.: Nova Eva. Roman. 112 str.

Kennedy M.: Vjerna nimfa. Roman. 112 str.

Nazor V.: Priča s ostrva, iz grada i sa planine. 112 str.

Pelin E.: Izbrane novele. 112 str. Mažuranić F.: Od zore do mraka. 112 str.

Hrvatsko kolo. Književno-naučni zbornik VIII. 112 str.

Lamb H.: Dschingis Khan, Beherrscher der Erde. 104000.

Holm H.: Ich fahr mit dir nach Teheran. Ein heiterer Roman. 104010.

Richter H.: Erzsébet, Ein Roman unter Lappen und Goldschürzen. 104020.

France A.: Nützliche und erbauliche Meinungen des Herrn Abbe Jérôme Coignard. 104030.

Zobeltitz F.: Friedel haß-süss. Ein Sektroman. 104040.

Curwood J. O.: Wotan, der Wolfshand. Eine Tiergeschichte aus Kanadas Wäldern. 104050.

Schulte W.: Die Gedankenwelt des Oriens. 104070.

Droonberg E.: Das Rätsel der Felsen-schlucht. Roman aus Panama. 104100.

Neumann R.: Sintflut. Roman. 104110.

Tarkington B.: Der Mann mit den Dol-lars. Roman. 104120.

Henke W.: Volldampi unter Palmen. Erinnerungen eines Ingenieurs. 104130.

James F.: Der Hasenroman. 104080.

Baker O.: Der Sohn des Donners. 1014n.

Brües O.: Jupp Brand. Roman. 10148n.

Bullitt W. C.: So etwas tut man nicht. Roman. 10111n.

Schnock F.: Das Zauberrauto. Ein Roman. 10095n.

Ohlquist J.: Der kristallene Turm. Roman. 10085n.

Rathlef-Keßmana H. von: Anastasia. Ermittlungen über die jüngste Tochter Nikolaus II. 10070n.

Undset S.: Und wär dies Kindlein nicht geboren. 10409n.

Za revizijo procesa Pepce Kureševe

Zasluga slovenskega ženstva za pomilostitev nesrečnega v Parizu na smrt obsojenega slovenskega dekleta — Kureševa v zaporu. — Napor plemenite francoske žene. — Slavni pariški odvetnik Mr. Torrès za revizijo procesa.

Pariz, v februarju. Pomilostitev Julke Kureševe (ime ji je prav za prav Pepca, v Parizu pa ji pravijo Julka) je vzbudilo v francoski javnosti zadoščenje, ne le ker gre za še mlado žensko bitje, temveč tudi za to, ker se vedno bolj pojavljajo dvomi, ali je Kureševa res morilka male Carmen Burniaux.

Uspeh ženske akcije. Pomilostitev je uspeh organizirane ženske akcije, za katero je dala inicijativno urednica revije »La voix de femme« gospa dr. Noemi Strickerjeva. Z neverjetno živavostjo in vztrajnostjo je doktorica Strickerjeva pričela in vršila



svojo propagando, sestavljala javne pozive, pisala o Kureševi po francoskih novinah, pošiljala pisma predsedniku Republike g. Doumergueu in ministru pravde, izdala je o Kureševi posebno brošuro ter je organizirala v Franciji med ženskimi organizacijami pobiranje podpisov za pomilostitev. Pravilno pa je dr. Strickerjeva takoj od početka razumela tudi to, da je uspeh cele akcije odvisen od odziva v domovini nesrečnega dekleta.

Jugoslavija se ne odziva...

Skušala je zainteresirati naše pariško poslaništvo, kjer pa ni imela mnogo sreče. Glavno važnost je polagala na to, da se akciji francoskih žen pridruži jugoslovenske žene. Obrnila se je na Narodni ženski savez v Beogradu — a zaman je čakala na odgovor in odziv. Morda se danes ne ve, da se je ta centralna naša ženska organizacija »potegnila iz afere« z žalostno resolucijo, v kateri odklanja »vmešavanje v zadeve francoske justice.« Češ, francoski sodniki in Francija že vedo, kaj jim je storiti... Ker iz Beograda ni bilo nobenega odgovora, se je dr. Strickerjeva obrnila celo na avstrijske ženske organizacije, misleč, da se bodo te zavzele za Slovenko, ki je iz krajev, kateri so preje pripadali Avstriji...

Milostna prošnja slovenskega ženstva.

Medtem je na srečo slovensko časopisje obširno pisalo o tragediji nesrečnega slovenskega dekleta in zlasti »Jutro« je vzbudilo s svojimi poročili v celi Sloveniji pozornost in zanimanje. Starišem in sorodnikom obsojene Pepce je moralo biti hudo, ko so vedno znova čitali o žalostni Pepčini usodi, toda baš s tem, da se je toliko javno razpravljalo o sodbi pariške porote, je bil v večji meri vzbujen tudi interes slovenskega ženstva, ki je šele naknadno doznalo o akciji dr. Strickerjeve. Pričela je plemenita akcija organiziranja slovenskega ženstva. Na inicijativno Splošnega ženskega društva, ki se je z vso vsemno pridružio pokretu za pomilostitev, se je slovenska akcija Narodnega ženskega saveza, brez ozira na odklonilno stališče centrale, odločila, da vse stori za pomilostitev Pepce Kureševe.

Požrtvovalne slovenske žene so zbrale podatke, iz katerih je razvidno, da Pepca Kureševa tako po svoji rodbini, kakor po svoji vzgoji nikakor ni ono izgubljeno moralno pokvarjeno bitje, kakor je bila predstavljena pariškimi porotnikom. S temi uradno potrjenimi podatki so slovenske žene opremile milostno prošnjo, ki jo so poslane predsedniku Republike in ministru pravde v Pariz. Ta prošnja s svojimi stvarnimi prilogi in je bila odločilna: predsednik Doumergue je podpisal pomilostitev Pepce Kureševe in giljotina ne bo sekala glave slovenskega dekleta.

Za obnovitev procesa.

Ta uspeh organizirane ženske akcije, ki služi v čast Franciji in je v ponos tudi našemu ženstvu, je znova poživljal zanimanje francoske javnosti za žalostni slučaj Pepce Kureševe in je vliji novega poguma onim, ki trdno verujejo, da je bila Pepca po nedolžnem obsojena. Gospa dr. Stricker si je sedaj pridobila pomoč uglednih mož francoske javnosti, pridružili so se ji m. dr. znameniti pisatelj Claire in Charles Géniaux, Renée Dunan, pričela je celo zbirka, ki jo je otvorila marka Brion s 1000 frs. da se osnuje fond za stroške obnovitvenega procesa. Kajti plemeniti francoski mošje in žene, ki so se s tako vsemno založili za pomilostitev Kureševe, smatrajo, da so dovršili šele prvi del svoje akcije, ter se pripravljajo za nič manj težko nalogo doseči obnovitev procesa, pri ka-

teri bi se, kakor so prepričani, izkazala nedolžnost obsojenega dekleta.

Kaj je bilo v procesu dognano.

Kureševa je bila kakor znano obsojena radi roparskega umora male Carmen. Direktne dokaze sicer ni bilo nobenega, a za njeno krivdo so govorile razne okolnosti. Kureševa se je slabo in osorno branila ter je že s tem napravila na porotnike slab vtis. Akoravno je vztrajno zatrjevala, da je nedolžna, ji ni nihče verjel in porotniki so smatrali, da je dokaz po raznih indicijah dovolj močan za obsodbo. Ko je pozneje gospa dr. Stricker stopila ž njo v stike se ni mogla ubraniti vtisu, da Kureševa ni morilka: Istega prepričanja je tudi njen zagovornik advokat Mr. Canet.

Kureševa v zaporu.

Pepca Kureševa se nahaja še vedno v zaporih pariškega tribunala. Tam z njo lepo postopajo in jo splošno pomilujejo. Iz zapora je opetovano pisala ge. Stricker. Mesec dni pozneje po svoji obsodbi pravi v nekem pismu: »Nikdar ne bom pozabila teh treh dni pred poroto. Moje življenje je uničeno, vse je izgubljeno — zdi se mi, da mi more le smrt vrniti svobodo. Tako mi je, kakor da se že 20 let nahajam v ječi in stokrat na dan preživljam svojo obsodbo. O, kje je človek, katerega moram jaz nadomeščati? To je človek brez milosti, podleže... Oprostite mi, da tako pišem, toda sem brez uma in strašno trpim... Žejna sem masčevanja!«

Z globoko hvaležnostjo je Kureševa zaznala, da so se zanjo zavzele tudi slovenske žene. Vest o pomilostitvi je sprejela z veseljem in trdno upa, da se bo posrečilo doseči obnovitev njenega procesa. »Jaz ne zahtevam nobenega privilegija, nobene milosti — jaz imam svojo vest — zahtevam pravico in resnico. Ne samo za mene, temveč ravnotako za svoje uboge stariše, za moje brate in sestre.«

Sedaj bo Kureševa prav kmalu prepeljana iz pariških zaporov v eno izmed centralnih ženskih kaznilnic, kar bo zanjo nesporno zelo hudo.

Priprave za revizijo procesa.

Gospa dr. Stricker pripravlja sedaj akcijo za revizijo procesa. Izdala bo v posebni brošuri celo vrsto pism Pepce Kureševe iz zapora, ki se ji zdijo psihološki dokazi za Pepčino nedolžnost in odvetnik Canet z vsemno išče novih razbremenilnih prič. Posebno dragoceeno pomoč je dobila cela akcija v zadnjih dneh s tem, da je slavni pariški kazenski zagovornik Mr. Henry Torrès sporočil, da je pripravljen vzeti revizijo procesa v svoje roke. S tem je zadeva Kureševe postala predmet pariške govornice in nesporno je, da boljše podpore ni mogla dobiti.

Izgledi obnovitve procesa.

Izgledi za obnovitev procesa po mnenju obeh odvetnikov sicer niso najboljši, a tudi ne najslabši. Ako se posreči najti nove dokaze (in Mr. Canet upa, da se posreči) iz katerih bo razvidno, da posamezni indiciji, iznešeni pred poroto, ne držijo, je sigurno, da se revizija doseže. Med tem pa nesrečna Pepca šteje ure in dneve in bogve kako dolgo jih bo še štela...

Ali si gradite lastno stavbo?

Preskrbite si, predno oddate zgradbo stavbeniku, načrte in proračune od nas, na podlagi česar razpišete dela in jih oddate najcenejšemu ponudniku. Da se bo stavba res solidno gradila, nadzorujemo mi strokovnjaško vsa dela Vaše stavbe.

Informacije dobite v Tehnični pisarni »TEHNA«, družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 25/I. Telefon 25-80.

Angleška gospodska moda

Glavna razlika med tako zvano francosko ali latinsko in angleško gospodsko modo je v tem, da francoska »effeminirana«, t. j. približuje moško obleko ženskim formam, angleška moda pa, kjer le more, povdarja moški značaj. Kar se tiče »svetlih« oblek, je na Angleškem čez dan tako zvani morning coat, ki ga pri nas imenujemo »žaket« edino dopuščen. Za poseben prilike se k žaketu vzame bel telovnik, črni »slips«, beli gamaše in cilindar. Če se na Angleškem čez dan pokažeš v fraku ali smokingu si ali natak ali pa norec. Zvečer se nosi frak v damski družbi, ali pa smoking. Kožuhov Angleži ne nosijo, smatrajo jih kot preveč žensko obleko. Za sako, ki ga seveda tudi Angleži nosijo kot običajno obleko, so za l. 1929, moderne rujavkaste ali modre barve, fino kariraste ali fino progaste. Sako je širok v plečih in v hrbtu, prilaga se lahko k pasu ter je delan n 3 gumbce, vendar se zapenja le na srednji.

i. Glasbena Matica v Ptuj. Koncert Zikovega kvarteta, ki je bil javljen za 26. tega meseca je preložen na nedoločen javil. Dan koncerta se bo pravočasno javil. DOLNJA LENDAVA. — Kolo jugoslovenskih sester v Dolnji Lendavi priredili dne 3. marca ob 14 v prostornih meščanske šole redni letni občni zbor, na katerem se bo poročalo o delovanju društva ter vršile volitve. Članice naj se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

K izpremembam v češki vladi

(Glej članek v današnjem »Jutru«.)



Dr. Milan Hodža
odstopilš prosvetni minister



Dr. Anton Štefánek
njegov naslednik



Josef V. Hajman
bivši prometni minister



Fr. Horak
se imenuje kot novi prometni minister



Dr. Marko Gažik
minister za izenačenje zakonov je odstopil



Dr. Ludovik Labay
bo najbrže imenovan za ministra za unifikacijo zakonov

Socijalna politika

O aktualnih pokojninsko-zavarovalnih vprašanjih zasebnih nameščencev

Povodom velike ankete, ki se je vršila prošli teden v prostorih Delavske zbornice v Ljubljani o pokojninskem vprašanju zasebnih nameščencev in pri kateri so sodelovali prvi strokovnjaki iz države je naš urednik postavil nekaterim voditeljem te socialnopolitične akcije nekaj aktualnih vprašanj. Predvsem tale:

1. Kako je bilo doslej zasebno nameščentvo Slovenije in Dalmacije zadovoljivo s pokojninskim zavarovanjem in koliko izpolnjuje novi načrt njihove želje za poboljšanje?

2. Katere so težkoče, ki jih bo najtežje premestiti pri razširjanju pokojninskega zavarovanja na ostale dele države, kjer to zavarovanje še ni uvedeno?

3. Ali ste za centralistično ali za avtonomistično ureditev pokojninskega zavarovanja? Ali naj bo nosilec zavarovanja en zavod in kje? Pride li Ljubljana kot taka v poštev, to je pokojninski zavod v Ljubljani, ki ima polno izkustev, ali naj se ustanove posebni zavodi v Zagrebu, Beogradu in eventualno še kje drugje, recimo za Bosno, ki bi po zakonskih določbah upravljali premoženje in premijske rezerve v kolikor bi bile nabrane na dotičnem teritoriju?

Na ta vprašanja nam je odgovoril gosp. dr. Obersnel, predsednik Zveze nameščencev in član načelstva Pokojninskega zavoda v Ljubljani:

»Nameščenci Slovenije in Dalmacije doslej niso bili zadovoljni z zavarovanjem. In sicer deloma iz upravičenih razlogov: deloma iz neupravičenih. K prvimi spada: nezadostna prilagoditev razredov in pokojnin sodobnemu standardu, zatem zaradi: predelkih zavarovalnih dob, kakor tudi zaradi tega, ker niso spadali vsi privatni nameščenci pod zavarovalno obveznost in končno zaradi nezadostne valorizacije do sedaj pridobljenih pravic. To bi bilo upravičeni razlogi. Neupravičeni razlogi je v tem da so smatrali nameščenci, da je premija previsoka.

Nov načrt zadovoljuje, kolikor je z matematično tehnično stališča dopustno. On povzame razrede na ono višino, ki odgovarja predvsem višini z upoštevanjem sedanega dražinskega indeksa. Načrt skrajša zavarovalno dobo od 40 na 35 let. Zatem sprejema pod zavarovalno obveznost skoro vse kategorije privatnega nameščentva, zlasti tudi trosske sotrudnike, ki so bili doslej izključeni. K točki o nezadostni valorizaciji že pridobljenih pravic pripominjam, da garantira nov načrt tako valorizacijo kakršna je pri sedanjem finančnem položaju Pokojninskega zavoda sploh mogoča. Ona sicer ustvarja deficit v višini od preko 60 milijonov Din na kapitalnem pokritju, ki se bo po amortizaciji v dolgotrajnih (30 do 40 letnih) dobah s smotnim gospodarstvom.

K drugemu vprašanju: Težkoče so deloma v nasprotju interesov poslovalskih organizacij, ki imajo na naše javne razmere močan vpliv. Druza težkoča je nezrelost stališča privatnih nameščencev do celote. Privatni nameščenec se preveč da zavesti od trenutnega interesa in prerad pozabla na bodočnost.

Na tretje vprašanje: Teoretično bi bil jaz za centralizacijo. V praksi pa sem vsaj za prehodno dobo kakih 30 do 40 let, za kompromis med načelom centralizacije in načelom avtonomije. Ta kompromis je izražen v načrtu zakona s tem, da se predvidevajo trije penzijski zavodi. Pokojninski zavod v Ljubljani pride pri tem v poštev kot vir izkustev, nasvetov in navodil. Smatram da bi se na ta način uprava zavarovanja najbolj pocenila. Ako bi imeli centralizacijo za vso državo, bi morali izmeti poleg centralnega mesta tudi pokrajinske ustanove z manjšim delovnim delokrožem, kar bi stroške povečalo in bi vavajalo v zavarovalni aparat birokratski formalizem.

Ravnatelj Pokojninskega zavoda dr. Sačadin

Nameščenci v Sloveniji in Dalmaciji niso bili zadovoljni s pokojninskim zavarovanjem, kakor nikdo ni zadovoljen, ki je kaj izboljšal. Kajti veliko so izboljšali. Pokojninski zavod namreč ni prejel za dobo 1909. do 1918 nikakih nabranih rezerv od avstrijskih pokojninskih zavodov, radi česar trpe zavarovalci, najbolj pa upoko-jenci. Razlika med predvolno rento za 20letno zavarovanje pri premiji 30 K (zlatih) in sedanjem stanjem je ta le: Po predvolnem zakonu bi znašala vplačila 240mesečno po K 30.— skupaj torej 7200 krona za prvih 10 let zavarovanja 1/4, za vsako nadaljnje leto pa 1/4. vplačanih premij torej K 1350 ali K 111.50 mesečno v zlatu kar bi pomenilo danes 11krat več torej Din 1237.50. Po sedanjem stanju pa se račun rente Din 1800.— 10kratna povprečnina 148.5 * 1485.— in 1/4, valoriziranih in vplačanih premij Din 35.640 * 5940.—

Skupaj torej letno Din 9225.— ali mesečno Din 768.—. Ako premislimo, da Pokojninski zavod za zavarovalca ni prejel za dobo 1909 do 1918 nič, od 1919 do 1923 pa samo Din 2385 torej povprečno mesečno le Din 39.75 in od 1924. do 1928. pa Din 12960, skupaj torej Din 15.345 in če ugotovimo, da pokojninski zavod nima drugih prejemkov kakor premije in obresti od njih, ako torej dale za delansko preletih Din 15.354 kapitala, stalno rento letno Din 9225, potem mora vsak upravitelj da zavarovalec pri Pokojninskem zavodu ni vse izgubil radi volne. Soričo takih delstev nezadovoljstvo splošno poima in širi se vedno bolj spoznanje, da je Pokojninski zavod storiš v danih slučajih zelo mnogo za svoje zavarovane člane v primeri z drugimi zavarovalnimi in denarnimi zavodi ki valorizacije ne poznajo.

Nameščenci naravno zahtevajo čim boljše preskrbo za starost. V novem načrtu jim je pokojninsko zavarovanje tako izboljšano da je za sedaj težko zahtevati še več in vztrajati na nemogočih stvareh. Sai se po nadaljnjih petih letih zopet lahko govori o kakem nadaljnjem izboljšanju. Za sedaj pa zavarovalci uvidevajo položaj in spoznavajo da je v načrtu novega zakona storjen velik korak napred in uresničeno veliko njihovih zahtev.

Pri razširjanju pokojninskega zavarovanja imajo glavno besedo službodaalci izven Slovenije in Dalmacije, a te bo le počasi mogoče pridobiti. Kajti napore je treba seznaniti s to panogo socialnega zavarovanja in potem šele bo mogoče govoriti z njimi bolj konkretno in jih pripraviti do tega, da pristanejo na nova bremena. Nepremakljive se težave niso, ker tudi službodaalci v Sloveniji in Dalmaciji ta bremena nosijo in sicer s ponosom, saj se zavedajo, da s tem vršijo veliko kulturno in socialno politično nalogo.

Centralna ali decentralizirana ureditev pokojninskega zavarovanja je odvisna od tega, katera oblika povzroča manj upravnih stroškov, še bolj pa od tega, kako obliki izberejo interese, to je nameščenci in njih službodaalci in končno, na katero obliko bo pristala vlada. Gotovo pa je da se bo to vprašanje od vseh strani dobro proučilo, predno bo padla končna odločitev merodajnih faktorjev. Ako so posamezni samostojni zavodi dosti močni z večjim številom zavarovancev kakor le v načrtu zamisljeno, bodo mogli lepo delati brez velikih upravnih stroškov. Sicer pa to vprašanje trenutno ni akutno, ker se razširjenje zakona o pokojninskem zavarovanju ne more izvršiti preden predno niso za to pridobljeni službodaalci iz ostalih pokrajin. Zato se bo to razširjenje po mojem mnenju vršilo le postopoma. Napreči se bo govorilo o tem, da se razširi obvezno pokojninsko zavarovanje na vse novinarje v vseli državi, ki so že pridobili svoje službodaalce za tako razširjenje in imajo celo že lastno uredbo o pokojninskem zavarovanju. Nato bodo nemara pristopili denarni zavodi in poedina večja industrijska podjetja. Iz takega postopnega razširjenja, bi pa samo po sebi sledilo, da provala to začetno zavarovanje tudi za vse ostale pokrajine naš Pokojninski zavod v Ljubljani. Šele potem ko bi bili ostali teritoriji dosti pripravljeni za razširjenje zakona v vseli njegovi obširnosti, šele takrat bi postalo vprašanje organizacije zavoda res akutno in bi se moralo rešiti potrebno našim primeram.

Izdatki Anglije za socialno politiko. Ministar financ v svojih statističnih poročilih pravi da je Anglija leta 1926-27 za izvajanje socialne politike porabila 382 milijonov funt šterlingov, dočim so tozadevni izdatki v letih neposredno pred vojno znašali lemo le 63 do 70 milijonov funt šterlingov. Izdatki so se torej pošestorili.

Kmetijski vestnik

Kriza živinoreje

Klavna živina se prodaja v Italiji: volji 14—15.50, krave 12—14; na Češkoslovaškem: volji 15—16, krave 13—14; v Avstriji: volji 16—17.50, krave 10 do 12; pri nas: volji 6.50—8.25, krave 5—6 Din kg žive teže. Če primerjamo cene, vidimo, da prodaja naš kmet svojo živino polovico pod svetovno ceno.

Kje je vzrok temu slabemu položaju našega živinorejca? Vemo, da je bil pridelek krme zaradi lanske suše zelo pičel in da mora kmet prodajati svojo živino, ker je ne more prerediti čez zimo. Da bi kupoval krmo pri sedanjem slabem gospodarskem položaju, ni misliti. Zato je ponudba večja kakor povpraševanje in so nizke cene čisto normalen pojav.

Dobro, vse je resnično, toda, mar ni bila suša tudi v Italiji, Avstriji in v Češkoslovaški? Mnogo hujsa kakor pri nas! Saj so dobili na pr. v Češkoslovaški le prvo košnjo lucerne, ostali dve je požgala suša. Če je celo globoko vkoreninjena lucerna tako trpela, si lahko mislimo, koliko se je pridelalo druge krme. Tudi drugod je ponudba znatno nad povpraševanjem, a vendar se cene drže na dostojni višini.

Kako je to mogoče? Drugod je kmet organiziran v močnih stanovskih institucijah, ki vplivajo odločilno na trg. Manjšina drugih slojev, ki je znano jačja kakor pri nas, mora upoštevati kmeta, ki nosi velike davčne obveznosti. Pri nas nima kmet zadostne opore. Kmetijska družba je poučna in prodajna ustanova. Razne politične stranke so pitale kmeta deset let z obljubami, storilo se pa ni prav nič.

Kmet prodaja svoje zadnje delovne vole, svoje krave mlekarice za polovico svetovne cene mesarjem in prekupcem. Nihče ne vpraša, kako bo prišel kmet na pomlad, ko bo živina trikrat dražja, do delovnih volov? Kaj bodo počele široke plasti naroda, ki mu je mleko temelj prehrane, brez krav mlekaric? Kje so tisti, ki čujejo nad zdravjem naše dece, da ne dvignejo svojega glasu? V praznem hlevu se napravi malo gnoja. In če ne bo gnoja, kakšni bodo pridełki?

V suhih letih pred vojno je priskočila država na pomoč in je nudila živinorejcem vsaj slamo po nizkih cenah, da so mogli vsaj del plemenske živine za silo preživeti do nove krme. Slame je v Vojvodini dovolj in mislim, da bi se z malo dobre volje dale preskrbeti zadostne množine.

Če se je pocenilo meso za par dinarjev, imajo tudi konzumenti le dozdevno korist, zakaj že v par mesecih bo težko dobiti klavno živino in bodo cene mesu silno visoke. Živina se ne da v enem letu nadomestiti kakor na pr. žito. Treba bo par let, preden se bodo zopet napolnili hlevi. Vse doleži bo pa treba meso drago plačevati. Zato se interese konzumentov v tem primeru krijejo s težnjami naših živinorejcev.

Najnujnejše krme je še za nekaj tednov, zato prosimo živinorejce merodajne činitelje: Pomagajte nam, rešite našo živinorejo!

—K—

Sport

Evropsko smučsko prvenstvo v Zakopanih

Nekoliko podrobnosti o uspešnem nastopu naših smučarjev na Poljskem.

O lepo uspehih in izredno dobro organiziranih smučskih tekmovanjih za evropsko prvenstvo bi bilo poročati se naslednje:

Zakopane, duša vsega zimskega sporta in največje letovišče Poljske, so se razvile v kratkih letih zaradi svoje lege in pametnih odredb vlade v mednarodno letovišče. Vsako leto imajo nad 20.000 gostov. Glavna sezija je zimska, ki traja preko tri mesece.

Poljaki so letošnje zimskosportne prireditve organizirali prav dobro. Še prvi vtis na kolodvoru, ki so imeli naši smučarji, je velikanski. Vse v zelenju in luči — velikopotezno.

Naši so prispeli v Zakopane z zamudo baš na dan, o so se vršile tekme na 50 kilometrov. O rezultatih, iz katerih je razvidno, da so Finci zavzeli prva mesta, ste že poročali. Norvežanom se revanš za St. Moritz zopet ni posrečilo. Od naših je startal samo Godec, ki je med 32 tekmovalci zasedel v času 4:56:20 27. mesto. Čas prvega, Finca Knuutilla je bil 3:50,01.

Pri tekmi dam je prvi triumfal poljski sport. Tudi v slalomu, pri katerem so bili favoriti Angleži dijaki iz Curiha, je zmagal Poljak Bronislav Czech.

Za naše smučarje je bil najvažnejši dan, ko se je vršilo tekmovanje na 18 km. Konkurentov je bilo 99. Pri zbiranju so dobili Godec št. 1, dr. Kmet št. 4, Joško št. 88, Janko pa 91. Proga je bila lepa in prav dobro markirana. Kakor ste že poročali je Joško dosegel krasen uspeh. Plasil se je v času 1:37:17 na 16. mesto. Tik za Poljakom Mostyko, Čehom Nemeckym, Nemcem Kratzerjem in dvema Švedoma je premagal štiri Norvežane, in sicer Holmena, Bostera, Kleppena in Runda ter celo Nemca Wahla, ki je bil v Klingenthalu četrti, v St. Moritzu pa najboljši Srednjeevropejec.

Za Joška je došla na cilj cela vrsta odličnih reprezentantov Švice, Poljske in Češke. Dr. Kmet, ki je že v Rumuniji obšel na »španski«, a kljub temu startal, je v času 1:37:31 zasedel 26. mesto. Godec je 1:39:12 29., a inž. Janša z 1:47:08 35. mesto. Čas zmagovalca Finca Saarinenja je bil 1:20:03.

Tudi naši vojaški smučarji so se dokaj dobro držali. Zasedli so pred Francozi peto mesto. V streljanju so bili četrti.

V splošnem naj omenimo še naslednje: Naši smučarji so bili povsod sprejeti zelo iskreno in priščno. Dodeljen jim je bil poljski kapetan Jura, ki je rojen ljubljancin. V Zakopanih je bila zbrana vsa poljska elita. Poleg predsednika republike Moščiškega, ki je sam smučar, so bili navzoči predsednik vlade, več ministrov, generaliteta in zastopniki najvišjih državnih oblasti. Organizacija je bila v resnici velikega pomena. Med tekmovanji so v zraku brnela vojaška letala.

Naši smučarji so v Zakopanih porabili priliko, da so povabili zastopnike posameznih držav na mednarodna smučska tekmovanja, ki se bodo vršile leta 1930. v Bolniju. Definitivno so objavili svojo udeležbo Poljaki, Čehi, Rumuni, Avstrijci in Nemci. Švicarji bodo še sporočili, od Francozov pa je prišla prijava že prej. Za naše smučske prilike, zlasti na Blokah, je zelo zanimiv predsednik smučske federacije Holmquist.

★

Smučarsko pismo iz Francije

Lepi uspehi naših smučarjev. — Joško Janša na 18 km tretji.

Ena skupina naših smučarjev, in sicer oba brata Janša in Godec, se je iz Zakopan odpeljala preko Dunaja in Švice v Francijo ob španski meji, kjer so se vršile tekmovanja za smučsko prvenstvo Francije in dario francoskega ministrstva javnih del za Coupe de France. O potovanju in o tekmovanjih smo dobili naslednje poročilo:

Luchon, 18. februarja

Potovanje v Francijo.

Iz Zakopan so se naši smučarji odpeljali preko Dunaja in Švice v Francijo. Na Dunaju so takoj dobili vizo za Švic. V vagonu so imeli pravo šibsko zimo. Do Curiha je vlak že imel 5 ur zamude, vsled česar so naši smučarji zamudili ugodno vizo. Pri ogromnem prometu, ki vlada v Švici, je bilo skoraj težko najti ugodno vizo do Zeneve. Naša skupina se je na kratko ogledala Curih ter po treh urah odpotovala proti Bernu. Venomer so praskali po srežu na špahi, da bi mogli boje videti vse zanimivosti dežele, toda miraj jim je sproti uničeval njihova prizadevanja. Prišli so Bern ter se proti večeru približali Lausannu. Ta del vožnje je bil najlepši. Jezero, vile, hoteli, sama rajska krajina. Nemški napis na kolodvorih so od Berna dalje izginili. Nadomestili so jih francoski. Tudi spovedni govore od Berna dalje francoski.

Zeneva! Zle slutnje so imeli naši smučarji že ves čas vožnje in tu so se uresničile. Po programu bi se morali v Zenevi dobiti z delegatom dr. Hadžijem. Toda prišli so dva dni kasneje kakor je bilo nameravano, in niso vedeli niti za njegov pasov. Na kolodvoru so ga čakali zaman. V Zenevi so naši smučarji doživeli prijetno in neprijetna izmeničnost: dobili so dovoljenje za povožno vožnjo po Franciji, poleg tega tudi pismo od dr. Hadžija, v katerem sporoča, da se, žalostno, ne more udeležiti francoskega prvenstva, ker je obolen na »španski«. Sedaj so bili naši smučarji navezani sami na sebe. Zvečer so prestopili francosko mejo. Četrta noč vožnje in drugi razred v ekspresu sta storila svojo dolžnost. Od Avignona jih ni bilo mogoče »zbrblati«, tako so trdno spali. Tu so prestopili jutrajni pot Certe. Od tukaj naprej so potovali skupaj z Norvežanom Petersonom, ki je bil tudi nomen-nem v Luchonu. Kmalu je šlo dalje proti Certe. Prvič so prišli tukaj v kraj brez snega. Ob progi sami nepregledni vinogradi. Ko so naši še potovali, se je vršila tekma na 50 km. V Toulouse so prišli z malhno zamudo, vsled katere na so morali živrovati celo noč. Tik pred čillem v Moutbriau so se izkrcali. V petek dopoldne 15. t. m. so prispeli končno v Luchon. Potovali so torej točno pet dni.

Tekmovanje.

Za naše smučarje je bilo v Luchonu skoraj vse pripravljeno. Po okrepitvi in so se takoj odpeljali z zobčasto železnico na Superbagners, 1100 m visoko. Ko so naši dospeli tjakaj, se je vršil slalom. Čeprav je imel inž. Janko Janša od vožnje popolnoma trda kočena, se ga je vendarle udeležil, izmed 34 tekmovalcev je dosegel 16. mesto z 1:5. Prvi je bil Mückenbrum z 42,8, drugi in tretji sta bila Čehoslovaki, ki sta dospela v Luchon v četrtek zvečer preko Italije.

Na 50 km je tekmovalo le 15 konkurentov. Vozilo pa se je le dvakrat 20 km. Vse tekme so se vršile na isti progi, tako da je bila vsem tekmovalcem razen našim znana.

V soboto jutraj se je vršila tekma na 18 kilometrov, katere so se udeležili tudi naši tekmovalci. Ko so naši dospeli v Superbagners, je bil start že izpeljan. Joško Janša je dobil št. 8, inž. Janko Janša 12, Nemecky 14 in Godec 19. Tekmovalcev je bilo 39. Proga je bila od prejšnjih tekem že zelo razrita. Imela je že v početku težke smuke, na koncu pa čvig 7 km. Joško je startal v hrbtelo zelo lepo, skoraj pichito. Na km 4 je prehitel inž. Janko Janšo Nemecky, ki se je že »razmaja«, pri vojaški tekmi prejšnji dan. Pred koncem tekmovanja je inž. Janša opazil iz daljave kot prvega Nemeckega, tik za njim Joška, nekoliko nižje nekega Francoza, on sam pa je bil četrti. Za njim je smučal Francoz Gronier, ki je na 50 km zasedel drugo mesto. Proga ni bila dolga 18 km, kakor bi bila morala, temveč le nekaj čez 15 km.

Rezultati so bili naslednji: 1. Nemecky (Čehoslovaka) 1:22:34,2. 2. Berthet (Francija) 1:26:13. 3. Joško Janša (Jugoslavija) 1:28:19. 4. Rodier (Francija) 1:28:44. 5. Mugnier (Francija) 1:30:14. 6. inž. Janko Janša (Jugoslavija) 1:39:44. Godec je došel na cilj kot deseti v času 1:53:56.

Zanimivo je to, da se je Berthet, ki je dosegel drugo mesto, med tekmo naenkrat pojavil pred Nemeckym nato pa pred Godecem, a ne Nemecky, ne Godec nista videla, da bi in bil Berthet prehitel. V zvezi s tem se bdi postopno hujše čudno, ker je prvotno nilega proglasilo za zmagovalca, a kasneje šele preklelo svojo razsodbo ter ga postavilo na drugo mesto. Gotovo je, da tukaj ni bilo nekega v redu. Proti placementu Bertheta je inž. Janko Janša podal na podlagi izjav Nemeckega in Godeca protest, kateremu pa se ni ugodilo.

V nedeljo dopoldne so se vršile še razni juniorski in izločilni skoki. Popoldne je bilo na programu skakanje za prvenstvo Francije. Od naših se tega tekmovanja ni udeležil Godec, Joško Janša je oba skoka izvedel v lemem stilu, inž. Janko Janša pa je prvega, ker se mu je pokvarila vezava. Prvi je bil Petersen z 222 točkami, drugi Dichter (Norvežan) z 210,3. Nemecky je zasedel peto mesto z 202,75. Joško Janša pa 14. s 176,2. Janko Janša pa 19. s 108,5 točk. Prvenstvo Francije si je torej pridobil Berthet.

Zaključek tekmovanja.

Zvečer se je vršila v Kazini razdelitev daril, katerih je bilo lepo število. Joško je dobil srebrno vazo in ročavice, inž. Janko Janša pa thermos steklenico. Po razdelitvi je bil zaključeni banket, katerega se je udeležilo preko 60 oseb. V ponedeljek 18. t. m. dopoldne so se naši pripravili za pot proti domu. Kmalu nato so jih že iz daljave pozdravljali zasneženi Pirineji, ki so proti večeru polasoma tonili v megli.

Sportni drobci

Kakor znano, so že štiri leta prekinjeni odnosi med našim in italijanskim nogometnim savezom. Vzrok za to prekinitev so bili incidenti pri tekmi Gradjanski: Juventus v Zagrebu. Naš savez je takrat strel, ki pa klub bližini ni našel pota v mrežo, ker so igralci Notts Countya popolnoma zastavili golovo črto. In tako je Stokje po nesrečnih pravih izgubil igro, pokal in tudi mnogo denarja. Tudi nogometna zveza ni mogla pogodi protestu, ker pravila niso bila kršena. Toda gospodje so se vsedli za zeleno mizo in dodali pravilom še koristni stavček o enastotnovski, ki danes neustimljivo gospodari na vseh nogometnih tekmah.

Da je tudi v Ljubljani pričetek spomladanske nogometne sezone odgojen, poročamo službeno na drugem mestu.

Po praški vesti so na zadnji nogometni konferenci na Dunaju razpravljali tudi o tem, v katere skupine bi bile posamezne evropske države razdeljene pri svetovnem prvenstvu. Govorci so o nastopnih grupah: I. Španija, Portugalska, Francija, Belgija, Luksemburška in Holandija. II. Nemčija, Danska, Švedska, Norveška, eventualno Finska. III. Poljska, Letška, Estonška, Litva, eventualno Finska. IV. Čehoslovaka, Avstrija, Madžarska, Italija, Švica v Jugoslavija, Rumunija, Turčija, Grčija, Bolgarija.

Kakšno zanimanje vlada v Angliji za finalno tekmo za angleški pokal, ki se vrši 17. aprila v Wembleu, se vidi iz tega, da je bilo dosedaj za to tekmo rezerviranih že 500.000 vstopnic. Na igrišču pa je prostora le za 80.000 oseb. Da se vsaj nekoliko odvrne zanimanje občinstva za to tekmo, morajo isti dan prireditelji boksarski turnir Scott: Henney.

Ze sedaj se javljajo novi reflektanti za organizacijo olimpijade leta 1936. Poleg Italije, Španije, Nemčije in Madžarske se je sedaj javil Egipt.

Mladinske drsne tekme

Na sportnem drsališču SK Hribe se vrše danes ob 9. dopoldne ponovno mladinske drsne tekme. Tekmovalci dečki kakor tudi deklice v dveh skupinah, in sicer posebej do starosti 11 let (do incl. rojstnega letnika 1918) in posebej v starosti 12 do 15 let (letniki 1914 do 1917). Prijave se sprejemajo v garderobi na drsališču do 8.30, ko se morajo vsi tekmovalci in tekmovalke predstaviti razsodišču. Prijavnine ni, običajna vstopnina za drsališče se udeležencem tekme povrne. Tekmovanja se prične točno ob 9 uri, pristo drsanje se bo vršilo približno ob 10. uri.

Zibelka nogometa

Početki nogometne igre, ki izvirajo iz Anglije, segajo tja v prva leta 14. stoletja. Kakor vsaka novotarija, je zadel tudi nogomet sprva na velike težave. Zato so se londonski trgovci v onih letih obrnili na kralja Edvarda III., naj bi jim dovolil igranje nogometa po ulicah. Kralj je izdal l. 1349. edikt, s katerim je zabranil vsako igranje z žogo in zapretil z zaporno kaznijo, češ da je škodljivo in zavaja mladino od streljanja z loki. Kljub vsemu so takratni »nogometasi« vzhlebili svoj sport in ga kljub prezahtu ohranili do srede preteklega stoletja, ko so se peščici »svetoli« prvi redni in priznani nogometni klubi.

Najstarejši klub je amaterski Sheffield Club, ki je bil ustanovljen leta 1855. In hrani v arhivu še danes zapisnike iz leta 1857. Danes ta klub ni v profesionalni ligi, tako da je njegov pomen več ali manj samo zgodovinski. V ligi imamo med najstarejšimi klubi: Notts County iz leta 1862., Nottingham Forest iz leta 1865. in Wednesday (z. Sheffield) iz leta 1866. Zibelka prvih nogometnih tekem je bila v mestih Sheffield in Nottingham v letih 1870 do 1880. Med tem se je »nogomet« razširil tudi na Škotsko (1867); konkurenca se je množila in kvaliteta moštev se je dvigala. Škoti so bili od vsega začetka izborni igralci in kmalu so jih skušali Angleži pridobiti za svoje klube. Pri tem so skušali domačini pregovarjati svoje igralce in često so se dogajali primeri, da je naletel na lez zaradi najrazličnejših ovir zamudil pričetek tekme.

Nottingham je imel največji obrat. Tamkaj so uvedli prvič leta 1878. piščalke za nogometne sodnike. Igralci takratnih klubov niso zlepa mehnali klubovih barv in čredilo se je, da je igralci nastopali 30 let za klub, končno pa mu je zapustil še svoje premoženje. Pravila za igranje niso bila še izenačena; ponekod so igrali celo z 12 igralci, dočim so drugod razdelili moštvo po pravih rugbyu. Do prve unifikacije nogometnih pravil je prišlo leta 1880., s čimer se prične takorekno moderna doba nogometa. Prva mednarodna nogometna tekma se je vršila leta 1872. med Anglijo in Škotsko v Glasgowu in končala neodločeno brez gola. Nato so se te tekme letno ponavljale, dokler se ni kot nasprotnik erodirala še Irsko.

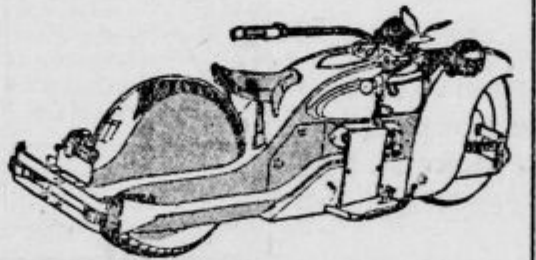
Številni nogometni klubi in igralci se je odšel množilo skokoma. Igralci se niso več zadovoljevali samo z moralnim zadovoljenjem in tako je padlo prvo seme za profesionalizem. V sezoni 1882/83 se je klub Preston North End prvi priljvil kot profesionalni. Kot prva nagrada je bilo določenih 7 in pol šilinga za tekmo. Do leta 1888 je profesionalizem životaril neorganizirano, dokler ni William Mac Gregor sprožil ideje lige, v katero je vstopilo 12 klubov, med njimi tudi današnji Blackburn Rovers, Bolton Wanderers, Burny, Everton, Nott County, Aston Villa in drugi. Everton, Aston Villa in Blackburn Rovers so edina tri moštva, ki ed ustanovitve niso izpadla iz prve lige. Prvo prvenstvo v ligi si je v sezoni 1888/89 priljvil Preston North End (ki je danes v drugi ligi) s 40 točkami, za njim sta bila Aston Villa in Wolverhampton Wanderers z 29 oziroma 28 točkami.

Kako ogromen razmah so doživele angleške profesionalne lige do danes, kažejo naslednje številke: Liga šteje danes 88 moštev, razdeljenih v štiri lige, in sicer I. II. III. in IV. (svetovno in južno). Največja nogometna organizacija v Angliji je »Football Association«, ki ji pripadajo vse profesionalne in amaterske lige. Organizacija nogometnih klubov je v Angliji ogromna in tako popolna, da služijo klubovi za vzvod vsem ostalim sportnim organizacijam po svetu. Zato so tudi v vseh državah v veliki moči poselji angleško organizacija. Seveda je tamkaj tudi tehnična stran nogometne igre dosegla stopnjo, ki je na celini še ni bilo mogoče doseči.

Saj potem itak ni čuda, da izvirajo tudi enastotnovka iz Anglije. Bilo je takole: Stokje in Notts County sta igrala pokalno tekmo. N. C. doseže vodstvo in se drži dobro skoraj do konca. Stokje vedno bolj hudo napada in končno se enemu izmed napadalcev res posreči, da žogo krasno plasira v golov kot. Toda branilec N. C. je na mestu ter udari žogo z pestjo iz gola. Sodnik seveda ni mogel odrediti drugega kat prosti strel, ki pa klub bližini ni našel pota v mrežo, ker so igralci Notts Countya popolnoma zastavili golovo črto. In tako je Stokje po nesrečnih pravih izgubil igro, pokal in tudi mnogo denarja. Tudi nogometna zveza ni mogla pogodi protestu, ker pravila niso bila kršena. Toda gospodje so se vsedli za zeleno mizo in dodali pravilom še koristni stavček o enastotnovski, ki danes neustimljivo gospodari na vseh nogometnih tekmah.

Motorno kolo bodočnosti

Paul E. Kelecom, znan konstruktor motornih koles, popisuje v »The Motor Cycle« motorno kolo bodočnosti. Imelo bo motor s štirimi cilindri s 500 kub cm. Namesto ventilov bodo vgrajeni rotacijski razdvajalci; kolo bo imelo kardanski pogon, okvir iz prečanežnega jekla s peresi spredaj in zadaj. Motor bo vozil elastično in tiho in poznati ga bo zelo lahko. Ravnotežje



tako ga bo zelo lahko ustaviti, ker bo opremljen z močnimi zavornami. Čeprav so posebej v zadnjem času prišli na trg majhni avtomobili, ki v cenj uspešno konkurirajo z motornimi kolesom, je verjetno, da bo motocikl nasele še vedno dovolj ljubiteljev. Prednost motornega kolesa pa leži tudi v tem, da rabi mnogo manj benčina.

Nedostatek dosedanjih motociuklov je ta, da je oblika vozačev zelo trpela, čemur bo morala nova konstrukcija odpraviti. V tem oziru je motor s štirimi cilindri s kardanskim pogonom in z okvirjem na peresa najboljša rešitev.

Motor bo seveda iz enega bloka s prigoonom in spojko, ki sta čvrsto pritrjeni na sklopno osovja. Zbolsila bo tudi sistem mazanja. Ogle se ne bo le precejalo, ampak tudi avtomatsko hlajilo. Razpnišč bo opremljen z zračnim cedilom. Motor, ki bo imel še posebno napravo za prižiganje luči, bo trikrat pritrjen na okviru. Spojka bo iz ene plošče.

Pričetek nogometnih prvenstvenih tekem v Ljubljani odgojena. Pomladanske prvenstvene tekme, ki bi se po prvotnem razporedu morale v Ljubljani pričeti približno nedeljo 3. marca, je oslovni odbor LNPA odgodil za enkrat na 17. marca. JNS je podaljšal rok za odigranje pod-saveznih prvenstvenih tekem do 5. maja.

Smučarski tečaj inženjerja Hanssena. Inženjer Hanssen vodi ta teden smučarski tečaj v Zagrebu ter ima nad 50 udeležencev. V ponedeljek se vrne v Ljubljano, kjer bo nadaljeval s tečajem v Kozji dolini dnevnio ob 14. uri do nedelje, 3. marca. 4. marca prične na Bledu tečaj v smučskih skokih in traja do 10. marca. Za ljubljanski tečaj ni potreba prijaviti se, za bledski tečaj naj se prijaviijo zainteresirani na Sportni Klub Bled. Prijavnine ni. JZSS.

Službeno iz Jugosl. saveza hazene in ženskih sportov. Seja uprav. odbora se vrši jutri v ponedeljek ob pol 21. v danskem salonu kavarnе Emona. Prosi se točno in polnoštevilno udeležbo. Tajnik I.

SK Hribe (ženska sekcija). V točednem tednu odpadlo treninž. Nov razpored treninžov se dočelo na sestanku sekcije, ki se vrši tekem tedna. Čas in kraj sestanka se objavi pravočasno.

SK Jadran. Danes ob 9. dopoldne se vrši v gostilni Usnik, Borštnikov trg 2 letošnji redni občni zbor Doložnost članstva je, da se občnega zbora zanesljivo udeleži. — Odbor.

SK Hribe (lahkotletska sekcija). Treninži se vršijo zopet redno vsak torek in četrtek od 18.15 dalje v telovadnici I. drž. gim. Obisk je obvezen za vse atletе. — Nadelnik.

Občni zbor SK Javornik (Rakek) se vrši v nedeljo dne 3. marca t. l. ob 10. dopoldne v društvenem lokaln goslinje Sevar. Dnevni red občnega. Prosimo točnost! — Odbor.

Zima pri »Mariborski«

Koncem februarja.

Kdor hodi k »Mariborski« samo zato, da sliši tam rožljati krožnike, žlice in vilice in vidi kozarce napolnjene z rujnim vinom, pa pri tem ne začuti nobenega višjega poželenja, nobenega bolj višjega stremeljenja in uživanja, la ne pozna niti ne razume našega Pohorja, tudi njegove zime ne.

To, kar se imenuje sv. Boženk, ostanki stare cerkve, stolp z razgledno verando in gostilno, vse postavljeno nad strmo brzdalo, s krasno, poevno ležečo tratinjo, s kegljčjem in prižnico, visi na severnem obronku vzhoda. Pohorja, pozimi s snegom pokrito, s prozornim ledom kakor s steklom obdano tudi tedaj, ko se na južnih pohorskih obronkih že pojavlja žug. Jug ni za pohorsko zimo; je za njo kakor slana za pomladansko cvetlico; s svojimi toplimi sapinami, prilivanjem in božanjem omami stare, rosne bukke, ponosne smreke, kaj šele mlade smrečice, in se razgledajo in dirajo krasne bele zimske odeje. Kadar zapiha sredi zime jug preko Paškega Koznika, Slenice in Konjske gore, tedaj je okoli »Mariborske« pusto, prazno in klimežljivo.

Pa to je samo nezaželjena epizoda! Ko se drugo jutro predrami in pogledaš skozi malo okence svoje sobice v ledeno premarčani depandansi pri »Mariborski«, se razprošira okoli in okoli ne pristna, prava zima. Preko noči je zapihal in kajpada naravno zmagal sever, prinašajoč krepkeše, sveže in zdrave sarice in prinesel novo zimo. In ko stopiš na plano, se ti odpre pogled na deviško mlado, novoročeno ali pa vsaj prerajeno pohorsko zimo, razgled na zimski svet in zimsko pokrajino, da bi mogel najti lepše samo še na višjih prisojnih predelih zapadnega Pohorja okoli Ribniškega sedla ali na Veliki koti.

Stare, deloma že bradate in kosmate smreke in ogljene bukke, ki čuvajo in varujejo kočo in depandanso, pa tudi slani pridnih dolgočevrcev, ki sem gori tudi v zimi iz mesta prinešata vse potrebno, so okrašene z najlepšo belo odejo; v njo so spretno roke preteklo leto vtakale ob jutranjem linumem svitu sliše in tisoč sveče, ki se sedaj, ko za slovenskimi gorami gleda nekje iz ogrske nižave jutranja zarja gleda semkaj v najrazličnejših barvah in žarkih solnčnega spektra, bližje tako svetlo, da sega pogled mimo »Mariborske« dalje proti jugu. Samo proti jugu; proti severu je svet zaprt; proti jugu se vidi podolgovat, deloma pomuljen in zato tudi sedaj tu pa tam zelen obronek pohorski; na njem, proti njegovemu koncu, se dviga siva cerkev; okoli nje se tiše, v zimskem sijnu segrete in zružene, nizke hišice; vse ena sama mična in krasna skupina; To je sv. Martin na Pohorju.

Še druge cerkvice ali pa vsaj njihovi stolpiči se od »Mariborske« vidijo pozimi. Pa samo po zimi, po leti, v zeleni barvi smrek, bukev in mecesov, jih oko od njihove okolice ne more ločiti: cerkev sv. Urše, sv. Urha in sv. Treh Kraljev; vse tri sedaj osamljene in zapuščene; zlasti zadnja dve na obronkih Tinske gore. Le tu pa tam se tudi sedaj sredi zime ustavi kak pravi, po-bezni pohorski potopetnik, ki zna toplo moliti tudi v zimsko-mrzli cerkvi ali pa pred njo, ko je tjakaj dospel na svojih smučeh po več urni vožnji od »Mariborske« mimo »Ruške«.

Sankaljšna, drsaljšna in smučišča, ki naj bi bila največja privlačna sila za množične poselnike zimskega Pohorja, tudi pri »Mariborski« niso in ne morejo biti glavno in bistvo, zato naj bi kdo po zimi hodil tudi k enjeji. Užiti, ki jih nudi po zimi, so večji, višji, imenitnejši. To ni polna klet, ne dobra kuhinja; to niso smuč, drsalke in sanke. To je v zimskem zraku; to je v zimskem soncu; leži v zimskem gozdu; je skrito v bežinih drevostih, ki stoje v najlepših razsvetljavah okoli »Mariborske« postavljena po vsem gozdu kakor v nebeškem raj, vabljivo in zapeljivo za vsakogar, ki pride v tem krasnem zimskem času sem gori.

Pod kobo, kake pol ure oddaljeno, leži v gozdu in skalevju skrito, bivašče pohorskih nimf in diadri, vil, rojenic in sojenic; pa tudi torišče Ponezdonovo in Favnovo in mnogih malih škrateljčkov. Ni boš lahko dospel tjakaj. Še poleti je težko. Sedaj pozimi pa je žleb, obrobljen z ostrimi pečnami, več obleden, da se ne moreš varno spuščati skozi njega k velevnimivemu slapu in tolumnu, ki ga tu tvorijo Framčica, Skrivalec, polno tavnosti in skrivnosti; le malo komu izmed številnih pohorskih izletnikov znano, je sedaj ognjeno s krasnim pajčolanom, skozi katerega kažejo samo svetli solnčni žarki, ki so boš sedaj po zimi svetlejši, pot v zimski grad vseh cnih begov in boginj in drugih sličnih bliji, ki bivajo stalno pri »Mariborski« poleti; sedaj, sredi zime, tu plečejo, se korpijejo, prepevajo in se razveseljujejo v zimskem, ledenem gradu, ki tekmuje po vsej svoji znanjosti, po svojih skrivnostih vsemu, kar more Pohorje po zimi nuditi pravemu svojemu ljubitelju in poznavalecu.

Dr. Fr. Mišič.

Kyffhäuser-Technikum Frankenhausen, Nemčija

Inženjerski in delovodski oddelci za zgradnje strojev in avtomobilov, tehnika za šilki in laki tok. »Nizozemski« poselni oddelci za kmetijske stroje, avtomobilsko in letalsko tehniko.

Sokol

Poznanj in Plzen

Jugoslovanski sokolski savez razglaš a v zadnji številki »Sokolskega glasnika«, da sprejema do 1. aprila priigase za jugoslovetsko sokolsko odpravo na vsepoljski sokolski zlet v Poznanju in pokrajinski zlet COS v Plznu. Oba zleta se vršita skoraj istočasno in sicer prvi v Vidovih dneh, drugi pa teden pozneje ob priliki Husovih proslav. Zeleti je, da bi se priiglasilo za vsak posamezni zlet vsaj toliko udeležencev, da se lahko naroči pri železniški upravi i za Poznanj i za Plzen posebni sokolski vlak.

Čas hiti, 1. april je zadnji dan za prijave. Resnica pa je, da smo našim severnim bratom dolžni povrniti v velikem številu vse one obiske, ki so jih do sedaj storili nam. Na vseh večjih sokolskih manifestacijah v Jugoslaviji so bili navzoči bratje Čehoslovaki in Poljaki in stvorjene so bile prav presrečne vezi med posameznimi sokolskimi savezi. Zato je tudi naša dolžnost, da se pravočasno in v velikem številu odzovemo njihovemu vabilu in jih obiščemo v času, ko slave svoje sokolske slavnosti. Nikakor pa ne smemo odlašati do zadnjega dneva s prijavo na savez, ker si s tem samo delamo težko glade preskrbe vseh onih udobnosti, ki so potrebne za tako dolgo pot. V Poznanj in Plzen železniški odsek JSS je zategadel v sporazumu z ostalimi odseki določil najkrajnjši rok 1. april, da lahko nato mirno pripravi vse potrebno glede posebnega vlaka v prvi in drugi kraj, oskrbi vse glede vizov in naročitev vozovnic itd. Pri tem ga je vodila izkušnja pri velikih odpravah članstva na praški vsesokolski zlet, zato bo lesto glede prevoza urejeno tako, da bo moral vsak udeleženec izleta poslati denar za vožnjo saveznemu železniškemu odseku, ki bo nato preskrbel pravočasno vse vozne listike pri posameznih železniških upravah in razposlal na vse prijavljence posebne številne karte, ki bodo opričevale vsakega posameznika na on prostor v posebnem vlaku. Pravi vozni listki pa ostanajo v rokah onega organa saveznega železniškega odseka, ki bo vodil vse transport v Poznanj oziroma Plzen. S tem se bo znatno olajšalo potovanje vseh potnikov, ker bo prevaženo glavno delo na posamezne organe, ki pa bodo tudi pravočasno preskrbeli vse potrebno za transport.

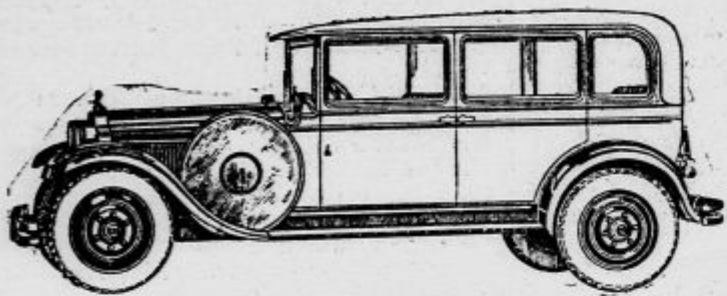
Datum 1. aprila torej prav za prav ni prav nič pretirano zgoden, temveč tako pravočasen, da omogoča vse omenjene ukrepe. Na članstvu samem pa je, da se pravočasno odloči in nato priigasi pri svojem društvu, da bo imel vsak posameznik dokaj prijetno vožnjo po dolgi poti. Odločitev mora kaj kmalu pasti in upamo, da bo častna za nas po številu in pripravljenosti!

Verski spor med lužiskosrbskim Sokolstvom. Lužički Srbi pripadajo po verski strani katoliški in protestantski cerkvi. Večina jih je protestantov. Do sedaj so delovali vsi Lužičani ramo ob rami v težkem narodnostnem obrambnem boju proti nemškemu nadprijtiku. Osebito se je nekoliko let sem razvijala v hudo pomencenji Lužički sokolska organizacija, ki je štela že okoli 20 društev v 3 župah. Slova je vladala med njimi in nikomur ni prišlo niti na misel, da ogroža lužičko Sokolstvo eno ali drugo vero. Zadnji mesec pa je v tem pogledu nastal razkol. Na skupščini ene izmed žup je stavil katoliški svečenik Novak predlog, da se mora preosnovati celokupno lužičko Sokolstvo na verske temelje in je dosegel za ta svoj predlog celo malenkostno večino med delegati. Ogorčenje, ki je nastalo zaradi tega med Lužičani, je toliko, da je dal temu duška pesnik Jan Škala v »Srbskih Novinah« in odklonil vsako krivdo za posledice, ki bi utegnile nastati zaradi omenjenega sklepa.

Razpis nagrad za sokolsko himno. JSS razpisuje v smislu tozadevnega sklepa gl. skupšč

Največja nemška tvornica avtomobilov

»OPEL«

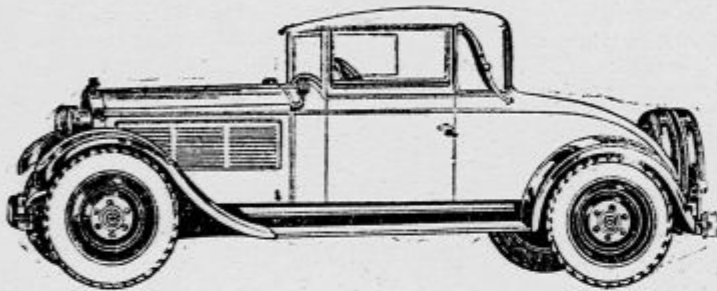


16/60 HP, 6 cilindri

Salon-limuzina ali odprt

Cena od Din 160.000.— dalje

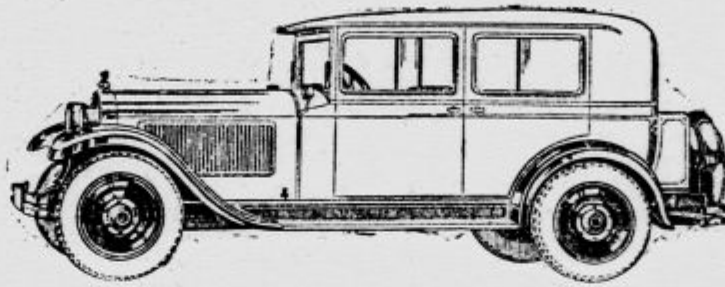
Ni, da bi se morali z »OPELOM« voziti,
ali si vsekakor istega ogledate ali
zahtevajte brezplačno prospekte in ponudbe



4/16 HP, Luksus-limuzina ali odprt.

Cena od Din 39.900.—

Novi modeli!
Nove cene!
Tehnično dovršeni!
Najlepša izdelava!



6/40 HP, 6 cilindri (NOVO!)

Luksus-limuzina, odprt
kabriolet roadster.

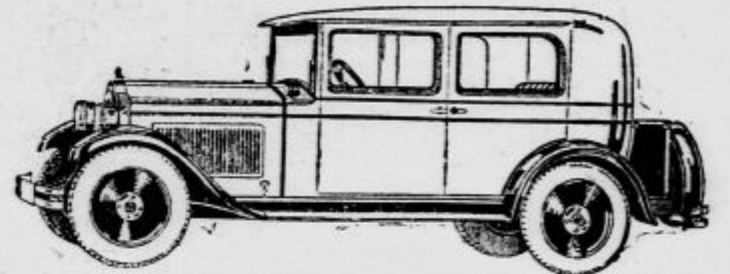
Cena od Din 63.000.— dalje.

Remek-delo nemške industrije!
Največje jamstvo za kakovost!

„OPEL“, ZAGREB

Ilica št. 73

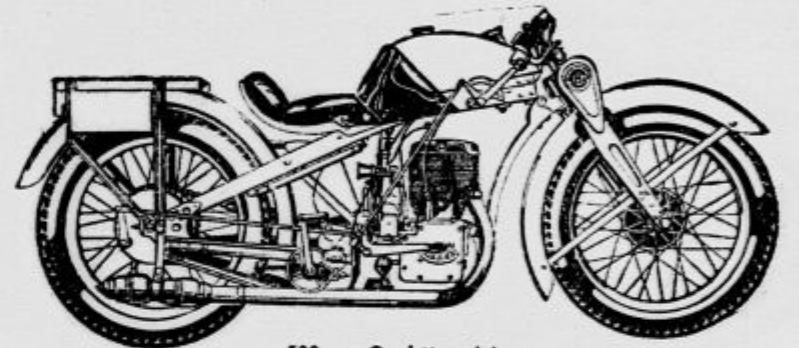
Telefon štev. 20-25, 20-26.



10/40 HP, Pulman-limuzina ali odprt

Cena od Din 71.850.— dalje.

Z »Opelom« ne more nikaka ameri-
kanska ali evropska tvornica držati
cen!



500 ccm Opel Motocub

»S«-port in »T«-uring!

Tovorni avtomobili, omnibusi, specialni avtomobili! — Specialiteta: ognjegasni vozovi in brizgalke!

ZASTOPSTVA: Dr. Z. Perišić, Veliki Bečkerek, Ljudevit Levaj, Split, Ban Jelačića 4.

Prosta so še zastopstva za Ljubljano, Bosno in Hercegovino, Slavonijo i. t. d.

Zahvala.

Podpisana se najlepše zahvaljuje g. dr. Tomu Zarniku, zdravniku v Zagorju ob Savi, ker je s svojo spretnostjo, znanjem in požrtvovalnostjo rešil najino sestro Milko, ki je bolehalo na težko ozdravljivi bolezni, gotove smrti.

Obojem se zahvaljujeva čč. sestram za ljubeznivo postrežbo in skrb. Zagorje ob Savi, 24. februarja 1929.

Poldi in Srečko VODOPIVEC.

Zahvala.

Za številne pismene in ustmene izraze iskrenega sočutja ob prerani izgubi naše srčno ljubljenе soproge, sestre in te e, gospe

Pavle Zarnon, ro. Finžgar
posestnike in trgovke

se tem potom vsem najsrčneje zahvaljujemo!

Dolžnost nas veže zahvaliti se pred vsem preč. gospodu kanoniku Sušniku, čč. duhovščini sv. Jakoba, pevskemu dru. tvu »Grafika« za v sice segajoče za ostanke, vsem da ovalcem k asnega cvetja in vencev in končno vsem onim številnim prijateljem in znancem ki so predragopokojnico v tako čestnem številu spremili v prerani grab.

V Ljubljani, dne 23. februarja 1929.

2-28 a GI boko žalujoči ostali.

Revmatizem.

Izjava zahvalnosti

Dru. Med. I. Rahle-jevu v Beogradu.
Saraevska 70.

Blagorodni gospod doktor! Pred dvema mesecema sem si dal doposlati iz Vašega laboratorija stekleničico Vašega zdravila Radio-Balsamika, ker sem trpel na revmatizmu. Ker so mi bolečine znatno popustile, se Vam najlepše zahvaljujem ter Vas prosim, da mi po potnem povzetju pošliete še eno steklenico svojega izbornega leka. Z odlični spoštovanjem

Dragutin Anrat, železničar.

Borovo pri Vukovaru. 1. IX. 1926.

Zdravilo Radio-Balsamika izdeluje, prodaja in razpošilja proti naplačilu Laboratorij Radio-Balsamika dr. I. Rahle-jeva, Beograd, Saraevska 70.
Zdravilo se dobi tudi v vseh lekarnah in drogerijah. 168

Razpis nabave moke

Direkcija državnega rudnika Velenje nabavi dne 4. marca 1929 z direktno pismeno pogodbo:

14.000 kg pšenične moke št. 6
4.000 kg pšenične moke št. 0 g
2.000 kg pšenične moke št. 0 gg

Pogoji se dobijo pri podpisani. Kavcija po zakonu.

Iz pisarne direktorije drž. rudnika Velenje broj 1764 2906

Za pomladansko saditev

večje število dreves — raznih vrst — za okras in drevored, cvetlično grmovje, plezalke, grmovje za ograjo, vrtnice, ukrasno igličasto drevje (konifere), sadno drevje itd. po zmeranih cenah. Cenik na zahtevo zastoni. Uprava veleposresta Tišina, pošta Rankovci (Prekmurje). 2873-a

Razpis nabave svinjske masti

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje na dan 5. marca t. l. ob 11. nabavo:

1000 kg topljene svinjske m sti

Pogoji se dobe pri podpisani.

Iz pisarne Direktorije drž. rudnika Velenje br. 1766/II. 2904-a

Zahtevajte v vseh trgovinah samo:
Jugobanat-patent-moko
ker boste potem
s svojim pecivom zadovoljni!

Radio aparat
za priključek na
električni tok in
vse radio po
trebšine
Vam na-
di naj-
ceneje

Radio-tehnika
TONE
POLJŠAK
Strokovno
podjetje za
splošno radio
tehniko
LJUBLJANA
Aleksandrova c. 6.

N znanjam cenj. občinstvu da je trgov na z modistovskimi potrebščinami

T. GROŠELJ, Kapiteljska ul. 7 2949

kate o sem vodi a osebo do sedaj prela na m je ime. — Priporočam se za nadal no n k lo ne o t. P t r dila se bom vedno da postrejem vs stvansko v vašo zadovoljnost

MARIJA FRONNER modistovske potrebščine. Ljubljana, Kapiteljska 7

Vodne turbine

avtom. regulatorje, zatvornice, opreme za žage in mline izdeluje in dobavlja

G. F. SCHNEITER, Škofja Loka

podjetje za zgradbo vodnih turbin

Konkurenčne cene Zahteva te ponudbe. Prvo vrstne reference

Zahvala.

Za mnoge dokaze odkritosrčnega sočutja ob nagli smrti gospoda

Antona Prelca

policijskega kontrolnega nadzornika

izrekam te n p tom najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so pa spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujem pol. direktorju g. d. Guštnu, pol. nadsvetn. g. dr. Mle-ušu, pol. zdravniku dr. Avramoviču, oblasnemu poveljniku g. Bed-nku, okrajni nadzorni oma eg. Gr lu in Lotrču, kontrolnemu nadzorniku g. Obreza, pevcem železničarjem, godni glazb. društvu »Sloga« društvu policijskih u-lu-beincev in vpkolencev, eg. zastopnikom društev Sokol i., Gražena Matice in Soča, pred. duhovščini ter vsem gospodom stanovskim t varjem, ki so v tako velkem številu udeležili, da mu izražajo zadnjo cast.

Miša za mislca se bo brala v ponedeljek, dne 25. februarja ob 1/8 8 uri v cerkv. sv. Petra.

Še enkrat pisrčna hvala vsem!

Marija Jes h
soproga žel. uradnika.

V brezmejni žalosti javljamo vsem, ki so jo poznali, da nas je naša predobra, iskrenoljubljena mamca, stara mamica, prastara mamca in tišča, gospa

Marijana Grilc

danes v pe ek ob 17⁵ uri, po dolgi mučni bolezni v starosti 78 let, za vedno zapustila.

Popreb n-še nep zabne mamice s vrši v nedeljo 24. t. m. popoldne ob 4. uri izpred hiše žalosti Zapaže št 10. na farno pokopali če v B. gunje.

Z-puže pri Lescah, dne 22. februarja 1929.

2941a Bred posebnega ostanila.

Žalujoči ostali.

Michel Zévaco:

V krempljih inkvizicije

Zgodovinski roman.

Čez kakih petdeset korakov je veliki hodnik iznenada zavil na levo. Pardaillan je bil neovirano prehodil večino razdalje, ko je zdajci začul izza ovinka hrup in zvenket vojniki. Ta hrup se je naglo približeval.

Nesreča je hotela, da je imel hodnik prav tamkaj okno. Nemo goče je bilo priti mimo njih, ne da bi ga opazili.

Pardaillan se je ustavil. Baš v tistem trenutku se je začulo za ovinkom kratko povelje:

»Stoj!«
»Vraga!« je pomislil Pardaillan. »Menda se ne nameravajo utaboriti?«

Nekaj trenutkov je okleval, ali naj se vrne ali naj gre dalje. Nato se je hladno nasmehnil, kakor je bilo njegova navada v kočljivih trenutkih, in zamrmral:

»Kmalu bomo videli, koliko je vredna beseda gospoda velikega inkvizitorja... Naprej!...«

Brez naglice je krenil dalje.

Toda komaj je napravil nekaj korakov, se je pokazala na hodniku skupina oborožencev. Delali so se, kakor da ne opažajo vitezove prisotnosti. S smehom in šalami so se približali oknu, razposedli se po kamenitih tleh in jeli kockati.

Ko je hotel zaviti na levo, je Pardaillan naletel na drugo sku-

60

pino, ki se je potlej pridružila prvi. Pardaillan je krenil naravnost skozi gručo in vojniki so se mu umikali, ne da bi bil kateri kaj znil.

»Nu,« je dejal sam pri sebi, »kazno je, da nimajo slabih namenov!«

Nekoliko pomirjen je krenil dalje, vendar pa je bistro pazil na vsak najmanjši sumljivi pojav.

Skupina oborožencev je bila zdaj za njim. Pred seboj je videl samo še osamljenega vojnika, ki je čepel na tleh, kakor bi si ves zaverovan popravljal črevelj.

Pardaillan je čutil, kako se mu vrača zaupanje.

»Bogme,« je pomislil, »obrekval sem vraga inkvizitorja. Čemu naj bi mi nastavljal novo past, ko bi me bil lahko uničil, dokler me je imel kabinetu?«

S to mislijo v glavi je prišel do čepečega vojnika. Tedajci pa je začul glas, ki je zamrmral:

»Čuvajte se, gospod... Ogibajte se straž... palača je vojaško zastražena... zajeti vas hočejo... Pred vsem glejte, da nikoli ne krenete nazaj, zakaj povratek vam je odrezan...«

Pardaillan se je naglo ozrl, da bi odgovoril, a v tistem trenutku je vojak že vstal in stekel za tovariši.

»Oho,« je pomislil, »kdo je ta človek? Zakaj me svari?... Ali govori resnico?... Da, bogme, postavljajo se v red, da bi mi zaprli pot... eno, dve, tri, štiri, pet vrst globoko, in vsi so oboroženi z musketami... Da bi jih kuga! Gospod Espinosa zna svoj posel in če mu udiem iz krempljev, ne bo on kriv. Gospa Favsta, ki ume tako mojstrski nastavljanje zanjke, je klavirna začetnica v primeri s tem demonom... Nu, glejmo, da pridemo drugam, zakaj če si vrli vojščaki umisljijo in jamejo streljati name, je kariera gospoda poslanika končana.«

Hodnik se je spet zmrčal in vitez je prožno stopal po njem, pazeč, da ne bo delal hrupa.

Tedajci pa je iznova začul pred seboj korake vojniki.

»Spet ena tistih straž, ki se jih moram ogibati,« je zamrmral, gledaje okoli sebe, kam naj se umakne.

Toda že se je pokazala straža iz prejšnjega hodnika in krenila naravnost proti njemu.

»Med dvema ognjema!« je pomislil Pardaillan.

A v tem je opazil na levi nekakšna vrata. Jadno se je stisnil k njim in položil roko na kljuko. Kljuka se je vdala, vrata so se odprla. V sobi, ki je bila za njimi, ni bilo videti žive duše. Pardaillan je smuknil vanjo ter zaprl vrata za seboj.

Straža je odkorakala mimo.

Pardaillan se je globoko oddahnil. Ko so koraki vojniki umaknili, je hotel odpreti vrata, da bi nadaljeval svoj umik. Zaman! Vrata so se bila zapahnila kakor sama od sebe in se niso dala odpreti.

»Vraga,« je zamrmral, »stvar postaja zamotana.«

Odvrnil se je od vrat in se ozrl po sobi. Vzlic mraku, ki je vladal v njej, je bilo nasproti vrat različni majhne polžaste stopnice.

»Prav,« si je rekel vitez, »pojdimos tod... druge izbire itak ni.«

Odločno je krenil po tesnih stopnicah navzgor.

Vodile so v nekakšno vežo. Ta veža je imela troje vrat, ena na desni, ena na levi, ena nasproti stopnic.

»Če so vsa tri vrata zaklenjena,« je zamrmral Pardaillan, »tedaj sem ujet kakor podgana v pasti.«

Čudni občutki so ga izpreletavali. Bilo mu je, kakor da se zadrgava okoli njega mreža, iz katere ni rešitve. Žal mu je bilo, da je poslušal vojnika, ki mu je svetoval, naj se ogiblje straž.

Obišteveno koncesionirana Šoferska šola

J. GABERŠČIK, bivši komisar za šoferske izpite
Bleweisova 52.

Prihodnji tečaj prične dne 1. marca.
Na razpolago zaprt avtomobil.

DAME!

Priglasite se k pouku za izvršitev svoje spomladanske garderobe. — Pričetek 1. marca.

Modni atelje

M. SARC

Miklošičeva cesta

Uvedite namesto ameriškega ali kopirnega knjigovodstva
moj sistem knjigovodstva.

Sistem Kovčič: Enkratni vpis izraza obema »debet« in »kredit«, poslovanje z listki, opepal, izredno malo pisanja, največja preglečnost, dnevna bilanca itd.

M. KOVČIČ

izvedenec za knjigovodstveno stroko
Ljubljana, Grebencova ul. 7. III.
Maribor, Krekova ul. 6.

Na novejši modeli **TERRIT** moči do 100 pr. sp.

Generalno zastopstvo: **MOTOR IMPORT Cie., Ljubljana**

Oglejte si našo zalogo pri tvrdki:

lo Hapac & Uranic — Bleweisova c 52

Odplačilo na 12 ali več obrokov



Najpopolnejši Stoeber šivni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si le zrednost pri tvrdki.

Lud. Saraga, Ljubljana

Selenburgova ulica 6 I.

Trgovaška ulica 10-11II. (Priljubljana)

Telefon št. 981

Kupim stalno vsako množino

kostanjevega taninskega lesa,

smrekove skorje cele in drobljene smrekove in metljeve drog-rablene dobro obrabene sode od strojnega in edilnega olja po najvišjih cenah. Akreditivno plačilo.

Franc Osel Su Peter • Savinjske doline

Popravila in čiščenje orožja

izvršuje najceneje in najvestneje

F.K. KAISER, puškar, LJUBLJANA
Končni trg 9

Vsem uradom, zlasti občinskim, sodnim in žandarmerijskim priporočamo

Zakon o posesti in nošnji orožja

pravilnik k temu zakonu, pravilnik o izdelavi in prodaji orožja in komentarji k njim, v izdaji dr. OT. PIKMAJERJA.

Vezana knjiga velja s poštnino vred Din 67.50 ter se dobi v knjigarni

Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ulica 51,
v Mariboru, Aleksandrova cesta 13.

Pristno slivovko

droženko, brinjec, konjak, rum, vse vrste likerjev, sadnih sokov, špirita, vinskega kisa, esencev kisa, čaj v zavrtih in odprt po ugodnih cenah v trgovini

JAKOB PERHAVEC,

Maribor, Gosposka ulica št. 19

tovarna za izdelovanje likerjev, deželnih vin in sirupov.

Na debelo! 15742-a Na drobno!

Trebušne pasove

(Hüftform)

vseh vrst po meri priporoča A. HUTTER, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11/II, poleg sodnije 2604-a



Ni zdravja brez dobre prebave

Ali čutite pritisk in napihnjenost v želodcu po jedi? Ali trpite na zapek vrtoglavosti in nespanju? Ali Vas mučijo glavoboli, bolečine v želodcu in lakotnicah?

Ali imate kožne izpuščaje in mozolje, ki so se pojavili vsled slabe prebave? Uverite se, tud Vi da preželušna zdravilna specialiteta FIGOL-likir ureja prebavo in vam povrne zdravje. FIGOL izdelate in pošljete po pošti proti povzetju z navodili om o uporabi.

Lekarna SEMELIC, Dubrovnik 2
Originalni zavojček s 3 steklenicami z omotom in poštino vred 105 Din 8 steklenic 245 Din a 1 steklenica 40 Din. Mnogobrojno zdravje prahotelo dnevno o uspešnem učinku FIGOLA



Pristni Harzerji

od 10 M. asprej predpovedi

plemeniti pari, množitelj

konjaki, kletke, tišja kr

ma, zbiranje za tise

ilustrativni cenik, zastoj

Veljatičarja Heydenreich

Bad Sulzfeld 150 Harz

Ozeblina



se pojavljajo na nogah in na rokah. Prično se z rdečkasto-vijoličastimi pekami in povzročajo zanemarene hude rane. Za odstranitev ozeblin je treba vroče kopeli okoli treh litrov vode, ki vanjo vsujemo ledno žlico soli sv. Roka za noge. Pri zadeti del kožilemo 20 minut ga nato vtremo s čisto vazelino in ovijemo z mehkim blagom. — Tedenska poraba soli sv. Roka prepreči ozeblino.

Veliki zavoj soli sv. Roka za noge stane Din 16.— Dobri se po vseh lekarnah in drogerijah. 2851

Za podružnico z mešanim blagom na dežek sprejemem

samostojno prodajalko

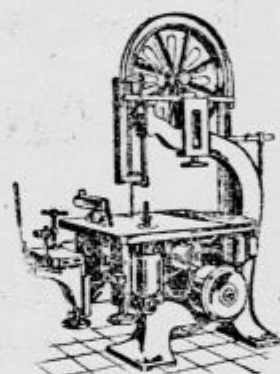
staro šo moč. Vstop po možnosti takoj. Ponedelje, ki so v položaju Din 5000.— do 10.000.— kavčice položiti, imajo prednost. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe z navedbo dosežanega službovanja naj se pošljejo na trdiko Karl Cimpešek naslednik ALFONZ KASTELIC, Sevnica na Savi. 2915-a

Specijalna tovarna strojev za obdelavo lesa KLEIN & STIEFEL v Fuldi

Zastopnik

Peter Angelo, Ljubljana

Gledališka ulica, 4/I.



Specijaliteta mizarški in kolarski stroji posamezni in v vsaki kombinaciji izdelani in elektromotorji pogon brez ermenaj kakor udi vsi stroji za jermenski pogon.

Dolgotrajen kredit brez menične podlage

zahtevajte ponudbo ali brezplačni obisk zastopnika

Prostovoljna javna dražba.

Dne 27. februarja 1929 ob 1/2 12. uri dopoldne se vrši pri okrajnem sodišču v Ljubljani v pritličju, soba št. 37 prostovoljna javna dražba dedičem po Angelu Aita, opekar-narju in Dragi in na Škofelji solastnih zemljišč in sicer:

- 1.) hiše št. 24 v Lanišču z dvoriščem, vrtičkom, drvar-nico in malim travnikom za hišo z izključno ceno 115.000 Din;
- 2.) opekarne v Lanišču z opekarniško pečjo, lopo za opeko, delavsko stanovanjsko hišo in več parcelami, z izključno ceno 182.000 Din;
- 3.) stavbne parcele v Lanišču med državno cesto in kolodvorom, z izključno ceno 2100 Din;
- 4.) hišice št. 11 v Malem vrhu s pašnikom, z izključno ceno 7500 Din.

Pod izključnimi cenami se ne bo prodajalo. Dražbeni pogoji so na vpogled pri okrajnem sodišču v Ljubljani, soba št. 37. 2808-a

Prodamo

1. Malo mizarško krožno žago z, v višini in tudi 30 stopinj posevno premično mizo. Za žage do 400 mm. Velikost mize 1200 krat 625 mm. Os žage teče v specialnem krogličnem ležišču.
2. Kirchnerjevo Ideal-tračno žago z dvojnimi krogličnimi ležiščem popolna »Stirnzapfenlagerung« z do 30 stopinj posevno premično mizo. Koluta žage premer 800 mm, višina reza 450 mm.
3. Kirchnerjev originalni poravnalni stroj (Abriecht-hobl). »Füge« in Kelstroz z MEN II okroglim, v specijalnih krogličnih ležiščih tekočo varovalno nožno osjo in skupaj 2500 mm dolgo mizo. Za les do 400 mm širok.
4. Skobilni stroj z nožno osjo, tekočo v specialnem krogličnem ležišču. Z avtomatičnim potiskačem (Dichtenhobelmaschine) za les do 600 mm širok in 180 mm debel.

Vpraša in ogleda se pri Industrija ulja d. d. Ko-privnica. 2856-a

PREŠERNOVA

ulica, poleg frančiškanske cerkve

4

H. SUTTNER

Lastna, protokollirana tovarna UR v Švici
Največja zaloga UR, ZLATINE in SREBR-NINE

NIZKE CENE. SOLIDNA POSTREŽBA.

SAMO **SAMO**

49 dinarjev 49 dinarjev

60 para 60 para

St. 100. Kovinasta anker-Roskopf Din 49.60

St. 111. Kovinasta anker-Roskopf z radium številkami in kazalci Din 69.20

St. 105. Budilka, 16 cm visoka, s prvovrstnim anker-strojem, Din 64.20

ZAHTEVAJTE BOGATO ILUSTRIRANI CE-NIK S KOLEDARJEM, GRATIS IN FRANKO!

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

H. Suttner, Ljubljana 4

od

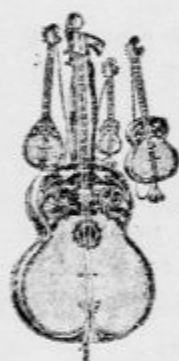
H. Suttner, Ljubljana 4

Se priporoča **ANTON BOŽIČ**

Vse drugo potvorba!



Cenovnik tamburic posljen
na zahtevo zastoj. Odlikov



v vseh velikostih in oblikah kakor tudi
brušene prozorne šipe, izhočene plošče,
vsteklevanje v med — Fina, navadna
ogledala

S. Müller
- i sinovi -
p.r.v. hrvatski graditelj
olijardov
Zagreb

CHRYSLERJA

Chrysler Sales Corporation Detroit U. S. A.

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja se konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodne tiskarne d. d. kot tiskarstvo Franc Jezeršek. Za inšerlatni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.